

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Συμβούλιο της Ευρώπης/Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 2013. Αυτή η μετάφραση δεν δεσμεύει το Δικαστήριο. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε την πλήρη ένδειξη πνευματικής ιδιοκτησίας στο τέλος του παρόντος εγγράφου.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

TETAPTO ΤΜΗΜΑ

**ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΤΗΜΑΝ (ABU QATADA) κατά ΗΝΩΜΕΝΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

(Προσφυγή αριθ. 8139/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

17 Ιανουαρίου 2012

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

09/05/2012

Η παρούσα απόφαση οριστικοποιήθηκε βάσει του Άρθρου 44 § 2 της Σύμβασης. Επιδέχεται μορφολογικές βελτιώσεις.

Για την υπόθεση Othman (Abu Qatada) κατά Ηνωμένου Βασιλείου,
Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (τέταρτο τμήμα),
που συνεδρίασε σε σώμα συγκείμενο από τους:

Lech Garlicki, *προεδρεύοντα*,
Nicolas Bratza,
Ljiljana Mijović,
David Thór Björgvinsson,
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi,
Vincent A. De Gaetano, *δικαστές*,

και Lawrence Early, *γραμματέα του τμήματος*,

Κατόπιν συσκέψεως εν συμβουλίω στις 13 Δεκεμβρίου 2011,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που εγκρίνεται κατά την εν λόγω
ημερομηνία:

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προήλθε από προσφυγή (αριθ. 8139/09) κατά του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, την οποία άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») ένας υπήκοος της Ιορδανίας, ο κ. Omar Othman («ο προσφεύγων»), στις 11 Φεβρουαρίου 2009.

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από την κ. G. Peirce, δικηγόρο της Birnberg Peirce & Partners του Λονδίνου. Βοηθοί της ήταν ο κ. E. Fitzgerald QC, ο κ. R. Husain QC και ο κ. D. Friedman, συνήγορος. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από την υπάλληλό της, κ. L. Dauban από το Foreign and Commonwealth Office (Υπουργείο Εξωτερικών και Κοινοπολιτείας).

3. Ο προσφεύγων υποστήριξε συγκεκριμένα ότι διέτρεχε πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης η οποία αντιβαίνει στο Άρθρο 3 της Σύμβασης, και κατάφωρης αρνησιδικίας, η οποία αντιβαίνει στο Άρθρο 6 της Σύμβασης, σε περίπτωση απέλασής του στην Ιορδανία.

4. Στις 19 Φεβρουαρίου 2009 ο προεδρεύων του τμήματος στον οποίο είχε ανατεθεί η προσφυγή αποφάσισε να εφαρμόσει το Άρθρο 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, υποδεικνύοντας στην Κυβέρνηση ότι θα ήταν επιθυμητό και προς το συμφέρον των διαδίκων και για την εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας να μην απομακρυνθεί ο προσφεύγων στην Ιορδανία ενώ εκκρεμεί η απόφαση του Δικαστηρίου.

Στις 19 Μαΐου 2009 το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Αποφάσισε επίσης βάσει του Άρθρου 29 § 1

της Σύμβασης, να αποφανθεί το σώμα ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

5. Οι προσφεύγοντες και η Κυβέρνηση υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις (Άρθρο 59, § 1 του Κανονισμού του Δικαστηρίου). Επιπλέον, ελήφθησαν σχόλια τρίτων από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις Διεθνής Αμνηστία, το Παρατηρητήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τον οργανισμό JUSTICE, που είχαν λάβει άδεια από τον προεδρεύοντα του τμήματος να παρέμβουν στη γραπτή διαδικασία (Άρθρο 36 § 2 της Σύμβασης και Άρθρο 44 § 2). Οι διάδικοι απάντησαν στα εν λόγω σχόλια (Άρθρο 44 § 5).

6. Η δημόσια ακρόαση έλαβε χώρα στο Κτίριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο Στρασβούργο, στις 14 Δεκεμβρίου 2010 (Άρθρο 59 § 3).

Εμφανίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου:

(α) *για λογαριασμό της Κυβέρνησης*

η κ. L. DAUBAN,	υπάλληλος,
ο κ. M. BELOFF QC,	
η κ. R. TAM QC,	
ο κ. T. EICKE,	συνήγορος,
ο κ. N. FUSSELL,	
ο κ. A. GLEDHILL,	
ο κ. T. KINSELLA,	
ο κ. A. RAWSTRON,	νομικοί σύμβουλοι,

(β) *για λογαριασμό του προσφεύγοντα*

η κ. G. PEIRCE,	δικηγόρος,
ο κ. E. FITZGERALD QC,	
ο κ. D. FRIEDMAN,	συνήγορος.

Το Δικαστήριο άκουσε τις αγορεύσεις των κ. Beloff και Fitzgerald και τις απαντήσεις που έδωσαν στις ερωτήσεις που τέθηκαν από το Δικαστήριο.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Εισαγωγή

7. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1960 κοντά στη Βηθλεέμ, η οποία ως κομμάτι του Βασιλείου της Ιορδανίας τέθηκε υπό τη διοίκησή του. Έφτασε

στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Σεπτέμβριο του 1993, εγκαταλείποντας προηγουμένως την Ιορδανία και πηγαίνοντας στο Πακιστάν. Υπέβαλε αίτηση για άσυλο η οποία έγινε δεκτή, η βάση της οποίας ήταν πρώτον, ότι είχε τεθεί υπό κράτηση και είχε υποστεί βασανιστήρια τον Μάρτιο του 1988 και το διάστημα 1990-1991 από τις αρχές της Ιορδανίας και δεύτερον, ότι είχε τεθεί υπό κράτηση και αργότερα σε κατ' οίκον περιορισμό σε δύο επιπλέον περιπτώσεις. Ο προσφεύγων αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας στις 30 Ιουνίου του 1994 και του χορηγήθηκε άδεια παραμονής έως τις 30 Ιουνίου 1998. Σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, ο Secretary of State (Υπουργός Εσωτερικών) δεν αιτιολόγησε την απόφασή του να αναγνωρίσει καθεστώς πρόσφυγα στον προσφεύγοντα.

8. Στις 8 Μαΐου 1998, ο προσφεύγων αιτήθηκε απεριόριστη άδεια προκειμένου να παραμείνει στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η εν λόγω αίτηση δεν είχε λάβει απάντηση πριν από τη σύλληψη του προσφεύγοντα στις 23 Οκτωβρίου 2002. Την ημέρα εκείνη τέθηκε υπό κράτηση βάσει του Νόμου του 2001 κατά της τρομοκρατίας, του εγκλήματος και υπέρ της ασφάλειας (βλ. *Α. κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 3455/05, § 90, 19 Φεβρουαρίου 2009). Όταν ο εν λόγω νόμος καταργήθηκε τον Μάρτιο του 2005, ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος υπό περιορισμούς και έπειτα αποτέλεσε αντικείμενο εντολής ελέγχου σύμφωνα με τον Νόμο του 2005 για την πρόληψη της τρομοκρατίας (*ibid.*, §§ 83 και 84). Στις 11 Αυγούστου 2005, ενώ εκκρεμούσε η έφεσή του κατά της εντολής ελέγχου, ο Secretary of State κοινοποίησε στον προσφεύγοντα την υπό έκδοση απόφαση απέλασης (βλ. ενότητα 3, παράγραφο 25 παρακάτω).

B. Προηγούμενες ποινικές διαδικασίες στην Ιορδανία

1. Η δίκη μεταρρυθμίσεων και προκλήσεων

9. Τον Απρίλιο του 1999, ο προσφεύγων καταδικάστηκε ερήμην στην Ιορδανία για συμμετοχή σε συνωμοσία με σκοπό την πρόκληση εκρήξεων, σε δίκη η οποία είναι γνωστή ως η υπόθεση «μεταρρυθμίσεων και προκλήσεων». Ήταν ο δωδέκατος από τους 13 κατηγορούμενους.

10. Η υπόθεση περιλάμβανε τον ισχυρισμό για συνωμοσία με σκοπό την πραγματοποίηση βομβιστικών επιθέσεων στην Ιορδανία, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τις επιτυχείς επιθέσεις στο αμερικανικό σχολείο (American School) και το ξενοδοχείο της Ιερουσαλήμ (Jerusalem Hotel) στο Αμμάν το 1998. Υπήρχαν επιπλέον καταδίκες εις βάρος του για αδικήματα συμμετοχής σε τρομοκρατική ομάδα, αλλά τα εν λόγω ζητήματα αποτέλεσαν το αντικείμενο γενικής αμνηστίας. Στο τέλος της δίκης ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη και καταναγκαστικά έργα.

11. Κατά τη διάρκεια της δίκης, ένας μάρτυρας, ο Mohamed Al-Jermaine, ομολόγησε ότι αυτός και όχι οι κατηγορούμενοι συμμετείχε στους βομβαρδισμούς. Το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας (State Security

Court) που εκδίκασε την υπόθεση έκρινε ότι η ομολογία του ήταν ψευδής, και αποδεδειγμένα, λόγω των διαφορών στα λεγόμενά του για το είδος των εκρηκτικών, για παράδειγμα, και άλλα τεχνικά στοιχεία. Ο κ. Al-Jeramaine εκτελέστηκε στη συνέχεια για ανθρωποκτονίες για τις οποίες είχε καταδικαστεί σε άλλη δίκη.

12. Ο προσφεύγων επιμένει ότι τα στοιχεία εις βάρος του βασίζονται κατά κύριο λόγο σε μια ενοχοποιητική κατάθεση του συγκατηγορούμενού του, Abdul Nasser Al-Hamasher (γνωστού επίσης και ως Al-Khamayseh). Κατά την ομολογία του στον εισαγγελέα, ο κ. Al-Hamasher ισχυρίστηκε ότι ο προσφεύγων είχε παράσχει υποστήριξη πριν από τις επιθέσεις. Θεωρείται επίσης ότι συνεχάρη την ομάδα μετά τις επιθέσεις.

13. Ο κ. Al Hamasher, μαζί με μερικούς άλλους κατηγορουμένους, είχε καταγγείλει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας ότι είχαν υποστεί βασανιστήρια από τη Γενική Διεύθυνση Πληροφοριών της Ιορδανίας («GID»), η οποία έχει την ευθύνη για τη διατήρηση της εσωτερικής ασφάλειας και την παρακολούθηση των απειλών για την ασφάλεια στην Ιορδανία από κοινού με τη Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας και τον στρατό. Στο τέλος της περιόδου εξέτασης κατά την οποία ισχυρίστηκαν ότι είχαν υποστεί βασανιστήρια, ο εισαγγελέας απέσπασε μια κατάθεση από τον κάθε κατηγορούμενο.

14. Στη διάρκεια της δίκης παρουσιάστηκαν στοιχεία από δικηγόρους, ιατρικούς εξεταστές και συγγενείς των κατηγορουμένων τα οποία υποστήριζαν ότι υπήρχαν ορατά σημάδια βασανισμού στο σώμα των κατηγορουμένων. Ωστόσο, το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι κατηγορούμενοι δεν μπορούσαν να αποδείξουν τον βασανισμό.

15. Ασκήθηκαν πολλές εφέσεις στο Ανώτατο Δικαστήριο (Court of Cassation) και παραπομπές ξανά στο Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, παρότι, καθώς ο προσφεύγων είχε καταδικαστεί ερήμην, δεν ασκήθηκαν εφέσεις για λογαριασμό του. Κατά τη διάρκεια των εν λόγω εφέσεων, οι καταδίκες στηρίχθηκαν στο γεγονός ότι οι σχετικές καταθέσεις είχαν γίνει στον εισαγγελέα. Οι ομολογίες που περιέχονταν στις εν λόγω καταθέσεις συνιστούσαν ως εκ τούτου επαρκές στοιχείο για την καταδίκη στην περίπτωση που το δικαστήριο τις αποδεχόταν και ο γενικός εισαγγελέας ικανοποιούνταν με αυτές. Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό ότι ο γενικός εισαγγελέας έπρεπε να αποδείξει ότι οι κατηγορούμενοι είχαν ομολογήσει σε εκείνον με τη θέλησή τους. Η υποχρέωση του εισαγγελέα να αποδείξει ότι μια ομολογία έχει αποσπαστεί εκούσια προέκυπτε μόνο στην περίπτωση που η ομολογία δεν είχε αποσπαστεί από εκείνον. Οι εν λόγω ομολογίες ήταν αυθεντικές και δεν υπήρχε κανένα στοιχείο που να υποστηρίζει ότι είχαν αποσπαστεί στο πλαίσιο οικονομικού ή ηθικού εξαναγκασμού.

16. Το Ανώτατο Δικαστήριο στη συνέχεια εξέτασε τις επιπτώσεις των ισχυρισμών ότι οι ομολογίες στον εισαγγελέα ήταν αποτέλεσμα

εξαναγκασμού των κατηγορουμένων και των οικογενειών τους ενώ κρατούνταν από την GID. Συμπεριφορές σαν και αυτή κατά τη διάρκεια έρευνας συνιστούσαν παράβαση της νομοθεσίας της Ιορδανίας με αποτέλεσμα την τιμωρία των δραστών. Ωστόσο, ακόμα και αν οι ισχυρισμοί των κατηγορουμένων ήταν αληθείς, αυτό δεν θα ακύρωνε τις ομολογίες τους στον εισαγγελέα εκτός αν αποδεικνυόταν ότι οι εν λόγω ομολογίες ήταν αποτέλεσμα παράνομου εξαναγκασμού των κατηγορουμένων να ομολογήσουν για πράξεις τις οποίες δεν είχαν διαπράξει. Δεν προέκυπτε από πουθενά ότι οι κατηγορούμενοι ανήκαν σε αυτή την περίπτωση.

17. Ως αποτέλεσμα της καταδίκης του προσφεύγοντα στην εν λόγω δίκη, οι αρχές της Ιορδανίας αιτήθηκαν την έκδοση του προσφεύγοντα από το Ηνωμένο Βασίλειο. Στις αρχές του 2000, το αίτημα ανακλήθηκε από την Ιορδανία.

2. Η δίκη για τη συνωμοσία της χιλιετίας

18. Τον Αύγουστο του 2000 ο προσφεύγων καταδικάστηκε ξανά ερήμην στην Ιορδανία, αυτή τη φορά για την υπόθεση που είναι γνωστή ως «η συνωμοσία της χιλιετίας», η οποία αφορούσε συνωμοσία με στόχο την πρόκληση εκρήξεων σε δυτικούς και ισραηλινούς στόχους στην Ιορδανία που θα συνέπιπταν με τους εορτασμούς της χιλιετίας. Η συνωμοσία αποκαλύφθηκε πριν από την πραγματοποίηση των επιθέσεων. Ο προσφεύγων φέρεται να προσέφερε χρήματα για υπολογιστή και υποστήριξη μέσω των γραπτών του, τα οποία είχαν εντοπιστεί στην οικία ενός συγκατηγορούμενού του, του κ. Abu Hawsher. Ο προσφεύγων επιμένει ότι το κύριο αποδεικτικό στοιχείο εις βάρος του ήταν η μαρτυρία του Abu Hawsher.

19. Οι περισσότεροι από τους κατηγορούμενους καταδικάστηκαν για τις περισσότερες κατηγορίες, ενώ κάποιοι αθώωθηκαν για το σύνολο ή μέρος των κατηγοριών. Ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε 15ετή κάθειρξη με καταναγκαστικά έργα. Άλλοι κατηγορούμενοι, συμπεριλαμβανομένου του Abu Hawsher, καταδικάστηκαν σε θάνατο. Κατά την έφεση μερικοί από τους κατηγορουμένους, συμπεριλαμβανομένου, όπως φαίνεται, του Abu Hawsher, υποστήριξαν ότι είχαν υποστεί βασανιστήρια στην ανάκριση που διήρκεσε 50 ημέρες, κατά τη διάρκεια της οποίας τους απαγορεύτηκε να συμβουλευτούν δικηγόρο. Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε αυτόν τον λόγο της έφεσης, κρίνοντας ότι τα πρακτικά της ανάκρισης έδειξαν ότι ο κάθε κατηγορούμενος ήταν ενήμερος για το δικαίωμά του να παραμείνει σιωπηλός για τις κατηγορίες αν δεν ήταν παρών δικηγόρος. Ο προσφεύγων δηλώνει επίσης ότι το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι η φερόμενη ως κακομεταχείριση κατά τη διάρκεια της κράτησης από την GID δεν ήταν σχετική επειδή το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας δεν επικαλέστηκε τις ομολογίες των κατηγορουμένων στην GID, αλλά τις ομολογίες τους στον γενικό εισαγγελέα. Η ποινή του θανάτου παραμένει για τον Abu Hawsher.

20. Τα πορίσματα της Ειδικής Επιτροπής Εφέσεων για υποθέσεις μετανάστευσης του Ηνωμένου Βασιλείου (Special Immigration Appeals Commission-SIAC) σχετικά με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην κάθε δίκη περιγράφονται στην παράγραφο 45 παρακάτω. Τα επιπλέον στοιχεία που έγιναν διαθέσιμα μετά τα πορίσματα της SIAC, και τα οποία υποβλήθηκαν στο παρόν Δικαστήριο, παρουσιάζονται συνοπτικά στις παρακάτω παραγράφους 94–105 παρακάτω.

Γ. Η συμφωνία για τη σύναψη μνημονίου συνεργασίας (MOU) ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιορδανία

21. Τον Οκτώβριο του 2001, το Foreign and Commonwealth Office ενημέρωσε την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ότι το Άρθρο 3 της Σύμβασης απαγορεύει την απέλαση ύποπτων τρομοκρατών στην Ιορδανία. Τον Μάρτιο του 2003, μετά από αναθεώρηση εκ μέρους της Κυβέρνησης της πιθανότητας άρσης τέτοιων περιορισμών που αφορούσαν στην απομάκρυνση, το Foreign and Commonwealth Office επιβεβαίωσε ότι ισχύει η ενημέρωση που παρείχε τον Οκτώβριο του 2001, αλλά εξέταζε κατά πόσον οι βασικές χώρες θα ήταν πρόθυμες και σε θέση να παρέχουν τις κατάλληλες διασφαλίσεις ώστε να εγγυηθούν ότι οι πιθανοί απελαθέντες θα αντιμετωπιζόνταν με τρόπο σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Τον Μάιο του 2003, ο Foreign Secretary (Υπουργός Εξωτερικών) συμφώνησε ότι η αναζήτηση συγκεκριμένων και αξιόπιστων διασφαλίσεων από ξένες κυβερνήσεις, με τη μορφή μνημονίων συνεργασίας, θα ήταν πιθανόν ένας τρόπος που θα επέτρεπε την απέλαση από το Ηνωμένο Βασίλειο.

22. Τον Νοέμβριο του 2003, η βρετανική πρεσβεία στο Αμμάν έλαβε εντολή να αναδείξει την ιδέα ενός πλαισίου μνημονίου συνεργασίας (MOU) με την κυβέρνηση της Ιορδανίας. Τον Φεβρουάριο του 2005, μετά τις συναντήσεις ανάμεσα στον πρωθυπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου και τον βασιλιά της Ιορδανίας, και ανάμεσα στον Secretary of State for the Home Department (Υπουργό Εσωτερικών) και τον Υπουργό Εξωτερικών της Ιορδανίας, επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με την αρχή ενός MOU.

23. Περαιτέρω διαπραγματεύσεις έλαβαν χώρα τον Ιούνιο του 2005 και το MOU υπογράφηκε στις 10 Αυγούστου του 2005. Το εν λόγω MOU περιέγραφε μια σειρά διασφαλίσεων συμμόρφωσης με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που θα τηρούνταν σε περίπτωση επιστροφής ενός ατόμου από το ένα κράτος στο άλλο (βλ. παράγραφο 76 παρακάτω). Την ίδια μέρα, υπογράφηκε μια συνοδευτική επιστολή που εστάλη από τον Επιτετραμμένο του Ηνωμένου Βασιλείου, στο Αμμάν, προς το Υπουργείο Εσωτερικών της Ιορδανίας, καταγράφοντας τη δυνατότητα της κυβέρνησης της Ιορδανίας να παρέχει διασφαλίσεις σε μεμονωμένες περιπτώσεις ότι δεν θα επιβάλλεται θανατική ποινή. Αναφορικά με τον προσφεύγοντα, περαιτέρω ερωτήσεις σχετικά με τη διεξαγωγή οποιασδήποτε

επανεκδίκασης της υπόθεσης που θα αντιμετώπιζε μετά την απέλαση τέθηκαν επίσης στην κυβέρνηση της Ιορδανίας και απαντήθηκαν τον Μάιο του 2006 από τον νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών της Ιορδανίας.

24. Το MOU προέβλεπε επίσης για κάθε άτομο που επέστρεφε βάσει αυτού να επικοινωνεί και να δέχεται άμεσες και τακτικές επισκέψεις από εκπρόσωπο ανεξάρτητου φορέα που θα διορίζονταν από κοινού από τις κυβερνήσεις της Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιορδανίας. Στις 24 Οκτωβρίου 2005, το κέντρο μελετών για τα ανθρώπινα δικαιώματα Adaleh («κέντρο Adaleh») υπέγραψε μια συμφωνία παρακολούθησης με την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Στις 13 Φεβρουαρίου 2006, συμφωνήθηκαν οι όροι αναφοράς για το κέντρο Adaleh (βλ. παράγραφο 80 παρακάτω).

Δ. Η έφεση του προσφεύγοντα κατά της απέλασης

25. Στις 11 Αυγούστου 2005, δηλαδή την επομένη της υπογραφής του MOU, ο Secretary of State κοινοποίησε στον προσφεύγοντα την υπό έκδοση απόφαση απέλασης. Ο Secretary of State πιστοποίησε ότι η απόφαση για την απέλαση του προσφεύγοντα ελήφθη με γνώμονα την εθνική ασφάλεια. Ο προσφεύγων άσκησε έφεση στη SIAC κατά της εν λόγω απόφασης με το επιχείρημα, μεταξύ άλλων, ότι ήταν ασυμβίβαστη με τα άρθρα 2, 3, 5 και 6 της Σύμβασης. Βασιζόμενος στην προηγούμενη αξίωσή του για άσυλο, υποστήριξε ότι το υψηλό του προφίλ θα σήμαινε ότι οι αρχές της Ιορδανίας θα ενδιαφέρονταν σε σημαντικό βαθμό για το άτομό του. Αν επέστρεφε, θα αντιμετώπιζε εκ νέου δίκη για τα αδικήματα για τα οποία είχε καταδικαστεί ερήμην. Συνεπώς, θα αντιμετώπιζε μακροχρόνια προδικαστική κράτηση (κατά παράβαση του Άρθρου 5) και, σε περίπτωση καταδίκης του, θα αντιμετώπιζε μακροχρόνια φυλάκιση. Όλες αυτές οι παράμετροι σήμαιναν ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος να υποστεί βασανιστήρια, είτε προδικαστικά είτε μετά την καταδίκη του με σκοπό την απόσπαση ομολογίας ή πληροφοριών για άλλους λόγους. Υπήρχε επίσης ο κίνδυνος της θανατικής ποινής ή της παράδοσης σε άλλες χώρες, όπως στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Με βάση το Άρθρο 6, ισχυρίστηκε ότι η επανεκδίκαση της υπόθεσής του θα ήταν κατάφωρα άδικη: το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, όντας στρατοδικείο, δεν λειτουργούσε ανεξάρτητα από την εκτελεστική εξουσία και υπήρχε πραγματικός κίνδυνος τα αποδεικτικά στοιχεία που θα προέκυπταν ως αποτέλεσμα βασανιστηρίων εις βάρος του ιδίου, των συγκατηγορουμένων του ή άλλων φυλακισμένων να γίνονταν δεκτά εις βάρος του.

1. Διαδικασία ενώπιον της SIAC

(α) Η διεξαγωγή της διαδικασίας ενώπιον της SIAC και τα πορίσματα σχετικά με την εθνική ασφάλεια

26. Η έφεση του προσφεύγοντος απορρίφθηκε από τη SIAC στις 26 Φεβρουαρίου 2007. Η ακρόαση της έφεσης από τη SIAC ολοκληρώθηκε σε δύο μέρη: μια «ανοιχτή συνεδρίαση», όπου η υπόθεση και τα στοιχεία του Secretary of State παρουσιάστηκαν παρουσία του προσφεύγοντα και των εκπροσώπων του, και μια «συνεδρίαση κεκλεισμένων των θυρών» στην οποία παρουσιάστηκαν ορισμένα μέρη της υπόθεσης του Secretary of State που δεν μπορούσαν να γνωστοποιηθούν για λόγους ασφαλείας (βλ. παράγραφο 69 παρακάτω). Η SIAC εξέτασε τα στοιχεία σε κλειστή συνεδρίαση σχετικά με τη διαδικασία κατά την οποία συμφωνήθηκε το MOU, με τον βαθμό στον οποίο θα μπορούσε να μετριάσει τον κίνδυνο βασανισμού και επίσης σχετικά με τα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία υποστηριζόταν ότι ο προσφεύγων αποτελούσε απειλή για την εθνική ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου («απόρρητα στοιχεία»). Στις συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών, ο προσφεύγων και οι εκπρόσωποί του αποκλείστηκαν, αλλά τα συμφέροντά του εκπροσωπήθηκαν από ειδικούς δικηγόρους. Στη συνέχεια η SIAC εξέδωσε μια «ανοιχτή απόφαση», η οποία είναι διαθέσιμη για το κοινό, και μια «κλειστή απόφαση», η οποία κοινοποιήθηκε μόνο στον Secretary of State και τους ειδικούς δικηγόρους.

27. Η SIAC στην απόφασή της για το κατά πόσο αναγκαία ήταν η απέλαση του προσφεύγοντα υπέρ της εθνικής ασφαλείας, έκρινε την υπόθεση του Secretary of State ως «καλά τεκμηριωμένη», εφόσον ο προσφεύγων θεωρούνταν από πολλούς τρομοκράτες ως ένας πνευματικός σύμβουλος του οποίου οι απόψεις νομιμοποιούσαν πράξεις βίας. Ωστόσο, η SIAC δεν έλαβε υπόψη της καμιά από τις ερήμην καταδίκες του προσφεύγοντα από τις αρχές της Ιορδανίας, οι οποίες αρχικά προωθήθηκαν στο πλαίσιο της υπόθεσης της Κυβέρνησης. Ο λόγος για αυτό ήταν ότι η Κυβέρνηση είχε υιοθετήσει τη λεγόμενη «πραγματολογική προσέγγιση», ανακαλώντας την επίκληση οποιουδήποτε στοιχείου φερόταν να είχε αποκτηθεί έπειτα από βασανισμό με το επιχείρημα ότι θα απαιτούνταν έρευνα για το κατά πόσον το εν λόγω στοιχείο ήταν αποτέλεσμα βασανισμού. Η διαδικασία πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις αποφάσεις της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *A. κ.ά. (αριθ. 2)* (βλέπε παραγράφους 136 και 137 παρακάτω).

28. Στη συνέχεια, η SIAC επανεξέτασε τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία παρασχέθηκαν από διάφορες πηγές συμπεριλαμβανομένου και ενός ανώτερου διπλωμάτη του Ηνωμένου Βασιλείου, του κ. Mark Oakden, ο οποίος παρείχε στοιχεία σχετικά με τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη του MOU, τη συμφωνία παρακολούθησης με το κέντρο Adaleh και σχετικά με τον κίνδυνο που αντιμετώπιζε ο προσφεύγων στην Ιορδανία. Για

λογαριασμό του προσφεύγοντα, η SIAC εξέτασε στοιχεία σχετικά με το ιορδανικό καθεστώς που παρασχέθηκαν από τρεις ακαδημαϊκούς. Έλαβε επίσης στοιχεία από μια αραβόφωνη δικηγόρο, την κ. Rana Refahi, η οποία είχε ταξιδέψει στην Ιορδανία για να διεξάγει έρευνα σχετικά με τις δύο προηγούμενες δίκες, η οποία περιελάμβανε συνεντεύξεις με τους κατηγορούμενους και τους δικηγόρους τους. Επιπλέον, έλαβε υπόψη της αποδεικτικά στοιχεία υπέρ των συμφερόντων της κυβέρνησης των ΗΠΑ για τον προσφεύγοντα και ισχυρισμούς ότι ένας υπήκοος της Ιορδανίας αποτέλεσε αντικείμενο κατ' εξαίρεση παράδοσης από την Ιορδανία στις Ηνωμένες Πολιτείες.

(β) Πορίσματα της SIAC για το MOU

29. Η SIAC έκρινε ότι οι αποφάσεις του εν λόγω Δικαστηρίου στην υπόθεση *Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, *Εκθέσεις Αποφάσεων* 1996-V και *Mamatkulov και Askarov κατά Τουρκίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 46827/99 και 46951/99, ΕΔΑΔ 2005-I, έδειξαν ότι η επίκληση διασφαλίσεων καθίσταται νόμιμη, αλλά το βάρος που θα δίνεται εξαρτάται από τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης. Υπήρχε διαφορά ανάμεσα στην επίκληση μιας διασφάλισης η οποία υποχρέωνε ένα Κράτος να ενεργεί κατά τρόπο ο οποίος δεν θα ήταν σύμφωνος με την ισχύουσα νομοθεσία και μιας διασφάλισης η οποία υποχρέωνε ένα Κράτος να συμμορφώνεται με τα όσα προβλέπονται στη νομοθεσία του, αλλά δεν τηρούνταν ενδεχομένως πλήρως ή τακτικά στην πράξη. Παραπέμποντας σε απόφαση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων για την υπόθεση *Agiza κατά Σουηδίας* (βλ. παράγραφο 147 παρακάτω), στην οποία ένας αιγύπτιος υπήκοος εκδιώχθηκε από τις σουηδικές αρχές μετά τη λήψη διασφαλίσεων από την Αίγυπτο, η SIAC συνέχισε:

«Η περίπτωση της Agiza συνιστά μια σαφή προειδοποίηση για τους κινδύνους που ενέχει η απλή επίκληση μιας διατύπωσης και της διπλωματικής παρακολούθησης. Υπήρχαν ήδη προειδοποιητικά σημάδια τα οποία έπρεπε να έχουν αφυπνίσει τις σουηδικές αρχές για τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου που είχαν επιτρέψει να διαδραματίζει μια ξένη υπηρεσία πληροφοριών. Ωστόσο παρατηρούμε τις διαφορές τις οποίες θεωρούμε κρίσιμες: η δύναμη, η διάρκεια και το βάθος της διμερούς σχέσης ανάμεσα στις δύο χώρες σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη παραπέμπει σε αυτήν μεταξύ της Σουηδίας και της Αιγύπτου, ο τρόπος με τον οποίο προχώρησαν οι διαπραγματεύσεις για το MOU και η διπλωματική αξιολόγηση της σημασίας τους, οι συγκεκριμένες περιστάσεις που αφορούν [τον παρόντα προσφεύγοντα] και την Ιορδανία, ο βαθμός κινδύνου των διάφορων σταδίων χωρίς το MOU και συγκεκριμένα στα πρώτα στάδια της κράτησης, δηλαδή τότε που ο κίνδυνος των βασανιστηρίων από την GID θα ήταν, λογικά, στην κορύφωσή του και τότε που τα επιβεβαιωμένα βασανιστήρια του Agiza στην Αίγυπτο φέρεται να έχουν συμβεί, καθώς και η ταχύτητα με την οποία οι υπεύθυνοι παρακολούθησης θα αναζητούσαν και, κατά την άποψή μας, θα αποκτούσαν πρόσβαση στον Εφεσιβάλλοντα εκείνες τις πρώτες μέρες. Οι Σουηδοί θεώρησαν ότι η αναζήτηση του Agiza θα μαρτυρούσε την έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στους Αιγυπτίους, ενώ δεν υπάρχει καμιά τέτοια αίσθηση με το Ηνωμένο Βασίλειο, με το κέντρο [Adaleh] ή με την ιορδανική κυβέρνηση. Ακριβώς το αντίθετο ισχύει. Μια πτυχή της εν λόγω

υπόθεσης που προβλημάτισε επίσης την [Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων] ήταν ότι ο Agiza είχε απομακρυνθεί χωρίς να έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την υπόθεσή του. Αυτό δεν θα άρμοζε στην παρούσα περίπτωση».

30. Στην παρούσα υπόθεση, η πολιτική κατάσταση στην Ιορδανία και η ελευθερία, αν και περιορισμένη, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, του Τύπου και της Βουλής να εκφράζουν ανησυχίες θα μείωνε τους κινδύνους που αντιμετώπισε ο προσφεύγων. Επιπρόσθετα, το επίπεδο ελέγχου που είχε αποδεχτεί η Ιορδανία βάσει του ΜΟΥ δεν μπορούσε παρά να δείχνει ότι ήταν πρόθυμη να συμμορφωθεί με τους όρους και το πνεύμα του. Κάθε χώρα είχε πραγματικό συμφέρον να αποτρέψει παραβιάσεις του ΜΟΥ: η διπλωματική σχέση ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιορδανία ήταν φιλική και μακροχρόνια και αληθινής αξίας για την Ιορδανία και θα είχε πραγματικό κίνητρο να μην ανακαλυφθεί ότι έχει παραβεί τον λόγο της. Οι δύο χώρες είχαν συμφέρον να διατηρήσουν τη συνεργασία τους σε ζητήματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο προβληματιζόταν σε μεγάλο βαθμό για τη δυνατότητα απομάκρυνσης αλλοδαπών υπηκόων χωρίς να παραβιάζει τα δικαιώματά τους βάσει του Άρθρου 3, επομένως η αποτυχία σε μια τόσο δημοφιλή υπόθεση θα συνιστούσε σημαντική οπισθοδρόμηση για την εν λόγω διαδικασία. Συνεπώς, ο προβληματισμός αυτός θα λειτουργούσε ως ένα επιπλέον κίνητρο για τη διερεύνηση τυχόν παραβιάσεων του ΜΟΥ. Αν και το ΜΟΥ δεν προσδιόριζε τα μέτρα που θα έπρεπε να ληφθούν σε μια τέτοια έρευνα, η SIAC δέχτηκε αποδεικτικά στοιχεία από τον κ. Oakden που υποστήριζαν ότι οποιαδήποτε παράλειψη από την πλευρά της ιορδανικής κυβέρνησης να απαντήσει σε διπλωματικά ερωτήματα θα οδηγούσε σε «ταχέως κλιμακούμενες διπλωματικές και υπουργικές επαφές και αντιδράσεις».

31. Η SIAC δέχτηκε ότι υπήρχαν αδύναμα σημεία στο ΜΟΥ και στις διατάξεις παρακολούθησης. Ορισμένα μέτρα προστασίας, όπως η άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο, βιντεοσκοπημένες ανακρίσεις, ανεξάρτητες ιατρικές εξετάσεις και η απαγόρευση σε μη γνωστοποιημένους χώρους κράτησης, δεν αναφέρονταν ρητά, αλλά, στην πραγματικότητα, οι περισσότερες από τις εν λόγω πτυχές καλύπτονταν. Δεν υπήρχε καμιά εγγύηση ότι η πρόσβαση στον προσφεύγοντα, όπως απαιτούνταν από τους όρους αναφοράς του κέντρου Adaleh, θα δινόταν σε κάθε περίπτωση, αλλά οποιαδήποτε άρνηση θα αποκαλυπτόταν σύντομα. Την πρώτη περίοδο της κράτησης, προβλεπόταν η πραγματοποίηση επισκέψεων του κέντρου στον προσφεύγοντα τρεις φορές την εβδομάδα. Η SIAC επίσης περίμενε την άμεση αντίδραση της GID και της ιορδανικής κυβέρνησης σε οποιαδήποτε προσέγγιση του Ηνωμένου Βασιλείου σε περίπτωση άρνησης επίσκεψης. Ήταν ανησυχητικό το γεγονός της άρνησης πρόσβασης του ειδικού εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια σε εγκατάσταση της GID τον Ιούνιο του 2006, παρά την σύναψη προηγούμενου διακανονισμού που όριζε την ελεύθερη πρόσβαση. Ωστόσο, η SIAC έκρινε ότι, με βάση τα στοιχεία που εξετάστηκαν, δεν υπήρχε πραγματικός κίνδυνος

κακομεταχείρισης του προσφεύγοντα από την GID. Υπήρχε ένα αδύναμο σημείο στη «σχετική απειρία και εμβέλεια» του κέντρου Adaleh: αναλάμβανε μια αποστολή για πρώτη φορά και, όπως είχε παραδεχτεί, το προσωπικό δεν διέθετε την τεχνογνωσία. Ήταν ένας νέος φορέας με περιορισμένους πόρους και προσωπικό, αν και η παράμετρος αυτή θα μπορούσε να υπερκεραστεί με έξοδα της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι ίδιες οι επισκέψεις παρακολούθησης ήταν αυτές που θεωρούνταν σημαντικές, για αυτό και η απουσία ειδικής τεχνογνωσίας δεν χαρακτηριζόταν μοιραία για την αξία τους.

(γ) Πορίσματα της SIAC για το Άρθρο 3

32. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν αμφισβήτησε τη γενική κατεύθυνση του διαθέσιμου υλικού σχετικά με το ιστορικό περί ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Ιορδανία και, σύμφωνα με την άποψη της SIAC, οι λεπτομέρειες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ιορδανία παρέμεναν σχετικές με την αξιολόγηση του κινδύνου που αντιμετώπιζε ο προσφεύγων. Η κυβέρνηση υιοθέτησε επίσης τη θέση ότι δεν μπορούσε να επιστρέψει τον προσφεύγοντα στην Ιορδανία, σύμφωνα με τις διεθνείς της υποχρεώσεις χωρίς να έχουν ληφθεί συγκεκριμένα μέτρα που περιέχονταν στο MOU. Ωστόσο, η SIAC θεώρησε σημαντικό να εξετάσει τους κινδύνους που αντιμετώπιζε ο προσφεύγων σε σχέση με την πιθανή αλληλουχία των γεγονότων σε περίπτωση επιστροφής του. Έκρινε ότι το MOU ενδεχομένως να μην ήταν απαραίτητο για κάθε κίνδυνο, αλλά θα ενίσχυε τη διαθέσιμη προστασία.

33. Η SIAC αναγνώρισε ότι με την επιστροφή του ο προσφεύγων θα βρισκόταν υπό κράτηση από την GID και θα δικαζόταν εκ νέου για δύο κατηγορίες για τις οποίες είχε καταδικαστεί ερήμην. Θα συνοδευόταν από εκπρόσωπο του κέντρου Adaleh μέχρι τον χώρο κράτησής του και θα υποβαλλόταν σε ιατρικές εξετάσεις. Η SIAC επίσης αναγνώρισε ότι η GID θα ανέκρινε τον προσφεύγοντα με σκοπό να του αποσπάσει ομολογία την οποία θα χρησιμοποιούσε σε δίκη και για γενικότερους σκοπούς πληροφόρησης, αν και η SIAC αμφισβητούσε ότι η GID θα ανέκρινε τον προσφεύγοντα για άλλα αδικήματα για να του απαγγελθούν επιπλέον κατηγορίες. Δεν υπήρχαν αποδεικτικά στοιχεία για τυχόν άλλες εκκρεμείς κατηγορίες. Η SIAC αναγνώρισε επίσης ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα επιδίωκαν να ανακρίνουν τον προσφεύγοντα και ότι αυτό θα λάμβανε χώρα λίγο μετά την άφιξή του στην Ιορδανία. Ωστόσο, δεν υπήρχε πραγματικός κίνδυνος παραβίασης του Άρθρου 3 πριν από την ολοκλήρωση της επανεκδίκασης της υπόθεσης.

34. Υπήρχε πραγματικός κίνδυνος βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης από έναν «τυπικό ισλαμιστή εξτρεμιστή» κατά τη διάρκεια της κράτησης στη GID πριν από την απαγγελία κατηγορίας μιας και η εν λόγω κακομεταχείριση ήταν διαδεδομένη και μακροχρόνια και επικρατούσε ένα κλίμα ατιμωρησίας και αποφυγής διεθνούς παρακολούθησης στην GID.

Ωστόσο, ο προσφεύγων θα ήταν προστατευμένος λόγω του υψηλού του προφίλ, από το MOU και τη συμφωνία παρακολούθησης, ιδιαίτερα από τη στιγμή που το κέντρο Adaleh θα ήταν πρόθυμο να «αποδείξει το σθένος του» και θα υπόκειτο στην επαγρύπνηση άλλων μη κυβερνητικών οργανώσεων. Αυτό θα απέτρεπε επίσης οποιονδήποτε πραγματικό κίνδυνο εφαρμογής μεθόδων από την GID, όπως η άρνηση πρόσβασης την τελευταία στιγμή, οι ισχυρισμοί ότι ο προσφεύγων δεν επιθυμούσε να δει τους υπεύθυνους παρακολούθησης ή η μετακίνησή του σε άλλο σημείο απροειδοποίητα. Η πρόσβαση στο κέντρο Adaleh θα απέτρεπε και την κράτηση του προσφεύγοντα σε απομόνωση.

35. Το MOU θα καταπολεμούσε το κλίμα ατιμωρησίας που επικρατεί στην GID και την ανοχή των βασανιστηρίων από τα ανώτερα μέλη της. Το MOU και οι συμφωνίες παρακολούθησης υποστηρίζονταν από τις υψηλότερες βαθμίδες εξουσίας στην Ιορδανία. Η πολιτική εξουσία και το κύρος του βασιλιά της Ιορδανίας βρίσκονταν πίσω από το MOU, συνεπώς ήταν λογικό να υποτεθεί ότι οι οδηγίες σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του προσφεύγοντα είχαν δοθεί στην GID ώστε να γνωρίζει ότι τυχόν παραβιάσεις δεν θα έμεναν ατιμώρητες. Επιπλέον, τα ανώτερα μέλη της GID είχαν λάβει μέρος στις διαπραγματεύσεις για το MOU και ως εκ τούτου γνώριζαν τις συνέπειες σε περίπτωση αδυναμίας συμμόρφωσης. Ακόμη και αν οι καταχρήσεις αποτελούσαν τυπικά το έργο ανυπάκουων αξιωματικών, η ειδική και ασυνήθιστη θέση του προσφεύγοντα και η ισχύς του MOU θα οδηγούσαν στην πρόληψη της κακομεταχείρισης από ανώτερους υπαλλήλους στην περίπτωση του, έστω και αν το έκαναν μόνο από ιδιοτέλεια.

36. Η ανάκριση από τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν απαγορευόταν από το MOU και για τη SIAC θεωρείτο πιθανό να δοθεί άδεια στην Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (CIA) των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής να ανακρίνει άμεσα τον προσφεύγοντα με την GID παρούσα. Ωστόσο, το Ηνωμένο Βασίλειο θα είχε καταστήσει σαφές στις Ηνωμένες Πολιτείες τα συμφέροντά της σχετικά με την τήρηση του MOU. Οι ιορδανικές αρχές και οι Ηνωμένες Πολιτείες θα φρόντιζαν να διασφαλίσουν ότι οι τελευταίες δεν θα «υπερέβαιναν τα όρια». Αν υποθέσουμε ότι ο προσφεύγων παρέμενε υπό κράτηση από την GID και δεν παραδινόταν στις Ηνωμένες Πολιτείες, δεν θα υπήρχε κανένας πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης στο προδικαστικό στάδιο. Ήταν επίσης εξαιρετικό απίθανο ο προσφεύγων να τοποθετηθεί σε οποιαδήποτε μυστική εγκατάσταση κράτησης της GID ή της CIA στην Ιορδανία.

37. Οι ίδιες παράμετροι ισχύουν για οποιαδήποτε ανάκριση ενδέχεται να λάβει χώρα λίγο μετά την καταδίκη ή αθώωση του προσφεύγοντα. Το MOU θα εξακολουθούσε να ισχύει και θα ήταν προς το συμφέρον των Αμερικανών και των Ιορδανών να διεξαγάγουν οποιαδήποτε ανάκριση το συντομότερο δυνατόν παρά να περιμένουν μετά τη δίκη. Το υψηλό προφίλ

του προσφεύγοντα κρίθηκε επίσης ως «απίθανο να υποβαθμιστεί σημαντικά για μερικά χρόνια ακόμη».

38. Υπήρχε μικρή πιθανότητα για τις ιορδανικές αρχές να απαγγείλουν επιπλέον κατηγορίες οι οποίες συνεπάγονταν ή επιζητούσαν την επιβολή θανατικής ποινής αναφορικά με τις κατηγορίες για τις οποίες ο προσφεύγων θα δικαζόταν εκ νέου. Αντιθέτως, σε περίπτωση καταδίκης του, ο προσφεύγων θα αντιμετώπιζε μια μακρά περίοδο φυλάκισης. Υπήρχε πραγματικός κίνδυνος για ισόβια κάθειρξη όσον αφορά τη συνωμοσία των μεταρρυθμίσεων και των προκλήσεων, αν και υπήρχε μεγαλύτερη προοπτική ότι θα ήταν σημαντικά μικρότερος λόγω του τρόπου με τον οποίο μειώθηκαν οι ποινές που επιβλήθηκαν στους άλλους κατηγορουμένους σε 4 ή 5 χρόνια κατά την έφεση. Δεν υπήρχε κανένας πραγματικός κίνδυνος ισόβιας κάθειρξης στην επανεκδίκαση της συνωμοσίας της χιλιετίας. Δεν υπήρχε κανένας κανόνας που να αποτρέπει την επιβολή μεγαλύτερης ποινής από την ποινή των 15 ετών που είχε επιβληθεί ερήμην. Ωστόσο, η σαφής πρακτική ήταν ενάντια στην επιβολή μεγαλύτερων ποινών στις επανεκδικάσεις που έπονταν της αρχικής καταδίκης ερήμην και δεν υπήρχε λόγος να διαμορφωθεί πιο αρνητική άποψη για τον προσφεύγοντα όταν θα ήταν παρών από αυτήν που διαμορφώθηκε όταν ήταν απών. Ο προσφεύγων θα εξέτιε την ποινή του σε μια τυπική φυλακή και όχι σε εγκατάσταση κράτησης της GID. Η ποινή των καταναγκαστικών έργων δεν υπονοούσε καμιά επιπλέον τιμωρία. Οι γενικοί όροι δεν θα παραβίαζαν το Άρθρο 3 και, αν και κάποιες φορές σημειώνονταν περιστατικά ξυλοδαρμών, δεν υπήρχε κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι ο προσφεύγων θα στοχοποιούνταν ως ισλαμιστής πολιτικός κρατούμενος. Το κύρος του θα λειτουργούσε ξανά ως μέσο προστασίας.

39. Αναφορικά με την παράδοση, οι κυβερνήσεις της Ιορδανίας και των Ηνωμένων Πολιτειών διέθεταν «ισχυρά κίνητρα» για να μην επιτρέψουν να συμβεί αυτό, κυρίως λόγω των πραγματικών εγχώριων πολιτικών διαφορών που η κατάσταση αυτή θα δημιουργούσε για την ιορδανική κυβέρνηση και της απροθυμίας των Ηνωμένων Πολιτειών να αποσταθεροποιήσουν το καθεστώς της Ιορδανίας. Σε τυχόν περιστατικά φερόμενα ως παραδόσεις από την Ιορδανία είχαν εμπλακεί άτομα άλλων εθνικοτήτων ή, όπως συνέβη σε μία περίπτωση, ένας αμερικανο-ιορδανός υπήκοος. Ήταν επίσης εξαιρετικά απίθανο ο προσφεύγων να μετακινηθεί σε μυστική εγκατάσταση της CIA στην Ιορδανία δεδομένου ότι αυτό θα απαιτούσε τη συνενοχή των αρχών της Ιορδανίας αντιβαίνοντας στο MOU. Ήταν επίσης απίθανο η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών να επιδιώξει την έκδοση του προσφεύγοντα από την Ιορδανία δεδομένου ότι δεν την επιδίωξε από το Ηνωμένο Βασίλειο και επιπλέον θα υπήρχαν πολιτικές δυσκολίες για να συμφωνήσει η Ιορδανία σε ένα τέτοιο αίτημα.

(δ) Πορίσματα της SIAC για το Άρθρο 5

40. Σχετικά με την κράτηση του προσφεύγοντα μετά την απομάκρυνσή του από την Ιορδανία, η SIAC έκρινε ότι οι προθεσμίες για την ενημέρωση των νομικών αρχών για μια σύλληψη (48 ώρες) και για την απαγγελία επίσημων κατηγοριών (15 ημέρες) παρατείνονταν τακτικά και σύμφωνα με τον νόμο κατόπιν αιτήματος του εισαγγελέα, σε στάδια διάρκειας από 15 έως 50 ημέρες το πολύ. Έτσι θα ήταν συμβατό με τη νομοθεσία της Ιορδανίας να τεθεί ο προσφεύγων υπό κράτηση για 50 μέρες χωρίς να παρουσιάζεται αυτοπροσώπως ενώπιον του δικαστηρίου πριν από την απαγγελία κατηγοριών εις βάρος του. Οι εν λόγω παρατάσεις εγκρίθηκαν από δικαστική αρχή, χωρίς ωστόσο απαραίτητα παρουσία του υπόπτου.

41. Η SIAC παρατήρησε ότι το MOU δεν απαγόρευε ρητά τις παρατάσεις των προθεσμιών μετά την αρχική 15θήμερη κράτηση, αλλά υποχρέωνε να παρουσιαστεί άμεσα ο επιστρέφων ενώπιον δικαστή ή άλλου ατόμου εξουσιοδοτημένου από τον νόμο να αποφασίζει για τη νομιμότητα της κράτησής του. Αν και το «άμεσα» δεν οριζόταν στο MOU, η SIAC έκρινε ότι αυτό το κομμάτι του MOU θα διεκπεραιωνόταν, εφόσον μάλιστα επρόκειτο και για ένα από τα πρώτα σημεία στα οποία θα αξιοποιούνταν το MOU, και ότι η πρώτη εμφάνιση του προσφεύγοντα ενώπιον της δικαστικής αρχής θα γινόταν εντός 48 ωρών. Δεν θα αποτελούσε παράβαση του MOU η κράτηση του προσφεύγοντα για 50 ημέρες το πολύ, μέσω των δικαστικά εγκεκριμένων 15θήμερων παρατάσεων, ή αν απουσίαζε όταν λήφθηκαν οι εν λόγω μεταγενέστερες αποφάσεις. Όμως, στην πραγματικότητα η συνολική περίοδος των 50 ημερών ήταν απίθανο να επιδιωχθεί, ακόμα και χωρίς το MOU, επειδή ο προσφεύγων υποβλήθηκε σε επανεκδίκαση και οι φάκελοι της υπόθεσης είχαν περάσει ήδη πολλές φορές από τη διαδικασία της δίκης και της έφεσης.

(ε) Πορίσματα της SIAC για το Άρθρο 6

42. Ήταν κοινός τόπος στη SIAC να παραμερίζονται οι προηγούμενες καταδίκες του προσφεύγοντα και ο τελευταίος να δικαστεί εκ νέου ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας για τις ίδιες κατηγορίες.

43. Πέρα από τις δύο προκλήσεις που είχε να αντιμετωπίσει στη διαδικασία της επανεκδίκασης (την αμεροληψία του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και τη χρήση των αποδεικτικών στοιχείων που είχαν αποκτηθεί έπειτα από βασανιστήρια) ο προσφεύγων επίσης υποστήριξε ότι θα ανακρινόταν υπό κράτηση χωρίς την παρουσία δικηγόρου από την GID, αξιωματούχους των Ηνωμένων Πολιτειών ή τον γενικό εισαγγελέα. Η μη παρουσία δικηγόρου επιτρεπόταν βάσει του Άρθρου 64(3) του Κώδικα Ποινικών Διαδικασιών της Ιορδανίας κατά τη διεξαγωγή μιας έρευνας «οποτεδήποτε αυτό [κρινόταν] αναγκαίο με σκοπό να αποκαλυφθεί η αλήθεια». Η εν λόγω απόφαση δεν υπόκειτο σε επανεξέταση, μολονότι η SIAC παρατήρησε επίσης ότι η ομολογία ενώπιον του γενικού εισαγγελέα δεν ήταν παραδεκτή εκτός αν το άτομο είχε προειδοποιηθεί ότι δεν ήταν

απαραίτητο να απαντά σε ερωτήσεις χωρίς την παρουσία δικηγόρου. Η SIAC πίστευε ότι θα ήταν απίθανο ο προσφεύγων να έχει δικηγόρο παρόντα κατά τη διάρκεια της ανάκρισης από την GID ή τους αξιωματούχους των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά πολύ πιθανό να δικαιούται πρόσβαση σε δικηγόρο για οποιαδήποτε εμφάνισή του ενώπιον δικαστή ή του γενικού εισαγγελέα. Σχετικά με την προδικαστική προετοιμασία υπεράσπισης, η περίοδος και οι διαθέσιμες διευκολύνσεις θα ήταν λιγότερο εκτενείς από ό,τι στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά ωστόσο καλύτερες από ό,τι ίσχυε συνήθως στην Ιορδανία.

44. Όσον αφορά την έλλειψη ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας, η SIAC έκρινε ότι η σύνθεση του δικαστηρίου θα περιελάμβανε τρεις δικαστές, από τους οποίους οι δύο τουλάχιστον θα ήταν μη μόνιμοι αξιωματικοί του στρατού. Ο γενικός εισαγγελέας θα ήταν επίσης αξιωματικός του στρατού. Η άσκηση της έφεσης θα γινόταν στο Ανώτατο Δικαστήριο, ένα πολιτικό δικαστήριο, αν και το εν λόγω δικαστήριο δεν μπορούσε να εξετάσει κανένα επιχείρημα σχετικό με τυχόν αδικία της δίκης που προέκυπτε από την στρατιωτική σύνθεση του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας.

45. Σχετικά με την πιθανή χρήση αποδεικτικών στοιχείων τα οποία αποκτήθηκαν έπειτα από βασανιστήρια στην επανεκδίκαση του προσφεύγοντος, η SIAC έκρινε τα ακόλουθα:

«418. Το νομικό σύστημα της Ιορδανίας, σύμφωνα με τα όσα ορίζει, δεν επιτρέπει ως εκ τούτου τη χρήση της ακούσιας ομολογίας ή ακούσιων ενοχοποιητικών καταθέσεων. Γίνεται μια δικαστική εξέταση των καταγγελιών αυτού του είδους προτού τα αποδεικτικά στοιχεία γίνουν αποδεκτά. Οι καταγγελίες αυτές καθ' αυτές μπορούν να εξεταστούν μέσω των στοιχείων. Ο βαθμός εξέτασης των εν λόγω καταγγελιών επηρεάζεται πρακτικά από ορισμένες παραμέτρους του συστήματος. Το βάρος της απόδειξης για την εξαίρεση ομολογιών ενώπιον του γενικού εισαγγελέα επωμίζεται ο κατηγορούμενος. Υπάρχει προφανής δυσκολία στην απόδειξη προηγούμενων πράξεων ή απειλών από την πλευρά της GID λόγω της απουσίας συστημάτων βιντεοσκόπησης ανακρίσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η παρουσία δικηγόρων κατά τη διάρκεια της ανάκρισης και η διεξαγωγή ανεξάρτητων και άμεσων ιατρικών εξετάσεων. Είναι πιθανό το Δικαστήριο να είναι αρκετά επιφυλακτικό στο να δεχτεί ότι οι ομολογίες ενώπιον του εισαγγελέα, οι οποίες συνιστούν κοινή πηγή στοιχείων, έχουν στιγματιστεί από κακομεταχείριση. Το Δικαστήριο ή ο εισαγγελέας δεν είναι προετοιμασμένος ώστε να υποχρεώσει τους αξιωματούχους της GID να καταθέσουν σχετικά με αυτές τις καταγγελίες. Υπάρχει η αίσθηση ότι οι ισχυρισμοί αυτοί γίνονται τακτικά στο πλαίσιο της στρατηγικής υπεράσπισης.

419. Μπορεί κάλλιστα να υπάρχει μεγαλύτερη προθυμία να εξεταστεί η φύση των ομολογιών που αποσπάστηκαν μόνο κατά τη διάρκεια της ανάκρισης από την GID. Υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι τουλάχιστον στο επίπεδο του Ανωτάτου Δικαστηρίου ομολογίες οι οποίες φέρονται να αποσπάστηκαν μέσω βασανιστηρίων εξαιρέθηκαν (αν και δεν είναι σαφές αν αυτές έγιναν ενώπιον του εισαγγελέα ή της GID).

420. Ωστόσο τα γενικά στοιχεία ιστορικού και αυτά που αφορούν συγκεκριμένα τις δύο δίκες στην προκειμένη περίπτωση δείχνουν ότι υπάρχει τουλάχιστον πολύ

σοβαρός κίνδυνος οι ενοχοποιητικές καταθέσεις εναντίον του [προσφεύγοντα] να αποσπάστηκαν ως αποτέλεσμα της μεταχείρισης από την GID η οποία παρέβη το Άρθρο 3 της ΕΣΑΔ. Ενδέχεται να ισοδυναμεί ή όχι με βασανιστήρια. Είναι εξαιρετικά απίθανο οι εν λόγω καταθέσεις να εξαιρεθούν στην επανεκδίκαση της υπόθεσης, διότι το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας (SSCt) θα πειστεί δύσκολα ότι αυτές αποσπάστηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο, και συγκεκριμένα έχοντας ήδη απορρίψει τον ισχυρισμό αυτόν στις πρώτες δίκες, αν και οι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων θα μπορούσαν να αναγνωρίσουν ότι αποσπάστηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο και ότι ήταν πράγματι ψευδείς».

Συνεπώς, υπήρχε μεγάλη πιθανότητα οι προηγούμενες καταθέσεις που έγιναν ενώπιον του γενικού εισαγγελέα και ενοχοποιούσαν τον προσφεύγοντα να γίνονταν δεκτές. Η SIAC έκρινε επιπλέον ότι αυτές οι καταθέσεις θα ήταν αξιόλογες, ίσως και καθοριστικές, εις βάρος του. Σχετικά με αυτή την πτυχή της επανεκδίκασης, η SIAC έκρινε τα εξής:

«439. Για μας, επανέρχεται το ερώτημα του κατά πόσο άδικο ή όχι είναι να επωμίζεται το συγκεκριμένο πρόσωπο το βάρος της απόδειξης στην Ιορδανία όσον αφορά το εν λόγω ζήτημα. Δεν πιστεύουμε ότι αυτό καθ' αυτό είναι άδικο. Ωστόσο, αυτό το βάρος της απόδειξης φαίνεται να μην συνοδεύεται από κάποια από τα στοιχειώδη μέτρα προστασίας ενάντια στην κακομεταχείριση ή μέσα ενίσχυσης της απόδειξης π.χ. βιντεοσκόπηση ή καταγραφή με άλλον τρόπο της ανάκρισης της GID, περιορισμένες περίοδοι κράτησης για ανάκριση, μόνιμη παρουσία δικηγόρων, τακτικές ιατρικές εξετάσεις, συνδρομή από το Δικαστήριο για την κλήση των σχετιζόμενων υπαλλήλων ή γιατρών. Επίσης, οι αποφάσεις λαμβάνονται από ένα δικαστήριο το οποίο στερείται ανεξαρτησίας και δεν εξετάζει εκ του σύνεγγυς ή εξονυχιστικά καταγγελίες αυτού του είδους. Λαμβάνοντας υπόψη τα τρία αυτά σημεία συνολικά οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η δίκη θα ήταν ενδεχομένως άδικη στο πλαίσιο του Άρθρου 6 λόγω του τρόπου με τον οποίο θα εξετάζονταν οι ισχυρισμοί για τις ακούσιες ενοχοποιητικές καταθέσεις».

46. Η SIAC συμπέρανε ότι, παρά τα πορίσματά της σχετικά με την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και τον πραγματικό κίνδυνο αποδοχής αποδεικτικών στοιχείων τα οποία αποκτήθηκαν με τρόπο που αντιβαίνει στο Άρθρο 3, δεν θα υπήρχε κατάφωρη αρνησιδικία βάσει του Άρθρου 6 της Σύμβασης αν ο προσφεύγων δικαζόταν εκ νέου στην Ιορδανία. Η SIAC δήλωσε ότι η επανεκδίκαση της υπόθεσης θα διεξαγόταν δημόσια «στο πλαίσιο ενός νόμιμα δομημένου πλαισίου που θα κάλυπτε το δικαστικό σύστημα, τους δικονομικούς κανόνες και τα αδικήματα», και ο προσφεύγων θα ήταν παρών. Ο φάκελος της αρχικής δίκης θα λαμβανόταν υπόψη στην επανεκδίκαση της υπόθεσης, αλλά ο προσφεύγων θα μπορούσε να αμφισβητήσει ουσιαστικά τα περιεχόμενά του. Η εκτέλεση του Al-Jermaine και η δυσκολία που αντιμετώπισαν άλλοι μάρτυρες, ιδιαίτερα ο Abu Hawsher, δεν θα καθιστούσε άδικη την επανεκδίκαση. Η SIAC ολοκλήρωσε ως εξής:

«446. Αναγνωρίζουμε την έλλειψη ανεξαρτησίας του SSCt. Η έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστών του SSCt εντοπίζεται στη δομή και το σύστημα. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο σχετικά με τον λόγο για τον οποίο επιλέγονται συγκεκριμένοι δικαστές για συγκεκριμένες υποθέσεις ή ότι είναι θύματα εκφοβισμού.

Όμως, το SSCt δεν συνιστά απλώς ένα όργανο της εκτελεστικής εξουσίας: υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι εκτιμά τα στοιχεία και τα αξιολογεί έναντι της νομοθεσίας και αθώνει κατηγορουμένους. Έχει μειώσει ποινές με την πάροδο του χρόνου.

447. Οι δικαστές του έχουν λάβει νομική εκπαίδευση και είναι επαγγελματίες στρατιωτικοί δικηγόροι. Υπάρχουν πολύ περιορισμένα περιθώρια πέρα από τα παραπάνω για να υποστηριχθεί ότι θα μεροληπτούσαν και δεν αποτελεί αυτό την κύρια αξίωση της αιτίας. Το υπόβαθρό τους μπορεί κάλλιστα να τους κάνει σκεπτικούς σχετικά με τους ισχυρισμούς κατάχρησης από την GID επηρεάζοντας και τις καταθέσεις που έγιναν στον εισαγγελέα. Ενδεχομένως να ασπαστούν την άποψη ότι οι ισχυρισμοί περί κακομεταχείρισης συνιστούν μια τυπική διαδικασία μιας υπόθεσης υπεράσπισης για να αιτιολογήσουν την ενοχοποίηση άλλων. Το νομικό πλαίσιο δεν προσανατολίζεται επαρκώς στον εντοπισμό και τη λήψη ενεργειών κατόπιν ισχυρισμών κατάχρησης. Ο τρόπος με τον οποίο χειρίζεται την αποδοχή των αποδεικτικών στοιχείων, όσον αφορά το υλικό που διαθέτουμε, δείχνει ότι δεν διεξάγεται εξονυχιστικός έλεγχος πιθανώς παραποιημένων στοιχείων. Θα δινόταν σημαντική δημοσιότητα στην επανεκδίκαση και οι δημόσιες δίκες προτρέπουν για μεγαλύτερη προσοχή και αμεροληψία κατά την εξέταση των στοιχείων. Δεν θα επρόκειτο για απλή δίκη-παρωδία, όπως δεν ήταν και οι πρώτες δίκες, ούτε το αποτέλεσμα θα ήταν δεδομένο, ανεξαρτήτως των αποδεικτικών στοιχείων.

448. Οι αποφάσεις λαμβάνονται για κάποιους λόγους, ενώ μπορεί να ασκηθεί έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Το γεγονός ότι μια τέτοια έφεση δεν μπορεί να ικανοποιήσει την ανάγκη δομικής ανεξαρτησίας του SSCt δεν αποτελεί λόγο για την προεξόφληση του ρόλου του στη γενική του αξιολόγηση όσον αφορά την πιθανότητα συνολικής άρνησης των δικαιωμάτων του Άρθρου 6. Το εν λόγω Δικαστήριο είναι πολιτικό δικαστήριο και τα στοιχεία για αθέμιτη επιρροή της εκτελεστικής εξουσίας μέσω διορισμού ή απομάκρυνσης είναι αρκετά σποραδικά. Επίσης, δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία για τον τρόπο επιλογής της σύνθεσής του, ούτε ότι τα μέλη εκφοβίζονται από την εκτελεστική εξουσία. Λειτουργεί απλώς ως πειθαρχικό όργανο στις αποφάσεις του SSCt σχετικά με τη νομοθεσία και τη διαδικασία και σχετίζεται με αντικειμενικά ζητήματα, ακόμα και αν δεν εξετάζει τα στοιχεία ξανά ή δεν έχει πλήρη αντικειμενική δικαιοδοσία, εκτός αν αφορά τις εφέσεις του εισαγγελέα. Οι πιθανές ποινές δεν είναι στο σύνολό τους δυσανάλογες των αδικημάτων.

449. Συζητήσαμε εκτενώς την προσέγγιση του SSCt σχετικά με την αποδοχή των καταθέσεων ενώπιον του εισαγγελέα οι οποίες φέρονται να έγιναν ως αποτέλεσμα προηγούμενης κακομεταχείρισης. Αν και κρίνουμε ότι η συμβολή των παραμέτρων θα καθιστούσε ενδεχομένως άδικη την επανεκδίκαση της υπόθεσης, δεν συνιστούν πλήρη άρνηση για τη διεξαγωγή μιας δίκαιης δίκης. Η ύπαρξη νομικής απαγόρευσης σχετικά με το παραδεκτό τέτοιων στοιχείων δεν μπορεί να αγνοηθεί, όπως και το γεγονός ότι το SSCt θα εξέταζε στοιχεία που σχετίζονται με τους ισχυρισμούς. Ο ρόλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην επανεξέταση και κατά καιρούς στην άρση των συμπερασμάτων του SSCt σχετικά με το εν λόγω ζήτημα είναι ουσιώδης. Η ανάγκη για ασφαλιστικές δικλίδες αποδεικτικών στοιχείων και διαδικασιών για την εξισορρόπηση του βάρους της απόδειξης και η πιθανή νοοτροπία απέναντι στις καταθέσεις που έγιναν ενώπιον εισαγγελέα/δικαστή στο πλαίσιο ενός συστήματος αστικού δικαίου, και όλα αυτά στο πλαίσιο ενός δικαστηρίου ασφαλείας που κυριαρχείται από στρατιωτικούς δικηγόρους, δεν επαρκούν για πλήρη αρνησιδικία.

450. Δεδομένης της αναπόφευκτης επικέντρωσης σε αυτά που θεωρούνται άδικα για την επανεκδίκαση, υπάρχει ο κίνδυνος της αποκλειστικής επικέντρωσης σε ελλείψεις όταν αποφασίζεται αν θα υπάρξει πλήρη άρνηση του δικαιώματος

διεξαγωγής δίκαιης δίκης, παρά στην εικόνα της δίκης συνολικά. Ωστόσο, αυτό είναι που πρέπει να γίνει και είναι αυτή η εικόνα ως σύνολο η οποία μας οδήγησε στο συμπέρασμά μας για το παρόν ζήτημα.

451. Οι διάφορες παράμετροι οι οποίες ενδεχομένως θα επέφεραν παραβίαση του Άρθρου 6 κατά την επανεκδίκαση συνδέονται μεταξύ τους σε σημαντικό βαθμό. Η εξέτασή τους από κάθε πλευρά δεν μας πείθει για την ύπαρξη πραγματικού κινδύνου πλήρους άρνησης του δικαιώματος διεξαγωγής δίκαιης δίκης».

47. Τέλος, ενώ υπήρχε πραγματική προοπτική μακροχρόνιας φυλάκισης, το γεγονός αυτό δεν το συμπέρασμα της SIAC ότι η επανεκδίκαση δεν σήμαινε και την πλήρη άρνηση των δικαιωμάτων του προσφεύγοντα.

2. Διαδικασία ενώπιον του Εφετείου

48. Ο προσφεύγων άσκησε έφεση στο Εφετείο, το οποίο εξέδωσε ομόφωνη απόφαση στις 9 Απριλίου 2008, επιτρέποντας την έφεση αναφορικά με το Άρθρο 6 και τον κίνδυνο χρήσης αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά παράβαση του Άρθρου 3 και απορρίπτοντας την για όλους τους υπόλοιπους λόγους ([2008] EWCA Civ 290).

49. Για τις αιτιάσεις του προσφεύγοντα βάσει του Άρθρου 3 ως προς τη χρήση απόρρητων στοιχείων από τη SIAC και την επίκληση διασφαλίσεων που περιλαμβάνονται στο MOU, το Εφετείο θεώρησε ότι δεσμευόταν από την προηγούμενη απόφαση για τις εν λόγω ερωτήσεις στην υπόθεση *MT (Αλγερία), RB (Αλγερία), U (Αλγερία) κατά του Secretary of State for the Home Department* [2007] EWCA Civ 808, η οποία όριζε ότι: (i) η SIAC μπορούσε να εξετάζει απόρρητα στοιχεία για την ασφάλεια κατά την επιστροφή και (ii) η σχετικότητα των διασφαλίσεων για ασφάλεια κατά την επιστροφή ήταν θέμα αντικειμενικό και όχι νομικό, συνεπώς δεν είχε καμιά αρμοδιότητα να εξετάσει το ενδεχόμενο έφεσης για τον λόγο αυτό. Το Εφετείο απέρριψε επίσης τις εφέσεις του προσφεύγοντα βάσει του Άρθρου 5, κρίνοντας ότι η SIAC είχε το δικαίωμα να κρίνει όπως και έκανε.

50. Για το Άρθρο 6, το Εφετείο απέρριψε το επιχείρημα του προσφεύγοντα ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος «κατάφωρης αρνησιδικίας» στην επανεκδίκαση της υπόθεσής του στην Ιορδανία λόγω της έλλειψης ανεξαρτησίας ή/και αμεροληψίας του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας: η SIAC είχε δικαίωμα να κρίνει όπως και έκανε για το ζήτημα και το εν λόγω συμπέρασμα δεν άλλαξε από μεταγενέστερη απόφαση του εν λόγω Δικαστηρίου στην υπόθεση *Al-Moayad κατά Γερμανίας* (απόφ.), αριθ. 35865/03, 20 Φεβρουαρίου 2007.

51. Ωστόσο, το Εφετείο αναγνώρισε το επιχείρημα του προσφεύγοντα ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος να υποστεί «κατάφωρη αρνησιδικία» λόγω του κινδύνου να γίνουν δεκτές στην επανεκδίκαση εις βάρος του οι καταθέσεις που αποσπάστηκαν μέσω μεταχείρισης που αντιβαίνει στο Άρθρο 3. Το Εφετείο διαπίστωσε τα εξής:

«45. Η SIAC υποτίμησε ή παρεξήγησε την ουσιαστική φύση της απαγόρευσης στο δίκαιο της Σύμβασης ενάντια στη χρήση στοιχείων τα οποία αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων. Ο συνήγορος του Secretary of State είπε ότι δεν χρειαζόταν σε κανένα σημείο των ισχυρισμών του να πει αν είναι σαφές ότι μια δίκη θα λάβει χώρα με βάση αποδεικτικά στοιχεία που αποσπάστηκαν μέσω βασανιστηρίων, είτε των ίδιων των ατόμων είτε τρίτων, και ότι αυτό δεν θα περιλάμβανε κατάφωρη αρνησιδικία. Ακολούθως, άπαξ η SIAC είχε κρίνει ότι υπήρχε μεγάλη πιθανότητα τα στοιχεία τα οποία κάλλιστα θα μπορούσαν να έχουν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων (SIAC, § 436) ή αναφορικά με τα οποία υπήρχε πολύ μεγάλη πιθανότητα απόσπασής τους μέσω βασανιστηρίων ή άλλης συμπεριφοράς κατά παράβαση του Άρθρου 3 (SIAC, § 437) να γίνουν αποδεκτά στη δίκη του κ. Othman, τότε η SIAC έπρεπε να ικανοποιηθεί με την εξαίρεση ή απόρριψη των εν λόγω στοιχείων. Οι λόγοι τους οποίους επικαλέστηκε η SIAC σχετικά με τη μη εύρεση επαπειλούμενης παράβασης του άρθρου 6 στην προκειμένη περίπτωση ήταν ανεπαρκείς.

46. Τονίζουμε ότι τα παραπάνω δεν συνιστούν ή δεν συνιστούν πρωταρχικά κριτική για τη συλλογιστική της SIAC σε επίπεδο λογικής, αν και λαμβάνουμε υπόψη μας επιπλέον ότι τα συμπεράσματα της SIAC δεν απορρέουν λογικά από τα πραγματικά πορίσματα. Αντίθετα, το κύριο πόρισμά μας είναι ότι η SIAC έσφαλε εφαρμόζοντας ανεπαρκή εξέταση για να αποφασίσει αν θα παραβιάζονταν τα δικαιώματα του άρθρου 6.

...

48. Η χρήση αποδεικτικών στοιχείων που αποσπώνται μέσω βασανιστηρίων απαγορεύεται από το δίκαιο της Σύμβασης όχι μόνο γιατί θα καταστήσει τη δίκη άδικη, αλλά επίσης και ιδιαίτερα λόγω της σχέσης του ζητήματος με το άρθρο 3, μια ουσιαστική, άνευ όρων και χωρίς παρεκκλίσεις απαγόρευση η οποία αποτελεί το επίκεντρο των μέτρων προστασίας της Σύμβασης. Το ΕΔΑΔ το όρισε στην §105 της απόφασής του στην υπόθεση *Jalloh κατά Γερμανίας* 44 EHRR 32:

"ενοχοποιητικά αποδεικτικά στοιχεία είτε σε μορφή ομολογίας είτε πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων τα οποία αποσπώνται ως αποτέλεσμα πράξεων βίας ή βανανυσότητας ή άλλων μορφών μεταχείρισης οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως βασανιστήρια δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να επικαλεστούν ως απόδειξη της ενοχής του θύματος, ανεξάρτητα από την αποδεικτική τους ισχύ. Οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα εξυπηρετούσε μόνο την έμμεση νομιμοποίηση της ηθικά μεμπτής συμπεριφοράς την οποία ο νομοθέτης του Άρθρου 3 της Σύμβασης επιδίωκε να απαγορεύσει ή, όπως τόσο καλά αναφέρθηκε στην απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ στην υπόθεση *Rochin* 342 US 165, 'να προσφέρει στη βανανυσότητα την κάλυψη του νόμου'".

Η άποψη αυτή, δηλαδή ότι τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αποκτώνται μέσω βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης απαγορεύονται όχι μόνο, ή κυρίως, εξαιτίας της ενδεχόμενης αναξιοπιστίας τους, αλλά αντίθετα γιατί το κράτος οφείλει να μένει ανυποχώρητο ενάντια στη συμπεριφορά η οποία οδήγησε στην προσκόμιση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων, αναγνωρίζεται παγκοσμίως τόσο εντός όσο και εκτός του πλαισίου του δικαίου της Σύμβασης.

Μια ισχυρή δήλωση προς τούτο, δηλαδή η παράθεση εξίσου ισχυρών διατυπώσεων από πλήθος αρχών, περιλαμβάνεται και στην §17 της ομιλίας του Λόρδου Bingham στην υπόθεση *A κατά Home Secretary (No2)* [2006] 2 AC 221.

49. Η SIAC έσφαλε γιατί δεν αναγνώρισε την κρίσιμη διαφορά ανάμεσα στις παραβάσεις του άρθρου 6 για τον λόγο αυτό και τις παραβάσεις του άρθρου 6 που αφορούσαν απλώς τις ανεπάρκειες της διαδικασίας της δίκης ή της σύνθεσης του δικαστηρίου. Αντίθετα, στα συμπεράσματά της στις §§ 442-452 της απόφασής της... αντιμετώπισε την πιθανή χρήση των αποδεικτικών στοιχείων που αποκτώνται μέσω βασανιστηρίων ισότιμα με τις αιτιάσεις για την ανεξαρτησία του δικαστηρίου: βλ. συγκεκριμένα SIAC §§ 449-450. Αυτό την οδήγησε στο να μην αναγνωρίσει τον υψηλό βαθμό διασφάλισης που απαιτείται σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθείται σε ένα ξένο κράτος προτού απελαθεί νόμιμα ένα άτομο για να παρευρεθεί σε δίκη η οποία ενδεχομένως να περιλαμβάνει αποδεικτικά στοιχεία που αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων».

52. Το Εφετείο επεσήμανε ότι η SIAC συμπέρανε ότι δεν θα υπήρχε πλήρη αρνησιδικία όσον αφορά τη χρήση στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων επικαλούμενο τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και του Ανώτατου Δικαστηρίου, η οποία ομολογουμένως δεν ήταν ικανοποιητική στο σύνολό της. Για το Εφετείο, το συμπέρασμα δεν αντιστοιχούσε καθόλου στα πορίσματα της ίδιας της SIAC για τη διαδικασία του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και συγκεκριμένα για τον προβληματισμό της ίδιας της SIAC σχετικά με τις δυσκολίες όσον αφορά την απόδειξη ότι τα αποδεικτικά στοιχεία είχαν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων. Σύμφωνα με την άποψη του Εφετείου, ο προβληματισμός της SIAC ήταν «επαρκώς δικαιολογημένος λόγω μιας σειράς ελλείψεων των βασικών μέτρων προστασίας ενάντια σε προηγούμενη κακομεταχείριση» στην Ιορδανία. Επέκρινε επίσης την «ανησυχητική αδυναμία» της SIAC να δώσει τη δέουσα βαρύτητα στα πορίσματα σε σχέση με τις ανεπάρκειες του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας. Το Εφετείο συμπέρανε τα εξής:

«Δεν αποτέλεσε θέμα για τη SIAC ώστε να συμπεράνει ότι τα εν λόγω στοιχεία τα οποία υποστήριζαν πως ο κίνδυνος της πλήρους αρνησιδικίας η οποία χαρακτηρίζεται από τη χρήση αποδεικτικών στοιχείων που είχαν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων είχαν εξαιρεθεί επαρκώς. Η SIAC δεν θα κατέληγε στο παραπάνω συμπέρασμα αν είχε κατανοήσει ορθώς την εν λόγω πτυχή του άρθρου 6 του δικαίου της Σύμβασης».

3. Διαδικασία ενώπιον της Βουλής των Λόρδων

53. Ο Secretary of State άσκησε έφεση στη Βουλή των Λόρδων σχετικά με το συμπέρασμα του Εφετείου για το Άρθρο 6. Ο προσφεύγων άσκησε αντέφεση για τις υπόλοιπες αιτιάσεις που αφορούσαν τη Σύμβαση. Η έφεση εξετάστηκε από κοινού με τις εφέσεις δύο εφεσιβαλλόντων στην υπόθεση *MT (Αλγερία)*, RB και U (βλ. παράγραφο 48 παραπάνω). Ως εκ τούτου, στις κοινές εφέσεις η Βουλή των Λόρδων ήταν σε θέση να εξετάσει το απόρρητο υλικό που παρουσιάστηκε ενώπιον της SIAC, την επίκληση διασφαλίσεων που περιέχονται στο MOU και τις αιτιάσεις του προσφεύγοντα σχετικά με τα Άρθρα 5 και 6. Η Βουλή των Λόρδων αποφάνθηκε ομόφωνα στις 18 Φεβρουαρίου 2009 εγκρίνοντας την έφεση

της Κυβέρνησης και απορρίπτοντας την αντέφεση του προσφεύγοντα ([2009] UKHL 10).

(α) Άρθρο 3: οι «απόρρητες» διαδικασίες ενώπιον της SIAC

54. Ο Λόρδος Phillips έκρινε ότι η SIAC είχε το νόμιμο δικαίωμα να εξετάσει απόρρητο υλικό για την αξιολόγηση της ασφάλειας κατά την επιστροφή και υπήρχαν αδιάσειστα επιχειρήματα πολιτικής για κάτι τέτοιο. Έπρεπε να υπάρξει διάκριση ανάμεσα στο απόρρητο υλικό για την ασφάλεια κατά την επιστροφή και τη χρήση απόρρητου υλικού στις υπόλοιπες διαδικασίες, για να τεκμηριωθεί, παραδείγματος χάρη, η ύπαρξη απειλής της εθνικής ασφάλειας από ένα άτομο. Για το πρώτο, το άτομο κανονικά θα ήταν ενήμερο για τη φύση οποιουδήποτε κινδύνου κατά την επιστροφή και, σε κάθε περίπτωση, ο κίνδυνος θα αφορούσε το ίδιο και όχι το Κράτος, έτσι ώστε να σταθμίσει το κατά πόσο θα κινδύνευε κατά την επιστροφή του. Η δυνατότητα λήψης πληροφοριών σχετικών με απόρρητα στοιχεία από το άτομο που επρόκειτο να απελαθεί δεν ήταν πιθανό να θεωρηθεί κρίσιμης σημασίας για έναν ειδικό δικηγόρο. Όσον αφορά την έλλειψη πρακτικότητας σχετικά με την πρόσληψη ενός κατάλληλου πραγματογνώμονα ως μάρτυρα με διαβάθμιση ασφαλείας για να εξετάσει το υλικό, ο Λόρδος Phillips δεν θεώρησε το πρόβλημα ως άδικο. Οι κανονισμοί της SIAC για τη διαδικασία έδωσαν τη δυνατότητα στον ειδικό δικηγόρο να ζητήσει από τη SIAC να απαιτήσει περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία και η SIAC, ως έμπειρο δικαστήριο, θα μπορούσε να κληθεί «να προβεί σε ρεαλιστική εκτίμηση του απόρρητου υλικού υπό το πρίσμα των ισχυρισμών του ειδικού δικηγόρου». Αναφορικά με τις διασφαλίσεις, ο Λόρδος Phillips υποστήριξε την άποψη ότι οι διασφαλίσεις που περιλαμβάνονται στο MOU έπρεπε να κοινοποιηθούν, αλλά οι λεπτομέρειες της διαπραγμάτευσης που κατέληξαν στη σύναψη του MOU θα μπορούσαν να θεωρηθούν απόρρητο υλικό.

55. Ο Λόρδος Hoffman απέρριψε το επιχείρημα του προσφεύγοντα σε πιο ουσιαστική βάση που αφορούσε τη σαφή διατύπωση της νομολογίας του εν λόγω Δικαστηρίου η οποία όριζε ότι η απόφαση για το αν μια εντολή απέλασης μπορούσε να καταστρατηγήσει το Άρθρο 3 δεν απαιτούσε «το πλήρες νομικό οπλοστάσιο του άρθρου 6 ή ακόμη και του άρθρου 5(4)». Παραθέτοντας το *Chahal*, όπως παραπάνω, τόνισε ότι αυτό που απαιτούνταν ήταν ο «ανεξάρτητος έλεγχος της αξίωσης», ο οποίος διενεργήθηκε στην περίπτωση του προσφεύγοντα.

56. Ο Λόρδος Hope συμφώνησε, αν και αναγνώρισε ότι το εν λόγω Δικαστήριο δεν είχε ακόμα την ευκαιρία να αναλύσει το κατά πόσο το σύστημα της SIAC πληρούσε τις προϋποθέσεις της Σύμβασης. Κατά την άποψή του, τις πληρούσε. Ο Λόρδος Brown επίσης συμφώνησε, τονίζοντας ότι όσον αφορά την ασφάλεια κατά την επιστροφή, δεν υπήρξε καμιά επιχειρηματολογία εις βάρος του προσφεύγοντα, αλλά αντίθετα εκείνος επιχειρηματολόγησε εις βάρος του Κράτους στο οποίο θα επέστρεφε.

(β) Άρθρο 3: διασφαλίσεις και το MOU

57. Ο Λόρδος Phillips (με τον οποίο συμφώνησαν τα υπόλοιπα νομικά μέλη της Βουλής των Λόρδων) ερμήνευσε τη νομολογία του Δικαστηρίου από την υπόθεση *Mamatkulon και Askaron*, όπως παραπάνω, στο πλαίσιο αυτό, ως διασφαλίσεις μεταχείρισης και «ως μέρος της μήτρας που έπρεπε να εξεταστεί» κατά τη λήψη απόφασης για το κατά πόσον υπήρχαν ουσιαστικοί λόγοι να αναγνωριστεί ότι ο προσφεύγων θα αντιμετώπιζε μεταχείριση κατά παράβαση του Άρθρου 3. Αναφέρθηκε στον «πλούτο» του υλικού του διεθνούς δικαίου, το οποίο υποστήριζε την πρόταση ότι οι διασφαλίσεις θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με σκεπτικισμό όταν παρέχονται από μια χώρα όπου ενδημεί η απάνθρωπη μεταχείριση από υπαλλήλους του Κράτους. Ωστόσο, ο Λόρδος Phillips πίστευε ότι αυτό «δεν απείχε πολύ από "παγίδα", σύμφωνα με την οποία αν χρειάζεται να ζητάς διασφαλίσεις δεν μπορείς να τις επικαλείσαι». Απορρίπτοντας την πρόταση εκείνη, έκρινε ότι η μόνη περίπτωση για να παρέμβει κανείς στην άποψη της SIAC ήταν όταν τα συμπεράσματά της για την αξιοπιστία των διασφαλίσεων ήταν παράλογα και τα συμπεράσματα της SIAC στην παρούσα υπόθεση δεν ήταν.

(γ) Άρθρο 5

58. Η Βουλή των Λόρδων αρνήθηκε ομόφωνα να παρέμβει στα πραγματικά περιστατικά που έκρινε η SIAC και σύμφωνα με τα οποία ο προσφεύγων δεν θα κρατούνταν για 50 ημέρες χωρίς πρόσβαση σε δικαστήριο ή δικηγόρο βάσει της νομοθεσίας της Ιορδανίας. Ο Λόρδος Phillips διαπίστωσε ότι, ακόμα και αν αυτό συνέβαινε, η κράτηση διάρκειας 50 ημερών δεν θα συνιστούσε κατάφωρη παραβίαση του Άρθρου 5. Κατάφωρη παραβίαση συνιστά η παραβίαση της οποίας οι συνέπειες είναι τόσο σοβαρές που υπερσχύουν του δικαιώματος ενός Κράτους να εκδιώξει έναν αλλοδαπό από το έδαφός του. Η εν λόγω παραβίαση θα μπορούσε να διαπραχθεί με αυθαίρετη πολυετή κράτηση, αλλά όχι με κράτηση 50 ημερών.

(δ) Άρθρο 6

59. Σχετικά με το Άρθρο 6, η πραγματοποίηση εξέτασης για το κατά πόσον θα υπήρχε «πλήρης άρνηση ή αναίρεση» του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, ο Λόρδος Phillips διαπίστωσε τα εξής:

«136. Δεν αποτελεί ούτε εύκολη αλλά ούτε και επαρκή εξέταση σχετικά με το κατά πόσον το άρθρο 6 θα έπρεπε να απαγορεύει την απέλαση ενός αλλοδαπού. Αρχικά, δεν είναι εύκολο να οριστεί τι ισοδυναμεί με 'πλήρη άρνηση ή αναίρεση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη'. Η φράση αυτή δεν υποδηλώνει ότι κάθε πτυχή της διαδικασίας της δίκης πρέπει να είναι άδικη. ... Αυτό που απαιτείται είναι ότι η ανεπάρκεια ή οι ανεπάρκειες της διαδικασίας της δίκης πρέπει να είναι τόσο θεμελιώδεις ώστε να αμαυρώνουν την αμεροληψία της ενδεχόμενης δίκης.

137. Δεύτερον, το γεγονός ότι ο απελαθείς ενδέχεται, στη χώρα που θα τον υποδεχτεί, να βρεθεί εκτεθειμένος σε μια νομική διαδικασία η οποία να θεωρηθεί κατάφωρα άδικη δεν μπορεί να αιτιολογήσει, από μόνο του, την επιβολή του αποκλεισμού της απέλασής του. Έμφαση δεν πρέπει απλά να δοθεί στην αδικία της διαδικασίας της δίκης, αλλά και στις πιθανές συνέπειές της. Μια άδικη δίκη πιθανώς να καταλήξει στην καταστρατήγηση ουσιαστικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ο βαθμός της εν λόγω πιθανής καταστρατήγησης πρέπει απλώς να θεωρείται σημαντικός παράγοντας κατά τη λήψη της απόφασης για τον αποκλεισμό της απέλασης.»

60. Ο Λόρδος Phillips, επανεξετάζοντας, τη σχετική νομολογία του εν λόγω Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένης και της υπόθεσης *Bader και Kanbor κατά Σουηδίας*, αριθ. 13284/04, § 42, ΕΔΑΔ 2005-XI, για να παρουσιάσει με παράδειγμα την ανάγκη εξέτασης του κινδύνου καταστρατήγησης του Άρθρου 6 σε συνδυασμό με άλλα Άρθρα όπως τα Άρθρα 2 και 3, έκρινε τα εξής:

«Η νομολογία του Στρασβούργου, αν και επιφυλακτική, με οδήγησε στα παρακάτω συμπεράσματα. Για να αποτραπεί η καταστρατήγηση του άρθρου 6 λόγω της απέλασης ενός αλλοδαπού πρέπει να υπάρχουν ουσιαστικοί λόγοι για την αποδοχή ύπαρξης πραγματικού κινδύνου (i) ότι θα παραβιαστούν ουσιαστικά οι αρχές διεξαγωγής μιας δίκαιης δίκης την οποία εγγυάται το άρθρο 6 και (ii) ότι η παράλειψη αυτή θα οδηγήσει σε δικαστική πλάνη η οποία από μόνη της συνιστά κατάφωρη καταστρατήγηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του θύματος.»

61. Στην παρούσα υπόθεση, το δεύτερο σκέλος περιλάμβανε τις πιθανές προτάσεις φυλάκισης που αντιμετώπιζε ο προσφεύγων. Για το πρώτο σκέλος, ο Λόρδος Phillips συμπέρανε ότι, αν και σύμφωνα με το στρατιωτικό σύνταγμα του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας της Ιορδανίας η δίκη θα διεξαγόταν κατά παράβαση του Άρθρου 6 αν λάμβανε χώρα σε Κράτος που έχει υπογράψει τη Σύμβαση, εντούτοις συμφώνησε με τη SIAC και το Εφετείο ότι δεν θα ισοδυναμούσε με «κατάφωρη αρνησιδικία» επαρκή για να αποτρέψει την απέλαση σε υπόθεση απομάκρυνσης.

62. Αναφορικά με την καταγγελία του προσφεύγοντα που ανέφερε ότι υπήρχε σοβαρός κίνδυνος τα αποδεικτικά στοιχεία εις βάρος του να είχαν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων, ο Λόρδος Phillips έκρινε ότι το Εφετείο έσφαλε. Είχε απαιτηθεί πολύ υψηλό επίπεδο διασφαλίσεων ώστε τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία ενδεχομένως αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων να μην χρησιμοποιηθούν σε ξένη δίκη. Δήλωσε:

«Η απαγόρευση παραλαβής στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων δεν ισχύει κυρίως γιατί τα στοιχεία αυτά είναι αναξιόπιστα ή επειδή η αποδοχή τους καθιστά τη δίκη άδικη. Αντίθετα, "το κράτος θα πρέπει να μένει ανυποχώρητο ενάντια στη συμπεριφορά η οποία οδήγησε στην προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων". Η αρχή αυτή ισχύει για κράτος στο οποίο καταβάλλεται προσπάθεια να προσκομιστούν τέτοια στοιχεία. Δεν υποχρεώνει το εν λόγω κράτος, το Ηνωμένο Βασίλειο, να διατηρεί στη χώρα ύποπτο για τρομοκρατική δράση σε βάρος της εθνικής ασφάλειας σε περίπτωση που παρέχεται υψηλός βαθμός διασφαλίσεων ότι στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων δεν θα προσκομιστούν εις βάρος του στην Ιορδανία... Το ζήτημα ενώπιον της SIAC ήταν κατά πόσον υπήρχαν

βάσιμοι λόγοι αποδοχής της άποψης ότι αν ο κ. Othman απελαυνόταν στην Ιορδανία, η ποινική δίκη που θα αντιμετώπιζε εκεί θα είχε ανεπάρκειες τέτοιας σημασίας ώστε να αμαυρώσουν ουσιωδώς την αμεροληψία της δίκης του ή, όπως το έθεσε η SIAC, να ισοδυναμούν με συνολική άρνηση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη. Η SIAC συμπέρανε ότι οι ανεπάρκειες που εντόπισε δεν πληρούσαν τα κριτήρια της απαιτητικής εξέτασης. Δεν κρίνω ότι η SIAC έσφαλε νομικά καταλήγοντας στο εν λόγω συμπέρασμα.»

63. Ο Λόρδος Hoffman έκρινε ότι δεν υπήρχε καμιά δικαιοδοσία της Σύμβασης για το άρθρο που ορίζει ότι ο κίνδυνος χρήσης αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων ισοδυναμούν απαραίτητα με κατάφωρη αρνησιδικία, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Άρθρου 6 σε υπόθεση απομάκρυνσης.

64. Ο Λόρδος Hope συμφώνησε. Αναγνώρισε ότι το εν λόγω Δικαστήριο ενέκρινε μια «ασύμβατη προσέγγιση» στη χρήση αποδεικτικών στοιχείων στη δίκη τα οποία αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων, αλλά τα στοιχεία ενώπιον της SIAC δεν πληρούσαν το κριτήριο αυτό. Υπήρξαν ισχυρισμοί, αλλά καμιά απόδειξη. Ο ισχυρισμός ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος τα στοιχεία να έχουν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων δεν επαρκούσαν για την απαγόρευση της απομάκρυνσης. Υπενθύμισε τα πορίσματα της SIAC σύμφωνα με τα οποία η επανεκδίκαση της υπόθεσης ενδεχομένως να μην συμμορφωνόταν με το Άρθρο 6 αν η Ιορδανία είχε υπογράψει τη Σύμβαση, αλλά θα λάμβανε χώρα εντός ενός νόμιμα δομημένου πλαισίου. Υπήρχαν σαφή στοιχεία ότι το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, το οποίο δεν είναι απλά ένα όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, αξιολόγησε τα στοιχεία και τα εξέτασε έναντι της νομοθεσίας. Ως εκ τούτου η SIAC είχε το δικαίωμα να κρίνει τα στοιχεία όπως και έκανε.

65. Ο Λόρδος Brown συμφώνησε με τον Λόρδο Phillips και, αναφερόμενος στην πλειονότητα των μελών του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως στην υπόθεση *Mamatkulov και Askarov*, όπως παραπάνω, δήλωσε: «αν η έκδοση δεν ήταν παράνομη ακόμη και στις περιστάσεις που ανέκυψαν στην εν λόγω περίπτωση, κατά την άποψή μου, η απέλαση σίγουρα δεν είναι παράνομη στην προκειμένη περίπτωση».

66. Ο Λόρδος Mance, ο οποίος συμφώνησε με τα υπόλοιπα νομικά μέλη της Βουλής των Λόρδων για το Άρθρο 6 και τα υπόλοιπα σημεία της έφεσης, επεσήμανε μια σημαντική ομοιότητα ανάμεσα στην έννοια της «κατάφωρης αδικίας» στην παρούσα νομολογία του Δικαστηρίου και την έννοια της αρνησιδικίας στο δημόσιο διεθνές δίκαιο γενικότερα. Για το δεύτερο, επικρατεί η σύγχρονη γενική παραδοχή ότι τα πραγματικά περιστατικά πρέπει να είναι σκανδαλώδη για προκύψει ευθύνη του Κράτους στο διεθνές δίκαιο.

II. ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Διαδικασίες της SIAC

67. Όπως αναφέρθηκε στην υπόθεση *A. κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, όπ.π., § 91, η SIAC ήταν προετοιμασμένη αναφορικά με την απόφαση του εν λόγω Δικαστηρίου στην υπόθεση *Chahal*, όπ.π.

68. Βάσει του Άρθρου 2(1) του Νόμου της Ειδικής Επιτροπής Εφέσεων για υποθέσεις μετανάστευσης του 1997, η έφεση στη SIAC υπόκειται στις αποφάσεις μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων απέλασης, όταν η απόφαση του Secretary of State λαμβάνεται συνολικά ή εν μέρει για λόγους εθνικής ασφαλείας ή συνολικά ή εν μέρει επικαλούμενη πληροφορίες οι οποίες κατά τη γνώμη του Secretary of State δεν θα πρέπει να δημοσιοποιούνται για τα συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας, για τα συμφέροντα της σχέσης ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και οποιασδήποτε άλλης χώρας, ή διαφορετικά για το δημόσιο συμφέρον.

69. Όπως αναφέρθηκε στην υπόθεση *A. και άλλοι*, § 92, η SIAC διαθέτει ειδική διαδικασία η οποία της επιτρέπει να εξετάζει όχι μόνο υλικό το οποίο μπορεί να δημοσιοποιηθεί («δημόσιο υλικό»), αλλά επίσης και υλικό του οποίου δεν επιτρέπεται η δημοσιοποίηση («απόρρητο υλικό»). Ούτε ο εφεσιβάλλων ούτε ο νομικός του σύμβουλος μπορούν να δουν το απόρρητο υλικό. Συνεπώς, ένας ή περισσότεροι συνήγοροι με διαβάθμιση ασφαλείας, που αναφέρονται ως «ειδικοί δικηγόροι», διορίζονται από τον εισαγγελέα για να ενεργήσουν για λογαριασμό του εφεσιβάλλοντος.

Το Άρθρο 4 του Κανονισμού της Ειδικής Επιτροπής Εφέσεων για υποθέσεις μετανάστευσης του 2003 (Διαδικασία) («Κανονισμός 2003») διέπει τη χρήση απόρρητου υλικού και αναφέρει:

«(1) Κατά την άσκηση των καθηκόντων της, η Επιτροπή θα διασφαλίζει ότι οι λόγω πληροφορίες δεν θα αποκαλυφθούν βλάπτοντας τα συμφέροντα της εθνικής ασφαλείας, τις διεθνείς σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, τον εντοπισμό και την πρόληψη του εγκλήματος, ή σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση κατά την οποία η γνωστοποίηση ενδέχεται να βλάψει το δημόσιο συμφέρον.

(2) Σε περίπτωση που σύμφωνα με τον παρόντα Κανονισμό απαιτούνται πληροφορίες οι οποίες δεν πρέπει να γνωστοποιηθούν εις βάρος του δημόσιου συμφέροντος, η εν λόγω απαίτηση θα ερμηνεύεται σύμφωνα με την παράγραφο (1).

(3) Με την επιφύλαξη των παραγράφων (1) και (2), η Επιτροπή πρέπει να βεβαιώνεται ότι το διαθέσιμο υλικό της επιτρέπει να καθορίζεται η διαδικασία».

Το Άρθρο 37(3)(c) υπαγορεύει ότι όταν κοινοποιείται απόρρητο υλικό σε ειδικό δικηγόρο, ο Secretary of State υποχρεούται επίσης να κοινοποιεί δήλωση για το υλικό σε μορφή που μπορεί να κοινοποιηθεί στον εφεσιβάλλοντα, αν και στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό χωρίς να γνωστοποιούνται πληροφορίες αντίθετες προς το δημόσιο συμφέρον.

70. Το Άρθρο 38 προβλέπει ότι ένας ειδικός δικηγόρος μπορεί να αμφισβητήσει τις ενστάσεις του Secretary of State για γνωστοποίηση του απόρρητου υλικού. Η SIAC μπορεί να κάνει δεκτή ή να απορρίψει την ένσταση του Secretary of State. Σε περίπτωση που απορρίψει την ένσταση, μπορεί να διατάξει τον Secretary of State να κοινοποιήσει στον εφεσιβάλλοντα το σύνολο ή τμήμα του απόρρητου υλικού που έχει υποβάλει στη SIAC, αλλά δεν έχει κοινοποιηθεί στον εφεσιβάλλοντα. Στην περίπτωση αυτή, ο Secretary of State δεν υποχρεούται να κοινοποιήσει το υλικό αν επιλέξει να μην το επικαλεστεί στη διαδικασία.

71. Διενεργείται έρευνα για «ελαφρυντικά στοιχεία», δηλαδή, στοιχεία τα οποία θα προωθήσουν την υπόθεση του εφεσιβάλλοντα ή θα υποβαθμίσουν την υπόθεση του Secretary of State. Τα ελαφρυντικά στοιχεία γνωστοποιούνται στον εφεσιβάλλοντα εκτός αν είναι αντίθετα προς το δημόσιο συμφέρον. Στην περίπτωση αυτή γνωστοποιούνται στον ειδικό δικηγόρο.

72. Το Άρθρο 7 του νόμου του 1997 παρέχει το δικαίωμα έφεσης στο εφετείο ενάντια στην τελική απόφαση για έφεση που εκδίδεται από τη SIAC στην Αγγλία και την Ουαλία «σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα του νομικού υλικού που αφορά την εν λόγω απόφαση».

B. Η νομολογία της SIAC για τις διασφαλίσεις

73. Εκτός από την Ιορδανία, η Κυβέρνηση διαπραγματεύτηκε μνημόνια συνεργασίας που αφορούσαν διασφαλίσεις με την Αιθιοπία, τον Λίβανο και τη Λιβύη. Διαπραγματεύτηκε ένα πλαίσιο συμφωνίας για τη λήψη διασφαλίσεων από την Αλγερία. Η SIAC εξέτασε τις εφέσεις δεκαεφτά ατόμων για τα οποία η Κυβέρνηση επιδίωξε την απέλασή τους με βάση τις εν λόγω διασφαλίσεις. Η SIAC εξέτασε τις εν λόγω εφέσεις για κάθε υπόθεση χωριστά, αλλά η γενικότερη προσέγγιση όσον αφορά τις διασφαλίσεις ορίστηκε στην υπόθεση *BB. κατά του Secretary of State for the Home Department*, απόφαση SIAC της 5ης Δεκεμβρίου 2006, § 5, όπου διαπίστωσε ότι, προτού εκλείψει ο κίνδυνος κακομεταχείρισης μέσω των διασφαλίσεων, έπρεπε να πληρούνται τέσσερις προϋποθέσεις:

(i) οι όροι των διασφαλίσεων έπρεπε να είναι τέτοιοι που, αν πληρούνταν, το άτομο που θα επέστρεφε δεν θα υπόκειτο σε μεταχείριση αντίθετη με το Άρθρο 3,

(ii) οι διασφαλίσεις είχαν δοθεί καλή τη πίστει,

(iii) υπήρχε σαφή αντικειμενική βάση για να γίνει αποδεκτό ότι οι διασφαλίσεις θα πληρούνταν και

(iv) η τήρηση των διασφαλίσεων μπορούσε να εξακριβωθεί.

74. Κατά τη διενέργεια της εξέτασης, η SIAC έκρινε ως επαρκείς τις διασφαλίσεις για την Αλγερία (βλ. αποφάσεις της SIAC στην υπόθεση *G* (8 Φεβρουαρίου 2007), *Z* και *W* (14 Μαΐου 2007) *Y*, *BB* και *U* (2 Νοεμβρίου 2007), *PP* (23 Νοεμβρίου 2007), *B* (30 Ιουλίου 2008), *T* (22 Μαρτίου

2010), *Sihali* (αριθ. 2) (26 Μαρτίου 2010)). Τις έκρινε επίσης επαρκείς όσον αφορά την Αιθιοπία στην υπόθεση *XX* (10 Σεπτεμβρίου 2010). Η SIAC έκρινε ως ανεπαρκείς τις διασφαλίσεις αναφορικά με τη Λιβύη, δεδομένης της ευμετάβλητης φύσης του καθεστώτος Καντάφι (*DD και AS* (27 Απριλίου 2007)).

75. Οι διασφαλίσεις της Ιορδανίας κρίθηκαν επίσης συμβατές με το Άρθρο 3 στην υπόθεση *IV* (2 Νοεμβρίου 2007). Η SIAC εξέτασε επιπλέον εκθέσεις για τα βασανιστήρια στις φυλακές της Ιορδανίας και εκτίμησε ότι οι εν λόγω εκθέσεις επιβεβαίωσαν την άποψή της ότι, χωρίς το MOU, υπήρχε πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης. Ωστόσο, οι εν λόγω εκθέσεις δεν άλλαξαν τα συμπεράσματα στην παρούσα υπόθεση που υποστήριζαν πως ο ρόλος παρακολούθησης του MOU και του κέντρου Adaleh παρείχε επαρκή προστασία.

III. ΟΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΟΡΔΑΝΙΑ

A. Το MOU

76. Ο τίτλος του MOU που συμφωνήθηκε ανάμεσα στην κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και την κυβέρνηση της Ιορδανίας αφορά τη ρύθμιση της «διεξαγωγής επιχειρήσεων για συγκεκριμένα άτομα πριν από την απέλαση».

77. Το MOU αναφέρει πως καθίσταται σαφές ότι οι αρχές κάθε Κράτους θα συμμορφώνονται βάσει του διεθνούς δικαίου με τις υποχρεώσεις τους σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά τα άτομα που επιστρέφει βάσει του MOU. Όταν κάποιος έχει γίνει αποδεκτός βάσει των όρων του MOU, θα ισχύουν οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους 1-8 του MOU, μαζί με οποιαδήποτε άλλη συγκεκριμένη διασφάλιση που παρέχεται από τη χώρα υποδοχής. Οι παράγραφοι 1 έως 5 προβλέπουν τα εξής:

«1. Σε περίπτωση σύλληψης, κράτησης ή φυλάκισης μετά την επιστροφή του, θα παρέχονται στο άτομο επαρκή στέγαση, διατροφή, και ιατρική περίθαλψη και θα αντιμετωπίζεται με ανθρώπινη και σωστή συμπεριφορά, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα.

2. Ο επιστρέφων που συλλαμβάνεται ή κρατείται θα παρουσιάζεται άμεσα ενώπιον δικαστή ή άλλου υπαλλήλου εξουσιοδοτημένου από τον νόμο να ασκεί δικαστική εξουσία προκειμένου να αποφασιστεί η νομιμότητα της κράτησής του.

3. Ο επιστρέφων που συλλαμβάνεται ή κρατείται θα ενημερώνεται άμεσα από τις αρχές του κράτους υποδοχής για τους λόγους σύλληψης ή κράτησής του, και για οποιαδήποτε κατηγορία εναντίον του.

4. Αν το άτομο που επιστρέφει συλλαμβάνεται, κρατείται ή φυλακίζεται εντός διαστήματος 3 ετών από την ημερομηνία επιστροφής του, τότε έχει το δικαίωμα να επικοινωνεί και να δέχεται άμεσες και τακτικές επισκέψεις από εκπρόσωπο ανεξάρτητου φορέα διορισμένο από κοινού από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιορδανίας. Οι εν λόγω επισκέψεις θα επιτρέπονται μία φορά το δεκαπενθήμερο, ανεξάρτητα από το αν ο επιστρέφων έχει καταδικαστεί ή όχι και θα δίνεται η ευκαιρία διεξαγωγής συνεντεύξεων με το εν λόγω άτομο ιδιαιτέρως. Ο διορισμένος φορέας θα υποβάλλει έκθεση των επισκέψεών του στις αρχές του αποστέλλοντος κράτους.

5. Πέρα από την περίπτωση όπου ο επιστρέφων συλλαμβάνεται, κρατείται ή φυλακίζεται, η χώρα υποδοχής δεν θα παρεμποδίζει, περιορίζει, ή απαγορεύει με άλλο τρόπο την πρόσβαση επιστρέφοντος στις προξενικές αρχές του αποστέλλοντος κράτους κατά τη διάρκεια των κανονικών εργάσιμων ωρών. Ωστόσο, η χώρα υποδοχής δεν υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση αυτή παρέχοντας μεταφορά δωρεάν ή σε μειωμένες τιμές».

78. Η παράγραφος 6 κατοχυρώνει το δικαίωμα στην άσκηση θρησκευτικών καθηκόντων κατά τη διάρκεια της κράτησης και η παράγραφος 7 προβλέπει το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη για τον επιστρέφοντα με όρους παρόμοιους με το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Η παράγραφος 8 αναπαράγει το Άρθρο 6 § 3, παραλείποντας παραπομπές στις παραγράφους (α) και (ε) του εν λόγω Άρθρου.

79. Το MOU αναφέρει ότι οποιαδήποτε από τις δύο κυβερνήσεις μπορεί να αποχωρήσει από το MOU κατόπιν ειδοποίησης 6 μηνών, αλλά ότι το μνημόνιο θα εξακολουθεί να ισχύει για όποιον έχει επιστρέψει.

B. Οι όροι αναφοράς για το κέντρο Adaleh

80. Οι όροι αναφοράς για το κέντρο Adaleh (φορέας παρακολούθησης) προβλέπουν ότι το κέντρο πρέπει να είναι λειτουργικά και οικονομικά ανεξάρτητο από τη χώρα υποδοχής και να είναι σε θέση να καταρτίζει αξιόπιστες και ειλικρινές εκθέσεις. Οι όροι αναφοράς αναφέρουν επίσης ότι πρέπει να διαθέτει τη δυνατότητα διεκπεραίωσης της εν λόγω αποστολής, με εμπειρογνώμονες («Επόπτες») εκπαιδευμένους να εντοπίζουν σωματικά και ψυχολογικά σημάδια βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης, καθώς και πρόσβαση σε άλλους ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες αν κριθεί απαραίτητο. Ένας Επόπτης πρέπει να συνοδεύει κάθε άτομο που επιστρέφει βάσει του MOU («επιστρέφων») σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού από το αποστέλλον Κράτος στο Κράτος υποδοχής και να το συνοδεύει στο σπίτι του, ή αν μεταφέρεται σε άλλο μέρος, σε εκείνο το μέρος. Θα πρέπει να διαθέτει στοιχεία επικοινωνίας του επιστρέφοντος και των οικείων του και θα πρέπει να είναι προσβάσιμα στο εν λόγω άτομο ή στους οικείους του που επιθυμούν να επικοινωνήσουν μαζί του. Θα πρέπει να αναφέρει στο αποστέλλον Κράτος οποιαδήποτε ανησυχία εγείρεται για τη μεταχείριση του ατόμου ή σε περίπτωση εξαφάνισης του ατόμου. Κατά το πρώτο έτος

μετά την επιστροφή του ατόμου, ο Επόπτης θα πρέπει να επικοινωνεί μαζί του, είτε μέσω τηλεφώνου είτε από κοντά σε εβδομαδιαία βάση.

81. Αναφορικά με την κράτηση, οι όροι αναφοράς προβλέπουν τα εξής:

«4. Επισκέψεις σε κρατούμενους

(α) Όταν ο φορέας παρακολούθησης ενημερωθεί ότι ο επιστρέφων έχει τεθεί υπό κράτηση, ένας ή περισσότεροι Επόπτες πρέπει να επισκεφθούν το εν λόγω άτομο άμεσα.

(β) Από εκεί και έπειτα, οι Επόπτες θα πρέπει να επισκέπτονται συχνά όλους τους κρατούμενους και χωρίς προειδοποίηση (τουλάχιστον όσο συχνά επιτρέπει το ΜΟΥ). Οι Επόπτες θα πρέπει να ζητούν περισσότερες επισκέψεις όπου ενδείκνυται και συγκεκριμένα στα πρώτα στάδια της κράτησης.

(γ) Οι Επόπτες θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι συνεντεύξεις με τους κατηγορούμενους να γίνονται ιδιαιτέρως, με διερμηνέα αν αυτό κριθεί απαραίτητο.

(δ) Οι επισκέψεις παρακολούθησης θα πρέπει να διεξάγονται από εμπειρογνώμονες εκπαιδευμένους να εντοπίζουν σωματικά και ψυχολογικά σημάδια από βασανιστήρια και κακομεταχείριση. Ο Επόπτης ή οι Επόπτες που πραγματοποιούν επίσκεψη θα πρέπει να διαπιστώσουν αν παρέχονται στον κρατούμενο επαρκή στέγαση, διατροφή και ιατρική περίθαλψη, και αν αντιμετωπίζεται με τη ανθρώπινη και σωστή συμπεριφορά, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα.

(ε) Κατά την συνέντευξη με τον κρατούμενο, ο Επόπτης θα πρέπει να ενθαρρύνει την ειλικρινή συζήτηση μαζί του και να παρατηρεί την κατάσταση του.

(στ) Οι Επόπτες θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι ιατρικές εξετάσεις να διενεργούνται άμεσα ανά πάσα στιγμή αν διατηρούν ανησυχίες σχετικά με τη σωματική ή ψυχική ευημερία του κρατούμενου.

(ζ) Ο φορέας παρακολούθησης θα πρέπει να αποσπά όσες περισσότερες πληροφορίες μπορεί σχετικά με τις συνθήκες κράτησης και τη μεταχείριση του κρατούμενου, και μέσω της επιθεώρησης των εγκαταστάσεων κράτησης, και θα πρέπει να φροντίζει να ενημερώνεται άμεσα αν ο κρατούμενος μετακινηθεί από το κρατητήριο σε άλλο».

82. Η παράγραφος 5 προβλέπει ότι οι Επόπτες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλες τις δικαστικές ακροάσεις, προκειμένου να ελέγχουν την τήρηση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων εθνικής ασφάλειας. Η παράγραφος 6 αναφέρει ότι οι Επόπτες θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι γνωρίζουν κάθε συγκεκριμένη διασφάλιση του Κράτους υποδοχής αναφορικά με κάθε άτομο που επιστρέφει, και θα πρέπει να παρακολουθούν την τήρηση των εν λόγω διασφαλίσεων. Σχετικά με τη σύνταξη εκθέσεων, η παράγραφος 7 προβλέπει ότι ο φορέας παρακολούθησης θα πρέπει να παρέχει τακτικές αξιόπιστες εκθέσεις στο αποστέλλον Κράτος και θα πρέπει να επικοινωνεί με αυτό αμέσως σε περίπτωση που οι παρατηρήσεις ευσταθούν.

Γ. Επιπλέον αποδεικτικά στοιχεία για το MOU και το κέντρο Adaleh

1. Καταθέσεις κ. Layden

83. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση προσκόμισε δύο καταθέσεις του κ. Anthony Layden, πρώην διπλωμάτη και ειδικού αντιπροσώπου του Ηνωμένου Βασιλείου για θέματα απέλασης με διασφαλίσεις.

84. Η πρώτη κατάθεση, με ημερομηνία 24 Σεπτεμβρίου 2009, περιέγραφε σε γενικές γραμμές την εγγύτητα των σχέσεων ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιορδανία, την υποστήριξη του Ηνωμένου Βασιλείου για διάφορες πρωτοβουλίες ενίσχυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ιορδανία, καθώς επίσης και διάφορες εκθέσεις (που παρουσιάζονται συνοπτικά στις παραγράφους 106–124 παρακάτω) που αποτυπώνουν τη βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ιορδανία.

85. Η πρώτη κατάθεση επίσης εξηγούσε ότι, μετά την υπογραφή του MOU, οι κυβερνήσεις εξέταζαν από κοινού ποιος οργανισμός θα αναλάμβανε την ανεξάρτητη παρακολούθηση. Η ιορδανική κυβέρνηση είχε προτείνει το Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NCHR) και, όταν ο εν λόγω φορέας αρνήθηκε, η ιορδανική κυβέρνηση πρότεινε το κέντρο Adaleh, το οποίο ορίστηκε ως φορέας παρακολούθησης. Η συμφωνία παρακολούθησης υπεγράφη μετά τη συνάντηση των εκπροσώπων του κέντρου Adaleh με τον Foreign Office Minister του Ηνωμένου Βασιλείου για τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Ακολούθησε συνάντηση με τον Secretary of State for the Home Department και τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του κέντρου Adaleh, κ. Arslan MP, και τον ιδρυτή και πρόεδρό του, κ. Rababa. Οι κ. Arslan και Rababa κατέστησαν σαφές ότι, παρά την κριτική που ασκήθηκε σχετικά με την απόφασή τους να λειτουργήσουν ως ανεξάρτητος φορέας, θεώρησαν ότι ήταν σημαντικό να προβούν σε αυτήν την ενέργεια για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν εξαναγκάστηκαν να αναλάβουν τον ρόλο ούτε δέχτηκαν για οικονομικό όφελος.

86. Η πρώτη κατάθεση περιέγραφε επίσης σε γενικές γραμμές την εκπαίδευση και τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για τα ανθρώπινα δικαιώματα από το 2003, το έτος ίδρυσής του. Είχε χρηματοδοτηθεί από μεγάλο αριθμό χορηγών οργανισμών, αλλά από κανέναν οργανισμό της ιορδανικής κυβέρνησης. Είχε μιλήσει ανοιχτά εναντίον της Κυβέρνησης και είχε συντάξει μια μελέτη για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων στην Ιορδανία, η οποία επέκρινε αμερόληπτα την Κυβέρνηση και την GID. Μετά από μποϋκοτάζ δεκαοχτώ μηνών, η GID συμμετείχε σε μια σειρά εργαστηρίων τα οποία ξεκίνησαν τον Ιούλιο του 2009. Το 2007, το κέντρο Adaleh συμμετείχε σε τέσσερις επισκέψεις του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις εγκαταστάσεις κράτησης στο Αμμάν. Ο κ. Rababa είχε απαντήσει επίσης λεπτομερώς στην κριτική του

Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την ικανότητα παρακολούθησης της τήρησης του MOU από το κέντρο (βλ. παραγράφους 91 και 146 παρακάτω).

87. Ο κ. Layden δήλωσε επίσης ότι η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου είχε επιχορηγήσει και χρηματοδοτήσει το κέντρο Adaleh με το ποσό των 774.898 λιρών στερλινών για την κατάρτιση των υπαλλήλων και τη σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2009, το κέντρο διέθετε δέκα μέλη προσωπικού πλήρους απασχόλησης και είκοσι ιατρικούς και νομικούς εμπειρογνώμονες μερικής απασχόλησης. Το κέντρο είχε επεκταθεί και συμπεριλάμβανε πλέον την εθνική ομάδα καταπολέμησης των βασανιστηρίων (NTCT), η οποία θα λειτουργούσε ως φορέας παρακολούθησης. Η ομάδα αποτελούνταν από είκοσι έξι μέλη και τρία μέλη από το προσωπικό του κέντρου Adaleh.

88. Η δεύτερη κατάθεση του κ. Layden, με ημερομηνία 26 Μαΐου 2010, επανέλαβε ότι οι σχέσεις μεταξύ της Ιορδανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου παρέμεναν στενές μετά την αλλαγή της κυβέρνησης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η κατάθεση επίσης παρείχε μια επισκόπηση των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων στην Ιορδανία, συμπεριλαμβανομένων αλλαγών στο ποινικό δίκαιο για τη θέσπιση αυστηρότερων ποινών για σοβαρά εγκλήματα όπως βασανιστήρια και μέτρων ενίσχυσης της ελευθερίας του Τύπου. Η κατάθεση επίσης περιείχε συνοπτικά τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η Ιορδανία στην επιτροπή κατά των βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών κατά τη διάρκεια της εξέτασης της επιτροπής για τη δεύτερη περιοδική έκθεση για την Ιορδανία (βλ. παράγραφο 107 παρακάτω).

89. Στη δεύτερη κατάθεση, ο κ. Layden απέρριψε την άποψη ότι δεν θα υπήρχε κανένα κίνητρο για την αποκάλυψη παραβιάσεων του MOU. Η αδυναμία τήρησης των όρων του ενδεχομένως να έβλαπτε σοβαρά τις διπλωματικές σχέσεις. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θα λάμβανε τις ανάλογες ενέργειες για οποιαδήποτε παραβίαση. Για το κέντρο Adaleh δήλωσε ότι δεν υπήρχε τίποτα ασυνήθιστο στο γεγονός ότι δεν είχε διεξάγει καμιά παρακολούθηση στην Ιορδανία μέχρι τώρα. Λειτουργούσε με βάση σχέδιου αναπτύσσοντας προτάσεις, αναζητώντας χρηματοδότηση και υλοποιώντας πρωτοβουλίες. Η NTCT είχε ήδη επισκεφθεί τη φυλακή της Qafqafa στις 9 Μαΐου 2010. Το κέντρο δεν λειτουργούσε με οικονομικά κίνητρα· είχε χάσει χρήματα συμφωνώντας να λειτουργήσει ως φορέας παρακολούθησης. Ούτε ήταν κερδοσκοπικός οργανισμός. Ήταν υποχρεωμένο να επιστρέφει τυχόν πλεόνασμα για έργα σε δωρητές. Δεν άλλαξε κάτι μετά τη μετατροπή του σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.

90. Ο κ. Layden επίσης υπέδειξε ότι έχουν ζητηθεί διευκρινίσεις από την ιορδανική κυβέρνηση ως προς την προφανή διαφορά ανάμεσα στην αγγλική και την αραβική εκδοχή του MOU (με την αραβική εκδοχή να αναφέρει ότι θα είχε το δικαίωμα παρακολούθησης για τρία έτη μετά την επιστροφή του και την αγγλική εκδοχή να αναφέρει ότι σε περίπτωση που ο

επιστρέφων κρατούνταν εντός διαστήματος τριών ετών από την επιστροφή του, θα είχε το δικαίωμα παρακολούθησης). Από την πρόσφατη ανταλλαγή δύο ρηματικών διακοινώσεων ανάμεσα στην Πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ιορδανία και την κυβέρνηση της τελευταίας (προσαρτάται στη κατάθεση), οι διάδικοι είχαν δηλώσει ότι αντιλαμβάνονταν το MOU ως εξής: (i) αν ο επιστρέφων κρατούνταν εντός διαστήματος τριών ετών από την επιστροφή του, το MOU προέβλεπε παρακολούθηση για όσο χρονικό διάστημα απαιτούνταν έως την αποφυλάκισή του και, ενδεχομένως, επ' αόριστον και (ii) ο επιστρέφων ο οποίος κρατούνταν για περισσότερο από τρία έτη μετά την επιστροφή του δεν θα είχε δικαίωμα σε επισκέψεις παρακολούθησης.

2. Κατάθεση κ. Wilcke

91. Ο προσφεύγων υπέβαλε κατάθεση από τον κ. Christophe Wilcke από το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία είχε συνταχτεί αρχικά για την υπόθεση IV (βλ. παράγραφο 75 παραπάνω). Ο κ. Wilcke είχε πραγματοποιήσει επισκέψεις σε διάφορες εγκαταστάσεις κράτησης στην Ιορδανία, οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση της επακόλουθης έκθεσης της 8ης Οκτωβρίου του 2008 του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (βλ. παράγραφο 117 παρακάτω). Ο κ. Wilcke δήλωσε ότι ο κ. Rababa του κέντρου Adaleh τον συνόδευσε σε μία επίσκεψη μόνο. Σύμφωνα με τον κ. Wilcke, όταν συζήτησαν την υπόθεση του προσφεύγοντα, ο κ. Rababa φαινόταν σαν να άκουγε τις λεπτομέρειες για τη διαδικασία απέλασης από το Ηνωμένο Βασίλειο για πρώτη φορά. Στη δήλωσή του, ο κ. Wilcke χαρακτήρισε το κέντρο Adaleh ως πολύ μικρό και επεσήμανε ότι δεν είχε πραγματοποιήσει καμιά επίσκεψη στη φυλακή και δεν είχε επιχειρήσει να το κάνει ως ανεξάρτητος φορέας. Ως εκ τούτου, ο κ. Wilcke αμφισβήτησε ότι οι διασφαλίσεις θα παρείχαν μια αποτελεσματική ασφαλιστική δικλείδα ενάντια στην κακομεταχείριση του προσφεύγοντα.

3. Κατάθεση κ. Refahi

92. Σε κατάθεση της 7ης Φεβρουαρίου 2010, ως αρμόδια ειδικά για τη διαδικασία ενώπιον του εν λόγω Δικαστηρίου, η κ. Refahi, η αραβόφωνη δικηγόρος που είχε καταθέσει αποδεικτικά στοιχεία ενώπιον της SIAC αναφορικά με τις προηγούμενες δίκες στην Ιορδανία, περιέγραψε τις συζητήσεις τις οποίες διεξήγαγε με δικηγόρους της Ιορδανίας και υπαλλήλους ΜΚΟ για το κέντρο Adaleh. Της είχαν πει ότι ο κ. Rababa είχε ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς με τις υπηρεσίες ασφάλειας της Ιορδανίας. Η αλλαγή του κέντρου σε κερδοσκοπική εταιρεία θα απαιτούσε επίσης την έγκριση του Υπουργείου Εσωτερικών και της GID όπως επίσης και ο διορισμός του κ. Rababa στο διοικητικό συμβούλιο του NCHR. Κανένας από τους συνεντευξιαζόμενους δεν γνώριζε τίποτα για το κέντρο προτού επιλεγεί ως φορέας παρακολούθησης, το κέντρο δεν διέθετε καμιά

πρακτική εμπειρία στην παρακολούθηση και δεν θα ήταν σε θέση να αποτρέψει την κακομεταχείριση. Υποστηρίχθηκε επίσης ότι το κέντρο είχε σπασμωδική συμπεριφορά κατά την επιλογή εμπειρογνομόνων για τα προγράμματα καταπολέμησης των βασανιστηρίων. Είχε προτιμήσει δικηγόρους αντί για γιατρούς και δεν είχε επιλέξει άτομα με εμπειρία στην παρακολούθηση.

Δ. Επιπλέον αποδεικτικά στοιχεία για τις δύο προηγούμενες δίκες του προσφεύγοντα και η διαδικασία που ισχύει σε κάθε επανεκδίκαση

93. Οι διάδικοι παρείχαν επίσης αναλυτικά στοιχεία για τις αρχικές δίκες του προσφεύγοντα, συμπεριλαμβανομένων και στοιχείων τα οποία δεν είχαν παρουσιαστεί ενώπιον της SIAC.

1. Αποδεικτικά στοιχεία που παρασχέθηκαν από την εναγόμενη Κυβέρνηση

94. Η Κυβέρνηση παρείχε έκθεση της 6ης Σεπτεμβρίου του 2009, η οποία είχε συνταχτεί από δικηγόρους της Ιορδανίας, τους κ. Al-Khalila και Najdawi, τον πρώην επίτιμο νομικό σύμβουλο του Πρέσβη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ιορδανία από το 1975.

95. Η έκθεση περιέγραφε σε γενικές γραμμές το νομικό σύστημα της Ιορδανίας και τις ποικίλες και διευρυμένες εξουσίες των εισαγγελέων οι οποίοι χαρακτηρίζονταν ως δικαστές με ρόλο ανακριτή. Περιέγραφε επίσης τις αρμοδιότητες της GID και ανέφερε ότι η συνεργασία ανάμεσα σε αυτήν και το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας ήταν πολύ στενή. Ο γενικός εισαγγελέας του δικαστηρίου ήταν αξιωματικός του στρατού το γραφείο του οποίου βρισκόταν στις εγκαταστάσεις της GID. Η έκθεση επίσης επεσήμανε ότι οι ανακρίσεις από τους αξιωματικούς της GID στόχευαν στην απόσπαση «ομολογιών» από υπόπτους που παρευρίσκονταν ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας (τα εισαγωγικά υπήρχαν στο πρωτότυπο κείμενο).

96. Η έκθεση ανέφερε ότι τα δικαιώματα του κατηγορουμένου είχαν ενισχυθεί από τις τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στον Ποινικό Κώδικα το 2001, πράγμα που θεωρήθηκε «ζωτικής σημασίας σημείο» στο συμπέρασμά της ότι ο προσφεύγων θα υποβαλλόταν σε δίκαιη δίκη. Επίσης, οι τροποποιήσεις σήμαιναν ότι δεν θα υπήρχε καμιά κατάφωρη άρνηση του δικαιώματος του προσφεύγοντα στην ελευθερία διότι, μεταξύ άλλων μεταρρυθμίσεων, η μέγιστη περίοδος πριν από την οποία ο κατηγορούμενος έπρεπε να εμφανιστεί ενώπιον δικαστηρίου ή του εισαγγελέα είχε μειωθεί στις εικοσιτέσσερις ώρες (Άρθρο100(β) του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠοινΔ)). Ωστόσο, η έκθεση τόνιζε επίσης ότι δεν ήταν δυνατόν να καθοριστεί αν ο γενικός εισαγγελέας θα προχωρούσε σε απαγγελία κατηγοριών για καινούρια αδικήματα τα οποία

είχαν θεσπιστεί από τον νόμο του 2006 για την πρόληψη της τρομοκρατίας, επιτρέποντας στον γενικό εισαγγελέα να θέσει τον προσφεύγοντα υπό κράτηση για δεκαπέντε ημέρες (η οποία θα ανανεωνόταν έως και για δύο μήνες) για λόγους διερεύνησης της υπόθεσης.

97. Επίσης, σκοπός της έκθεσης ήταν η υποβολή παρατηρήσεων για μια σειρά πορισμάτων της SIAC αναφορικά με το δίκαιο της Ιορδανίας. Για παράδειγμα, η SIAC είχε κρίνει ότι η πρόσβαση σε δικηγόρο δεν ήταν υποχρεωτική ούτε απαγορευόταν και ότι κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων της GID δεν παρευρισκόταν δικηγόρος. Ωστόσο, υπήρχε η υποχρέωση νομικής εκπροσώπησης από δικηγόρο ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, η οποία θα μπορούσε να αρθεί λόγω αιτιολογημένης απόφασης, για παράδειγμα όταν υπήρχε ανάγκη λήψης άμεσης δράσης για την πρόληψη απώλειας αποδεικτικών στοιχείων (Άρθρο 63(2) του ΚΠοινΔ). Η παρουσία δικηγόρου δεν συνηθιζόταν σε όλες τις ανακρίσεις που διεξάγονταν από τους εισαγγελείς. Με την ίδια λογική, παρότι η SIAC είχε παραπέμψει στη δυνατότητα κράτησης σε απομόνωση, το Άρθρο 66(2) του ΚΠοινΔ προέβλεπε ότι, ενόσω ήταν σε ισχύ τυχόν απαγόρευση επικοινωνίας με τον ύποπτο, αυτό δεν ίσχυε για την επικοινωνία με τον δικηγόρο του. Η SIAC επίσης έκρινε ότι, σε οποιαδήποτε επανεκδίκαση, ο φάκελος της υπόθεσης από την πρώτη δίκη θα γινόταν δεκτός ως αποδεικτικό στοιχείο και ότι οι μάρτυρες δεν θα καλούνταν πάλι για διασταυρούμενη εξέταση. Αυτό ήταν εσφαλμένο, καθώς το Άρθρο 254 του ΚΠοινΔ επέτρεπε ο προηγούμενος φάκελος της υπόθεσης να χρησιμοποιείται μόνο ως ιστορικό και το δικαστήριο μπορούσε να εξετάσει μόνο αποδεικτικά στοιχεία τα οποία παρουσιάζονταν στη δίκη και ο κατηγορούμενος ήταν σε θέση να υποβάλλει τους μάρτυρες σε διασταυρούμενη εξέταση.

98. Η αναφορά περιείχε επίσης σχόλια για το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, το οποίο, όπως υποστήριζε, αποτελούνταν από νομικά καταρτισμένους αξιωματικούς του στρατού, οι οποίοι δεν επιδίωκαν καριέρα στρατιωτικού και δεν υπηρετούσαν αξιωματικούς. Η νομοθεσία για την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος δεν εφαρμοζόταν, αλλά ούτε απολάμβαναν δικαστική ασυλία σε περίπτωση ποινικής δίωξης ή αγωγής. Οι συνεδριάσεις του δικαστηρίου διεξάγονταν συχνά κεκλεισμένων των θυρών, αλλά ο κατηγορούμενος θα εκπροσωπούταν.

99. Η έκθεση αναγνώριζε ότι οι ισχυρισμοί περί βασανιστηρίων ήταν δύσκολο να εξακριβωθούν διότι οι αστυνομικοί και τα στελέχη ασφαλείας αρνούνταν συχνά την έγκαιρη πρόσβαση των κρατουμένων σε δικηγόρους. Ωστόσο, τα βασανιστήρια, αν και εφαρμόζονταν συχνά από την αστυνομία, δεν ήταν θεσμοθετημένα, και παρέμεναν μια «μεμονωμένη ενέργεια». Αν εντοπίζονταν, οι υπάλληλοι υπόκειντο σε ποινικές κυρώσεις. Ένα μέτρο προστασίας που παρεχόταν στον κατηγορούμενο στην ποινική διαδικασία ήταν το Άρθρο 63(3) του ΚΠοινΔ, το οποίο απαιτούσε η κατάθεση του κατηγορούμενου να φέρει την υπογραφή του και το δακτυλικό του αποτύπωμα. Έπρεπε επίσης να επικυρώνεται από τον γενικό εισαγγελέα και

τον γραμματέα του. Αν ο κατηγορούμενος αρνούνταν να υπογράψει, τότε έπρεπε να καταγραφούν οι λόγοι του. Το Άρθρο 63(3) συνιστούσε θεμελιώδη απαίτηση, η οποία, αν δεν τηρούνταν, ακύρωνε τη κατάθεση. Η υπογραφή, και αν ο κατηγορούμενος ήταν αναλφάβητος, ένα δακτυλικό αποτύπωμα, ήταν απαραίτητα για να αποδειχθεί ότι η κατάθεση ανήκε στον κατηγορούμενο. Αντίθετα με τα αποδεικτικά στοιχεία της κ. Refahi ενώπιον της SIAC (βλ. παράγραφο 104 παρακάτω), δεν υπήρχαν στοιχεία ότι η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων αποτελούσε καθαρή απόδειξη ψευδούς ομολογίας.

100. Σχετικά με τις ομολογίες ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, το βάρος της απόδειξης ότι δεν ήταν νόμιμες έπεφτε στον κατηγορούμενο. Το βάρος αντιστρεφόταν για ομολογίες ενώπιον της αστυνομίας. Υπήρχε υποχρέωση επιβεβαίωσης όταν τα αποδεικτικά στοιχεία ενός συγκατηγορούμενου χρησιμοποιούνταν εναντίον άλλου συγκατηγορούμενου. Η έκθεση επίσης ανέλυε μια σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι οποίες ακύρωναν τις αποφάσεις του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας λόγω ομολογιών που είχαν αποσπαστεί καταχρηστικά. Είχε επίσης καθορίσει κανόνες ως προς το πότε οι ομολογίες θα γίνονταν δεκτές και πότε όχι. Αν κάποιος είχε τεθεί υπό κράτηση για μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα, υπήρχε μαχητό τεκμήριο ότι η ομολογία είχε αποσπαστεί καταχρηστικά.

101. Η συνέχεια της έκθεσης περιλάμβανε την εξέταση των αποφάσεων οι οποίες είχαν εκδοθεί στις προηγούμενες δίκες. Σχετικά την υπόθεση των μεταρρυθμίσεων και προκλήσεων, η έκθεση επεσήμανε ότι, απορρίπτοντας ορισμένους από τους ισχυρισμούς του κατηγορούμενου οι οποίοι αναφέρουν ότι βασανίστηκε για να ομολογήσει, το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας είχε επικαλεστεί τα αποδεικτικά στοιχεία του ιατροδικαστή, ο οποίος δήλωσε ότι δεν εντόπισε καμία σωματική βλάβη στους άνδρες. Στη δίκη της συνωμοσίας της χιλιετίας το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας δεν είχε εντοπίσει κανένα απολύτως στοιχείο που να υποστηρίζει τους ισχυρισμούς περί ψευδών ομολογιών ορισμένων κατηγορούμενων και, εφόσον οι δικηγόροι των κατηγορουμένων δεν τους παρέπεμψαν στον ιατροδικαστή για εξετάσεις, δεν υπήρχε κανένα ιατρικό στοιχείο που να υποστήριζε τους ισχυρισμούς τους. Το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας είχε, ωστόσο, εξετάσει τους αξιωματικούς που ήταν παρόντες στις ομολογίες, οι οποίοι κατέθεσαν ότι δεν υπήρχε κανενός είδους ξυλοδαρμός. Το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας επικαλέστηκε στις αποφάσεις του τις ομολογίες (συμπεριλαμβανομένων και αναπαραστάσεων στον τόπο του εγκλήματος) και στοιχεία εμπειρογνομόνων. Τα αποδεικτικά στοιχεία των υπόλοιπων κατηγορουμένων ενδεχομένως να ήταν καθοριστικά για την επανεκδίκαση του προσφεύγοντα, επειδή θεωρήθηκαν σημαντικά στις δίκες ερήμην. Η έκθεση επίσης ανέφερε ότι, αν ζούσαν, ο Al-Hamasher και ο Abu Hawsher θα έδιναν στοιχεία σε οποιαδήποτε επανεκδίκαση.

2. Αποδεικτικά στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον προσφεύγοντα

102. Αναφορικά με τη δίκη των μεταρρυθμίσεων και των προκλήσεων, ο προσφεύγων παρείχε ένα αντίγραφο της έκθεσης της έρευνας του γενικού εισαγγελέα, το οποίο έδειχνε ότι το μόνο αποδεικτικό στοιχείο εις βάρος του ήταν η ομολογία του Al-Hamasher. Η έκθεση περιλάμβανε παράθεση της ομολογίας η οποία ανέφερε ότι ο προσφεύγων παρείχε υποστήριξη για τις επιθέσεις και μετά από αυτές συνεχάρη την ομάδα. Τα μόνα αποδεικτικά στοιχεία εις βάρος του τα οποία καταγράφηκαν στην έκθεση ήταν τα δύο βιβλία που είχε συγγράψει ο προσφεύγων και είχαν βρεθεί στην κατοχή του Al-Hamasher και ενός άλλου κατηγορούμενου. Ο προσφεύγων ανέφερε τους λόγους της έφεσης του Al-Hamasher οι οποίοι αφορούσαν τον ισχυρισμό του ότι είχε κρατηθεί και είχε υποστεί κακομεταχείριση για έξι μέρες από την GID και μετά εμφανίστηκε ενώπιον του γενικού εισαγγελέα στο γραφείο του τελευταίου στο κτίριο της GID. Ο προσφεύγων επίσης προσκόμισε μια επιστολή της GID προς τον δικηγόρο του Al-Hamasher η οποία ανέφερε ότι οι πρωτότυπες βιντεοκασέτες της ανάκρισης είχαν καταστραφεί. Οι λόγοι της έφεσης ανέφεραν το γεγονός ότι στη διάρκεια της δίκης ένας αξιωματικός της GID παρείχε στοιχεία ότι είχε καταστρέψει τις κασέτες μετά από εντολή του ανωτέρου του, αλλά αρνήθηκε να αποκαλύψει την ταυτότητα του τελευταίου. Οι λόγοι της έφεσης του Al-Hamasher ανέφεραν επίσης ότι οι δικηγόροι άλλου κατηγορουμένου ήταν μάρτυρες όταν ο πελάτης τους ενημέρωσε τον γενικό εισαγγελέα ότι είχε υποστεί κακομεταχείριση: τα στοιχεία των δικηγόρων δεν είχαν γίνει δεκτά από το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, το οποίο προτίμησε αυτά του γενικού εισαγγελέα. Οι λόγοι της έφεσης συνόψισαν επίσης μια ιατρική έκθεση από γιατρό ο οποίος είχε εξετάσει τους κατηγορούμενους πέντε μήνες μετά τις ανακρίσεις τους. Ο γιατρός είχε εντοπίσει μώλωπες και ουλές στα σώματα των ανδρών και συγκεκριμένα στα πόδια και τις πατούσες τους. Δεδομένης της παρέλευσης του χρόνου, ο γιατρός δεν ήταν σε θέση να εξάγει συμπέρασμα για τον τρόπο με τον οποίο είχαν προκληθεί οι σωματικές βλάβες των ανδρών, όμως παρατήρησε ότι θα μπορούσαν να έχουν προκληθεί από επαφή με σκληρά αντικείμενα. Στην περίπτωση του Al-Hamasher, ο γιατρός παρατήρησε ουλές στα οπίσθιά του, εύρημα το οποίο συμφωνούσε με την υπόθεση ότι είχε χτυπηθεί σκόπιμα με κλομπ ή παρόμοιο αντικείμενο. Οι λόγοι της έφεσης επεσήμαναν επίσης ότι τα μέλη των οικογενειών των κατηγορουμένων, συμπεριλαμβανομένης της μητέρας του Al-Hamasher, είχαν παρατηρήσει ουλές στα πόδια και τις πατούσες των κατηγορουμένων όταν τους δόθηκε για πρώτη φορά άδεια για να τους επισκεφτούν. Οι ανακριτές της GID δεν αξιοποιήθηκαν για διασταυρούμενη εξέταση στη δίκη, ούτε προσκομίστηκε το ιατρικό ιστορικό των κατηγορουμένων.

103. Σχετικά με την υπόθεση της συνωμοσίας της χιλιετίας, ο προσφεύγων υπέβαλε αντίγραφο της έκθεσης της έρευνας του γενικού εισαγγελέα για εκείνη την υπόθεση, το οποίο έδειχνε ότι η ομολογία του

Abu-Hawsher αποτέλεσε την κύρια βάση για τη δίωξη σε βάρος του προσφεύγοντα. Δόθηκε επίσης αντίγραφο της κατάθεσης υπεράσπισής του το οποίο περιέγραφε τις καταγγελίες του για βασανιστήρια καθώς και τις βλάβες στις πατούσες των ποδιών του (προκαλώντας την αποκόλληση του δέρματος την ώρα που πλενόταν), τραυματισμούς στο πρόσωπο, μώλωπες και ουλές. Ισχυρίστηκε ότι οι βλάβες είχαν γίνει αντιληπτές από τον κουνιάδο του, τους συγκρατούμενούς του και ένα αντιπρόσωπο από τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού. Περιέγραψε επίσης πώς η δήλωσή του άλλαξε πολλές φορές έως ότου ικανοποιηθούν οι αρμόδιοι υπάλληλοι. Έπειτα, όταν εμφανίστηκε ενώπιον του εισαγγελέα και κατήγγειλε ότι είχε βασανιστεί, ο γενικός εισαγγελέας αρνήθηκε να τον ακούσει. Παρασχέθηκαν επίσης και οι επιστολές που είχαν γραφτεί από τον δικηγόρο του Abu Hawsher προς την εκπρόσωπο του προσφεύγοντα, την κ. Reirce, στις οποίες συνοψίζονταν τα μέτρα τα οποία είχε λάβει η ομάδα υπεράσπισης για να στρέψει την προσοχή του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας στις καταγγελίες για βασανιστήρια που είχαν υποβληθεί από διάφορους κατηγορούμενους, συμπεριλαμβανομένων και των προσφυγών της Πρεσβείας των Ηνωμένων Πολιτειών οι οποίες αφορούσαν την κακομεταχείριση ενός κατηγορουμένου, του κ. Ra'ed Hijazi, αμερικανο-ιορδανού υπηκόου (βλ. επίσης την έκθεση της Αμνηστίας στην παράγραφο 114 παρακάτω). Η επιστολή επίσης ανέφερε ότι οι οικογένειες των κατηγορουμένων είχαν καταθέσει για τις βλάβες τις οποίες είχαν δει.

104. Ο προσφεύγων επίσης παρείχε δύο καταθέσεις σχετικά με τις δίκες από την κ. Refahi: αυτή η οποία προσκομίστηκε ενώπιον της SIAC και η επιπλέον κατάθεση της 7ης Φεβρουαρίου του 2010. Η πρώτη κατάθεση της 5ης Μαΐου του 2006, περιέγραφε τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων με δικηγόρους υπεράσπισης και κατηγορουμένους οι οποίοι είχαν ελευθερωθεί σε κάθε δίκη όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο είχαν βασανιστεί οι κατηγορούμενοι και τους είχαν δοθεί συμπληρωμένες καταθέσεις ομολογίας για να τις υπογράψουν. Ειπώθηκε ότι τα βασανιστήρια περιλάμβαναν ξυλοδαρμούς με ζώνες και μαστίγια, στέρηση ύπνου και χορήγηση φαρμάκων με σκοπό τη μείωση της αντίστασης. Της είπαν ότι για τις ψευδείς ομολογίες, η υπογραφή και λήψη του δακτυλικού αποτυπώματος του κρατούμενου για την κατάθεση συνιστούσε την τυπική πρακτική για να αποτραπεί αργότερα η αναίρεσή της. Η κ. Refahi είχε εξετάσει τον φάκελο κάθε υπόθεσης: η ομολογία του Abu-Hawsher έφερε δακτυλικό αποτύπωμα.

105. Η κατάθεση της 7ης Φεβρουαρίου 2010, συνόψισε τα αποτελέσματα μιας επιπλέον επίσκεψης που είχε πραγματοποιήσει στην Ιορδανία τον Σεπτέμβριο του 2009, όπου διεξήγαγε επιπλέον συνεντεύξεις με τους κατηγορούμενους και τους δικηγόρους τους. Ο «κατηγορούμενος Α» στην υπόθεση μεταρρυθμίσεων και προκλήσεων είπε ότι είχε βασανιστεί για δέκα ημέρες (μεταξύ άλλων μέσω ξυλοδαρμού στις πατούσες των ποδιών του) και είχε ανακριθεί υπό την απειλή

βασανιστηρίων δύο ή τρεις φορές. Κατά τη μετακίνησή του, είχε ακούσει μια φωνή που υποστήριζε ότι ανήκε σε άλλο κατηγορούμενο. Ήταν σαφές ότι και ο εν λόγω κατηγορούμενος υφίστατο βασανιστήρια. Την δέκατη ημέρα υπέγραψε ομολογία που είχε συνταχθεί από την GIG. Την ενδέκατη ημέρα εμφανίστηκε ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, ο οποίος είχε την ομολογία της GIG ενώπιόν του. Στη συνέχεια υπέγραψε μια ταυτόσημη ομολογία η οποία είχε συνταχθεί από τον γενικό εισαγγελέα. Δεν ακολούθησαν άλλα βασανιστήρια έπειτα από αυτό, αλλά σε μεταγενέστερες περιστάσεις όταν εμφανιζόταν ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, ο εισαγγελέας τον απειλούσε με βασανιστήρια στο μέλλον. Είχε ενημερώσει το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας ότι είχε βασανιστεί, αλλά το δικαστήριο δεν διεξήγαγε έρευνα. Δεν εξετάστηκε από γιατρό παρά μόνο μετά την παρέλευση πέντε μηνών κράτησης.

IV. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΙΟΡΔΑΝΙΑ

A. Εκθέσεις Ηνωμένων Εθνών

1. Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

106. Η ομάδα εργασίας του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την οικουμενική περιοδική επανεξέταση της Ιορδανίας παρέδωσε την έκθεσή της στις 3 Μαρτίου 2009 (A/HRC/11/29). Η έκθεση επεσήμανε την αποδοχή εκ μέρους της Ιορδανίας ορισμένων συστάσεων που προσανατολίζονταν στην εξάλειψη των βασανιστηρίων. Μετά την έκθεση, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων χαιρέτισε την ικανοποίηση της Ιορδανίας για τη «συνεχή επανεξέταση» των κριτηρίων της για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά έκρινε την απόρριψη μερικών σημαντικών συστάσεων που προσανατολίζονταν στην εξάλειψη των βασανιστηρίων ως «άκρως απογοητευτική». Ο οργανισμός απηύθυνε έκκληση στην Ιορδανία να υλοποιήσει τάχιστα τις συστάσεις για τη συγκρότηση ανεξάρτητων μηχανισμών καταγγελιών, να επιτρέπει τις απροειδοποίητες επισκέψεις σε φυλακές και να καταργήσει τα αστυνομικά δικαστήρια, τα οποία αποτελούνταν από αστυνομικούς που εξέταζαν καταγγελίες εις βάρος συναδέλφων τους. Παρόμοιες συστάσεις πραγματοποιήθηκαν από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου μέσω της δήλωσής της προς το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2. Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων

107. Η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών, στις καταληκτικές της παρατηρήσεις για την Ιορδανία στις 25 Μαΐου 2010, χαιρέτισε τις συνεχείς μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της Ιορδανίας, οι

οποίες περιλάμβαναν την ίδρυση του Εθνικού Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την καθιέρωση ανεξάρτητου διαμεσολαβητή για την υποβολή καταγγελιών και ένα ολοκληρωμένο πλάνο για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων κράτησης. Ωστόσο, εξέφρασε τη βαθύτατη ανησυχία της για τις «αναρίθμητες, συνεπείς και αξιόπιστες καταγγελίες σχετικά με τη διαδεδομένη και καθημερινή πρακτική βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης κρατούμενων στις εγκαταστάσεις κράτησης, συμπεριλαμβανομένων και των εγκαταστάσεων που βρίσκονταν υπό τον έλεγχο της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφοριών». Εντόπισε επίσης και ένα «κλίμα ατιμωρησίας» και μια απουσία κατάλληλων ποινικών διώξεων των δραστών. Η Επιτροπή εξέφρασε επίσης την ανησυχία της για τον περιορισμένο αριθμό ερευνών σχετικά με καταγγελίες βασανιστηρίων και σοβαρή ανησυχία για την έλλειψη θεμελιωδών νομικών ασφαλιστικών δικλείδων για τους κρατούμενους, καθώς και την κατάχρηση της διοικητικής κράτησης, η οποία έθετε τους κρατούμενους εκτός δικαστικού ελέγχου. Η Επιτροπή επίσης πρότεινε να υπάγεται η GID σε πολιτική αρχή, δεδομένου ότι συνέχιζε να θέτει υπόπτους υπό κράτηση αυθαίρετα και στην απομόνωση και να στερεί από τους κρατούμενους την πρόσβαση σε δικαστές, δικηγόρους ή γιατρούς. Η Επιτροπή ανησυχούσε επίσης σοβαρά για το ειδικό σύστημα δικαστηρίων της Ιορδανίας, το οποίο περιελάμβανε το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, όπου το στρατιωτικό προσωπικό και το προσωπικό ασφαλείας, που φέρονταν ως υπαίτιοι για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστατεύονταν, σύμφωνα με πληροφορίες, από νομική υποχρέωση και όπου οι διαδικασίες δεν είναι πάντα σύμφωνες με τα πρότυπα δίκαιης δίκης. Τέλος, αναφορικά με το Άρθρο 15 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων, η Επιτροπή έκρινε τα εξής:

«Αν και επισημάνθηκε η ύπαρξη του άρθρου 159 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας [η εξαίρεση αποδεικτικών στοιχείων τα οποία αποκτήθηκαν υπό την απειλή βίας] το οποίο δεν αναφέρεται στα βασανιστήρια, η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία της στις εκθέσεις της ότι η χρήση εξαναγκαστικών ομολογιών ως αποδεικτικά στοιχεία στα δικαστήρια είναι διαδεδομένη στο Κράτος μέρος.

...

Το Κράτος μέρος θα πρέπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση του απαράδεκτου των ομολογιών που αποκτήθηκαν ως αποτέλεσμα βασανιστηρίων σε όλες τις υποθέσεις του δικαστηρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 της Σύμβασης. Η Επιτροπή ζητά από το Κράτος μέρος να απαγορεύσει αυστηρά το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν ως αποτέλεσμα βασανιστηρίων σε κάθε διαδικασία και να παρέχει λεπτομέρειες για το αν έχουν διωχθεί και τιμωρηθεί υπάλληλοι για την απόσπαση τέτοιων ομολογιών».

3. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

108. Οι καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών της 18ης Νοεμβρίου 2010 επαίνεσαν

επίσης την Ιορδανία για τις μεταρρυθμίσεις της, συμπεριλαμβανομένης και της ενσωμάτωσης του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ICCPR) στο εσωτερικό δίκαιο. Ωστόσο, οι ανησυχίες της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμπεριλάμβαναν: τον μεγάλο αριθμό αναφερόμενων υποθέσεων βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης στα κέντρα κράτησης και συγκεκριμένα στις εγκαταστάσεις κράτησης της GID, την απουσία ενός πραγματικά ανεξάρτητου μηχανισμού καταγγελιών για τον χειρισμό των υποθέσεων για τα φερόμενα βασανιστήρια ή κακομεταχείριση από δημόσιους αξιωματούχους καθώς επίσης και τον μικρό αριθμό διώξεων για τέτοιες υποθέσεις, την άρνηση της άμεσης πρόσβασης σε δικηγόρο και της διενέργειας αδιάβλητων ιατρικών εξετάσεων στους κρατούμενους, και το γεγονός ότι απαγορευόταν η πρόσβαση των ΜΚΟ στις εγκαταστάσεις κράτησης. Ακολούθως, η Επιτροπή πρότεινε τη σύσταση ενός αποτελεσματικού και ανεξάρτητου μηχανισμού αρμόδιου για τον χειρισμό των καταγγελιών για βασανιστήρια, τη διεξαγωγή κατάλληλων ερευνών και την άσκηση διώξεων, την άμεση πρόσβαση κρατούμενων σε δικηγόρο της επιλογής τους και τη διενέργεια αδιάβλητων ιατρικών εξετάσεων, και τη δημιουργία συστήματος ανεξάρτητων επισκέψεων σε όλα τα μέρη στέρησης της ελευθερίας.

Η Επιτροπή επίσης εξέφρασε την ανησυχία της για την περιορισμένη οργανωτική και λειτουργική ανεξαρτησία του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και πρότεινε την κατάργησή του.

4. Ειδικός εισηγητής

109. Στην έκθεσή του, στις 5 Ιανουαρίου 2007, ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα Βασανιστήρια, κ. Manfred Nowak, επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η GID του είχε αρνηθεί την πραγματοποίηση ιδιωτικών επισκέψεων στους κρατούμενους και ολοκλήρωσε ως εξής:

«Στην αντίληψη του ειδικού εισηγητή υπέπεσαν πολλές συνεπείς και αξιόπιστες καταγγελίες για βασανιστήρια και κακομεταχείριση. Συγκεκριμένα, διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι τα βασανιστήρια πραγματοποιούνταν από τη Γενική Διεύθυνση Πληροφοριών (GID) για να αποσπώνται ομολογίες και πληροφορίες με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη διατήρηση της εθνικής ασφάλειας, καθώς επίσης και εντός του Τμήματος Ποινικών Ερευνών (CID) για την απόσπαση ομολογιών κατά τη διάρκεια καθημερινών ποινικών ερευνών. Δεδομένου ότι αυτές οι δύο εγκαταστάσεις παρατίθενται πιο συχνά ως τα δύο πιο περιβόητα κέντρα βασανιστηρίων στην Ιορδανία, με βάση όλα τα συγκεντρωμένα στοιχεία, η άρνηση της δυνατότητας αξιολόγησης των εν λόγω καταγγελιών μέσω ιδιωτικών συνεντεύξεων με κρατούμενους στην GID, και λαμβάνοντας υπόψη τις εσκεμμένες προσπάθειες από τους υπαλλήλους να παρεμποδίσουν το έργο του, ο ειδικός εισηγητής επιβεβαιώνει ότι η πρακτική των βασανιστηρίων εφαρμόζεται καθημερινά στην GID και στο CID ... Επιπλέον, στην πράξη, οι διατάξεις και οι ασφαλιστικές δικλίδες που ορίζονται στο δίκαιο της Ιορδανίας για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης είναι μάταιες, διότι οι υπηρεσίες ασφαλείας προφυλάσσονται αποτελεσματικά από ανεξάρτητη ποινική δίωξη και δικαστικό έλεγχο, καθώς η κατάχρηση εξουσίας από υπαλλήλους των υπηρεσιών αυτών

αντιμετωπίζεται από ειδικά αστυνομικά δικαστήρια, δικαστήρια πληροφοριών και στρατιωτικά δικαστήρια, τα οποία στερούνται εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.»

110. Στο πλαίσιο αυτό, ο εισηγητής έκρινε επίσης ότι:

«57. Ο ειδικός εισηγητής αναφέρει ότι καμιά αυτεπάγγελτη έρευνα δεν διενεργείται ακόμα και ενόψει σοβαρών σωματικών βλαβών τις οποίες υφίσταται ο ύποπτος εγκλημάτων. Κανένας αξιωματούχος δεν μπορούσε να παρουσιάσει στον ειδικό εισηγητή σοβαρά μέτρα που ελήφθησαν για τη διερεύνηση καταγγελιών, συμπεριλαμβανομένης τουλάχιστον της άμεσης και έγκαιρης ιατρικής τεκμηρίωσης των βλαβών που υφίστανται οι κρατούμενοι...

60. Παραδόξως, αν και οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου ισχυρίζονται ότι οι κατηγορίες περί βασανιστηρίων δεν εξετάζονται στο πλαίσιο των θεσμών τους, το Ανώτατο Δικαστήριο ανέτρεψε μια σειρά καταδικαστικών αποφάσεων επί τη βάση ότι οι υπάλληλοι ασφαλείας είχαν αποσπάσει ομολογίες από κατηγορούμενους μέσω βασανιστηρίων. Δυστυχώς, ακόμη και τα εν λόγω πορίσματα δεν προκάλεσαν καμιά διενέργεια επίσημης έρευνας για ατασθαλίες που διεπράχθησαν από υπαλλήλους και κανένας από τους υπαλλήλους ασφαλείας που εμπλέκεται σε αυτές τις υποθέσεις δεν έχει προσαχθεί στη δικαιοσύνη.

61. Επιπλέον, οι αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου που σχετίζονται με υποθέσεις στις οποίες οι ύποπτοι εγκλημάτων διώκονται και προσάγονται σε ειδικά δικαστήρια παρατίθενται την ίδια στιγμή από κυβερνητικούς αξιωματούχους για να υπερασπιστούν το σύστημα, καταδεικνύοντας την ύπαρξη ανεξάρτητης εποπτείας με τη μορφή εφέσεων στις αποφάσεις των ειδικών δικαστηρίων που ασκούνται στο εν λόγω Δικαστήριο.

62. Ωστόσο, αναφορικά με το ζήτημα της ατιμωρησίας και της δίωξης εις βάρος των υπαλλήλων της αστυνομίας ή των πληροφοριών για βασανιστήρια ή κακομεταχείριση από τα ειδικά δικαστήρια, δεν έχει προσκομιστεί κανένα αποδεικτικό στοιχείο ώστε να προβληθούν παραδείγματα που να περιλαμβάνουν την άσκηση εφέσεων στο Ανώτατο Δικαστήριο, αν αυτές ασκούνται πράγματι, για τις αθωώσεις αστυνομικών υπαλλήλων από τα ειδικά δικαστήρια και την επιτυχή εκδίκασή τους.

63. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ατιμωρησία είναι συνολική. Το σύστημα των ειδικών δικαστηρίων δεν λειτουργεί καθόλου αποτελεσματικά. Η απουσία του εγκλήματος των βασανιστηρίων σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων αποτελεί μόνο μέρος του προβλήματος. Στο πυρήνα του εδράζεται ένα σύστημα όπου το τεκμήριο της αθωότητας συνιστά ψευδαίσθηση, αποδίδεται πρωταρχική βαρύτητα στην απόσπαση ομολογιών, οι κρατικοί υπάλληλοι δεν παρουσιάζουν καμιά ουσιαστική αίσθηση καθήκοντος και θεωρούν δεδομένο ότι δεν έχουν καμιά ευθύνη διερεύνησης παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εις βάρος υπόπτων εγκλημάτων, και το σύστημα των εγχώριων ειδικών δικαστηρίων εξυπηρετεί αποκλειστικά την προστασία των υπαλλήλων ασφαλείας από την προσαγωγή στη δικαιοσύνη. (παράλειψη υποσημειώσεων)»

111. Ο εισηγητής πρότεινε τη θέσπιση σειράς βασικών ασφαλιστικών δικλείδων για τους κρατούμενους, συμπεριλαμβανομένων και δικαιότερων κανονισμών που θα διέπουν το παραδεκτό των ομολογιών. Πρότεινε επίσης την κατάργηση του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας.

B. Λοιπές εκθέσεις

1. Διεθνής Αμνηστία

112. Η Διεθνής Αμνηστία έχει συντάξει σειρά εκθέσεων για τη μεταχείριση των κρατουμένων στην Ιορδανία. Η πιο εκτενής της έκθεση δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2006 με τίτλο «Ιορδανία: ‘Οι ομολογίες σας είναι έτοιμες προς υπογραφή’: κράτηση και βασανιστήρια πολιτικών υπόπτων». Η έκθεση επέκρινε την Ιορδανία για τη διατήρηση του συστήματος κράτησης σε απομόνωση η οποία διευκόλυνε την πρακτική των βασανιστηρίων και συγκεκριμένα υπό την προστασία της GID, όπου η εν λόγω πρακτική τηρούνταν συστηματικά και δεν τιμωρούνταν. Το εύρος κατάχρησης της εξουσίας από την GID ήταν πολύ μεγαλύτερο διότι είχε παραχωρηθεί στους υπαλλήλους της GID εξουσία εισαγγελέως (και συνεπώς δικαστική εξουσία), δίνοντάς τους τη δυνατότητα να παρατείνουν τις περιόδους κράτησης για ανακριτικούς λόγους. Ήταν σχεδόν ακατόρθωτο για έναν κρατούμενο να αποδείξει ότι είχε βασανιστεί από την GID όταν ήταν ο λόγος του πρώτου ενάντια στον λόγο των αξιωματούχων της τελευταίας. Η έκθεση έκρινε ότι η θέσπιση παρακολούθησης από το NCHR και την ICRC θα ήταν θετική αν δεν λαμβάνονταν περιοριστικά μέτρα και δεν είχε απαγορευτεί στους δύο οργανισμούς να συναντήσουν όλους τους κρατούμενους της GID.

113. Αν και οι τροποποιήσεις του Άρθρου 66 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έδιναν τη δυνατότητα πρόσβασης των κρατουμένων στους δικηγόρους τους, ακόμη και στην περίπτωση κράτησης σε απομόνωση, παραβαίνοντας κατάφωρα τις εν λόγω διατάξεις, η γενική πρακτική σε υποθέσεις κρατικής ασφάλειας ήταν η προδικαστική κράτηση των κρατουμένων σε απομόνωση για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Υπήρχαν επίσης κατάφωρες παραβιάσεις του δικαιώματος να παρίσταται δικηγόρους κατά τη διάρκεια της ανάκρισης ενώπιον του γενικού εισαγγελέα. Το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας είχε επιδείξει «νωθρότητα σε μεγάλο βαθμό» απέναντι σε καταγγελίες περί βασανιστηρίων, παραλείποντας το καθήκον της δέουσας διερεύνησης των καταγγελιών αυτών. Οι δίκες ενώπιόν του ήταν συχνά άδικες. Ήταν επιρρεπές στην καταδίκη κατηγορουμένων βασιζόμενο σε ομολογίες που φέρονταν να είχαν αποσπαστεί μέσω βασανιστηρίων. Η έκθεση επεσήμανε ότι, στη διάρκεια των δέκα προηγούμενων χρόνων, εκατό κατηγορούμενοι είχαν καταγγείλει ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας ότι είχαν υποστεί βασανιστήρια για να ομολογήσουν. Καταγγελίες έγιναν σε δεκατέσσερις τέτοιες υποθέσεις το 2005, ωστόσο το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας είχε παραλείψει τη διερεύνηση των ισχυρισμών. Η έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο δεν συνιστούσε επαρκή ασφαλιστική δικλείδα.

114. Η έκθεση περιέγραφε εννέα μελέτες υποθέσεων ομολογιών οι οποίες είχαν αποσπαστεί από την GID σε υποθέσεις κρατικής ασφάλειας,

συμπεριλαμβανομένης και της δίκης για τη συνωμοσία της χιλιετίας. Η έκθεση κατέγραφε ότι τουλάχιστον τέσσερις από τους κατηγορουμένους, συμπεριλαμβανομένου και του Abu Hawsher, είχαν υποστεί βασανιστήρια κατά τη διάρκεια της ανάκρισης από την GID με τα σώματά τους να εμφανίζουν, σύμφωνα με πληροφορίες, σημάδια βασανισμού όταν τους είδαν για πρώτη φορά οι συγγενείς και οι δικηγόροι τους. Οι μάρτυρες κατέθεσαν, στη διάρκεια αναπαράστασης στους τόπους των εγκλημάτων, ότι είχαν δει δύο φύλακες να βαστούν έναν κρατούμενο, τον κ. Sa'ed Hijazi, ο οποίος δεν ήταν εμφανώς σε θέση να σταθεί μόνος του. Στην υπόθεση ενός άλλου κατηγορουμένου, του κ. Ra'ed Hijazi, (αμερικανο-ιορδανός υπήκοος) ο γιατρός κατέθεσε ότι είχε προσβληθεί από σοβαρή πνευμονία κατά την κράτηση σε απομόνωση. Ο πρόξενος των Ηνωμένων Πολιτειών, ο οποίος φέρεται να είχε δει σημάδια βασανισμού επάνω του, δεν μπορούσε να παράσχει στοιχεία στη δίκη για λόγους διπλωματικής ασυλίας.

115. Η έκθεση επίσης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το MOU ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιορδανία ήταν ακατάλληλο δεδομένης της αδυναμίας της Ιορδανίας να τηρήσει την απόλυτη απαγόρευση βασανιστηρίων και, επιπλέον, η επιστροφή μετά την περίοδο παρακολούθησης δεν θα αντικαθιστούσε τις απαιτήσεις του διεθνούς δικαίου που υπαγόρευαν τη θέσπιση συστηματικών νομοθετικών, δικαστικών και διοικητικών ασφαλιστικών δικλείδων για την πρόληψη βασανιστηρίων. Η παρακολούθηση, ακόμα και από επαγγελματικούς οργανισμούς, δεν επαρκούσε για την πρόληψή τους.

2. Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

116 Στις 18 Σεπτεμβρίου 2006 στην έκθεσή του με τίτλο «Υποπτες επιχειρήσεις εκκαθάρισης: η Γενική Διεύθυνση Πληροφοριών και το πρόβλημα του κράτους δικαίου της Ιορδανίας» ο οργανισμός τεκμηρίωσε υποθέσεις κακομεταχείρισης από την GID. Η έκθεση περιείχε επίσης το εξής κεφάλαιο σχετικά με τους εισαγγελείς ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας:

«Το SSC είναι ένα ειδικό δικαστήριο που ιδρύθηκε σύμφωνα με τα Άρθρα 99 και 100 του συντάγματος της Ιορδανίας.

...

Ο επικεφαλής των Γενικών Επιτελείων των Ενόπλων Δυνάμεων διορίζει έναν αξιωματικό του στρατού ως εισαγγελέα, υπογραμμίζοντας τον υποτακτικό χαρακτήρα του δικαστηρίου. Το γραφείο του εισαγγελέα του SSC βρίσκεται στο εσωτερικό του κεντρικού συγκροτήματος της GID. Ο εισαγγελέας του SSC [sic] είναι ο υπάλληλος ο οποίος απαγγέλλει κατηγορίες εις βάρος κρατουμένων και εξουσιοδοτεί τη συνέχιση της κράτησής τους. Ο εισαγγελέας του SSC ο οποίος ερευνά τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορούνται οι κρατούμενοι της GID είναι αξιωματικός του στρατού, σε τελική ανάλυση υπό την ίδια διοικητική αρχή με τους υπαλλήλους πληροφοριών. Αυτό αντανακλά μια θεμελιώδη έλλειψη ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.

...

Το άρθρο 7 της νομοθεσίας του SSC προβλέπει ότι τα άτομα που ερευνώνται με σκοπό τη δίωξή τους για έγκλημα το οποίο εμπίπτει στη δικαιοδοσία του SSC μπορούν να κρατούνται 'όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο για περίοδο που δεν υπερβαίνει τις επτά ημέρες' πριν από την παράστασή τους ενώπιον του εισαγγελέα προκειμένου να τους απαγγελθούν κατηγορίες. Ο εισαγγελέας μπορεί να παρατείνει την περίοδο του εντάλματος κράτησης για διαστήματα δεκαπέντε ημερών που ανανεώνονται μετά την απαγγελία κατηγοριών εις βάρος του υπόπτου, αν θεωρείται ότι είναι 'προς το συμφέρον της έρευνας'. Ένας συνήγορος υπεράσπισης ενημέρωσε το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι 'είναι φυσιολογικό για τους κρατούμενους να παραμένουν στην GID για περίπου έξι μήνες. Μεταφέρονται σε κανονικές φυλακές ή απελευθερώνονται όταν η GID ολοκληρώσει την έρευνά της.'

Βάσει του δικαίου της Ιορδανίας, αν και ο εισαγγελέας είναι επίσημα υπεύθυνος για μια έρευνα όταν έχουν απαγγελθεί οι κατηγορίες, για ζητήματα ενώπιον του SCC η πρακτική για τον εισαγγελέα περιλαμβάνει την ανάθεση της αρμοδιότητας της συνέχισης της έρευνας στους υπαλλήλους της GID, συμπεριλαμβανομένης και της ανάκρισης. Όλοι οι κρατούμενοι που ανακρίθηκαν από το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων θυμόταν ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου κράτησής τους συναντούσαν μόνο το προσωπικό της GID, εκτός από την περίπτωση όπου εμφανίζονταν ενώπιον του εισαγγελέα για να τους απαγγελθούν κατηγορίες. Ωστόσο, ορισμένοι κρατούμενοι κατέστησαν σαφές ότι δεν ήταν σε θέση με βεβαιότητα να διακρίνουν τους υπαλλήλους της GID από τους υπαλλήλους του γραφείου του εισαγγελέα, μιας και όλοι φοράνε πολιτικά ρούχα, διεξάγουν τις ανακρίσεις με παρόμοιο τρόπο, και βρίσκονται σε κοντινή απόσταση.

Ο εισαγγελέας αποτελεί επίσης τη νομική αρχή για όλες τις καταγγελίες των κρατουμένων που αφορούν βάνανυση ή απάνθρωπη μεταχείριση ή βασανιστήρια. Το δίκαιο της Ιορδανίας υποχρεώνει κάθε υπάλληλο, συμπεριλαμβανομένων και των υπαλλήλων της GID, να αναγνωρίζει και να μεταφέρει τις καταγγελίες στους ανωτέρους του. Ο ρόλος του εισαγγελέα περιλαμβάνει τη διερεύνηση των καταγγελιών που αφορούν καταγγελίες παράβασης του νόμου. Η θεμελιώδης έλλειψη ανεξαρτησίας του εισαγγελέα στο πλαίσιο των δομών της GID και του SCC καθιστά τον εν λόγω ρόλο αναποτελεσματικό. Ο Samih Khrais, δικηγόρος ο οποίος υπερασπίστηκε δεκάδες πελάτες ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας, είπε στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: 'Ο εισαγγελέας θα στείλει έναν κρατούμενο πίσω στο κελί αν ισχυριστεί ότι ομολόγησε μετά από βασανιστήρια'. Ο Khrais είπε ότι λόγω του ρόλου του εισαγγελέα στη διαδικασία ενώπιον του SCC και των κανονισμών οι οποίοι καθιστούν απαράδεκτες στο δικαστήριο καταθέσεις οι οποίες αποσπάστηκαν μετά από βασανιστήρια, οι εισαγγελείς του SCC είναι απρόθυμοι να προβούν σε ενέργειες για τυχόν καταγγελίες περί βασανιστηρίων. Ένας κρατούμενος, ο Mustafa R., ο οποίος υποστήριξε ότι υποβλήθηκε σε βασανιστήρια τόσο πριν όσο και μετά την απαγγελία κατηγοριών, ενημέρωσε το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι όταν εμφανίστηκε ενώπιον του εισαγγελέα για να του απαγγελθούν κατηγορίες ήταν μόνος του με τον εισαγγελέα στο γραφείο του τελευταίου στο συγκρότημα της GID, ενώ έξω τον περίμενε ένα αυτοκίνητο με τους ανακριτές του για να τον πάνε πίσω στο κελί του. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης του Mustafa R., ο εισαγγελέας δεν έθεσε κανένα ερώτημα για το αν ασκήθηκε παράνομη βία ή εξαναγκασμός εις βάρος του. Ένας άλλος πρώην κρατούμενος, ο Muhammad al-Barqawi, πληροφόρησε το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι αν ένας κρατούμενος ζητήσει δικηγόρο ή καταγγείλει βασανιστήρια, ο

εισαγγελέας στέλνει τον κρατούμενο πίσω στη φυλακή για περαιτέρω ανάκριση, λέγοντας 'Δεν είναι έτοιμος ακόμα'.»

117. Στην έκθεση της 8ης Οκτωβρίου 2008 με τίτλο, «Βασανιστήρια και ατιμωρησία στις φυλακές της Ιορδανίας», η οποία βασίστηκε στις επισκέψεις που είχε πραγματοποιήσει το 2007 και το 2008 σε φυλακές, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμπέρανε ότι τα βασανιστήρια παρέμεναν διαδεδομένη καθημερινή πρακτική στις φυλακές της Ιορδανίας. Ο οργανισμός έλαβε καταγγελίες κακομεταχείρισης από 66 φυλακισμένους που ανέκρινε σε σύνολο 110. Επίσης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δεσμοφύλακες βασάνιζαν τους τρόφιμους γιατί οι εισαγγελείς και οι δικαστές δεν έκαναν πολλά για να ασκηθεί δίωξη εις βάρος των πρώτων. Η έκθεση επεσήμανε την προθυμία της ιορδανικής κυβέρνησης να χορηγήσει πρόσβαση στις φυλακές ως αξιόπαινη και ότι αποτελούσε θετική δέσμευση στις μεταρρυθμίσεις. Ωστόσο, η έκθεση επεσήμανε επίσης ότι η δημόσια ανησυχία της ηγεσίας της Ιορδανίας δεν είχε αποφέρει αποτελέσματα μεγάλης διάρκειας από κοντά. Τα βασανιστήρια εφαρμόζονταν καθημερινά όταν οι φυλακισμένοι παρέβαιναν τους κανονισμούς της φυλακής, δηλαδή όταν ζητούσαν γιατρό, να τηλεφωνήσουν, να μιλήσουν με επισκέπτες, ή να υποβάλλουν καταγγελία. Οι Ισλαμιστές φυλακισμένοι υφίσταντο μεγαλύτερη κατάχρηση εξουσίας από τους άλλους. Οι καταγγελίες για βασανιστήρια είχαν μειωθεί, αλλά παρέμεναν συχνό φαινόμενο. Τα βασανιστήρια δεν αποτελούσαν γενικότερη πολιτική, αν και υψηλόβαθμοι υπάλληλοι των φυλακών είχαν δώσει εντολές για ξυλοδαρμούς. Τα βασανιστήρια αποτελούσαν μια «ανεκτή πρακτική» επειδή οι μηχανισμοί για την ατομική ευθύνη εξέλιπαν. Η κυβέρνηση είχε λάβει χωρίς διαμαρτυρία κάποια μέτρα για να παρέχει μεγαλύτερη δυνατότητα προσφυγής, αλλά δεν επεδίωκε την εφαρμογή τους σθεναρά.

118. Στην ενότητα της Παγκόσμιας Έκθεσης του 2010, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχολίασε επίσης ότι οι επιπλέον θετικές μεταρρυθμίσεις όπως τα εκπαιδευτικά προγράμματα του NCHR κατά των βασανιστηρίων, δεν ήταν καθόλου επαρκείς λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη πολιτικής βούλησης και αποτελεσματικών μηχανισμών για την προσαγωγή των δραστών στη δικαιοσύνη.

3. Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ιορδανίας

119. Στην ετήσια έκθεση του 2005, το NHCR αναγνώρισε ότι αν και το ιορδανικό δίκαιο ήταν σαφές για το παράνομο μιας καταδίκης που βασίζεται σε ομολογία η οποία είχε αποσπαστεί με εξαναγκασμό, ήταν δύσκολο για τους κατηγορούμενους να αποδείξουν ότι οι ομολογίες είχαν αποσπαστεί με αυτόν τον τρόπο, και ιδιαίτερα με δεδομένη την έλλειψη μαρτύρων και τις μεγάλες περιόδους κράτησης που είχαν ως αποτέλεσμα να μην μπορούν οι ιατροδικαστές να εντοπίσουν κακομεταχείριση.

120. Στην έκθεση του 2007, το NCHR επεσήμανε ότι οι πληροφορίες για τις ποινικές έρευνες αποκάλυψαν «μια σαφή έλλειψη δεσμεύσεων σε

πολλές υποθέσεις ως προς τη διεξαγωγή δίκαιης δίκης». Συγκεκριμένα αναφερόταν στη δίκη πολιτών ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας, οι δικαστές του οποίου ήταν «προσκείμενοι στη στρατιωτική ηγεσία», στοιχείο το οποίο υποβάθμιζε την ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής και τις εγγυήσεις μιας δίκαιης δίκης.

121. Στην έκθεση του 2008 το NHCR επεσήμανε τις συνεχείς δυσκολίες στον εντοπισμό των πράξεων βασανισμού, συμπεριλαμβανομένης και της παρατεταμένης περιόδου κράτησης και του γεγονότος ότι οι υπεύθυνοι για τον εξαναγκασμό των κρατουμένων δεν κατέγραφαν τις καταθέσεις τους, που σημαίνει ότι οι καταθέσεις τους θεωρούνταν αποδεικτικά στοιχεία. Το NCHR επεσήμανε επίσης ότι, για μέρος του έτους, του είχε απαγορευτεί η επίσκεψη στις φυλακές. Ωστόσο, υπήρχε σειρά θετικών μέτρων καταπολέμησης των βασανιστηρίων τα οποία θεσπίστηκαν από την κυβέρνηση.

122. Στην έκθεση του 2009, το NCHR διαπίστωσε ότι οι προσπάθειες καταπολέμησης της τρομοκρατίας ήταν ακόμη «μέτριες και διστακτικές». Τα προβλήματα περιλάμβαναν τον Νόμο Πρόληψης Εγκλήματος, ο οποίος επέτρεπε κράτηση σε απομόνωση χωρίς την επιτήρηση των δικαστικών αρχών, τον Νόμο περί Κρατικής Ασφάλειας ο οποίος επέτρεπε κράτηση για εφτά ημέρες πριν από την παραπομπή στον δικαστή και το γεγονός ότι μια κατάθεση που γινόταν από ύποπτο χωρίς την παρουσία εισαγγελέα ήταν παραδεκτή αν «υποβαλλόταν στην εισαγγελία συνοδευόμενη από αποδεικτικά στοιχεία για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες είχε πραγματοποιηθεί και εφόσον είχε πραγματοποιηθεί εκούσια».

4. Department of State των ΗΠΑ

123. Η έκθεση του 2009 του Department of State των Ηνωμένων Πολιτειών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ιορδανία κατέγραψε τις ανησυχίες των ΜΚΟ σε τοπικό και διεθνές επίπεδο για το γεγονός ότι τα βασανιστήρια παρέμεναν διαδεδομένη πρακτική, αν και είχε διαπιστωθεί μείωση των καταγγελιών που είχαν υποβληθεί. Οι ΜΚΟ είχαν επίσης κρίνει ότι οι μηχανισμοί υποβολής καταγγελιών είχαν βελτιωθεί, αλλά απαιτούνταν επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις. Η έκθεση επίσης ανέφερε:

«Σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια, δεν υπήρχαν νέοι δημόσιοι ισχυρισμοί για βασανιστήρια από κατηγορούμενους ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας. Στις 15 Απριλίου, τρεις από σύνολο πέντε ανδρών οι οποίοι ισχυρίστηκαν ότι είχαν βασανιστεί από το 2007 έως τον Μάιο του 2008 έλαβαν πενταετείς ποινές. Οι άλλοι δύο άνδρες αθώωθηκαν λόγω έλλειψης στοιχείων. Η κυβέρνηση έκρινε τους ισχυρισμούς τους περί βασανιστηρίων ως αβάσιμους, όπως και τους αντίστοιχους ισχυρισμούς δύο ανδρών τον Ιανουάριο του 2008 οι οποίοι κατηγορούνταν για εξαγωγή όπλων στη Δυτική Όχθη και των οποίων οι ποινικές υποθέσεις ήταν εκκρεμείς στο τέλος του έτους.

Στις 14 Μαΐου, το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας καταδίκασε τους Nidal Momani, Tharwat Draz και Sattam Zawahra σε θάνατο για το σχέδιο δολοφονίας ενός

ξένου ηγέτη κατά την επίσκεψή του στη χώρα το 2006, αλλά μετέτρεψε αμέσως τις ποινές τους σε 15ετή φυλάκιση. Το 2007 και το 2008, οι κατηγορούμενοι ισχυρίστηκαν ότι είχαν χτυπηθεί και πιεστεί ψυχολογικά προκειμένου να ομολογήσουν».

124. Η έκθεση του 2010 ανέφερε ότι το ιορδανικό δίκαιο απαγόρευε τα βασανιστήρια, ωστόσο οι διεθνείς ΜΚΟ εξακολουθούσαν να αναφέρουν περιστατικά βασανιστηρίων και διαδεδομένης κακομεταχείρισης στα κέντρα κράτησης της αστυνομίας και της ασφάλειας. Αναφορικά με τις διαδικασίες της σύλληψης και της δίκης, η έκθεση επεσήμανε ότι:

«Το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας παραχωρεί στη δικαστική αστυνομία, η οποία είναι αρμόδια για τη διεξαγωγή ποινικών ερευνών, την εξουσία να συλλαμβάνει και να θέτει υπό κράτηση άτομα για 10 ημέρες. Η εν λόγω εξουσία περιλαμβάνει συλλήψεις για εικαζόμενα πλημμελήματα. Σε υποθέσεις που εμπλέκεται η κρατική ασφάλεια, οι δυνάμεις ασφαλείας συνελάμβαναν και έθεταν υπό κράτηση πολίτες χωρίς εντάλματα ή δικαστική αναθεώρηση, έθεταν κατηγορούμενους σε προδικαστική κράτηση για μεγάλη διάρκεια χωρίς να τους πληροφορήσουν για τις κατηγορίες εις βάρος τους, και δεν τους επέτρεπαν να συναντούν τους δικηγόρους τους ή επέτρεπαν συναντήσεις λίγο πριν από τη δίκη. Οι κατηγορούμενοι ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας συναντούσαν συνήθως τους δικηγόρους τους κατά την έναρξη της δίκης ή μόλις μία ή δύο μέρες πριν από τη διεξαγωγή της. Μια υπόθεση μπορεί να έπαιρνε αναβολή για περισσότερες από 48 ώρες μόνο κάτω από εξαιρετικές συνθήκες για τις οποίες αποφάσιζε το δικαστήριο. Στην πράξη, οι υποθέσεις συνήθως έπαιρναν αναβολή για περισσότερες από 10 ημέρες μεταξύ των συνεδριάσεων με τη διαδικασία να διαρκεί αρκετούς μήνες. Στις περισσότερες υποθέσεις ο κατηγορούμενος παρέμενε υπό κράτηση χωρίς εγγύηση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ορισμένοι τρόφιμοι κρατούνταν χωρίς κατηγορία στο τέλος του έτους».

Η έκθεση επίσης σχολίαζε ότι το ιορδανικό δίκαιο προέβλεπε μια ανεξάρτητη δικαστική αρχή· ωστόσο, η ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής υπονομεύονταν από καταγγελίες για νεποτισμό και την επιρροή ειδικών συμφερόντων.

V. ΣΧΕΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΜΕΣΩ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

A. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων

1. Σχετικές διατάξεις της Σύμβασης

125. Εκατόν σαράντα εννέα Κράτη συνιστούν μέρη της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας («UNCAT»), συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το άρθρο 1 της Σύμβασης ορίζει τα βασανιστήρια ως εξής:

«κάθε πράξη με την οποία, σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη επιβάλλονται με πρόθεση σε ένα πρόσωπο, με σκοπό ιδίως να αποκτηθούν από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο πληροφορίες ή ομολογίες, να τιμωρηθεί για μια πράξη που αυτό ή τρίτο πρόσωπο έχει διαπράξει ή είναι ύποπτο ότι την έχει διαπράξει, να εκφοβηθεί ή εξαναγκασθεί αυτός ή τρίτο πρόσωπο, ή για κάθε άλλο λόγο που βασίζεται σε διάκριση οποιασδήποτε μορφής, εφόσον ένας τέτοιος πόνος ή οδύνη επιβάλλονται από δημόσιο λειτουργό ή κάθε πρόσωπο που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα ή με την υποκίνηση ή τη συναίνεση ή την ανοχή του. Δεν περιλαμβάνονται ο πόνος ή η οδύνη που προέρχονται μόνον από πράξεις συμφυείς ή παρεμπίπτουσες προς νόμιμες κυρώσεις.»

126. Το Άρθρο 1(2) προβλέπει ότι αυτό το άρθρο δεν θίγει την εφαρμογή οποιωνδήποτε διεθνών συμφωνιών ή εθνικών νόμων που περιλαμβάνουν ή μπορεί να περιλαμβάνουν διατάξεις ευρύτερης εφαρμογής. Το Άρθρο 2 υποχρεώνει το Κράτος να λαμβάνει αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα για να προλαμβάνει πράξεις βασανιστηρίων σε κάθε εδαφική περιοχή που υπάγεται στη δικαιοδοσία του. Το Άρθρο 4 υποχρεώνει κάθε Κράτος Μέρος να μεριμνά, ώστε όλες οι πράξεις βασανιστηρίων να αποτελούν εγκλήματα σύμφωνα με το ποινικό του δίκαιο.

127. Το άρθρο 3 ορίζει:

«1. Κανένα Κράτος Μέρος δεν θα απελαύνει, δεν θα επαναπροωθεί ('refouler') ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο Κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια.

2. Με σκοπό να καθοριστεί αν υπάρχουν αυτοί οι λόγοι, οι αρμόδιες αρχές θα λάβουν υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, που περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την ύπαρξη στο Κράτος για το οποίο πρόκειται ενός συνόλου συστηματικών σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.»

128. Το Άρθρο 12 προβλέπει ότι κάθε Κράτος Μέρος μεριμνά, ώστε οι αρμόδιες αρχές του να προβαίνουν σε ταχεία και αμερόληπτη έρευνα, οπουδήποτε υπάρχει εύλογη αιτία να πιστεύεται ότι έχει διαπραχθεί μια πράξη βασανιστηρίων σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του.

129. Το Άρθρο 15 υποχρεώνει κάθε Κράτος να μεριμνά, ώστε κάθε κατάθεση η οποία αποδεικνύεται ότι είναι αποτέλεσμα βασανιστηρίων να μη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο σε καμιά διαδικασία, παρά μόνον εναντίον του προσώπου που κατηγορείται για βασανιστήρια, ως αποδεικτικό στοιχείο ότι έχει γίνει η κατάθεση αυτή.

2. Νομολογία και εκθέσεις που σχετίζονται με το Άρθρο 15 της UNCAT

α. Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων

130. Στην απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2002 για την υπόθεση *P.E. κατά Γαλλίας* (αριθ. 193/2001), η Επιτροπή εξέτασε την υπόθεση ενός γερμανού υπηκόου ο οποίος είχε εκδοθεί από τη Γαλλία στην Ισπανία. Ο

καταγγέλλων ισχυρίστηκε ότι η αίτηση για έκδοση στην Ισπανία είχε βασιστεί σε καταθέσεις τρίτου προσώπου που αποσπάστηκαν με βασανιστήρια. Αν και απέρριψε την αιτίαση ως αβάσιμη, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι διατάξεις του Άρθρου 15 ίσχυαν για τη διαδικασία της έκδοσης στη Γαλλία και ότι η Γαλλία είχε την υποχρέωση να εξακριβώσει την αλήθεια των ισχυρισμών. Το «ευρύ πεδίο» του Άρθρου 15 και η εφαρμογή του αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης επιβεβαιώθηκε από την απόφαση της Επιτροπής της 7ης Μαΐου 2003 για την υπόθεση *G.K. κατά Ελβετίας* (αριθ. 219/2002), η οποία επίσης αφορούσε έκδοση στην Ισπανία όπου ο λόγος της αίτησης έκδοσης ήταν καταθέσεις από τρίτο πρόσωπο οι οποίες φέρεται ότι αποσπάστηκαν με βασανιστήρια. Η ποινική διαδικασία που ξεκίνησε από το τρίτο μέρος εναντίον των φερόμενων ως βασανιστών του διακόπηκε από τις ισπανικές αρχές και η καταγγελία ως εκ τούτου απορρίφθηκε από την Επιτροπή ως αβάσιμη, συνεπώς δεν είχε διαπραχθεί καμιά παραβίαση του Άρθρου 15 από την Ελβετία κατά την έκδοση του καταγγέλλοντος.

131. Στις καταληκτικές της παρατηρήσεις σχετικά με τη Ρωσία στις 6 Φεβρουαρίου 2007 (CAT/C/RUS/CO/4), η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία της για το γεγονός ότι, αν και ο κώδικας ποινικής δικονομίας της Ρωσίας όριζε ότι αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αποκτώνται με βασανιστήρια είναι απαράδεκτα, στην πράξη δεν υπήρχε καμιά εντολή προς τα δικαστήρια ώστε να αποφαίνονται ότι τα αποδεικτικά στοιχεία είναι απαράδεκτα, ή να δίνουν εντολή για άμεση, αμερόληπτη και αποτελεσματική έρευνα. Η Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση σαφών νομικών διατάξεων που θα προβλέπουν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τα δικαστήρια σε περίπτωση που προσκομιστούν στοιχεία τα οποία έχουν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης, ώστε να διασφαλιστεί στην πράξη ο απόλυτος σεβασμός της αρχής του μη παραδεκτού των στοιχείων που έχουν αποκτηθεί μέσω βασανιστηρίων.

Επίσης, η Επιτροπή εξέφρασε στις καταληκτικές της παρατηρήσεις τις ανησυχίες της για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (25 Ιουλίου 2006, CAT/C/USA/CO/2), σε σχέση με την εφαρμογή του Άρθρου 15 από στρατιωτικές επιτροπές και φορείς οι οποίοι θα επανεξέταζαν τις υποθέσεις των κρατουμένων στον κόλπο του Γκουαντάναμο στην Κούβα. Πρότεινε στις Ηνωμένες Πολιτείες τη σύσταση ενός ανεξάρτητου μηχανισμού που θα διασφαλίζει τα δικαιώματα όλων των κρατουμένων τους.

Στην έκθεσή της για το Μεξικό (26 Μαΐου 2003, CAT/C/75) η Επιτροπή έκρινε ότι το Άρθρο 20 του μεξικανικού συντάγματος (το οποίο προέβλεπε ότι μια ομολογία η οποία δεν λάμβανε χώρα ενώπιον εισαγγελέα ή δικαστή ή χωρίς την παρουσία συνηγόρου υπεράσπισης δεν είχε καμιά αποδεικτική ισχύ) στην πράξη δεν επαρκούσε για την πρόληψη των βασανιστηρίων. Οι κρατούμενοι φοβούνταν να ενημερώσουν τον εισαγγελέα ότι είχαν υποστεί βασανιστήρια. Η πρόσβαση σε δικηγόρο ήταν ανεπαρκής. Εκεί, η αστυνομία και το γραφείο του εισαγγελέα συνεργάζονταν στενά και οι

κρατούμενοι πηγαиноέρχονταν κατ' επανάληψη από υπηρεσία σε υπηρεσία για ανακρίσεις και κατόπιν προέβαιναν σε εξαναγκαστικές ομολογίες. Ο εισαγγελέας δεν διεξήγαγε έρευνες που αφορούσαν καταγγελίες βασανιστηρίων και, αν το έκανε, εξακολουθούσε να χρησιμοποιεί την ομολογία. Οι ιατροδικαστές δεν λειτουργούσαν σε ικανοποιητικό βαθμό ανεξάρτητα από τον εισαγγελέα. Θεωρούνταν «εξαιρετικά δύσκολη» η εξαίρεση των εξαναγκαστικών ομολογιών: τα δικαστήρια δεν διέθεταν ανεξάρτητα μέσα εξακρίβωσης του κατά πόσον οι ομολογίες έγιναν εκουσίως (παράγραφοι 155, 196-202, 219 και 220 της έκθεσης).

β. Γαλλία

132. Το εφετείο της Pau επικαλέστηκε το άρθρο 15 στην απόφασή του για να αρνηθεί αίτηση έκδοσης από την Ισπανία στην υπόθεση *Irastorza Dorronsoro*, υπόθεση αριθ. 238/2003, 16 Μαΐου 2003. Οι ισπανικές αρχές αναγνώριζαν ότι οι καταθέσεις του τρίτου προσώπου, της κ. Sorzabal Diaz, ενώ κρατούνταν αποτελούσαν τα μόνα αποδεικτικά στοιχεία εναντίον του κ. Irastorza Dorronsoro. Το δικαστήριο έκρινε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι η κ. Sorzabal Diaz είχε κακοποιηθεί σωματικά κατά τη διάρκεια της κράτησής της και οι επιπλέον έρευνες των ισπανικών αρχών απέτυχαν να διασκεδάσουν τις ανησυχίες αυτές. Ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να αποκλειστεί ότι οι καταθέσεις της είχαν αποσπαστεί αντίθετα με το Άρθρο 15 και, συνεπώς, η αίτηση έκδοσης δεν έγινε δεκτή.

γ. Γερμανία

133. Το εφετείο του Düsseldorf (*Oberlandesgericht*) επικαλέστηκε επίσης το Άρθρο 15 στην απόφαση της 27ης Μαΐου 2003 αρνούμενο την έκδοση υπόπτου για τρομοκρατική δράση στην Τουρκία. Το δικαστήριο αναγνώρισε ότι η Τουρκία είχε επικυρώσει την UNCAT και είχε ενσωματώσει τις διατάξεις της στο εσωτερικό της δίκαιο. Ωστόσο, υπήρχε πραγματικός κίνδυνος (*konkrete Gefahr*) να μην γίνουν σεβαστές οι εν λόγω διατάξεις στην περίπτωση της αιτούμενης έκδοσης. Σχετικά με τα στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, το δικαστήριο έκρινε βάσει εύλογων αποδεικτικών στοιχείων (*begründete Anhaltspunkte*) ότι οι καταθέσεις που δόθηκαν στην αστυνομία Κωνσταντινούπολης από 32 συγκατηγορούμενους το φθινόπωρο του 1998 –περιλαμβάνοντας πλήρεις ομολογίες– έλαβαν χώρα κάτω από την επίδραση πράξεων βασανιστηρίων από τις δυνάμεις ασφαλείας της Τουρκίας. Οι ισχυρισμοί περί βασανιστηρίων υποστηρίχθηκαν από ιατρικά στοιχεία (αν και τα αρχεία ήταν ασαφή σε ορισμένα σημεία) και ταυτίζονταν με πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες από γενικές εκθέσεις για τις μεθόδους των βασανιστηρίων που εφαρμόζονταν συνήθως από την αστυνομία και όχι πάντα με αποτελέσματα που να μπορούν να επαληθεύονται κατά τη σωματική εξέταση. Επιπλέον, υπήρχε κίνδυνος, ο οποίος τεκμηριωνόταν με συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία (*durch konkrete Indizien belegte Gefahr*), ότι οι καταθέσεις των

συγκατηγορουμένων ενδεχομένως να χρησιμοποιούνταν στη διαδικασία εναντίον του ατόμου του οποίου την έκδοση είχε αιτηθεί η Τουρκία. Το εφετείο αναγνώρισε ότι στις αποφάσεις τους τα τουρκικά δικαστήρια υποχρεώνονταν να λαμβάνουν υπόψη τους τις εσωτερικές και τις διεθνείς νομικές διατάξεις εναντίον του παραδεκτού αποδεικτικών στοιχείων που έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια, όπως επίσης και τη νομολογία του τουρκικού Ανώτατου Δικαστηρίου που όριζαν ότι οι ατεκμηρίωτες ομολογίες ήταν απαράδεκτες. Ωστόσο, οι εκθέσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα είχαν επισημάνει επανειλημμένα ότι η ανεπαρκής έρευνα από το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης απέναντι σε καταγγελίες βασανιστηρίων σήμαινε ότι τα δικαστήρια εξακολουθούσαν να χρησιμοποιούν ομολογίες που αποκτήθηκαν με κακομεταχείριση από την αστυνομία. Υπήρχαν βάσιμοι λόγοι ότι το Εθνικό Δικαστήριο Ασφάλειας της Κωνσταντινούπολης θα προέβαινε σε τέτοιες ενέργειες στην παρούσα υπόθεση, κυρίως για να αποδείξει τις κατηγορίες εις βάρος του ατόμου του οποίου την έκδοση είχε αιτηθεί η Τουρκία, χωρίς να επικαλείται τις καταθέσεις του φθινοπώρου του 1998 που πήρε η αστυνομία.

134. Η απόφαση του εφετείου του Düsseldorf επικαλέστηκε από το διοικητικό δικαστήριο της Κολωνίας (*Verwaltungsgericht*) στην απόφαση της 28ης Αυγούστου του 2003 σε σχετική υπόθεση έκδοσης. Το δικαστήριο της Κολωνίας έκρινε ότι τα συμπεράσματα του εφετείου δεν διαφοροποιήθηκαν από τις περαιτέρω διασφαλίσεις που έδωσαν οι τουρκικές αρχές. Οι εν λόγω διασφαλίσεις δεν ήταν συγκεκριμένες, αλλά επικαλούνταν μόνο τις γενικές ισχύουσες διατάξεις του τουρκικού δικαίου για τα αποδεικτικά στοιχεία που αποκτώνται με βασανιστήρια.

135. Στην υπόθεση *re El Motassadeq*, ενώπιον του ποινικού τμήματος του εφετείου του Αμβούργου (*Oberlandesgericht*), ο εναγόμενος κατηγορήθηκε για συμμετοχή σε συνωμοσία με στόχο την πρόκληση των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Στο δικαστήριο δόθηκαν οι περιλήψεις των καταθέσεων τριών μαρτύρων οι οποίοι κρατούνταν και ανακρίνονταν από τις ΗΠΑ. Αιτήματα σχετικά με τη φύση των ανακρίσεων των αρχών των Ηνωμένων Πολιτειών δεν είχαν λάβει καμιά απάντηση. Το δικαστήριο στήριξε την αξιολόγησή του ως προς το αν είχαν χρησιμοποιηθεί βασανιστήρια σε προσβάσιμους από το κοινό χώρους. Το δικαστήριο έκρινε συνολικά ότι δεν είχε αποδειχθεί πως οι μάρτυρες είχαν υποστεί βασανιστήρια, επειδή μεταξύ άλλων το περιεχόμενο των καταθέσεων δεν ήταν μονόπλευρο. Αυτό σήμαινε ότι το δικαστήριο αποφάσισε να μην λάβει υπόψη το Άρθρο 15 της UNCAT, το οποίο, όπως παρατήρησε, θα δικαιολογούσε την απαγόρευση χρήσης των αποδεικτικών στοιχείων (βλ. τη σύνοψη της απόφασης στην υπόθεση *A κ.ά. (αριθ. 2)*, §§ 60, 122 και 123, 140 και 141). Η επακόλουθη αίτηση του κατηγορουμένου στο εν λόγω Δικαστήριο κηρύχθηκε απαράδεκτη ως προδήλως αβάσιμη: υπόθεση *El Motassadeq κατά Γερμανίας* (απόφαση.), αριθ. 28599/07, 4 Μαΐου 2010.

Γ. Ηνωμένο Βασίλειο

1. Α κ.ά. (αριθ. 2)

136. Στην υπόθεση Α κ.ά. (αριθ. 2) κατά *Secretary of State for the Home Department* [2005] UKHL 41 η Βουλή των Λόρδων εξέτασε κατά πόσον η SIAC θα μπορούσε νόμιμα να δεχτεί αποδεικτικά στοιχεία τα οποία είχαν ή ενδεχομένως να είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια σε άλλο Κράτος χωρίς τη συνέργεια βρετανών αξιωματούχων. Βάσει του κοινού δικαίου, της νομολογίας του εν λόγω Δικαστηρίου, και του δημοσίου διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της UNCAT, κατέληξε ότι δεν μπορούσε.

137. Οι λόρδοι ήταν διχασμένοι ως προς την κατάλληλη εξέταση που θα έπρεπε να εφαρμόσει η SIAC για να αποφασίσει αν τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να γίνουν δεκτά ή όχι. Όλοι οι λόρδοι συμφώνησαν ότι δεν ήταν κατάλληλη η συμβατική προσέγγιση όσον αφορά το βάρος της απόδειξης δεδομένης της φύσης της διαδικασίας της SIAC. Κατά την άσκηση έφεσης στη SIAC, ο εφεσιβάλλον δεν μπορούσε να κάνει τίποτα παρά μόνο να προβάλλει έναν πειστικό λόγο για τον οποίο τα αποδεικτικά στοιχεία θα μπορούσαν να έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Όταν το έκανε, ήταν στην αρμοδιότητα της SIAC να κινήσει τις σχετικές έρευνες. Στη συνέχεια, η πλειοψηφία (Λόρδοι Hope, Rodger, Carswell και Brown) έκρινε ότι η SIAC θα έπρεπε να θεσπίσει την εξέταση του παραδεκτού που ορίζεται στο Άρθρο 15 της UNCAT. Έκριναν ότι η SIAC πρέπει συνεπώς να εξετάσει αν το γεγονός ότι τα στοιχεία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια τεκμηριωνόταν βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων. Αν είχαν αποκτηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, τότε η SIAC δεν θα έπρεπε να κάνει δεκτά τα στοιχεία, αλλά αν διατηρούσε αμφιβολίες, θα έπρεπε να τα κάνει δεκτά, λαμβάνοντας υπόψη τις αμφιβολίες της κατά την αξιολόγησή τους. Αντίθετα, οι Λόρδοι Bingham, Nicholls και Hoffmann έκριναν ότι μια εξέταση με στάθμιση των πιθανοτήτων δεν θα μπορούσε ποτέ να είναι ικανοποιητική και θα υπονόμει την πρακτική αποτελεσματικότητα της UNCAT. Πρότειναν μια λιγότερη απαιτητική εξέταση, δηλαδή στην περίπτωση που η SIAC διαπίστωνε ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος τα αποδεικτικά στοιχεία να είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια, δεν θα έπρεπε να τα κάνει δεκτά.

2. R κατά Mushtaq

138. Στην Αγγλία και την Ουαλία, το άρθρο 76(2) του νόμου του 1984 για την αστυνομία και τα αποδεικτικά στοιχεία στην ποινική διαδικασία προβλέπει τα εξής:

«Αν, σε οποιαδήποτε διαδικασία κατά την οποία η εισαγγελία εισηγείται να προσκομιστεί ως αποδεικτικό στοιχείο ομολογία του κατηγορουμένου, αναφέρεται στο δικαστήριο ότι η ομολογία αποσπάστηκε ή ενδέχεται να έχει αποσπαστεί:

(α) μέσω άσκησης πίεσης στο άτομο που την έκανε, ή

(β) ως αποτέλεσμα λόγων ή πράξεων που ενδεχομένως, κάτω από τις περιστάσεις εκείνης της περιόδου, να καταστήσουν την ομολογία του αναξιόπιστη,

το δικαστήριο δεν πρέπει να επιτρέψει η ομολογία να προσκομιστεί ως αποδεικτικό στοιχείο εις βάρος του εκτός και αν η εισαγγελία αποδείξει στο δικαστήριο πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η ομολογία (μολονότι ενδέχεται να είναι αληθής) δεν αποσπάστηκε με τους τρόπους που προαναφέρθηκαν».

Η εν λόγω εξέταση είναι πρωτίστως για τον δικαστή της δίκης να αποφασίσει, αν είναι απαραίτητο επιλέγοντας ενόρκους. Στην υπόθεση *R κατά Mushtaq* [2005] 1 WLR 1513, η Βουλή των Λόρδων έκρινε ότι η λογική του άρθρου 76(2) όριζε ότι, σε περίπτωση αποδοχής μιας ομολογίας, θα πρέπει να υπαγορεύεται στους ενόρκους ότι αν θεωρούν ότι μια ομολογία αποσπάστηκε, ή ενδέχεται να έχει αποσπαστεί με άσκηση πίεσης με οποιαδήποτε ανάρμοστη συμπεριφορά, θα πρέπει να την αγνοήσουν.

Δ. Καναδάς

139. Στην υπόθεση *Ινδία κατά Singh* 108 CCC (3d) 274, το βρετανικό Ανώτατο Δικαστήριο της Κολούμπια εξέταση μια αίτηση έκδοσης όπου καταγγέλθηκε ότι η υπόθεση εκ πρώτης όψεως εναντίον του φυγά *Singh* βασίστηκε σε πέντε ομολογίες συγκατηγορουμένων του που συμμετείχαν σε συνωμοσία και είχαν αποσπαστεί με βασανιστήρια. Το δικαστήριο, στην απόφασή του για το αν η έκδοση μπορούσε να διεκπεραιωθεί λόγω εκ πρώτης όψεως υπόθεσης, έκρινε ότι η κατάθεση που είχε αποσπαστεί με βασανιστήρια ήταν απαράδεκτη. Ωστόσο, το βάρος της απόδειξης ότι η κατάθεση αποσπάστηκε κατ' αυτόν τον τρόπο εναπόκειται στην ευχέρεια του φυγά ο οποίος υπέβαλε την εν λόγω καταγγελία. Συμφωνήθηκε ότι η εν λόγω καταγγελία έπρεπε να αποδειχθεί βάσει στάθμισης των πιθανοτήτων. Το δικαστήριο έκρινε ότι η καταγγελία δεν είχε αποδειχθεί με βάση το κριτήριο αυτό για τις τέσσερις καταθέσεις, αλλά είχε αποδειχθεί για την πέμπτη.

140. Η προσέγγιση που επιλέχτηκε για την υπόθεση *A κ.ά.* (αριθ. 2) ακολουθήθηκε από το ομοσπονδιακό δικαστήριο του Καναδά στην υπόθεση *Mahjoub κατά Καναδά (Υπουργός Υπηκοότητας και Μετανάστευσης)*. Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε επίσης το ζήτημα της απέλασης με διασφαλίσεις και συνοψίζεται στην παράγραφο 153 παρακάτω.

VI. ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

141. Εκτός από τις παρατηρήσεις περί που συνοψίζονταν στην υπόθεση *Ismoilov κ.ά. κατά Ρωσίας*, αριθ. 2947/06, §§ 96-100, 24 Απριλίου 2008, οι διάδικοι παρείχαν το παρακάτω υλικό.

A. Εκθέσεις και λοιπές διεθνείς παρατηρήσεις

142. Στις καταληκτικές της παρατηρήσεις το 2006 για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων συνέστησε οι διπλωματικές διασφαλίσεις να απαιτούνται μόνο για τις πολιτείες οι οποίες δεν παραβιάζουν συστηματικά τις διατάξεις της UNCAT και μετά από εξονυχιστική εξέταση της ουσίας κάθε υπόθεσης μεμονωμένα. Συνέστησε τον καθορισμό σαφούς διαδικασίας για την απόκτηση διασφαλίσεων, με επαρκείς δικαστικούς μηχανισμούς επανεξέτασης και τη σύναψη αποτελεσματικών διακανονισμών παρακολούθησης μετά την επιστροφή.

143. Στο πλαίσιο ομιλίας σε ομάδα ειδικών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (DH-S-TER), η Louise Arbour, η τότε Επίτροπος των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα δήλωσε:

Με βάση τη μακρά εμπειρία των διεθνών φορέων παρακολούθησης και εμπειρογνομόνων, είναι απίθανο ένας μηχανισμός παρακολούθησης που συστάθηκε για την περίοδο μετά την επιστροφή και με σαφή σκοπό την πρόληψη των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης σε μια συγκεκριμένη υπόθεση να έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Οι πρακτικές αυτές εφαρμόζονται κρυφά επειδή οι δράστες είναι εκπαιδευμένοι να αποτρέπουν τον εντοπισμό των κακομεταχειρίσεων. Τα θύματα, φοβούμενα αντίποινα, συχνά διστάζουν να μιλήσουν για τα βάσανά τους, ή δεν γίνονται πιστευτά αν το κάνουν».

144. Η «άποψη» του Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Thomas Hammarberg, υποστήριζε ότι οι διπλωματικές διασφαλίσεις συνιστούσαν δεσμεύσεις οι οποίες δεν ήταν αξιόπιστες και είχαν αποδειχθεί αναποτελεσματικές σε καλά τεκμηριωμένες υποθέσεις. Επίσης, δήλωσε ότι η αρχή της μη επαναπροώθησης δεν θα έπρεπε να υπονομεύεται από βολικές, μη δεσμευτικές υποσχέσεις.

145. Ανησυχίες όσον αφορά την πολιτική της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου με σκοπό την απόσπαση διασφαλίσεων έχουν εκφραστεί επίσης από τη μεικτή επιτροπή της Βουλής του Ηνωμένου Βασιλείου για τα ανθρώπινα δικαιώματα (στην έκθεσή της στις 18 Μαΐου 2006) και την επιτροπή περιορισμένης σύνθεσης της Βουλής των Κοινοτήτων για τις εξωτερικές υποθέσεις (στην έκθεσή της στις 20 Ιουλίου 2008).

146. Το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει επικρίνει έντονα τη χρήση διασφαλίσεων. Σε δοκίμιο της παγκόσμιας έκθεσής του το 2008 με τίτλο «Προσοχή στο κενό ανάμεσα στις διπλωματικές διασφαλίσεις και την αποσάθρωση της παγκόσμιας απαγόρευσης των βασανιστηρίων», υποστήριζε ότι το πρόβλημα των διασφαλίσεων εδράζεται στη φύση των ίδιων των βασανιστηρίων, τα οποία εφαρμόζονταν κρυφά χρησιμοποιώντας τεχνικές που αψηφούσαν τον εντοπισμό τους. Το δοκίμιο επίσης εξέταζε τους διακανονισμούς που είχαν συναφθεί ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιορδανία. Χαρακτήριζε το κέντρο Adaleh ως μια μικρή ΜΚΟ και

αμφισβήτησε την ικανότητά του να εξασφαλίσει την ασφάλεια του επιστρέφοντος ατόμου βάσει του MOU, λόγω της μικρής της εμπειρίας, της αμφισβητούμενης ανεξαρτησίας και της σχεδόν μηδενικής του εξουσίας αναφορικά με τη λογοδοσία της κυβέρνησης.

B. Αιτιάσεις σχετικά με το Άρθρο 3 της UNCAT

147. Όπως αναφέρθηκε στην παράγραφο 127 παραπάνω, το Άρθρο 3 της UNCAT αποτρέπει την επαναπροώθηση εφόσον υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι κάποιος θα υποστεί βασανιστήρια. Στην υπόθεση *Agiza κατά Σουηδίας* (ανακοίνωση αριθ. 233/2003, απόφαση της 20ής Μαΐου 2005), ο καταγγέλλων είχε καταδικαστεί ερήμην από αιγυπτιακό δικαστήριο το 1998 για τρομοκρατική δραστηριότητα. Το 2000 αξίωσε άσυλο στη Σουηδία. Η αξίωσή του απορρίφθηκε και απελάθηκε τον Δεκέμβριο του 2001 στην Αίγυπτο όπου κατήγγειλε ότι βασανίστηκε. Από την απόφαση της Επιτροπής φαίνεται ότι, κατά την περίοδο εξέτασης της αξίωσης, αξιωματούχοι της σουηδικής κυβέρνησης συνάντησαν εκπροσώπους της αιγυπτιακής κυβέρνησης στο Κάιρο και εξασφάλισαν εγγυήσεις από ανώτερο αξιωματούχο ότι ο καταγγέλλων θα αντιμετωπιζόταν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο μετά την επιστροφή του.

148. Κατά την εξέταση της αιτιάσής του βάσει του Άρθρου 3 της UNCAT, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι σουηδικές αρχές γνώριζαν, ή όφειλαν να γνωρίζουν για τη σταθερή και διαδεδομένη εφαρμογή βασανιστηρίων σε κρατούμενους στην Αίγυπτο, ιδιαίτερα σε αυτούς που κρατούνταν για πολιτικούς λόγους ή λόγους ασφαλείας. Η Σουηδία γνώριζε επίσης ότι ο καταγγέλλων ενέπιπτε στην εν λόγω κατηγορία και για το ενδιαφέρον των διεθνών υπηρεσιών πληροφοριών για αυτόν. Οι σουηδοί αστυνομικοί είχαν επίσης συναινέσει σε κακομεταχείριση από πράκτορες ενός αδιευκρίνιστου ξένου Κράτους λίγο πριν από την απέλαση του καταγγέλλοντος. Οι παράμετροι αυτές οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η απέλαση από τη Σουηδία αντέβαινε στο Άρθρο 3. Σύμφωνα με την άποψη της Επιτροπής: «η παροχή διπλωματικών διασφαλίσεων, οι οποίες, επιπλέον, δεν περιλάμβαναν κανέναν μηχανισμό παρακολούθησης της τήρησής τους, δεν επαρκούσε για την προστασία από τον εν λόγω πρόδηλο κίνδυνο».

149. Η Επιτροπή έκρινε επίσης ότι η Σουηδία παραβίαζε τις διαδικαστικές υποχρεώσεις βάσει του ίδιου Άρθρου που την υποχρέωνε να παρέχει αποτελεσματική, ανεξάρτητη, αμερόληπτη επανεξέταση της απόφασης απέλασης δεδομένου ότι είχε ληφθεί από τη σουηδική κυβέρνηση χωρίς να προσφύγει στην τυπική διαδικασία εφέσεων για αποφάσεις χορήγησης ασύλου. Η Σουηδία, απομακρύνοντας άμεσα τον προσφεύγοντα μετά την εν λόγω απόφαση, είχε επίσης παραβεί τις υποχρεώσεις της βάσει του Άρθρου 22 της Σύμβασης το οποίο όριζε τον σεβασμό του δικαιώματος της μεμονωμένης επικοινωνίας με την Επιτροπή.

150. Στην υπόθεση *Pelit κατά Αζερμπαϊτζάν*, ανακοίνωση αριθ. 281/2005, απόφαση 29 Μαΐου 2007, ο καταγγέλλων εκδόθηκε από το Αζερμπαϊτζάν στην Τουρκία, παρά το προσωρινό μέτρο της Επιτροπής που υπαγόρευε την αποχή από την εν λόγω πράξη έως ότου εξεταστεί η υπόθεση. Φαίνεται ότι, πριν από την παράδοση, το Αζερμπαϊτζάν είχε εξασφαλίσει διασφαλίσεις ενάντια στην κακομεταχείριση από την Τουρκία και θέσπισε μερικές διατάξεις για παρακολούθηση μετά την παράδοση. Η Επιτροπή εντόπισε παράβαση του Άρθρου 3 δεδομένου ότι το Αζερμπαϊτζάν δεν είχε παράσχει τις διαβεβαιώσεις στην Επιτροπή, προκειμένου η τελευταία να διεκπεραιώσει τη δική της ανεξάρτητη αξιολόγηση για την εκπλήρωση των κριτηρίων ή άλλως, ούτε είχε αναλύσει επαρκώς και συγκεκριμένα το έργο της παρακολούθησης που είχε αναλάβει και τα μέτρα που θα λαμβάνονταν για να διασφαλιστεί ότι θα ήταν αντικειμενική, αμερόληπτη και επαρκώς αξιόπιστη.

Γ. Alzery κατά Σουηδίας

151. Στην υπόθεση *Mohammed Alzery κατά Σουηδίας*, CCPR/C/88/D/1416/2005, 10 Νοεμβρίου 2006, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα έκρινε ότι η απομάκρυνση του αιγύπτιου υπηκόου στην Αίγυπτο από τη Σουηδία, ήταν σύμφωνη με τις διπλωματικές διασφαλίσεις οι οποίες είχαν παρασχεθεί από την αιγυπτιακή κυβέρνηση. Σχετικά με την ουσία της υπόθεσης, η Επιτροπή αποφάνθηκε:

«11.3 Η ύπαρξη και το περιεχόμενο των διπλωματικών διασφαλίσεων, καθώς και η ύπαρξη και υλοποίηση των μηχανισμών επιβολής αποτελούν πραγματικά στοιχεία στο σύνολό τους και σχετίζονται με τη συνολική απόφαση για το κατά πόσον υπάρχει πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης αν και απαγορεύεται.

...

11.5 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι διαβεβαιώσεις που δόθηκαν δεν περιλάμβαναν κανένα μηχανισμό παρακολούθησης της επιβολής τους. Επίσης, δεν συνάφθηκε κανένας διακανονισμός εκτός του κειμένου των ίδιων των διασφαλίσεων, ο οποίος θα προέβλεπε την αποτελεσματική τους εφαρμογή. Οι επισκέψεις από τον πρέσβη και το προσωπικό του Κράτους μέρους ξεκίνησαν πέντε εβδομάδες μετά την επιστροφή, αμελώντας εντελώς μια περίοδο μέγιστης έκθεσης σε κίνδυνο βλάβης. Επιπλέον, ο τρόπος διεξαγωγής των επισκέψεων που πραγματοποιήθηκαν, δεν ήταν σύμφωνος με τα βασικά στοιχεία της διεθνούς ορθής πρακτικής εξαιτίας του ότι δεν υπήρξε προσήλωση στην ιδιωτική πρόσβαση στον κατηγορούμενο και της μη ένταξης της κατάλληλης ιατρικής και ιατροδικαστικής πραγματογνωμοσύνης, ακόμα και μετά την ανάδειξη ουσιαστικών καταγγελιών κακομεταχείρισης. Υπό το πρίσμα των εν λόγω παραμέτρων, το Κράτος μέρος δεν απέδειξε ότι οι διπλωματικές διασφαλίσεις που δόθηκαν ήταν στην πραγματικότητα επαρκείς στην παρούσα υπόθεση προκειμένου να εξαλειφθεί ο κίνδυνος της κακομεταχείρισης σε επίπεδο συμβατό με τις απαιτήσεις του άρθρου 7 του Συμφώνου. Συνεπώς η απέλαση του συγγραφέα ισοδυναμούσε με παραβίαση του άρθρου 7 του Συμφώνου.»

Δ. Νομολογία Καναδά

1. *Suresh*

152. Στην υπόθεση *Suresh κατά Καναδά* (Υπουργός Υψηκότητας και Μετανάστευσης) [2002] 1 SCR 3, το Ανώτατο Δικαστήριο του Καναδά έκρινε ομόφωνα ότι το καναδικό και το διεθνές δίκαιο δεν επέτρεπαν την απέλαση στην περίπτωση που υπήρχε ουσιαστικός κίνδυνος τα αποδεικτικά στοιχεία να είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Δεν έκρινε ότι η απέλαση θα ήταν αντισυνταγματική σε κάθε περίπτωση (και τα δικαιώματα ενός πρόσφυγα θα σταθμίζονταν απέναντι στην απειλή που αυτός αποτελούσε), αλλά η στάθμιση συνήθως θα κατέληγε εις βάρος της απόφασης εκδίωξης του πρόσφυγα. Το δικαστήριο επίσης έκανε το ακόλουθο σχόλιο επικαλούμενο τις διασφαλίσεις ενάντια στα βασανιστήρια (παράγραφοι 124 και 125):

Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των διασφαλίσεων που δίνονται από ένα κράτος ότι δεν θα εφαρμόσει τη θανατική ποινή (μέσω νομικής διαδικασίας) και των διασφαλίσεων από ένα κράτος ότι δεν θα καταφύγει σε βασανιστήρια (παράνομη διαδικασία). Θα επισημαίναμε τη δυσκολία που ενέχει η επίκληση σε μεγάλο βαθμό διασφαλίσεων από ένα κράτος ότι θα απέχει από την εφαρμογή βασανιστηρίων στο μέλλον όταν στο παρελθόν έχει εμπλακεί σε παράνομα βασανιστήρια ή έχει επιτρέψει σε άλλους να τα εφαρμόζουν στο έδαφός του. Η δυσκολία αυτή καθίσταται κρίσιμη σε περιπτώσεις όπου τα βασανιστήρια διαπράττονται όχι μόνο με τη συνειδητή, αλλά μέσω της αδυναμίας του κράτους να ελέγξει τη συμπεριφορά των υπαλλήλων του. Συνεπώς προκύπτει η ανάγκη να γίνει διάκριση μεταξύ των διασφαλίσεων που αφορούν τη θανατική ποινή και αυτών που αφορούν τα βασανιστήρια. Οι πρώτες είναι πιο εύκολο να παρακολουθηθούν και γενικότερα πιο αξιόπιστες από τις δεύτερες.

Κατά την αξιολόγηση των διασφαλίσεων από μια ξένη κυβέρνηση, ο υπουργός έχει τη δυνατότητα να λάβει υπόψη του τις επιδόσεις της κυβέρνησης που παρέχει διασφαλίσεις σε ανθρώπινα δικαιώματα, τις επιδόσεις της στη συμμόρφωση με τις διασφαλίσεις της, και την ικανότητά της να εκπληρώνει τις διασφαλίσεις, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν αμφιβολίες για την ικανότητα της κυβέρνησης να ελέγξει τις δυνάμεις ασφαλείας της.»

2. *Mahjoub*

153. Στην υπόθεση *Mahjoub κατά Καναδά* (Υπουργός Υψηκότητας και Μετανάστευσης) 2006 FC 1503, η οποία αφορούσε απομάκρυνση στην Αίγυπτο, το ομοσπονδιακό δικαστήριο του Καναδά αντιμετώπισε δύο ζητήματα: αν ο υπουργός έπρεπε να επικαλεστεί αποδεικτικά στοιχεία τα αποκτήθηκαν μέσω βασανιστηρίων κατά την εξέταση του κινδύνου του ατόμου για την εθνική ασφάλεια και αν θα θεωρούνταν δέουσα η επίκληση διασφαλίσεων από μια χώρα όπου τα βασανιστήρια εφαρμόζονταν συστηματικά.

Για το πρώτο ζήτημα, το δικαστήριο, μετά από επανεξέταση των αρμόδιων καναδικών αρχών και της υπόθεσης *A κ.ά. (αριθ. 2)* (βλ. παραγράφους 136 και 137 παραπάνω), έκρινε ότι ήταν παράνομη η επίκληση αποδεικτικών στοιχείων τα οποία ενδεχομένως να έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια, ωστόσο έπρεπε να υπάρχει αξιόπιστη αποδεικτική βάση που θα συνέδεε τα βασανιστήρια με συγκεκριμένα επίμαχα αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να δικαιολογηθεί η εξαίρεσή τους. Η εξέταση με στάθμιση των πιθανοτήτων που χρησιμοποιήθηκε στην υπόθεση *Singh* (βλ. παραγράφους 139-140 παραπάνω) δεν ήταν κατάλληλη για υπόθεση εθνικής ασφάλειας όπου ο προσφεύγων δεν έβλεπε τα αποδεικτικά στοιχεία εις βάρος του. Αντίθετα, όπου προβαλλόταν ένα ζήτημα από προσφεύγοντα ο οποίος παρείχε μια πειστική εξήγηση για τον λόγο τον οποίο τα αποδεικτικά στοιχεία ενδεχομένως να έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια, ο φορέας λήψης αποφάσεων θα πρέπει να εξετάσει το εν λόγω ζήτημα υπό το πρίσμα των δημόσιων και απόρρητων πληροφοριών. Σε περίπτωση που ο φορέας λήψης αποφάσεων έκρινε ότι υπήρχαν βάσιμες υπόνοιες ότι τα αποδεικτικά στοιχεία αποκτήθηκαν ενδεχομένως μέσω βασανιστηρίων, δεν θα έπρεπε να γίνεται επίκλησή τους.

Για το δεύτερο ζήτημα, το δικαστήριο έκρινε ότι ήταν προδήλως παράλογο για τον φορέα λήψης αποφάσεων της εκτελεστικής εξουσίας να επικαλεστεί τις διασφαλίσεις της Αιγύπτου έναντι της κακομεταχείρισης και να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε ουσιαστικός κίνδυνος βασανιστηρίων για τον Mahjoub. Αnéφερε:

«[Οι παράμετροι που περιγράφονται από το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση *Suresh*] παρέχουν ένα ‘συντηρητικό πλαίσιο’ για κάθε ανάλυση αξιοπιστίας των διασφαλίσεων που παρέχει μια ξένη κυβέρνηση. Για παράδειγμα, μια κυβέρνηση με χαμηλές επιδόσεις σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων κανονικά θα απαιτούσε αυστηρότερο έλεγχο των επιδόσεών της σε επίπεδο συμμόρφωσης με τις διασφαλίσεις. Οι χαμηλές επιδόσεις συμμόρφωσης ενδέχεται με τη σειρά τους να υποχρεώσουν την επιβολή πρόσθετων όρων, όπως μηχανισμούς παρακολούθησης ή άλλες ασφαλιστικές δικλείδες τα οποία ενδεχομένως να συστήνονται από διεθνείς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντίθετα, μια χώρα με καλές επιδόσεις σε θέματα ανθρωπίνων θεμάτων θα είχε αντίστοιχα καλές επιδόσεις συμμόρφωσης και, συνεπώς, δεν θα ήταν απαραίτητοι οι πρόσθετοι όροι για την ενίσχυση της αξιοπιστίας των διασφαλίσεων.»

Επικαλούμενη τις διασφαλίσεις, η εκτελεστική εξουσία είχε παραλείψει να λάβει υπόψη της τις επιδόσεις της αιγυπτιακής κυβέρνησης αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς επίσης και τις επιδόσεις της σε επίπεδο συμμόρφωσης με τις διασφαλίσεις. Αυτό ήταν ιδιαίτερα ανησυχητικό υπό το πρίσμα των εκτενών εκθέσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με θέμα τις χαμηλές επιδόσεις της Αιγύπτου. Οι δύο διπλωματικές διακοινώσεις οι οποίες περιελάμβαναν τις διασφαλίσεις δεν έκαναν καμιά αναφορά σε μηχανισμούς παρακολούθησης και δεν περιείχαν καμιά συγκεκριμένη δέσμευση περί μη κακομεταχείρισης του Mahjoub. Δεν υπήρχε λόγος να

θεωρηθεί ότι ο Καναδάς είχε ζητήσει μηχανισμό παρακολούθησης από την Αίγυπτο.

3. *Lai Cheong Sing*

154. Στην υπόθεση *Lai Cheong Sing κατά Καναδά (Υπουργός Υψηκότητας και Μετανάστευσης)* 2007 FC 361, επιδιώχθηκε η επιστροφή των προσφευγόντων στην Κίνα για να μπορέσουν να δικαστούν για λαθρεμπόριο και δωροδοκία. Απεστάλη διπλωματική διακοίνωση στην οποία η Κίνα παρείχε διασφαλίσεις ότι δεν θα καταδικάζονταν σε θάνατο ή δεν θα υποβάλλονταν σε βασανιστήρια. Το ομοσπονδιακό δικαστήριο έκρινε ότι ο φορέας λήψης αποφάσεων της εκτελεστικής εξουσίας είχε το δικαίωμα να επικαλεστεί τη διασφάλιση ενάντια στην επιβολή θανατικής ποινής μιας και το Ανώτατο Λαϊκό Δικαστήριο θα μεριμνούσε για την τήρησή της.

Αναφορικά με τον κίνδυνο των βασανιστηρίων, ο φορέας λήψης αποφάσεων είχε αναγνωρίσει ότι οι ίδιες οι διασφαλίσεις συνιστούσαν παραδοχή κινδύνου για βασανιστήρια στη χώρα υποδοχής, αλλά έκρινε ότι το ζήτημα αυτό αντισταθμιζόταν από την αρνητική φήμη των προσφευγόντων, η οποία θα τους προστάτευε. Το δικαστήριο έκρινε ότι έσφαλλε. Πρώτον, παρέλειψε να ανταποκριθεί στο επιχείρημα των προσφευγόντων ότι δεν θα πρέπει να ζητούνται διασφαλίσεις όταν τα βασανιστήρια θεωρούνταν συστηματική και διαδεδομένη πρακτική και, συγκεκριμένα, είχε παραλείψει να εξετάσει αν θα ήταν σκόπιμο να επικαλεστεί τις διασφαλίσεις της Κίνας. Δεύτερον, το δικαστήριο έκρινε ότι μια διασφάλιση θα έπρεπε τουλάχιστον να πληροί ορισμένες απαραίτητες προϋποθέσεις για να εξασφαλιστεί ότι θα ήταν αποτελεσματική και ουσιαστική. Σε αντίθεση με τη θανατική ποινή, τα βασανιστήρια εφαρμόζονταν κεκλεισμένων των θυρών και τα Κράτη αρνούνταν οποιοδήποτε συμβάν. Ακόμα και οι μηχανισμοί παρακολούθησης είχαν αποδειχτεί προβληματικοί δεδομένου ότι, για παράδειγμα, άνθρωποι που είχαν υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλης μορφής κακομεταχείριση δεν μιλούσαν, φοβούμενοι αντίποινα. Συνεπώς, ο φορέας λήψης αποφάσεων έσφαλλε παραλείποντας να αποφασίσει κατά πόσον οι διασφαλίσεις πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να είναι ουσιαστικές και αξιόπιστες και επικαλούμενος το γεγονός ότι η αρνητική φήμη των προσφευγόντων θα τους προστάτευε. Το εν λόγω συμπέρασμα ήταν προδήλως παράλογο. Σχετικά με τη γνωστοποίηση των βασανιστηρίων, θα έπρεπε να θεσπιστούν ορισμένοι μηχανισμοί συμμόρφωσης και εξακρίβωσης (δηλ. αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης από ανεξάρτητους οργανισμούς). Ως εκ τούτου, η αρνητική φήμη θα ήταν μάταιη για τους προσφεύγοντες αν υποβάλλονταν σε βασανιστήρια χωρίς κανείς να γνωρίζει για αυτά.

Το δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς των προσφευγόντων ότι μια άδικη δίκη στην Κίνα θα ισοδυναμούσε με σκληρή και ασυνήθιστη

μεταχείριση και όπου το αποτέλεσμα θα ήταν παρατεταμένη φυλάκιση. Το δικαστήριο έκρινε ότι ο φορέας λήψης αποφάσεων είχε δικαίωμα να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η δίκη θα ήταν δίκαιη όταν, *μεταξύ άλλων*, δεν υπήρχε καμιά απόδειξη ότι τα στοιχεία είχαν αποκτηθεί με υποβολή των μαρτύρων σε βασανιστήρια.

VII. ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΔΙΚΑΙΗ ΔΙΚΗ

A. Επανεξέταση κράτησης

155. Το Άρθρο 9 § 3 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και διεθνή δικαιώματα προβλέπει μεταξύ άλλων ότι οποιοσδήποτε συλλαμβάνεται ή κρατείται για ποινικό αδίκημα οδηγείται άμεσα ενώπιον δικαστή ή άλλης αρχής εξουσιοδοτημένης από τον νόμο να ασκεί δικαστική εξουσία. Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις γενικές της παρατηρήσεις αριθ. 8 (1982) σχετικά με το Άρθρο 9 υπέδειξε ότι οι καθυστερήσεις εν αναμονή της προσκόμισης στοιχείων ενώπιον δικαστή πρέπει να διαρκούν λίγες μέρες. Εντόπισε παραβιάσεις του Άρθρου 9(3) αναφορικά με τις περιόδους κράτησης διάρκειας τεσσάρων, εφτά και οχτώ ημερών (αντίστοιχα, στην υπόθεση *Freemantle κατά Τζαμάικα*, Ανακοίνωση αριθ. 625/1995· *Grant κατά Τζαμάικα*, Ανακοίνωση αριθ. 597/1994 και *Stephens κατά Τζαμάικα*, Ανακοίνωση αριθ. 373/1989).

Στις γενικές του συστάσεις, ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια δήλωσε ότι η μέγιστη περίοδος κράτησης χωρίς δικαστικό ένταλμα πρέπει να είναι 48 ώρες (E/CN.4/2003/68, παράγραφος 26(g)).

Στην υπόθεση *Kulomin κατά Ουγγαρίας*, Ανακοίνωση αριθ. 521/1992, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι η αρμόδια αρχή για την επανεξέταση της κράτησης δεν μπορούσε να είναι ο εισαγγελέας ο οποίος ήταν υπεύθυνος για τη διερεύνηση της υπόθεσης του υπόπτου, δεδομένου ότι ο εισαγγελέας δεν διέθετε τη θεσμική αντικειμενικότητα και αμεροληψία.

B. Πρόσβαση σε δικηγόρο

156. Εκτός από το υλικό που περιγράφεται στην υπόθεση *Salduz κατά Τουρκίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 36391/02, §§ 37-44, 27 Νοεμβρίου 2008, ο προσφεύγων προσκόμισε το παρακάτω υλικό.

Το Άρθρο 14 § 3 (β) του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ICCPR) προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα δικαιούται «επαρκή χρόνο και ευκολίες για την προετοιμασία της υπεράσπισής του και για την επικοινωνία με τον

δικηγόρο της επιλογής του». Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις γενικές της παρατηρήσεις αριθ. 20 (1992) αναφορικά με το Άρθρο 14, ανέφερε ότι η προστασία του κρατούμενου απαιτεί την άμεση και τακτική πρόσβαση σε δικηγόρους. Η αδυναμία χορήγησης πρόσβασης σε δικηγόρο για πέντε ημέρες κρίθηκε ότι παραβιάζει το Άρθρο 14 στην υπόθεση *Gridin κατά Ρωσίας*, Ανακοίνωση αριθ. 770/1997.

Εκτός από τις γενικές παρατηρήσεις αριθ. 2 (παρατίθεται στην υπόθεση *Salduz* στην παράγραφο 43) η Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων τόνισε το δικαίωμα των συλληφθέντων ατόμων να ειδοποιήσουν κάποιον για την κράτησή τους, να έχουν άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο και να εξεταστούν από ανεξάρτητο γιατρό ως θεμελιώδεις ασφαλιστικές δικλείδες κατά των βασανιστηρίων, ιδιαίτερα τις πρώτες ώρες και ημέρες της κράτησης όταν ο κίνδυνος των βασανιστηρίων είναι μεγαλύτερος (βλ. συμπεράσματα και συστάσεις αναφορικά με την Αλβανία της 21ης Ιουνίου 2005 στην παράγραφο 8(i) και με τη Γαλλία της 3ης Απριλίου 2006 στην παράγραφο 16).

Ο ειδικός εισηγητής για τα βασανιστήρια δήλωσε ότι η πρόσβαση σε δικηγόρο θα πρέπει να παρέχεται εντός 24 ωρών (Έκθεση της 3ης Ιουλίου 2001, A/56/156 στην παράγραφο 39 (f)).

Γ. Στρατιωτικά δικαστήρια

157. Ο προσφεύγων παρείχε το εξής νομικό υλικό, το οποίο έχει προσκομιστεί από την υπόθεση *Ergin κατά Τουρκίας* (αριθ. 6), όπ.π.

158. Στις γενικές παρατηρήσεις αριθ. 32 του Αυγούστου του 2007 αναφορικά με το Άρθρο 14 του ICCPR (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη), η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δήλωσε:

«Αν και το Σύμφωνο δεν απαγορεύει τη δίκη πολιτών σε στρατιωτικά ή ειδικά δικαστήρια, ορίζει ότι τέτοιες δίκες θα διεξάγονται σε πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του άρθρου 14 και ότι οι εγγυήσεις τους δεν θα περιορίζονται ή τροποποιούνται λόγω του στρατιωτικού ή ειδικού χαρακτήρα του εν λόγω δικαστηρίου. Η Επιτροπή επίσης επισημαίνει ότι η δίκη πολιτών σε στρατιωτικά ή ειδικά δικαστήρια ενδέχεται να εγείρει σοβαρά προβλήματα όσον αφορά τη δίκαιη, αμερόληπτη και ανεξάρτητη απονομή της δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι τέτοιες δίκες θα λαμβάνουν χώρα κάτω από συνθήκες οι οποίες παρέχουν πραγματικά τις πλήρεις εγγυήσεις που προβλέπονται στο Άρθρο 14. Οι δίκες πολιτών από στρατιωτικά ή ειδικά δικαστήρια πρέπει να αποτελούν εξαίρεση, δηλαδή να περιορίζονται σε υποθέσεις στις οποίες το Κράτος μπορεί να δείξει ότι η προσφυγή σε αυτές είναι αναγκαία και αιτιολογούνται από αντικειμενικούς και σοβαρούς λόγους, και στις οποίες με τη συγκεκριμένη κατηγορία ατόμων και αδικημάτων δεν μπορεί να ασχοληθούν τα τακτικά αστικά δικαστήρια. (πράξη υποσημειώσεων).»

159. Στην υπόθεση *Madani κατά Αλγερίας*, Ανακοίνωση αριθ. 1172/2003, 21 Ιουνίου 2007, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η δίκη και καταδίκη του καταγγέλλοντος από το στρατιωτικό δικαστήριο

διεξήχθη κατά παράβαση του Άρθρου 14. Αυτό δεν αποφεύχθηκε παρά το γεγονός ότι οι στρατιωτικοί δικαστές είχαν ανεξάρτητη δομή σταδιοδρομίας, υπόκειντο στην εποπτεία του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου ή ότι οι αποφάσεις του δικαστηρίου υπόκειντο σε έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η Επιτροπή έκρινε ότι η Αλγερία δεν είχε κατορθώσει να αποδείξει γιατί απαιτούνταν η προσφυγή σε στρατιωτικό δικαστήριο στην υπόθεση του Madani. Η βαρύτητα του χαρακτήρα των αδικημάτων δεν επαρκούσε. Το εν λόγω συμπέρασμα σήμαινε ότι η Επιτροπή δεν χρειαζόταν να εξετάσει κατά πόσον το στρατιωτικό δικαστήριο παρείχε, όντως, τις πλήρεις εγγυήσεις του Άρθρου 14.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

160. Επικαλούμενος το Άρθρο 3 της Σύμβασης, ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι θα βρισκόταν σε πραγματικό κίνδυνο να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή κακομεταχείριση σε περίπτωση απέλασής του στην Ιορδανία. Το Άρθρο 3 προβλέπει τα εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.»

A. Οι ισχυρισμοί των διαδίκων

1. Κυβέρνηση

161. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το υλικό των διπλωματικών διασφαλίσεων, το οποίο παρείχαν ο προσφεύγων και τα τρίτα μέρη (βλ. παραγράφους 141–146 παραπάνω) αναφερόταν στο ποια θα έπρεπε να είναι η πρακτική των δικαστηρίων, παρά στις θεσπισμένες απαιτήσεις της Σύμβασης. Η προσέγγιση του εν λόγω Δικαστηρίου ήταν να διαπιστωθεί εάν οι διασφαλίσεις δεν επαρκούσαν από μόνες τους για την πρόληψη της κακομεταχείρισης, ωστόσο το Δικαστήριο θα εξέταζε επίσης κατά πόσον τέτοιες διασφαλίσεις συνιστούν πρακτικά επαρκή εγγύηση ενάντια στην κακομεταχείριση (βλ. υπόθεση *Babar Ahmad κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (απόφ.) αριθ. 24027/07, 11949/08 και 36742/08, § 106, 6 Ιουλίου 2010). Επιπλέον, αντίθετα με τη θέση του προσφεύγοντα (βλ. παράγραφο 168 παρακάτω), δεν υπήρχε καμιά αρχή στη νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία να όριζε ότι όπου υπάρχει πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης

εξαιτίας συστηματικής εφαρμογής βασανιστηρίων στη χώρα προορισμού, τότε οι διασφαλίσεις δεν είναι σε θέση να εξαλείψουν τον εν λόγω κίνδυνο.

162. Η SIAC είχε υιοθετήσει την προσέγγιση του Δικαστηρίου ως προς τις διασφαλίσεις. Είχε λάβει ένα ευρύ φάσμα αποδεικτικών στοιχείων, τόσο ως προς το νόημα και το πιθανό αποτέλεσμα των διασφαλίσεων όσο και ως προς την επικρατούσα κατάσταση στην Ιορδανία. Είχε εξετάσει τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία με μεγάλη προσοχή κατά την απόφασή της. Όλες οι παράμετροι τις οποίες είχε επικαλεστεί στα συμπεράσματά της εξακολουθούσαν να ισχύουν τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό που ίσχυαν κατά την περίοδο της απόφασης. Τα συμπεράσματά της δεν μπορούσαν να τροποποιηθούν από τις κρίσιμες εκθέσεις οι οποίες δημοσιεύτηκαν μετά την απόφασή της. Οι εν λόγω εκθέσεις ήταν γενικής φύσεως. Αν μη τι άλλο, τα αποδεικτικά στοιχεία έδειξαν ότι η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βελτιωνόταν και σίγουρα δεν επιδεινωνόταν μετά την απόφαση της SIAC.

163. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η SIAC είχε κρίνει ότι οι διασφαλίσεις που δόθηκαν από την Ιορδανία στην παρούσα υπόθεση επαρκούσαν καθώς: (i) η Ιορδανία ήταν πρόθυμη και σε θέση να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της, (ii) ο προσφεύγων θα προφυλασσόταν λόγω του υψηλού του προφίλ και (iii) θα υπήρχε παρακολούθηση από το κέντρο Adaleh.

164. Σχετικά με τον πρώτο λόγο, η Κυβέρνηση επανέλαβε ότι οι διασφαλίσεις που περιλαμβάνονταν στο MOU δόθηκαν καλή τη πίστει και είχαν εγκριθεί από υψηλά ιστάμενους της ιορδανικής κυβέρνησης. Σκοπός τους ήταν να αντικατοπτρίζουν τα διεθνή πρότυπα. Δεν υπήρχε έλλειψη σαφήνειας, ιδιαίτερα όταν το MOU ερμηνευόταν σε διπλωματικό και πολιτικό πλαίσιο. Με βάση τη σωστή ερμηνεία των όρων του MOU, προβλεπόταν ότι ο προσφεύγων θα οδηγούνταν άμεσα ενώπιον δικαστή ή άλλου δικαστικού υπαλλήλου (ο οποίος, στο ιορδανικό δίκαιο, περιλαμβάνει τον γενικό εισαγγελέα) και θα είχε πρόσβαση σε ανεξάρτητη νομική και ιατρική αρωγή. Η άσκηση κριτικής για το MOU εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν ήταν νομικά δεσμευτικό (όπως είχε κάνει ο προσφεύγων) μαρτυρούσε έλλειψη εκτίμησης για τον τρόπο που εφαρμόζονταν πρακτικά τα MOU ανάμεσα στα κράτη. Ήταν ένα καθιερωμένο και πολυχρησιμοποιημένο εργαλείο στις διεθνείς σχέσεις. Σύμφωνα με όσα είχε ανακαλύψει η SIAC, υπήρχαν βάσιμοι λόγοι για τους οποίους η Ιορδανία θα συμμορφωνόταν με το συγκεκριμένο MOU. Ήταν προς το συμφέρον και των δύο κυβερνήσεων η τήρηση των δεσμεύσεων. Σύμφωνα με όσα είχε ανακαλύψει η SIAC, η θέση της Ιορδανίας στη Μέση Ανατολή και η σχέση της με τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν έφερε καμιά αλλαγή σε αυτό. Η SIAC επίσης εντόπισε ότι, παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα, ήταν προς το συμφέρον των δύο κυβερνήσεων να ερευνήσουν δεόντως οποιαδήποτε εικαζόμενη παράβαση του MOU. Στην παρούσα υπόθεση, ήταν εξίσου σημαντικό το γεγονός ότι η GID, η οποία θα έθετε υπό

κράτηση τον προσφεύγοντα μετά την επιστροφή του, είχε εγγραφεί στο MOU, είχε συμμετάσχει στη διαπραγματεύσή του, είχε δεχτεί τις διατάξεις του που αφορούσαν την παρακολούθηση και είχε επίγνωση των συνεπειών της παράβασης των διασφαλίσεων. Η Κυβέρνηση επικαλέστηκε περαιτέρω τις διαπιστώσεις της SIAC κατά την έφεση για την υπόθεση *IV* (βλ. παράγραφο 75 παραπάνω), η οποία επικαιροποίησε και επιβεβαίωσε την απόφαση της SIAC στην υπόθεση του προσφεύγοντα. Στην υπόθεση *IV*, η SIAC είχε αναγνωρίσει βάσει των αποδεικτικών στοιχείων του κ. Layden ότι οι διμερείς σχέσεις ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιορδανία, στις οποίες βασιζόταν το MOU, ήταν στενές.

165. Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο, η κυβέρνηση υπενθύμισε ότι η SIAC είχε ανακαλύψει ότι ο προσφεύγων ήταν φημισμένη προσωπικότητα στον αραβικό κόσμο και ότι, ανεξάρτητα από το MOU, η επιστροφή του και η επακόλουθη μεταχείρισή του θα αποτελούσε θέμα έντονου ενδιαφέροντος στα τοπικά και διεθνή μέσα ενημέρωσης. Η κοινωνία των πολιτών της Ιορδανίας, συμπεριλαμβανομένων και των βουλευτών της Ιορδανίας, θα παρακολουθούσε την υπόθεση του προσφεύγοντα με ενδιαφέρον. Κάθε περιστατικό κακομεταχείρισης θα προκαλούσε αξιοσημείωτη κατακραυγή και θα λειτουργούσε αποσταθεροποιητικά για την ιορδανική κυβέρνηση. Όπως διαπίστωσε η SIAC, οι υπεύθυνοι της κράτησής του θα είχαν επίγνωση των εν λόγω παραμέτρων.

166. Αναφορικά με τον τρίτο λόγο, η κυβέρνηση τόνισε ότι, αν και η SIAC είχε επικρίνει την ικανότητα του κέντρου Adaleh, σε καμιά περίπτωση δεν είχε προεξοφλήσει τα αποτελέσματα της παρακολούθησης. Πράγματι, έκρινε ότι η παρακολούθηση θα είχε θετικά αποτελέσματα στη μείωση του κινδύνου της κακομεταχείρισης. Επιπλέον, με δεδομένη την απόφαση της SIAC, υπήρχε σημαντική αύξηση στην τεχνογνωσία του κέντρου Adaleh. Όπως υποδείκνυαν οι καταθέσεις του κ. Layden, είχε λάβει σημαντική χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είχε ξεκινήσει την παρακολούθηση μέσω της θυγατρικής του, της NTCT, είχε αποκτήσει πρακτική εμπειρία από την επίσκεψη σε κρατούμενους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που κρατούνταν από την GID, είχε αποκτήσει εμπειρία μέσω της συνεργασίας με άλλες ΜΚΟ, είχε αυξήσει σημαντικά το προσωπικό του, συμπεριλαμβανομένων ιατροδικαστών και είχε αποδείξει την ανεξαρτησία του από την κυβέρνηση και συγκεκριμένα από την GID, δημοσιεύοντας μια μελέτη για τα βασανιστήρια. Αντίθετα με την πρόταση του προσφεύγοντα, είχε διατηρήσει τη μη κερδοσκοπική ιδιότητά του (και την ανεξαρτησία του) παρά την κριτική που του είχε ασκηθεί από άλλες ΜΚΟ επειδή είχε υπογράψει τους όρους αναφοράς. Η Κυβέρνηση υποστήριξε επιπλέον ότι οι επικρίσεις του προσφεύγοντα για το κέντρο Adaleh ήταν, σε κάθε περίπτωση, άστοχες επειδή το έργο αυτό καθαυτό της παρακολούθησης θα αναλάμβανε η θυγατρική του κέντρου Adaleh, η NTCT. Η κυβέρνηση επίσης υποστήριξε ότι, παρά τα όποια γενικότερα προβλήματα υπήρχαν με την παρακολούθηση των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων στην Ιορδανία, οι όροι αναφοράς και το MOU παρείχαν στο κέντρο Adaleh μια σαφή και αναλυτική εντολή και ήταν σαφές προς όλα τα μέρη πώς θα διεξάγονταν οι επισκέψεις παρακολούθησης. Αν το κέντρο Adaleh συναντούσε οποιοδήποτε πρόβλημα, θα μπορούσε να ειδοποιήσει την Πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου στο Αμμάν. Η Κυβέρνηση επίσης υπογράμμισε ότι, σύμφωνα με τη ρηματική διακοίνωση που επισυνάπτεται στη δεύτερη κατάθεση του κ. Layden (βλ. παράγραφο 90 παραπάνω), θα συνεχιζόταν η παρακολούθηση για όσο καιρό διαρκούσε η κράτηση του προσφεύγοντα.

167. Για τους λόγους αυτούς, η κυβέρνηση υποστήριξε ότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις διασφαλίσεις που εξετάστηκαν προηγουμένως από το Δικαστήριο και εκείνες που παρείχε η Ιορδανία. Οι εν λόγω διασφαλίσεις, όταν λαμβάνονταν υπόψη σε συνδυασμό με τις διατάξεις περί παρακολούθησης, ήταν επαρκείς για να εξασφαλίσουν ότι δεν θα υπήρχε καμιά παραβίαση αν ο προσφεύγων απελευνόταν στην Ιορδανία.

2. Ο προσφεύγων

168. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι, στο πλαίσιο της νομικής υποχρέωσης, έπρεπε να δοθεί η δέουσα προσοχή στην κριτική των διεθνών οργανισμών για τις διασφαλίσεις. Η διεθνής ομόφωνη άποψη υποστήριζε ότι οι διασφαλίσεις υπονόμευαν τον εδραιωμένο διεθνή νομικό μηχανισμό για την απαγόρευση των βασανιστηρίων και, αν μια χώρα ήταν απρόθυμη να τηρήσει τις διεθνείς υποχρεώσεις της απέναντι στον νόμο, τότε ήταν απίθανο να τηρήσει και τις διμερείς διασφαλίσεις. Η διεθνής εμπειρία επίσης έδειχνε ότι η απόδειξη της συμμόρφωσης ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Ο προσφεύγων υποστήριξε επίσης ότι, έπειτα από την προσέγγιση που υιοθέτησε το Ανώτατο Δικαστήριο του Καναδά στην υπόθεση *Suresh* (βλέπε παράγραφο 152 παραπάνω), ήταν επίσης σωστό να υπάρχει διάκριση ανάμεσα στη διασφάλιση ότι ένα Κράτος δεν θα κάνει κάτι νόμιμο (όπως την εφαρμογή της θανατικής ποινής) και στη διασφάλιση ότι δεν θα κάνει κάτι παράνομο (όπως να διαπράξει βασανιστήρια). Επιπλέον, η νομολογία του εν λόγω Δικαστηρίου, συγκεκριμένα στην υπόθεση *Shamayen* και *Ismoilov*, ό.π., έδειξε ότι, μόλις αποδειχθεί ότι ένας συγκεκριμένος κίνδυνος ισχύει για ένα άτομο, τότε οι διασφαλίσεις δεν επαρκούν, ιδιαίτερα όταν η πρακτική των βασανιστηρίων αποδειχθεί ότι ήταν συστηματική στη χώρα προορισμού. Υποστήριξε ότι, ως εκ τούτου, οι διασφαλίσεις θα επαρκούσαν μόνο στην περίπτωση που (i) ένα προηγούμενο συστηματικό πρόβλημα βασανιστηρίων θα είχε τεθεί υπό έλεγχο και (ii) συνεχίζονταν οι μη συστηματικές πράξεις, αν και μεμονωμένες, δεδομένου ότι γινόταν ανεξάρτητη παρακολούθηση από φορέα με ιστορικό αποτελεσματικότητας και ποινικές κυρώσεις ενάντια στους παραβάτες. Τα εν λόγω κριτήρια δεν πληρούνταν στην περίπτωση του.

169. Ο προσφεύγων επικαλέστηκε τα αποδεικτικά στοιχεία που περιγράφονται στις παραγράφους 106-124 παραπάνω και τα οποία προσκόμισε και έδειξε ότι οι φυλακές της Ιορδανίας λειτουργούσαν εκτός του κράτους δικαίου. Τα βασανιστήρια ενδημούσαν, ιδίως στις φυλακές της GID και επιβάλλονταν σε ισλαμιστές φυλακισμένους, οι οποίοι συχνά υφίσταντο ξυλοδαρμούς. Υπήρχε συστηματική αδυναμία διεξαγωγής άμεσων και αποτελεσματικών ερευνών σχετικά με τις καταγγελίες βασανιστηρίων. Τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία ήταν ακόμη περισσότερο πειστικά από ό,τι την περίοδο της απόφασης της SIAC. Επιπλέον, η νοοτροπία της ατιμωρησίας που επικρατούσε στην GID καθιστούσε αδύνατη την τήρηση των διασφαλίσεων, ακόμα και αν η ηγεσία της το επιθυμούσε. Η Ιορδανία δεν μπορούσε να θεωρηθεί αξιόπιστη όσον αφορά την εκπλήρωση των διεθνών της υποχρεώσεων σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είχε αρνηθεί να υποβληθεί σε οποιαδήποτε μορφή επιβολής των εν λόγω υποχρεώσεων, είχε αρνηθεί να επικυρώσει είτε το Άρθρο 22 της UNCAT (το δικαίωμα του ατόμου για υποβολή αναφοράς στην Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων) ή το προαιρετικό Πρωτόκολλο της UNCAT (μέσω του οποίου συστάθηκε η Υποεπιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της έδωσε, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα επίσκεψης σε κρατητήρια).

170. Στην περίπτωση του οι διασφαλίσεις της ιορδανικής κυβέρνησης έπρεπε να εξεταστούν στο κατάλληλο πολιτικό πλαίσιο. Αν και θεωρούνταν στρατηγικής σημασίας, η Ιορδανία ήταν ασταθής, εξαρτώμενη από υποστήριξη της Αμερικής, επιρρεπής σε αναταραχές και ευάλωτη στον ισλαμισμό. Συνεπώς, αν και δεν αμφισβήτησε ότι οι εξωτερικές σχέσεις ανάμεσα στην Ιορδανία και το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν στενές, ο προσφεύγων θεώρησε πως αυτές οι αντισταθμιστικές παράμετροι συνεπάγονταν ότι οι διμερείς σχέσεις ανάμεσα στις δύο χώρες δεν επαρκούσαν για την τήρηση των εγγυήσεων του MOU.

171. Στο πλαίσιο αυτό, το υψηλό του προφίλ δεν θα τον προστάτευε, αλλά στην πραγματικότητα θα τον έθετε σε μεγαλύτερο κίνδυνο. Ουσιαστικά, το προφίλ του ήταν αυτό που κατέστησε αρχικά αναγκαία τη σύναψη του MOU. Είχε βασανιστεί στο παρελθόν, επειδή είχε επικρίνει δημόσια την εξωτερική πολιτική της Ιορδανίας. Η αίτηση έκδοσης της Ιορδανίας είχε ανακληθεί, επειδή η παρουσία του δεν θεωρούνταν επιθυμητή. Η εν λόγω εξέταση θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί μόνο από τα συμπεράσματα της SIAC ως προς την απειλή που συνιστούσε για την εθνική ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου. Επιπλέον, οι Jamil el Banna, Bishar al Rawi και Binyam Mohamed, οι οποίοι κρατούνταν από τις αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών στον Κόλπο του Γκουαντάναμο και αλλού, είχαν καταθέσει ότι είχαν ανακριθεί εκτενώς για τους δεσμούς τους μαζί του. Σε περίπτωση απέλασης, θα θεωρούνταν ως σημαντική απειλή για τη χώρα και τη Μέση Ανατολή. Σε ένα τόσο ασταθές περιβάλλον, οι υπολογισμοί της ιορδανικής κυβέρνησης ως προς το αν πρέπει να τηρήσει το MOU θα

μπορούσαν κάλλιστα να αλλάξουν. Οι εν λόγω παράμετροι, όταν λαμβάνονταν υπόψη σε συνδυασμό με τη νοοτροπία ατιμωρησίας στην GID, συνεπαγόταν ότι το υψηλό του προφίλ θα λειτουργούσε όχι ως πηγή προστασίας, αλλά ως μαγνήτης για καταχρηστική συμπεριφορά. Επίσης, ήταν παράλογο για τη SIAC να κρίνει ότι η Ιορδανία θα τηρούσε τις διασφαλίσεις γιατί μια καταγγελία κακομεταχείρισης, αληθής ή όχι, θα μπορούσε να λειτουργήσει το ίδιο αποσταθεροποιητικά με μια απόδειξη που θα υποστήριζε ότι η καταγγελία ευσταθούσε. Μετά το εύρημα αυτό, δεν θα υπήρχε κανένας λόγος για τις ιορδανικές αρχές να μην κακομεταχειριστούν τον προσφεύγοντα, καθώς θα ήταν πιθανή η υποβολή ψευδούς καταγγελίας από μέρους του.

172. Επίσης, υπήρχε μια σειρά από μειονεκτήματα στο MOU. Δεν ήταν σαφές τι σήμαινε ο όρος «δικαστής» αναφορικά με την εγγύηση ότι «θα οδηγούνταν άμεσα ενώπιον δικαστή». Θα μπορούσε απλά να σημαίνει ότι θα οδηγούνταν ενώπιον εισαγγελέα ο οποίος θα ενεργούσε ως διοικητικός δικαστής. Επιπρόσθετα, δεν ήταν σαφές κατά πόσον θα είχε πρόσβαση σε δικηγόρο κατά την ανακριτική περίοδο της κράτησής του. Ακόμη, δεν ήταν σαφές αν το MOU απαγόρευε την παράδοση, η οποία έγινε πιθανότατα λόγω του ενδιαφέροντος των Ηνωμένων Πολιτειών για αυτόν και τα αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμετοχή της Ιορδανίας σε προηγούμενες παραδόσεις. Τέλος, δεν ήταν σαφές κατά πόσον νόμιμες και εφαρμοστέες ήταν, από πλευράς ιορδανικού δικαίου, οι διασφαλίσεις του MOU δεδομένου ότι δεν είχαν εγκριθεί από την ιορδανική βουλή. Υπέβαλε μια σχετική κατάθεση προς τούτο από τον επικεφαλής μιας άλλης ιορδανικής ΜΚΟ, τον Αραβικό Οργανισμό Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος είχε αρνηθεί να αναλάβει το ρόλο του φορέα παρακολούθησης για τον λόγο αυτό.

173. Αναφορικά με την παρακολούθηση των διασφαλίσεων, υιοθέτησε τις απόψεις των τρίτων παρεμβαινόντων ότι δεν υπήρχε παρακολούθηση από ανεξάρτητο φορέα στην Ιορδανία, μια παράμετρος η οποία, όπως υποστήριξε, έπρεπε να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση των δυνατοτήτων του κέντρου Adaleh. Για το ίδιο το κέντρο Adaleh, το πιο εντυπωσιακό χαρακτηριστικό των στοιχείων που προσκομίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου ήταν ότι, ακόμη και στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την απόφαση της SIAC, δεν διέθετε καμιά πρακτική εμπειρία στην παρακολούθηση τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και απασχολούνταν περισσότερο με το έργο της εκπαίδευσης και της υπεράσπισης. Επιπλέον, αν και το κέντρο Adaleh είχε καταρτίσει μια έκθεση για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων το 2008, θεωρήθηκε σημαντικό το γεγονός ότι η έκθεση δεν άσκησε καμιά άμεση κριτική στην GID.

174. Εκτός από τους περιορισμούς του κέντρου Adaleh, η φύση της παρακολούθησης που προβλεπόταν από τους όρους αναφοράς ήταν επίσης περιορισμένη. Σύμφωνα με τους εν λόγω όρους, η Ιορδανία μπορούσε να

περιορίσει την πρόσβαση στη μία επίσκεψη κάθε δύο εβδομάδες. Επιπρόσθετα, δεν ορίστηκε καμιά διάταξη για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων από ανεξάρτητους γιατρούς. Το κέντρο Adaleh δεν θα απολάμβανε απρόσκοπτη πρόσβαση στον συνολικό χώρο του κρατητηρίου όπου κρατούνταν ο προσφεύγων, δεδομένου ότι θα δικαιούνταν απλώς μια ιδιωτική επίσκεψη. Δεν υπήρχε κανένας μηχανισμός ώστε το κέντρο Adaleh να ερευνήσει καταγγελίες κακομεταχείρισης. Ούτε ο προσφεύγων ούτε οι δικηγόροι του θα είχαν πρόσβαση στις εκθέσεις του κέντρου προς τις κυβερνήσεις της Ιορδανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Η παρακολούθηση θα περιοριζόταν στα τρία χρόνια. Όλες αυτές οι παράμετροι συνεπάγονταν ότι η παρακολούθηση από το κέντρο Adaleh υπολειπόταν των διεθνών προτύπων, όπως τα πρότυπα που περιγράφονται στο προαιρετικό Πρωτόκολλο της UNCAT. Ακόμη, ακόμα και αν υποθέταμε ότι οι υπάλληλοι του κέντρου Adaleh ήταν σε θέση να επισκεφτούν τον προσφεύγοντα στις εγκαταστάσεις κράτησής του, οι αρχές θα τους έλεγαν ότι ο προσφεύγων δεν επιθυμούσε να τους δει, προκειμένου να διαφύγουν την παρακολούθηση.

3. Τρίτοι παρεμβαίνοντες

175. Οι τρίτοι παρεμβαίνοντες (βλέπε παράγραφο 5 παραπάνω) υποστήριζαν ότι η χρήση διπλωματικών διασφαλίσεων συνιστούσε αιτία σοβαρής ανησυχίας. Τέτοιες διμερείς, νομικά ανεφάρμοστες διπλωματικές συμφωνίες υπονόμευαν τη φύση του *ius cogens* της απόλυτης απαγόρευσης των βασανιστηρίων και της υποχρέωσης περί μη επαναπροώθησης. Επίσης υπονόμευαν το πολύπλευρο, διεθνές νομικό σύστημα το οποίο δέσμευε τα κράτη για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων. Οι διασφαλίσεις είχαν καταδικαστεί ευρέως ως καταρχήν εσφαλμένες και αναποτελεσματικές στην πράξη από διεθνείς εμπειρογνώμονες όπως ο ύπατος αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων, καθώς και η Μεικτή Επιτροπή του Ηνωμένου Βασιλείου για τα ανθρώπινα δικαιώματα (βλ. παραγράφους 141-145 παραπάνω).

176. Πιο πρακτικά, υπήρχαν τέσσερις σημαντικές αδυναμίες στις διασφαλίσεις. Πρώτον, ήταν αδύνατος ο εντοπισμός καταχρηστικής συμπεριφοράς. Τα βασανιστήρια εκτελούνταν κρυφά και ήταν δύσκολο να εντοπιστούν εξεζητημένες τεχνικές βασανιστηρίων, ιδίως δεδομένης της απροθυμίας των θυμάτων να μιλήσουν ειλικρινά στους επόπτες φοβούμενα αντίποινα.

177. Δεύτερον τα καθεστώτα παρακολούθησης που προβλέπονταν από τις διασφαλίσεις δεν ήταν ικανοποιητικά. Για παράδειγμα, έρχονταν σε αντίθεση με την πρακτική της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού σύμφωνα με την οποία δεν πραγματοποιούνταν ποτέ επίσκεψη σε κρατούμενους μεμονωμένα προκειμένου να αποφευχθεί η ακούσια ταυτοποίηση των προσώπων που καταγγέλλουν καταχρηστική

συμπεριφορά. Τα τρίτα μέρη επεσήμαναν επίσης ότι ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών είχε απορρίψει και την πρόταση που υποστήριζε ότι οι επισκέψεις σε κρατούμενους μεμονωμένα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αποτελεσματική ασφαλιστική δικλείδα. Ακόμη, είναι αξιοσημείωτο ότι η Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων είχε αρνηθεί την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις διασφαλίσεις.

178. Τρίτον, συχνά, οι τοπικοί επόπτες δεν διέθεταν την απαραίτητη ανεξαρτησία. Δεν είχαν εξουσία πρόσβασης σε κρατητήρια, ώστε να καταγράψουν καταγγελίες ή να ασκήσουν πίεση στις αρχές για τον τερματισμό των καταχρηστικών συμπεριφορών. Ακόμη και οι ίδιοι υπόκειντο σε παρενόχληση και εκφοβισμό.

179. Τέταρτον, οι διαβεβαιώσεις έπασχαν από έλλειψη κινήτρων για την αποκάλυψη παραβάσεων δεδομένου ότι καμιά κυβέρνηση δεν θα επιθυμούσε να παραδεχτεί την παράβαση των διεθνών της υποχρεώσεων και, στην περίπτωση της αποστέλλουσας κυβέρνησης, δεν θα ήταν επιθυμητή η διακινδύνευση μελλοντικών απελάσεων για λόγους εθνικής ασφαλείας. Οι διασφαλίσεις μπορούσαν να παραβιαστούν χωρίς σοβαρές συνέπειες ως ανεφάρμοστες υποσχέσεις που δίνονταν από το ένα Κράτος στο άλλο.

180. Τα τρίτα μέρη υποστήριξαν επίσης ότι οι δικές τους εκθέσεις (οι οποίες συνοψίζονται στις παραγράφους 112-118 παραπάνω) είχαν τεκμηριώσει τις μακροχρόνιες επιδόσεις της Ιορδανίας σε θέματα βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης υπόπτων για τρομοκρατική δράση και για απειλή της εθνικής ασφάλειας. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις τους, οι εν λόγω εκθέσεις έδειξαν ότι η GID είχε προσπαθήσει επανειλημμένα να εμποδίσει τη διεκπεραίωση της παρακολούθησης. Για παράδειγμα, το 2003 η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού είχε αναγκαστεί να αναστείλει τις επισκέψεις εξαιτίας των παραβιάσεων στη διαδικασία επίσκεψης από την GID. Επίσης, η GID εμπόδιζε τον ειδικό εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών να διεξάγει ιδιωτικές συνεντεύξεις. Η GID συνέχισε να αρνείται όλες τις καταγγελίες περί κακομεταχείρισης. Δεν υπήρχε εσωτερική διαδικασία προσφυγής για καταγγελίες και οι ποινικές κυρώσεις ήταν ανεπαρκείς. Στους λίγους υπαλλήλους που είχαν καταδικαστεί για βασανιστήρια είχαν επιβληθεί υπερβολικά επιεικείς ποινές.

181. Η άποψη των τρίτων μερών, η οποία βασιζόταν σε συνεντεύξεις μεταξύ του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του επικεφαλής του κέντρου Adaleh, ήταν ότι το κέντρο ήταν μια κερδοσκοπική εταιρεία η οποία δεν είχε διεξαγάγει καμιά επιθεώρηση. Επίσης, το κέντρο δεν είχε εκφράσει ιδιωτικά ή δημόσια ανησυχίες για κακομεταχείριση στις εγκαταστάσεις κράτησης της Ιορδανίας.

B. Παραδεκτό

182. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο εν λόγω ισχυρισμός δεν είναι προφανώς αβάσιμος, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν θεωρείται απαράδεκτος για κάποιον άλλο λόγο. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτός.

Γ. Ουσία

1. Γενικές αρχές

183. Πρώτον το Δικαστήριο επιθυμεί να τονίσει ότι, καθόλη τη διάρκεια της ιστορίας του, συνειδητοποιεί πλήρως τις δυσκολίες που αντιμετωπίζονται από τα Κράτη όσον αφορά την προστασία των πληθυσμών τους από τη βία της τρομοκρατίας, η οποία συνιστά, από μόνη της, μια σοβαρή απειλή για τα ανθρώπινα δικαιώματα (βλ., μεταξύ άλλων, *Lawless κατά Ιρλανδίας* (αριθ. 3), 1 Ιουλίου 1961, §§ 28–30, Σειρά Α αριθ. 3, *Ιρλανδία κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 18 Ιανουαρίου 1978, Σειρά Α αριθ. 25, *Öcalan κατά Τουρκίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 46221/99, § 179, ΕΔΑΔ 2005-IV, *Chahal*, όπ.π., § 79· *Α κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, όπ.π., § 126, *Α. κατά Κάτω Χωρών*, αριθ. 4900/06, § 143, 20 Ιουλίου 2010). Στην περίπτωση που τα Συμβαλλόμενα Κράτη αντιμετωπίζουν μια τέτοια απειλή, το Δικαστήριο θεωρεί νόμιμο να τηρούν σθεναρή στάση απέναντι σε εκείνους που συμβάλλουν σε τρομοκρατικές ενέργειες, οι οποίες δεν μπορούν να γίνονται ανεκτές σε καμιά περίπτωση (*Boutaghi κατά Γαλλία*, αριθ. 42360/08, § 45, 18 Νοεμβρίου 2010, *Daoudi κατά Γαλλίας*, αριθ. 19576/08, § 65, 3 Δεκεμβρίου 2009).

184. Δεύτερον, στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη να απελαύνουν αλλοδαπούς τους οποίους θεωρούν απειλή για την εθνική ασφάλεια. Δεν αποτελεί μέρος της λειτουργίας του εν λόγω Δικαστηρίου η επανεξέταση του κατά πόσον ένα άτομο συνιστά στην πραγματικότητα τέτοια απειλή. Η μόνη του αποστολή είναι να εξετάσει κατά πόσον η απέλαση του ατόμου αυτού θα είναι συμβατή ή όχι βάσει της Σύμβασης (βλ. επίσης υπόθεση *Ismoilov κ.ά.*, όπ.π., § 126).

185. Τρίτον, είναι καθιερωμένη άποψη ότι η απέλαση από ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ενδέχεται να εγείρει ζήτημα βάσει του Άρθρου 3, και συνεπώς το Κράτος να φέρει ευθύνη βάσει της Σύμβασης, όπου έχουν προβληθεί ουσιαστικοί λόγοι ώστε να πιστεύεται ότι το ενδιαφερόμενο άτομο, σε περίπτωση απέλασής του, αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποβληθεί σε μεταχείριση που αντιβαίνει στο Άρθρο 3. Σε μια τέτοια περίπτωση, το Άρθρο 3 συνεπάγεται την υποχρέωση μη απέλασης του εν λόγω ατόμου σε εκείνη τη χώρα. Το Άρθρο 3 είναι απόλυτο και δεν είναι δυνατόν να σταθμιστεί ο κίνδυνος της κακομεταχείρισης απέναντι στους

λόγους που αναφέρθηκαν για την απέλαση (*Saadi κατά Ιταλίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 37201/06, §§ 125 και 138, ΕΔΑΔ 2008-...).

186. Τέταρτον, το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι, όπως φαίνεται στο υλικό που προσκομίστηκε από τον προσφεύγοντα και τους τρίτους παρεμβαίνοντες, υπάρχει διάχυτη ανησυχία στη διεθνή κοινότητα ως προς την πρακτική της λήψης διασφαλίσεων προκειμένου να επιτρέπεται η απέλαση των προσώπων που θεωρείται ότι συνιστούν απειλή για την εθνική ασφάλεια (βλ. παραγράφους 141-145 παραπάνω και *Ismoilov κ.ά.*, όπ.π., §§ 96-100). Ωστόσο, δεν εναπόκειται στο εν λόγω Δικαστήριο να αποφασίσει για τη νομιμότητα της λήψης διασφαλίσεων, ή να αξιολογήσει τις μακροπρόθεσμες συνέπειες μιας τέτοιας πράξης. Η μόνη του αποστολή είναι να εξετάζει κατά πόσον οι διασφαλίσεις που δόθηκαν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση επαρκούν ώστε να αποσοβηθεί κάθε πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης. Προτού επιστρέψουμε στα γεγονότα της υπόθεσης του προσφεύγοντα, είναι ως εκ τούτου χρήσιμη η περιγραφή της προσέγγισης που έχει υιοθετήσει το Δικαστήριο όσον αφορά τις διασφαλίσεις για υποθέσεις απέλασης που εμπίπτουν στο Άρθρο 3.

187. Σε κάθε εξέταση για το κατά πόσον ο προσφεύγων αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης στη χώρα στην οποία πρόκειται να μεταβεί, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του τόσο τη συνολική κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εν λόγω χώρα όσο και τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του προσφεύγοντα. Σε περίπτωση όπου οι διασφαλίσεις έχουν δοθεί από το Κράτος υποδοχής, οι διασφαλίσεις αυτές συνιστούν μια επιπλέον σχετική παράμετρο την οποία θα λάβει υπόψη του το Δικαστήριο. Ωστόσο, οι διασφαλίσεις δεν επαρκούν από μόνες τους για να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη προστασία από τον κίνδυνο της κακομεταχείρισης. Υπάρχει η υποχρέωση να εξετάζεται κατά πόσον οι διασφαλίσεις παρέχουν, κατά την πρακτική εφαρμογή τους, επαρκή εγγύηση ότι ο προσφεύγων θα προστατεύεται από τον κίνδυνο της κακομεταχείρισης. Το βάρος που πρέπει να δίνεται στις διασφαλίσεις του Κράτους υποδοχής εξαρτάται, σε κάθε περίπτωση, από τις συνθήκες που επικρατούν τον κρίσιμο χρόνο (βλ. υπόθεση *Saadi*, όπ.π., § 148).

188. Κατά την αξιολόγηση της πρακτικής εφαρμογής των διασφαλίσεων και της απόφασης για το βάρος που πρέπει να δοθεί, το προκαταρκτικό ερώτημα είναι κατά πόσο η συνολική κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Κράτος υποδοχής αποκλείει εντελώς την αποδοχή οποιασδήποτε διασφάλισης. Ωστόσο, μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις η συνολική κατάσταση σε μια χώρα συνεπάγεται ότι δεν θα δοθεί καθόλου βάρος σε διασφαλίσεις (βλ., για παράδειγμα, *Gaforov κατά Ρωσίας*, αριθ. 25404/09, § 138, 21 Οκτωβρίου 2010· *Sultanov κατά Ρωσίας*, αριθ. 15303/09, § 73, 4 Νοεμβρίου 2010, *Yuldashev κατά Ρωσίας*, αριθ. 1248/09, § 85, 8 Ιουλίου 2010, *Ismoilov κ.ά.*, όπ.π., §127).

189. Συνηθέστερα, το Δικαστήριο αξιολογεί πρώτα, την ποιότητα των διασφαλίσεων που δόθηκαν και, δεύτερον, αν, υπό το πρίσμα των

πρακτικών του Κράτους υποδοχής, μπορούν να θεωρούνται αξιόπιστες. Προβαίνοντας σε μια τέτοια ενέργεια, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του, μεταξύ άλλων, τις εξής παραμέτρους:

(i) αν οι όροι των διασφαλίσεων έχουν γνωστοποιηθεί στο Δικαστήριο (*Ryabikin κατά Ρωσίας*, αριθ. 8320/04, § 119, 19 Ιουνίου 2008, *Muminov κατά Ρωσίας*, αριθ. 42502/06, § 97, 11 Δεκεμβρίου 2008, βλ. επίσης *Pelit κατά Αζερμπαϊτζάν*, όπ.π.),

(ii) αν οι διασφαλίσεις είναι συγκεκριμένες ή γενικές και αόριστες (*Saadi*, όπ.π., *Klein κατά Ρωσίας*, αριθ. 24268/08, § 55, 1 Απριλίου 2010· *Khaydarov κατά Ρωσίας*, αριθ. 21055/09, § 111, 20 Μαΐου 2010),

(iii) ποιος έχει δώσει τις διασφαλίσεις και αν το εν λόγω άτομο μπορεί να δεσμεύσει το Κράτος υποδοχής (*Shamayev κ.ά. κατά Γεωργίας και Ρωσίας*, αριθ. 36378/02, § 344, ΕΔΑΔ 2005-III, *Kordian κατά Τουρκίας* (απόφ.), αριθ. 6575/06, 4 Ιουλίου 2006, *Abu Salem κατά Πορτογαλίας* (απόφ.), αριθ. 26844/04, 9 Μαΐου 2006· πρβλ. *Ben Khemais κατά Ιταλίας*, αριθ. 246/07, § 59, ΕΔΑΔ 2009-... (αποσπάσματα), *Garayev κατά Αζερμπαϊτζάν*, αριθ. 53688/08, § 74, 10 Ιουνίου 2010, *Baysakov κ.ά. κατά Ουκρανίας*, αριθ. 54131/08, § 51, 18 Φεβρουαρίου 2010, *Soldatenko κατά Ουκρανίας*, αριθ. 2440/07, § 73, 23 Οκτωβρίου 2008),

(iv) αν οι διασφαλίσεις έχουν εκδοθεί από την κυβέρνηση του Κράτους υποδοχής και αν αναμένεται να τηρηθούν από τις τοπικές αρχές (*Chahal*, όπ.π., §§ 105-107),

(v) αν οι διασφαλίσεις αφορούν μεταχείριση, νόμιμη ή παράνομη στο Κράτος υποδοχής (*Cipriani κατά Ιταλίας* (απόφ.), αριθ. 221142/07, 30 Μαρτίου 2010, *Youb Saoudi κατά Ισπανίας* (απόφ.), αριθ. 22871/06, 18 Σεπτεμβρίου 2006, *Ismaili κατά Γερμανίας*, αριθ. 58128/00, 15 Μαρτίου 2001, *Nivette κατά Γαλλίας* (απόφ.), αριθ. 44190/98, ΕΔΑΔ 2001 VII, *Einhorn κατά Γαλλίας* (απόφ.), αριθ. 71555/01, ΕΔΑΔ 2001-XI, βλ. επίσης *Suresh και Lai Sing*, όπ.π)

(vi) αν έχουν δοθεί από Συμβαλλόμενο Κράτος (*Chentiev και Ibragimov κατά Σλοβακίας* (απόφ.), αριθ. 21022/08 και 51946/08, 14 Σεπτεμβρίου 2010, *Gasayev κατά Ισπανίας* (απόφ.), αριθ. 48514/06, 17 Φεβρουαρίου 2009),

(vii) η διάρκεια και η ισχύς των διμερών σχέσεων ανάμεσα στο αποστέλλον Κράτος και το Κράτος υποδοχής, συμπεριλαμβανομένου και του ιστορικού του Κράτους υποδοχής όσον αφορά την τήρηση παρόμοιων διασφαλίσεων (*Babar Ahmad κ.ά.*, όπ.π., §§ 107 και 108, *Al-Moayad κατά Γερμανίας* (απόφ.), αριθ. 35865/03, § 68, 20 Φεβρουαρίου 2007),

(viii) αν η συμμόρφωση με τις διασφαλίσεις μπορεί να εξακριβωθεί αντικειμενικά μέσω διπλωματικών ή άλλων μηχανισμών παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένων της παροχής πρόσβασης στους δικηγόρους του προσφεύγοντα (*Chentiev και Ibragimov και Gasayev*, όπ.π., πρβλ. *Ben Khemais*, § 61 και *Ryabikin*, § 119, όπ.π., *Kolesnik κατά Ρωσίας*, αριθ. 26876/08, § 73, 17 Ιουνίου 2010, βλ. επίσης *Agiza*, *Alzery* και *Pelit*, όπ.π.),

(ix) αν υπάρχει αποτελεσματικό σύστημα προστασίας από τα βασανιστήρια στο Κράτος υποδοχής, συμπεριλαμβανομένου και του κατά πόσο πρόθυμο είναι να συνεργαστεί με τους διεθνείς μηχανισμούς παρακολούθησης (συμπεριλαμβανομένων και των ΜΚΟ ανθρωπίνων δικαιωμάτων), και κατά πόσο πρόθυμο είναι να ερευνήσει καταγγελίες περί βασανιστηρίων και να τιμωρήσει τους υπεύθυνους (*Ben Khemais*, §§ 59 και 60, *Soldatenko*, § 73, όπ.π., *Koktysh κατά Ουκρανίας*, αριθ. 43707/07, § 63, 10 Δεκεμβρίου 2009),

(x) αν ο προσφεύγων έχει υποστεί κακομεταχείριση στο παρελθόν από το Κράτος υποδοχής (*Koktysh*, § 64, όπ.π.), και

(xi) αν η αξιοπιστία των διασφαλίσεων έχει εξεταστεί από τα εγχώρια δικαστήρια του αποστέλλοντος/συμβαλλόμενου Κράτους (*Gasayev Babar Ahmad κ.ά.*, § 106, *Al-Moayad*, §§ 66-69).

2. Η υπόθεση του προσφεύγοντα

190. Εφαρμόζοντας τις εν λόγω παραμέτρους στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επιθυμεί να δηλώσει ότι έχει εξετάσει μόνο τα δημόσια αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προσκομίστηκαν ενώπιον της SIAC, τα πρόσθετα στοιχεία τα οποία υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο (συνοψίζονται στις παραγράφους 83–92 παραπάνω), και εκθέσεις οι οποίες είναι προσβάσιμες στο κοινό και αφορούν την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ιορδανία (συνοψίζονται στις παραγράφους 106–124 παραπάνω). Το δικαστήριο δεν έχει λάβει τα πρόσθετα απόρρητα αποδεικτικά στοιχεία, ούτε του έχει ζητηθεί να τα εξετάσει. Παρομοίως, δεδομένου ότι δεν έχει εξετάσει την απόρρητη απόφαση της SIAC, δεν θα σχετίζεται με την αξιολόγηση του, Δικαστηρίου από εδώ και στο εξής (*ex nunc*) για το αν θα υπήρχε παραβίαση του Άρθρου 3 επειδή η SIAC, κατά τη σύνταξη συμπερασμάτων σχετικά με το Άρθρο 3, έλαβε υπόψη της πρόσθετα, απόρρητα στοιχεία τα οποία δεν καταγράφηκαν στη δημόσια απόφασή της.

191. Ως εκ τούτου, επιστρέφοντας στα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, το Δικαστήριο επισημαίνει πρώτα ότι η εικόνα που αποτυπώνεται στις εκθέσεις των φορέων των Ηνωμένων Εθνών και των ΜΚΟ αναφορικά με τα βασανιστήρια στις φυλακές της Ιορδανίας είναι συνεπής και το ίδιο ανησυχητική. Ανεξαρτήτως της προόδου που μπορεί να έχει σημειώσει η Ιορδανία, τα βασανιστήρια παραμένουν, σύμφωνα με τη διατύπωση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων, «μια διαδεδομένη και καθημερινή πρακτική» (βλ. παράγραφο 107 παραπάνω). Τα συμπεράσματα της Επιτροπής επιβεβαιώνονται από τις υπόλοιπες εκθέσεις που συνοψίζονται στις παραγράφους 106-124 παραπάνω και αποδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας ότι τα βασανιστήρια διαπράττονται συστηματικά από τη Γενική Διεύθυνση Πληροφοριών, ιδίως εναντίον των ισλαμιστών κρατουμένων. Επιπλέον, τα βασανιστήρια διαπράττονται από την GID χωρίς να

τιμωρούνται. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, η νοοτροπία ατιμωρησίας, δεν αποτελεί έκπληξη: τα αποδεικτικά στοιχεία δείχνουν ότι το ιορδανικό ποινικό σύστημα στερείται πολλές από τις τυπικές, διεθνώς αναγνωρισμένες ασφαλιστικές δικλίδες για την πρόληψη των βασανιστηρίων και την τιμωρία των δραστών. Όπως παρατήρησε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις καταληκτικές της παρατηρήσεις, απουσιάζει ένας αυθεντικός μηχανισμός καταγγελιών, υπάρχει μικρός αριθμός διώξεων και άρνηση της άμεσης πρόσβασης σε δικηγόρους και ιατρικών εξετάσεων από ανεξάρτητους γιατρούς (βλ. παράγραφο 108 παραπάνω). Τα συμπεράσματα της Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων (τα οποία επιβεβαιώνονται από τις εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας, του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Εθνικού Κέντρου της Ιορδανίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα) δείχνουν ότι τα προβλήματα αυτά έχουν επιδεινωθεί λόγω των ευρύτατων εξουσιών που διέθετε η GID αναφορικά με την κράτηση και ότι, σε υποθέσεις κρατικής ασφάλειας, η εγγύτητα του εισαγγελέα με την GID συνεπάγεται ότι ο πρώτος δεν ασκεί κανέναν ουσιαστικό έλεγχο στη δεύτερη (βλ. παραγράφους 107, 112–113, 116 και 119–122 παραπάνω). Τέλος, όπως επιβεβαιώνουν ο ειδικός εισηγητής, η Διεθνής Αμνηστία και το NHCR, παρατηρείται έλλειψη συνεργασίας μεταξύ της GID και των επιφανών εθνικών και διεθνών εποπτών (βλ. παραγράφους 109 και 121 παραπάνω).

192. Ως αποτέλεσμα των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων κρίνεται ασήμαντο το γεγονός ότι οι διάδικοι αναγνωρίζουν ότι, χωρίς να δοθούν διασφαλίσεις από την ιορδανική κυβέρνηση, θα υπήρχε πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης του παρόντα προσφεύγοντα αν επέστρεφε στην Ιορδανία. Το Δικαστήριο συμφωνεί. Είναι σαφές ότι, ως ισλαμιστής που διαθέτει υψηλό προφίλ, ο προσφεύγων συγκαταλέγεται σε μια κατηγορία κρατούμενων οι οποίοι συχνά υποβάλλονται σε κακομεταχείριση στην Ιορδανία. Θεωρείται επίσης σχετικό το γεγονός πως ισχυρίζεται ότι έχει υποβληθεί στο παρελθόν σε βασανιστήρια στην Ιορδανία (βλ. το αίτημα χορήγησης ασύλου, το οποίο συνοψίζεται στην παράγραφο 7 παραπάνω). Ωστόσο, σύμφωνα με τη γενική προσέγγιση την οποία το Δικαστήριο περιέγραψε στις παραγράφους 187-189 παραπάνω, το Δικαστήριο πρέπει επίσης να εξετάσει κατά πόσον οι διασφαλίσεις που περιλαμβάνονται στο MOU, συνοδευόμενες από την παρακολούθηση του κέντρου Adaleh, απομακρύνουν οποιονδήποτε πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης του προσφεύγοντα.

193. Εξετάζοντας το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο προσφεύγων πρόβαλε μια σειρά γενικών και συγκεκριμένων ανησυχιών ως προς το αν οι διασφαλίσεις που παρέχονται από την Ιορδανία επαρκούν για να αποσοβηθεί οποιοσδήποτε πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισής του. Σε γενικό επίπεδο, ισχυρίζεται ότι, αν η Ιορδανία δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστη σχετικά με την τήρηση των νομικά δεσμευτικών της πολυμερών διεθνών υποχρεώσεων για την μη διάπραξη βασανιστηρίων, δεν μπορεί να

θεωρηθεί αξιόπιστη και για τη συμμόρφωσή της με μη δεσμευτικές διμερείς διασφαλίσεις ότι δεν θα προβεί σε τέτοια ενέργεια. Υποστήριξε επίσης ότι οι διασφαλίσεις δεν πρέπει να θεωρούνται αξιόπιστες στην περίπτωση που εντοπίζεται συστηματικό πρόβλημα βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης. Υποστήριξε επιπλέον ότι, ακόμα και σε περίπτωση μεμονωμένων, μη συστηματικών πράξεων βασανιστηρίων, η αξιοπιστία θα πρέπει να εδράζεται σε διασφαλίσεις που υποστηρίζονται από παρακολούθηση ενός ανεξάρτητου φορέα με αποδεδειγμένες επιδόσεις αποτελεσματικότητας στην πράξη. Το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι οι εν λόγω γενικές παρατηρήσεις υποστηρίζονται από τη νομολογία του περί διασφαλίσεων. Όπως υποδεικνύουν οι γενικές αρχές που περιγράφονται στις παραγράφους 187-189 παραπάνω, το Δικαστήριο ουδέποτε καθόρισε έναν απόλυτο κανονισμό που να υπαγορεύει ότι το Κράτος που δεν συμμορφώνεται με τις πολυμερείς του υποχρεώσεις δεν θεωρείται αξιόπιστο όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις διμερείς του διασφαλίσεις. Ο βαθμός στον οποίο το Κράτος αδυνατεί να συμμορφωθεί με τις πολυμερείς του υποχρεώσεις συνιστά, στην καλύτερη περίπτωση, μια παράμετρο για να αποφασιστεί κατά πόσον επαρκούν οι διμερείς διασφαλίσεις. Επίσης, δεν προβλέπεται καμιά απαγόρευση σχετικά με την υποβολή αιτήματος για παροχή διασφαλίσεων στην περίπτωση που υπάρχει συστηματικό πρόβλημα βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης στο Κράτος υποδοχής, διαφορετικά όπως παρατήρησε ο Λόρδος Phillips (βλ. παράγραφο 57 παραπάνω), θα ήταν παράδοξο αν το ίδιο το γεγονός του αιτήματος για παροχή διασφαλίσεων σήμαινε ότι κανείς δεν μπορούσε να βασιστεί σε αυτές.

194. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι η γενική κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ιορδανία αποκλείει την αναγνώριση οποιασδήποτε διασφάλισης από την ιορδανική κυβέρνηση. Αντιθέτως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιορδανίας έχουν καταβάλλει πραγματικές προσπάθειες να λάβουν και να παρέχουν διαφανείς και λεπτομερείς διασφαλίσεις μεριμνώντας ότι ο προσφεύγων δεν θα υποβληθεί σε κακομεταχείριση κατόπιν επιστροφής του στην Ιορδανία. Ο απότοκος των εν λόγω προσπαθειών, το MOU, υπερέχει τόσο σε λεπτομέρεια όσο και σε επισημότητα έναντι οποιασδήποτε διασφάλισης εξετάστηκε προηγουμένως από το Δικαστήριο (συγκρίνετε, για παράδειγμα, τις διασφαλίσεις που παρέχονται στις υποθέσεις *Saadi*, *Klein* και *Khaydarov*, όπ.π στην παράγραφο 189(ii) παραπάνω). Το MOU επίσης υπερέχει έναντι οποιασδήποτε διασφάλισης εξετάστηκε από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (βλ. υποθέσεις *Agiza*, *Alzery* και *Pelit*, που συνοψίζονται στις παραγράφους 147–151 παραπάνω). Το MOU είναι συγκεκριμένο και ολοκληρωμένο. Πραγματεύεται άμεσα την προστασία των δικαιωμάτων του προσφεύγοντος βάσει της Σύμβασης στην Ιορδανία (βλ. παραγράφους 1–8 του MOU, που περιγράφονται στις παραγράφους 77 και 78 παραπάνω). Το MOU είναι

επίσης μοναδικό καθώς έχει υποβληθεί σε διεξοδική εξέταση που διενεργήθηκε από ανεξάρτητο δικαστήριο, τη SIAC, η οποία είχε το προνόμιο της λήψης αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν από τους δύο διαδίκους, συμπεριλαμβανομένων εμπειρογνομόνων μαρτύρων οι οποίοι υποβλήθηκαν σε διασταυρούμενη εξέταση (βλ. παραγράφους 28 και 189(xi) παραπάνω).

195. Το Δικαστήριο επίσης συμφωνεί με τη γενική αξιολόγηση της SIAC ότι οι διασφαλίσεις πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο που έχουν δοθεί. Αν και το Δικαστήριο θεωρεί ότι, στις καταθέσεις του στο Δικαστήριο (που συνοψίζονται στις παραγράφους 83–90 παραπάνω) ο κ. Layden έχει μια τάση να υποβαθμίζει τη βαρύτητα που έχουν οι επιδόσεις της Ιορδανίας σε θέματα βασανιστηρίων, λόγω της θέσης του μπορεί να μιλά με κύρος για την ισχύ της διμερούς σχέσης Ηνωμένου Βασιλείου-Ιορδανίας όπως επίσης και για τη σημασία που έχει το MOU στην εν λόγω σχέση. Από τις καταθέσεις του κ. Layden και τα επιπλέον αποδεικτικά στοιχεία ενώπιον της SIAC, το Δικαστήριο θεωρεί ότι υπάρχουν επαρκή στοιχεία για να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι διασφαλίσεις δόθηκαν καλή τη πίστει από μια Κυβέρνηση της οποίας οι διμερείς σχέσεις με το Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξαν, ιστορικά, πολύ ισχυρές (βλ. *Babar Ahmad* κ.ά. και *Al-Moayad*, όπ.π. 189(vii) παραπάνω). Επιπλέον, έχουν εγκριθεί από τα υψηλότερα κυβερνητικά κλιμάκια, έχοντας τη ρητή έγκριση και υποστήριξη του ίδιου του Βασιλιά. Συνεπώς, είναι σαφές ότι, οποιαδήποτε και αν είναι το νομικό καθεστώς του MOU κατά το ιορδανικό δίκαιο, οι διασφαλίσεις έχουν δοθεί από αξιωματούχους οι οποίοι είναι σε θέση να δεσμευτούν για το ιορδανικό κράτος (πρβλ. *Ben Khemais, Garayev, Baysakov* κ.ά., και *Soldatenko*, όπ.π. παράγραφος 189(iii) παραπάνω). Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι διασφαλίσεις έχουν την έγκριση και την υποστήριξη των ανώτερων στελεχών της GID (πρβλ. *Chahal*, όπ.π. παράγραφος 189(iv) παραπάνω). Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, όλες αυτές οι παράμετροι συνεπάγονται πιθανότερη αυστηρή συμμόρφωση με το γράμμα και το πνεύμα του MOU.

196. Παρομοίως αν και ο προσφεύγων υποστήριξε ότι το υψηλό του προφίλ θα τον έθετε σε μεγαλύτερο κίνδυνο, το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να δεχτεί το εν λόγω επιχείρημα, δεδομένου του ευρύτερου πολιτικού πλαισίου διαπραγμάτευσης του MOU. Θεωρεί πιο πιθανό ότι το υψηλό προφίλ του προσφεύγοντα θα κάνει τις ιορδανικές αρχές πιο προσεκτικές μεριμνώντας ότι θα τύχει δέουσας μεταχείρισης. Η ιορδανική κυβέρνηση αναμφίβολα γνωρίζει ότι η κακομεταχείριση δεν θα είχε μόνο σοβαρές επιπτώσεις στις διμερείς της σχέσεις με το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά θα προκαλούσε επίσης διεθνή κατακραυγή. Ομολογουμένως, όπως τέθηκε από το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο του Καναδά στην υπόθεση *Lai Sing* (βλ. παράγραφο 154 παραπάνω), η αρνητική φήμη είναι μάταιη σε περίπτωση που διαπράττονται βασανιστήρια χωρίς κανείς ποτέ να μάθει για αυτά. Ωστόσο, το εν λόγω επιχείρημα έχει μικρότερη βαρύτητα στην παρούσα

υπόθεση λόγω των μηχανισμών παρακολούθησης που υπάρχουν στην προκειμένη περίπτωση και απουσίαζαν στην υπόθεση *Lai Sing*.

197. Εκτός από τους γενικότερους προβληματισμούς για το MOU, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων επικαλέστηκε έξι συγκεκριμένους τομείς προβληματισμού ως προς το νόημα και τη λειτουργία των διασφαλίσεων. Υποστηρίζει ότι το MOU δεν είναι σαφές ως προς: (i) το τι εννοεί με τον όρο «δικαστής» αναφορικά με την εγγύηση ότι θα «παρουσιάζεται άμεσα ενώπιον δικαστή», (ii) το αν θα έχει πρόσβαση σε δικηγόρο κατά την ανακριτική περίοδο στη διάρκεια της κράτησής του, (iii) το αν η παράδοση απαγορεύεται, (iv) το κατά πόσο νόμιμες και εκτελεστές, από πλευράς του ιορδανικού δικαίου, είναι οι διασφαλίσεις του MOU, (v) τους όρους πρόσβασης του κέντρου Adaleh σε αυτόν και (vi) τη δυνατότητα παρακολούθησης των διασφαλίσεων. Το Δικαστήριο θα εξετάσει διαδοχικά κάθε ανησυχία.

198. Για το πρώτο, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το MOU θα ενισχυόταν σημαντικά αν περιείχε και την υποχρέωση ο προσφεύγων να προσάγεται εντός σύντομης, καθορισμένης περιόδου κατόπιν της σύλληψής του ενώπιον δικαστή αντί στρατιωτικού εισαγγελέα. Η ανάγκη αυτή καθίσταται περισσότερο επιτακτική δεδομένου ότι η εμπειρία έχει δείξει ότι ο κίνδυνος ενός κατηγορουμένου είναι μεγαλύτερος κατά τη διάρκεια των πρώτων ωρών ή ημερών της κράτησής του (βλ. απόψεις της Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών στην παράγραφο 156 παραπάνω, την 9^η Γενική Έκθεση της Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων, που παρατίθεται στην υπόθεση *Ranovits κατά Κύπρου*, αριθ. 4268/04, § 46, 11 Δεκεμβρίου 2008). Ωστόσο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, αν και θεωρείται ασυνήθιστο για δικηγόρους να συνοδεύουν κρατούμενους σε παραστάσεις ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, από πλευράς ιορδανικού δικαίου, ο προσφεύγων θα είχε το δικαίωμα να έχει δικηγόρο παρόντα (βλ. την έκθεση των κ. Al-Khalila και Najdawi στην παράγραφο 97 παραπάνω). Δεδομένου ότι η παράσταση του προσφεύγοντα ενώπιον του γενικού εισαγγελέα εντός είκοσι τεσσάρων ωρών από την επιστροφή του θα ήταν η πρώτη δημόσια ευκαιρία για τις ιορδανικές αρχές να αποδείξουν την πρόθεσή τους να συμμορφωθούν με τις διασφαλίσεις, το Δικαστήριο θεωρεί ότι θα ήταν απίθανο ο γενικός εισαγγελέας να αρνηθεί την παρουσία δικηγόρου. Επιπλέον, η πρώτη παράσταση του προσφεύγοντα ενώπιον του γενικού εισαγγελέα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο των υπόλοιπων διακανονισμών που έχουν τεθεί για την επιστροφή του. Για παράδειγμα, είναι πιθανόν οι επόπτες που θα ταξίδευαν με τον προσφεύγοντα από το Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι την Ιορδανία να παρέμεναν μαζί του για τουλάχιστον κάποιες ώρες την πρώτη ημέρα κράτησής του στην Ιορδανία. Αυτό υπερτερεί συγκριτικά με την καθυστέρηση των πέντε εβδομάδων για τη χορήγηση πρόσβασης την οποία η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ έκρινε ως μειονέκτημα στην υπόθεση *Alzery* (βλ. παράγραφο 151

παραπάνω) και μειώνει σημαντικά κάθε κίνδυνο κακομεταχείρισης λόγω έλλειψης σαφήνειας στο MOU.

199. Σχετικά με τον δεύτερο προβληματισμό, δηλαδή την απουσία δικηγόρου κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, η SIAC έκρινε ότι θα ήταν απίθανο ο προσφεύγων να διαθέτει δικηγόρο παρόντα κατά τη διάρκεια της ανάκρισης από την GID, ότι θα ήταν πιθανό να διαθέτει δικηγόρο παρόντα για οποιαδήποτε ανάκριση από τον γενικό εισαγγελέα και πολύ πιθανό να έχει στη διάθεσή του τέτοια εκπροσώπηση για κάθε παράσταση ενώπιον δικαστή. Η άρνηση πρόσβασης σε δικηγόρο στον κρατούμενο, ιδίως κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, συνιστά σοβαρό ζήτημα: το δικαίωμα ενός κρατούμενου για πρόσβαση σε νομική αρωγή συνιστά θεμελιώδη ασφαλιστική δικλείδα απέναντι στην κακομεταχείριση (*Saldutz*, όπ.π., § 54). Ωστόσο, στην παρούσα υπόθεση, ο κίνδυνος αυτός μειώνεται ουσιαστικά λόγω των υπόλοιπων ασφαλιστικών δικλείδων που περιέχονται στο MOU και στους διακανονισμούς παρακολούθησης.

200. Τρίτον το Δικαστήριο θα προεξοφλούσε τον κίνδυνο κακομεταχείρισης του προσφεύγοντα σε περίπτωση ανάκρισής του από τη CIA, τον κίνδυνο μεταφοράς του σε μυστική εγκατάσταση κράτησης-φάντασμα της GID ή της CIA στην Ιορδανία, ή τον κίνδυνο παράδοσής του σε περιοχή εκτός της Ιορδανίας. Στην υπόθεση *Babar Ahmad κ.ά.*, όπ.π., §§ 78-82 και 113-116, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η κατ' εξαίρεση παράδοση, λόγω της εσκεμμένης καταστρατήγησης της νόμιμης διαδικασίας, ήταν ανάθεμα στο κράτος δικαίου και τις αξίες που προστατεύονταν από τη Σύμβαση. Ωστόσο, σε εκείνη την υπόθεση, έκρινε τις αιτιάσεις των προσφευγόντων περί κατ' εξαίρεση παράδοσής τους ως αβάσιμες. Αν και οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες είχαν ζητήσει την έκδοσή τους, δεν είχαν δώσει ρητές διασφαλίσεις για αυτήν, όμως είχαν δώσει διασφαλίσεις ότι θα δικάζονταν ενώπιον ομοσπονδιακών δικαστηρίων. Το δικαστήριο έκρινε ότι η παράδοση θα ήταν μετά βίας συμβατή με τις εν λόγω διασφαλίσεις.

Παρόμοιες σκέψεις ισχύουν και στην παρούσα υπόθεση. Αν η παράδοση δεν αναφέρεται με συγκεκριμένο τρόπο στο MOU, το τελευταίο προβλέπει σαφώς ότι ο προσφεύγων θα απελαθεί, θα τεθεί υπό κράτηση και θα επανεκδικαστεί στην Ιορδανία, για αδικήματα για τα οποία καταδικάστηκε *ερήμην* το 1998 και 1999. Σε περίπτωση καταδίκης, θα φυλακιστεί σε εγκαταστάσεις κράτησης της GID. Θα ήταν εντελώς ασυμβίβαστο με το MOU η ενέργεια της Ιορδανίας να παραλάβει τον προσφεύγοντα και, αντί να τον επανεκδικάσει, να τον κρατήσει σε μη γνωστοποιημένο χώρο στην Ιορδανία ή να τον παραδώσει σε τρίτο κράτος. Με την ίδια λογική, ακόμη και αν ανακριθεί από τις αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών ενώ βρίσκεται υπό κράτηση από την GID, το Δικαστήριο δεν βρίσκει κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να αμφισβητεί το συμπέρασμα της SIAC ότι οι ιορδανικές αρχές θα μεριμνούσαν ώστε οι Ηνωμένες Πολιτείες «να μην υπερβούν τα

όρια» ενεργώντας με τρόπο ο οποίος θα παραβίαζε το πνεύμα αν όχι το γράμμα του MOU.

201. Τέταρτον, το MOU μπορεί κάλλιστα, από πλευράς ιορδανικού δικαίου, να μην είναι νομικά δεσμευτικό. Σίγουρα, ως διασφάλιση απέναντι στην παράνομη συμπεριφορά, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με περισσότερο σκεπτικισμό από ό,τι σε μια υπόθεση όπου το Κράτος δεσμεύεται να μην προβεί σε ενέργειες που επιτρέπονται σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο (βλ. παράγραφο 189(v) παραπάνω). Ωστόσο, η SIAC αναγνώρισε την εν λόγω διάκριση. Είναι σαφές από την απόφασή της ότι η SIAC επέδειξε τη δέουσα προσοχή η οποία άρμοζε σε μια τέτοια διασφάλιση (βλ. τις γενικές της διαπιστώσεις για το MOU στις παραγράφους 29 και εξής παραπάνω. Το Δικαστήριο συμμαρύνει την άποψη της SIAC, όχι μόνο γιατί θα υπήρχε πραγματικό και ισχυρό κίνητρο στην παρούσα υπόθεση ώστε να αποφύγει η Ιορδανία να παραβεί τον λόγο της, αλλά και επειδή η υποστήριξη του MOU από τις υψηλότερες κυβερνητικές θέσεις της Ιορδανίας θα μείωνε σημαντικά τον κίνδυνο για τα ανώτερα μέλη της GID, που είχαν λάβει μέρος στις διαπραγματεύσεις για το MOU, να ανεχθούν τη μη συμμόρφωση με τους όρους του.

202. Πέμπτον, ο προσφεύγων επικαλέστηκε τη διαφορά ανάμεσα στην αραβική και αγγλική εκδοχή του MOU ως αποδεικτικό στοιχείο ότι μόνο το κέντρο Adaleh θα έχει πρόσβαση σε αυτόν για τρία χρόνια μετά την απέλασή του. Ωστόσο, το Δικαστήριο θεωρεί ότι αυτό το ζήτημα έχει επιλυθεί από τις διπλωματικές διακοινώσεις οι οποίες ανταλλάχθηκαν ανάμεσα στην κυβέρνηση της Ιορδανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου (βλ. τη δεύτερη κατάθεση του κ. Layden στην παράγραφο 90 παραπάνω), οι οποίες αποσαφηνίζουν ότι το κέντρο Adaleh θα έχει πρόσβαση στον προσφεύγοντα για όσο καιρό παραμένει υπό κράτηση.

203. Έκτον, καθίσταται σαφές ότι το κέντρο Adaleh δεν διαθέτει την ίδια τεχνογνωσία ή πόρους με κορυφαίες ΜΚΟ όπως η Διεθνής Αμνηστία, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού. Ούτε έχει την ίδια φήμη ή κύρος στην Ιορδανία όπως έχει, για παράδειγμα, το ιορδανικό NCHR. Ωστόσο, στην απόφασή της, η SIAC αναγνώρισε αυτό το αδύναμο σημείο. Αναγνώρισε τη «σχετική εμπειρία και εμβέλεια» του κέντρου, αλλά συμπέρανε ότι σημαντικό ήταν το ίδιο το γεγονός των επισκέψεων παρακολούθησης (βλ. παράγραφο 31 παραπάνω). Το Δικαστήριο συμφωνεί με το εν λόγω συμπέρασμα. Επιπλέον, το Δικαστήριο πείστηκε ότι οι δυνατότητες του κέντρου έχουν βελτιωθεί σημαντικά μετά την απόφαση της SIAC, ακόμα και αν δεν διαθέτει άμεση εμπειρία παρακολούθησης. Οι καταθέσεις του κ. Layden δείχνουν ότι το κέντρο έχει λάβει γενναιόδωρη χρηματοδότηση από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πράγμα που από μόνο του προσφέρει έναν βαθμό ανεξαρτησίας για το κέντρο, τουλάχιστον από την ιορδανική κυβέρνηση. Δεδομένου του ευρύτερου ενδιαφέροντος της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου να μεριμνήσει για την τήρηση των διασφαλίσεων,

αναμένεται ότι αυτή η χρηματοδότηση θα συνεχιστεί. Τίποτα δεν θα επέφερε οποιαδήποτε ενδεχόμενη αλλαγή στο νομικό καθεστώς του κέντρου, ακόμη και το γεγονός ότι προσεγγίστηκαν μερικοί άλλοι οργανισμοί ως πιθανοί φορείς παρακολούθησης πριν από αυτό. Αν και η περιγραφή του κ. Wilke ότι ο επικεφαλής του κέντρου, κ. Rababa, φαινόταν να γνωρίζει λίγα για τη νομική διαδικασία που αφορούσε τον προσφεύγοντα στο Ηνωμένο Βασίλειο χαρακτηρίζεται αξιόπιστη, πρέπει τώρα να έχει καταστεί σαφές στον κ. Rababa, από τις συναντήσεις τις οποίες πραγματοποίησε με υπουργούς της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου, ποιος είναι ο ρόλος του κέντρου στην παρακολούθηση, όπως επίσης και η σπουδαιότητα που έχει το εν λόγω ζήτημα για το Ηνωμένο Βασίλειο. Παρομοίως, αν και ο κ. Rababa μπορεί κάλλιστα να διατηρεί οικογενειακούς δεσμούς με τις υπηρεσίες ασφαλείας, όπως κατήγγειλε η κ. Refahi στη δεύτερή της κατάθεση (βλ. παράγραφο 92 παραπάνω), δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να δείχνει ότι άτομο με το οποίο συνδέεται στενά θα είναι αρμόδιο για την κράτηση του προσφεύγοντα. Πιο σημαντικός θεωρείται ο εξονυχιστικός έλεγχος που αναμένει το κέντρο από την ιορδανική και τη διεθνή κοινωνία των πολιτών ως προς τον τρόπο που διεξάγει την παρακολούθηση, ο οποίος πρέπει να υπερβαίνει κάθε απόμακρο κίνδυνο προκατάληψης που ενδέχεται να προκύψει από την πλευρά των οικογενειακών δεσμών του κ. Rababa.

204. Αν και η ακριβής φύση της σχέσης ανάμεσα στο κέντρο και τη θυγατρική του, την Εθνική Ομάδα καταπολέμησης των βασανιστηρίων, είναι ασαφής, φαίνεται ότι η NTCT είναι πλήρως στελεχωμένη και διαθέτει την απαραίτητη διεπιστημονική τεχνογνωσία από την οποία θα αντλήσει στοιχεία για το έργο της παρακολούθησης (βλ. την πρώτη κατάθεση του κ. Layden στην παράγραφο 87 παραπάνω). Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, οποιεσδήποτε και αν ήταν οι καταγγελίες που αφορούσαν τη σύνθεση της NTCT, τον προσφεύγοντα θα επισκεπτόταν μια αντιπροσωπεία η οποία θα περιλάμβανε ιατρικό και ψυχιατρικό προσωπικό που θα ήταν σε θέση να εντοπίσει σωματικά ή ψυχολογικά σημάδια κακομεταχείρισης (βλ. παράγραφο 4(δ) των όρων αναφοράς του κέντρου, παρατίθεται στην παράγραφο 81 παραπάνω). Υπάρχει κάθε λόγος να πιστεύει κανείς ότι η αντιπροσωπεία θα είχε άδεια ιδιωτικής πρόσβασης στον προσφεύγοντα (παράγραφος 4(γ) των όρων αναφοράς, *ibid.*). Θα ήταν σαφέστατα προς το συμφέρον του προσφεύγοντα να συναντήσει την αντιπροσωπεία σύμφωνα με το προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα και έτσι το Δικαστήριο θεωρεί ως αβάσιμο το στοιχείο που υποστηρίζει ότι η GID, προκειμένου να διαφύγει την παρακολούθηση, θα έλεγε στην αντιπροσωπεία ότι ο προσφεύγων δεν ήθελε να τους δει. Στην περίπτωση που η αντιπροσωπεία λάμβανε μια τέτοια απάντηση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι θα ήταν αυτή ακριβώς η κατάσταση που θα οδηγούσε σε «ταχέως κλιμακούμενες διπλωματικές και υπουργικές επαφές και αντιδράσεις» όπως προέβλεψε ο κ. Oakden σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε ενώπιον της SIAC (βλ.

παράγραφο 30 παραπάνω). Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο θεωρεί επαρκές ότι, παρά τους περιορισμούς του, το κέντρο Adaleh θα ήταν σε θέση να εξακριβώσει αν τηρήθηκαν οι διασφαλίσεις.

205. Για τους προαναφερόμενους λόγους το Δικαστήριο συμπεραίνει, με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, ότι η επιστροφή του προσφεύγοντα στην Ιορδανία δεν θα τον εξέθετε σε πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης.

206. Τέλος, κατά τη διάρκεια της γραπτής διαδικασίας, στους διαδίκους τέθηκε μια ερώτηση ως προς το αν υπήρχε κίνδυνος ισόβιας κάθειρξης χωρίς αναστολή για τον προσφεύγοντα και, αν ναι, κατά πόσο συμβατή θα ήταν η ποινή αυτή με το Άρθρο 3 της Σύμβασης. Οι διάδικοι συμφώνησαν ότι δεν υπήρχε τέτοιος κίνδυνος δεδομένου ότι στην Ιορδανία η ισόβια κάθειρξη διαρκεί κανονικά είκοσι έτη. Ο προσφεύγων επίσης αναγνώρισε ότι η διάρκεια της ποινής του θα μπορούσε να εξεταστεί στο πλαίσιο της αιτιάσής του για το Άρθρο 6. Το Δικαστήριο συμφωνεί με τους διαδίκους και θεωρεί ότι, στην περίπτωση του προσφεύγοντα, δεν θα προέκυπτε κανένα ζήτημα σύμφωνα με το Άρθρο 3 αναφορικά με τη διάρκεια οποιασδήποτε ποινής του επιβαλλόταν στην Ιορδανία.

207. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο κρίνει ότι η απέλαση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία δεν θα συνιστούσε παραβίαση του Άρθρου 3 της Σύμβασης.

III. ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

208. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι η επίκληση από τη SIAC μη γνωστοποιημένου στον ίδιο υλικού, προκειμένου να τεκμηριωθεί η αποτελεσματικότητα των διασφαλίσεων που δόθηκαν από την Ιορδανία, ήταν ασύμβατη με το Άρθρο 3 σε συνδυασμό με το Άρθρο 13 της Σύμβασης. Το Άρθρο 13 προβλέπει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο, του οποίου τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που κατοχυρώνονται με την παρούσα Σύμβαση παραβιάστηκαν, έχει δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, ανεξάρτητα από το αν η παραβίαση τελέσθηκε από πρόσωπα που ενεργούσαν κατά την ενάσκηση δημοσίων καθηκόντων τους.»

A. Οι ισχυρισμοί των διαδίκων

1. Κυβέρνηση

209. Η κυβέρνηση ενέκρινε το σκεπτικό της Βουλής των Λόρδων στην παρούσα υπόθεση (βλ. παραγράφους 54-56 παραπάνω). Υποστήριξε ότι η καθιερωμένη νομολογία του Δικαστηρίου κατέστησε σαφές ότι ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο σύμφωνα με το Άρθρο 13 δεν ήταν

απαραίτητο να πληροί όλες τις απαιτήσεις του Άρθρου 6. Το μόνο που απαιτούσε το Άρθρο 13 ήταν ανεξάρτητο και αμερόληπτο έλεγχο της αξίωσης του προσφεύγοντα σχετικά με το Άρθρο 3. Αυτό με τη σειρά του απαιτούσε την πληροφόρηση ενός ανεξάρτητου φορέα εφέσεων για τους λόγους της απέλασης και αν κρινόταν απαραίτητο μέσω ειδικού εκπροσώπου με διαβάθμιση ασφαλείας. Επίσης, ο φορέας θα πρέπει να είναι αρμόδιος για την απόρριψη των ισχυρισμών της εκτελεστικής εξουσίας σε περίπτωση που τις κρίνει ως αυθαίρετες ή παράλογες (*Al-Nashif κατά. Βουλγαρίας*, αριθ. 50963/99, §§ 133–137, 20 Ιουνίου 2002, *C.G. κ.ά. κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 1365/07, §§ 57 και 62, 24 Απριλίου 2008).

210. Οι διαδικασίες της SIAC πληρούσαν σαφώς τις εν λόγω απαιτήσεις. Όπως είχε κρίνει το Δικαστήριο στην υπόθεση *A κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, όπ.π., § 219, επρόκειτο για ένα πλήρως ανεξάρτητο δικαστήριο, το οποίο μπορούσε να εξετάσει όλα τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, απόρρητα και δημόσια. Αυτό συμβαίνει πράγματι, δεδομένης της υποχρέωσης του Secretary of State να αποκαλύπτει στοιχεία τα οποία βοηθούν τον προσφεύγοντα και το γεγονός ότι οι συνεδρίες κεκλεισμένων των θυρών επέτρεψαν στη SIAC να εξετάσει περισσότερα στοιχεία από όσα θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση. Η διαδικασία ενώπιον της SIAC περιλάμβανε εκατέρωθεν ακρόαση με τη συμμετοχή των εκπροσώπων του προσφεύγοντα και, σε συνεδρίες κεκλεισμένων των θυρών, των ειδικών δικηγόρων. Η δικαιοδοσία της SIAC δεν περιοριζόταν στην επανεξέταση της απόφασης της εκτελεστικής εξουσίας για λόγους αυθαιρεσίας ή για λόγους που στερούνται λογικής, για παράδειγμα στην υπόθεση *DD και AS* (βλ. παράγραφο 74 παραπάνω). Στην υπόθεση του προσφεύγοντα, η SIAC είχε δηλώσει στη δημόσια απόφασή της ότι τα απόρρητα αποδεικτικά στοιχεία έπαιζαν περιορισμένο και επιβεβαιωτικό ρόλο στην απόφασή της.

2. Ο προσφεύγων

211. Ο προσφεύγων διαπίστωσε ότι, μετά την υπόθεση *Chahal*, όπ.π., η SIAC και το σύστημα των ειδικών δικηγόρων είχε δημιουργηθεί για να επιτρέψει στον Secretary of State να παρουσιάσει την υπόθεσή του ως προς τους λόγους για τους οποίους το συγκεκριμένο επιστρέφον άτομο αποτελούσε κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια, και όχι για να επιτρέψει την προσκόμιση απόρρητων στοιχείων που αφορούσαν την ασφαλή επιστροφή. Είχε δοθεί υπουργική διαβεβαίωση στη Βουλή για τον σκοπό αυτό όταν ενέκρινε τον νόμο του 1997 (Hansard, HC Deb 26 Νοεμβρίου 1997 vol 301, στο 1040).

212. Το Δικαστήριο δεν είχε επιτρέψει ποτέ, είτε στην υπόθεση *Chahal* ή μεταγενέστερα, η ποιότητα των διασφαλίσεων να ελεγχθεί με βάση στοιχεία που συζητήθηκαν απόρρητα. Επιπλέον, το Δικαστήριο είχε τονίσει στην υπόθεση *Saadi*, όπ. π., § 127, ότι η εξέταση για την ύπαρξη πραγματικού κινδύνου «πρέπει αναγκαστικά να είναι αυστηρή». Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι απαιτούνταν ακόμη μεγαλύτερη αυστηρότητα

σε μια υπόθεση η οποία περιλάμβανε διασφαλίσεις όταν το εναγόμενο Κράτος αναγνώριζε ότι, χωρίς τις εν λόγω διασφαλίσεις, θα υπήρχε πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης. Για τον λόγο αυτό, υποστήριξε ότι έπρεπε να υπάρχει μια ενισχυμένη απαίτηση για διαφάνεια και δικαιοσύνη στη διαδικασία όπου οι διασφαλίσεις θα μπορούσαν να επικαλεστούν γιατί, σε μια τέτοια περίπτωση, το βάρος επωμιζόταν το εναγόμενο κράτος για να διαλύσει οποιαδήποτε αμφιβολία για σοβαρό κίνδυνο κακομεταχείρισης μετά την επιστροφή. Ως εκ τούτου, για θέματα αρχής, δεν θα πρέπει ποτέ να επιτρέπεται σε εναγόμενο Κράτος να επικαλείται εμπιστευτικό υλικό που αφορά την ασφάλεια κατά την επιστροφή. Όχι μόνο γιατί ήταν άδικο να το κάνει, αλλά γιατί διέτρεχε τον απαράδεκτο κίνδυνο να μην έχει την ορθή έκβαση. Δεν επρόκειτο για θεωρητικό ζήτημα στην υπόθεσή του: ήταν σαφές ότι τα απόρρητα στοιχεία ήταν καθοριστικά στην περίπτωση του. Για παράδειγμα, ήταν σαφές ότι τα αποδεικτικά στοιχεία για τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον ενδιαφέρον τους να τον ανακρίνουν συζητήθηκαν σε συνεδρίες κεκλεισμένων των θυρών. Ήταν επίσης σαφές ότι τα απόρρητα στοιχεία είχαν επικαλεστεί προκειμένου να υποστηριχθεί η διαπίστωση της SIAC που υποστήριζε ότι η ηγεσία της GID είχε δεσμευτεί ότι θα τηρήσει τις διασφαλίσεις. Τέλος, υποστήριξε ότι το σύστημα των ειδικών δικηγόρων δεν μπορούσε να μετριάσει τις δυσκολίες που προέκυψαν κατά την αμφισβήτηση των μαρτύρων του Foreign and Commonwealth Office ως προς τη διαπραγμάτευση του MOU.

3. Τρίτοι παρεμβαίνοντες

213. Τα τρίτα μέρη (βλ. παράγραφο 5 παραπάνω) υποστήριξαν ότι ο Λόρδος Phillips έσφαλε στους λόγους σύμφωνα με τους οποίους έκρινε ότι δεν θα υπήρχε αδικία στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της SIAC για τα απόρρητα στοιχεία σχετικά με την ασφάλεια κατά την επιστροφή. Είναι αλήθεια ότι ο επιστρέφων θα είχε κανονικά γνώση μερικών στοιχείων σχετικών με την ασφάλεια κατά την επιστροφή, αλλά αυτό δεν σήμαινε ότι δεν θα ήταν σε πολύ μειονεκτική θέση μη γνωρίζοντας πληροφορίες της κυβέρνησης. Η δικαιοσύνη στη διαδικασία απαιτούσε ο προσφεύγων να ενημερώνεται επαρκώς για την υπόθεση της κυβέρνησης ώστε να μπορέσει να δώσει αποτελεσματικές οδηγίες στον ειδικό δικηγόρο του. Ήταν επίσης λάθος να υποτεθεί ότι ο επιστρέφων δεν θα είχε τίποτα να πει ως απάντηση στην πληροφορία ότι η κυβέρνηση υποδοχής ενδεχομένως να έχει επικοινωνήσει εμπιστευτικά με την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Κανείς ποτέ δεν ξέρει τι διαφορά μπορεί να κάνει η γνωστοποίηση στοιχείων στον προσφεύγοντα. Η ασφαλιστική δικλείδα του ειδικού δικηγόρου δεν ήταν επαρκής. Το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως στην υπόθεση *A κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, όπ.π., είχε αναγνωρίσει τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι ειδικοί δικηγόροι στην υπεράσπιση των συμφερόντων των

επιστρεφόντων στις συνεδρίες που διεξάγονταν κλεισμένων των θυρών ενώπιον της SIAC.

Β. Παραδεκτό

214. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η εν λόγω αιτίαση συνδέεται με την ουσιαστική αιτίαση του προσφεύγοντα σχετικά με το Άρθρο 3 και πρέπει ως εκ τούτου να κηρυχθεί επίσης παραδεκτή.

Γ. Ουσία

215. Οι απαιτήσεις του Άρθρου 13 στο πλαίσιο μιας βάσιμης αξίωσης βάσει του Άρθρου 3 περιγράφηκαν πρόσφατα στην υπόθεση *A. κατά Κάτω Χωρών*, όπ. π., §§ 155-158, η οποία αφορούσε την προτεινόμενη απέλαση υπόπτου για τρομοκρατική δράση στη Λιβύη:

«155. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το Άρθρο 13 εγγυάται τη δυνατότητα προσφυγής σε εθνικό επίπεδο για την επιβολή – και συνεπώς την καταγγελία μη συμμόρφωση με την ουσία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών της Σύμβασης σε οποιαδήποτε μορφή ώστε να διαφυλάσσονται στην εγχώρια έννομη τάξη και λαμβάνοντας υπόψη ότι στα Συμβαλλόμενα Κράτη παρέχεται μια κάποια διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο με τον οποίο συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την εν λόγω διάταξη (βλ. *Shamayen κ.ά. κατά Γεωργίας και Ρωσίας*, αριθ. 36378/02, § 444, ΕΔΑΔ 2005 III). Για να ισχύει το Άρθρο 13, η αιτίαση πρέπει να είναι βάσιμη σύμφωνα με ουσιαστική διάταξη της Σύμβασης. Λαμβάνοντας την παραπάνω διαπίστωση υπόψη σύμφωνα με το Άρθρο 3, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αξίωση του προσφεύγοντα που απορρέει από το Άρθρο 3 ήταν «βάσιμη» και, συνεπώς, το Άρθρο 13 ίσχυε στην παρούσα υπόθεση.

156. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει επιπλέον ότι η προσφυγή που απαιτείται από το Άρθρο 13 πρέπει να έχει νομικά και πρακτικά αποτελέσματα, ιδίως υπό την έννοια ότι η άσκησή της δεν παρεμποδίζεται αδικαιολόγητα από πράξεις ή παραλείψεις των αρχών του εναγόμενου κράτους (βλ. υπόθεση *Shamayen κ.ά.*, όπ. π., § 447). Το Δικαστήριο δεν καλείται να επανεξετάσει γενικά τη συμβατότητα της σχετικής νομοθεσίας και πρακτικής με τη Σύμβαση, αλλά να αποφασίσει αν υπήρχε προσφυγή συμβατή με το Άρθρο 13 της Σύμβασης ώστε να παρασχεθούν στον προσφεύγοντα τα κατάλληλα μέσα όσον αφορά την ουσιαστική αιτίασή του (βλ. μεταξύ άλλων, *G.H.H. κ.ά. κατά Τουρκίας*, αριθ. 43258/98, § 34, ΕΔΑΔ 2000-VIII). Η «αποτελεσματικότητα» της «προσφυγής» κατά την έννοια του Άρθρου 13 δεν εξαρτάται από τη βεβαιότητα της ευνοϊκής έκβασης για τον προσφεύγοντα (*Čonka* *εάοŮ* *ÁĹĕāβdŮ*, αριθ. 51564/99, § 75, ΕΔΑΔ 2002 I, και *Ονούφριου κατά Κύπρου*, αριθ. 24407/04, §§ 119-121, 7 Ιανουαρίου 2010).

157. Το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι το πεδίο της υποχρέωσης του Κράτους σύμφωνα με το Άρθρο 13 ποικίλει ανάλογα με τη φύση του ισχυρισμού του προσφεύγοντα σύμφωνα με τη Σύμβαση. Δεδομένης της μη αναστρέψιμης φύσης της βλάβης που ενδέχεται να συμβεί αν ο εικαζόμενος κίνδυνος βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης γίνει πραγματικότητα και της σημασίας την οποία προσδίδει το Δικαστήριο στο Άρθρο 3, η έννοια της αποτελεσματικής προσφυγής απαιτεί σύμφωνα με το Άρθρο 13 (i) ανεξάρτητο και αυστηρό έλεγχο της αξίωσης ότι υπάρχουν

ουσιαστικοί λόγοι να πιστεύεται ότι υφίσταται πραγματικός κίνδυνος μεταχείρισης αντίθετης με το Άρθρο 3 σε περίπτωση απέλασης του προσφεύγοντα στη χώρα προορισμού, και (ii) την παροχή αποτελεσματικής δυνατότητας αναστολής της επιβολής μέτρων των οποίων τα αποτελέσματα είναι πιθανώς μη αναστρέψιμα (βλ. *Shamayen κ.ά.*, όπ.π., § 460· *Olaechea Cahuas κατά Ισπανίας*, αριθ. 24668/03, § 35, ΕΔΑΔ 2006-Χ και *Salah Sheekh κατά Κάτω Χωρών*, αριθ. 1948/04, § 154, ΕΔΑΔ 2007 Ι).

158. Η δικαστική διαδικασία επανεξέτασης περιλαμβάνει, καταρχήν, την αποτελεσματική προσφυγή κατά την έννοια του Άρθρου 13 της Σύμβασης σε σχέση με τις καταγγελίες στο πλαίσιο της απέλασης, με την προϋπόθεση ότι τα δικαστήρια μπορούν να επανεξετάσουν αποτελεσματικά τη νομιμότητα της διακριτικής ευχέρειας της εκτελεστικής εξουσίας σε ουσιαστικούς και διαδικαστικούς λόγους και να ακυρώνουν αποφάσεις όπου κρίνεται απαραίτητο (βλ. *Slivenko κατά Λετονίας* (απόφ.) [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 48321/99, § 99, ΕΔΑΔ 2002-ΙΙ).»

216. Αν και το Δικαστήριο έκρινε ότι θα υπήρχε παραβίαση του Άρθρου 3 σε περίπτωση που ο προσφεύγων απελαυνόταν στη Λιβύη, δεν διαπίστωσε καμιά παραβίαση του Άρθρου 13. Οι αποφάσεις του υπουργού της ολλανδικής κυβέρνησης να απορρίψει το αίτημα του προσφεύγοντα για χορήγηση ασύλου και να επιβάλλει απαγόρευση εισόδου είχαν επανεξεταστεί από δικαστήριο μετά από άσκηση έφεσης και ο προσφεύγων δεν είχε παρεμποδιστεί να αμφισβητήσει τις εν λόγω αποφάσεις. Η γνωστοποίηση της έκθεσης της υπηρεσίας πληροφοριών σε δικαστή της υπόθεσης δεν είχε υπονομεύσει την ανεξαρτησία των εγχώριων δικαστηρίων κατά τη διαδικασία και δεν μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα δικαστήρια είχαν ασκήσει λιγότερο αυστηρό έλεγχο για την αξίωση του προσφεύγοντα αναφορικά με το Άρθρο 3. Η ίδια η έκθεση δεν αναφερόταν στον φόβο του προσφεύγοντα ότι θα υποβληθεί σε κακομεταχείριση στη Λιβύη, αλλά κατά πόσον συνιστούσε απειλή για την εθνική ασφάλεια των Κάτω Χωρών (παράγραφοι 159 και 160 της απόφασης).

217. Η ίδια προσέγγιση υιοθετήθηκε στην υπόθεση *C.G. κ.ά. κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 1365/07, § 57, 24 Απριλίου 2008 και στην υπόθεση *Kaushal κ.ά. κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 1537/08, § 36, 2 Σεπτεμβρίου 2010, οι οποίες αφορούσαν απέλαση για λόγους εθνικής ασφαλείας. Σε κάθε υπόθεση, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι τα εγχώρια δικαστήρια δεν είχαν υποβάλλει σε ουσιαστικό έλεγχο τον ισχυρισμό της εκτελεστικής εξουσίας ότι συνιστούσε κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια. Το Δικαστήριο, διαπιστώνοντας παραβίαση του Άρθρου 13 σε κάθε υπόθεση, έκρινε τα εξής:

«Αν έχει διαταχθεί απέλαση για λόγους εθνικής ασφαλείας, ενδέχεται να χρειαστούν ορισμένοι διαδικαστικοί περιορισμοί για να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει διαρροή επιζήμια για την εθνική ασφάλεια και μια ανεξάρτητη αρχή εφέσεων μπορεί να κληθεί να παράσχει μεγάλη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την αξιολόγηση της εκτελεστικής εξουσίας. Ωστόσο, οι εν λόγω περιορισμοί δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να αιτιολογήσουν την απόρριψη των προσφυγών συνολικά όποτε η εκτελεστική εξουσία επιλέγει να επικαλεστεί τον όρο 'εθνική ασφάλεια'. Ακόμη και όταν έχει υποβληθεί ισχυρισμός περί απειλής για την εθνική ασφάλεια, η εγγύηση

μιας αποτελεσματικής προσφυγής προϋποθέτει τουλάχιστον ότι η αρμόδια αρχή εφέσεων θα ενημερώνεται για τους λόγους έκδοσης της απόφασης απέλασης, ακόμη και στην περίπτωση που αυτοί οι λόγοι δεν δημοσιοποιούνται. Η αρχή πρέπει να είναι αρμόδια να απορρίψει τον ισχυρισμό της εκτελεστικής εξουσίας περί απειλής για την εθνική ασφάλεια σε περίπτωση που τον κρίνει ως αυθαίρετο ή παράλογο. Πρέπει να υπάρχει μια μορφή εκατέρωθεν ακρόασης και αν κριθεί απαραίτητο μέσω ειδικού αντιπροσώπου που φέρει διαβάθμιση ασφαλείας.»

218. Το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσέγγιση που υιοθετήθηκε στην υπόθεση *A. κατά Κάτω Χωρών, C.G. κ.ά. και Kaushal κ.ά.*, όπ.π., πρέπει να ισχύσει και στην παρούσα υπόθεση και, θεωρεί ότι δεν υπάρχει παραβίαση του Άρθρου 13, για τους εξής λόγους:

219. Πρώτον το Δικαστήριο δεν πιστεύει ότι υπάρχει κανένα υποστηρικτικό στοιχείο στις εν λόγω υποθέσεις (ή οπουδήποτε αλλού στη νομολογία του) όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα ότι υπάρχει ενισχυμένη απαίτηση για διαφάνεια και δικαιοσύνη κατά τη διαδικασία όπου επικαλούνται οι διασφαλίσεις. Όπως συμβαίνει σε όλες τις υποθέσεις που αφορούν το Άρθρο 3, αυτό που απαιτείται είναι αμερόληπτος και αυστηρός έλεγχος. Επιπλέον, όπως καθιστούν σαφές οι υποθέσεις *C.G. κ.ά. και Kaushal κ.ά.*, το Άρθρο 13 της Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως επιβολή απόλυτης απαγόρευσης στα εγχώρια δικαστήρια να παραλαμβάνουν απόρρητα αποδεικτικά στοιχεία, με την προϋπόθεση ότι τα συμφέροντα του προσφεύγοντα προστατεύονται πάντα ενώπιον των εν λόγω δικαστηρίων.

220. Δεύτερον το Δικαστήριο έχει κρίνει προηγουμένως ότι η SIAC συνιστά πλήρως ανεξάρτητο δικαστήριο (βλ. *A κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, όπ.π., § 219). Στην παρούσα υπόθεση, όπως και σε κάθε έφεση που εξετάζει, η SIAC είχε ενημερωθεί πλήρως για την υπόθεση εθνικής ασφαλείας του Secretary of State εναντίον του προσφεύγοντα. Ήταν σε θέση να ακυρώσει την εντολή απέλασης σε περίπτωση που η υπόθεση του Secretary of State δεν έβγαζε άκρη. Εντέλει, η SIAC διαπίστωσε ότι η υπόθεση ήταν «καλά τεκμηριωμένη». Οι λόγοι για το εν λόγω συμπέρασμα περιγράφονται εκτενώς στη δημόσια απόφασή της.

221. Τρίτον, αν και η Βουλή μπορεί αρχικά να μην σκόπευε να εξετάσει απόρρητα στοιχεία για την ασφάλεια κατά την επιστροφή, ωστόσο δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, από πλευράς εσωτερικού δικαίου, μπορεί να το κάνει, με την προϋπόθεση ότι τα απόρρητα στοιχεία γνωστοποιούνται στους ειδικούς δικηγόρους. Επιπρόσθετα, όπως διαπίστωσε η κυβέρνηση, η SIAC εξουσιοδοτείται να διεξαγάγει πλήρη επανεξέταση επί της ουσίας ως προς την ασφάλεια του κρατούμενου κατά την επιστροφή και να ακυρώσει την εντολή απέλασης αν πιστεύει ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος κακομεταχείρισης.

222. Τέταρτον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τόσο ο προσφεύγων όσο και οι τρίτοι παρεμβαίνοντες έχουν υποστηρίξει ότι η συμμετοχή των ειδικών δικηγόρων στις εφέσεις ενώπιον της SIAC δεν επαρκούν ώστε να εκπληρώνει η SIAC τις απαιτήσεις του Άρθρου 13. Το Δικαστήριο δεν έχει

πειστεί ότι ισχύει στην περίπτωση αυτή. Στην υπόθεση *A. κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, ό.π., το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως εξέτασε τη λειτουργία του συστήματος του ειδικού δικηγόρου στο πλαίσιο εφέσεων ενώπιον της SIAC εναντίον της απόφασης του Secretary of State να θέσει υπό κράτηση πρόσωπα που θεωρούσε ύποπτα για τρομοκρατική δράση και τα οποία πίστευε ότι εγκυμονούσαν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια. Το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως θεώρησε ότι, σε τέτοιες εφέσεις, ο ειδικός δικηγόρος δεν μπορούσε να εκτελέσει τα καθήκοντά του με χρήσιμο τρόπο εκτός αν ο κρατούμενος λάμβανε επαρκή πληροφόρηση για τις καταγγελίες σε βάρος του προκειμένου να δώσει στον ειδικό δικηγόρο αποτελεσματικές οδηγίες (παράγραφος 220 της απόφασης). Ως εκ τούτου, ήταν απαραίτητο να εξεταστεί, σε κάθε υπόθεση, αν η φύση των δημόσιων αποδεικτικών στοιχείων εναντίον του κάθε προσφεύγοντα συνεπαγόταν ότι ήταν σε θέση να αμφισβητήσει αποτελεσματικά τις καταγγελίες εις βάρος του (παράγραφοι 221-224).

223. Υπάρχει, ωστόσο, μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στις εν λόγω εφέσεις και την παρούσα υπόθεση. Στην υπόθεση *A. κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, ό.π., οι προσφεύγοντες κρατούνταν εξαιτίας των καταγγελιών που υποβλήθηκαν σε βάρος τους από τον Secretary of State. Στην παρούσα υπόθεση, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τον κίνδυνο κακομεταχείρισης στην Ιορδανία, δεν στοιχειοθετήθηκε καμιά υπόθεση σε βάρος του προσφεύγοντα ενώπιον της SIAC. Αντίθετα, ο προσφεύγων ισχυριζόταν ότι θα διέτρεχε πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης αν απελαυνόταν στην Ιορδανία. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, δεν υπάρχει κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι, με την παραλαβή απόρρητων στοιχείων για το εν λόγω ζήτημα, η SIAC, υποβοηθούμενη από τους ειδικούς δικηγόρους, παρέλειψε να υποβάλλει σε αυστηρό έλεγχο τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα. Επίσης, το Δικαστήριο δεν πείστηκε ότι, επικαλούμενη τα απόρρητα στοιχεία, η SIAC διέτρεχε απαράδεκτο κίνδυνο να καταλήξει σε εσφαλμένο αποτέλεσμα. Στον βαθμό που υπήρχε τέτοιος κίνδυνος, μετριαζόταν από την παρουσία των ειδικών δικηγόρων.

224. Τέλος, το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι μία από τις δυσκολίες της μη γνωστοποίησης των στοιχείων είναι ότι κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει σίγουρα τι διαφορά μπορεί να κάνει η γνωστοποίηση στοιχείων. Ωστόσο, θεωρεί ότι μια τέτοια δυσκολία δεν προέκυψε στην παρούσα υπόθεση. Ακόμα και αν υποθεθεί ότι τα απόρρητα στοιχεία που αφορούσαν το ενδιαφέρον των Ηνωμένων Πολιτειών για αυτόν εξετάζονταν, τη δέσμευση της GID για τήρηση των διασφαλίσεων και τη διαπραγμάτευση του Foreign and Commonwealth Office για το MOU, το Δικαστήριο πιστεύει ότι τα εν λόγω ζητήματα είναι πολύ γενικά. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να υποθεθεί ότι, αν ο προσφεύγων είχε δει τα απόρρητα στοιχεία, θα ήταν σε θέση να τα αμφισβητήσει με τρόπο που οι ειδικοί δικηγόροι δεν θα μπορούσαν.

225. Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, αναφορικά με την αιτίαση του προσφεύγοντα σε σχέση με το Άρθρο 13, η διαδικασία της

SIAC πληρούσε τις απαιτήσεις του Άρθρου 13 της Σύμβασης. Συνεπώς, δεν υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διάταξης.

IV. ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

226. Σύμφωνα με το Άρθρο 5 της Σύμβασης, ο προσφεύγων κατήγγειλε πρώτα, ότι, σε περίπτωση που απελαυνόταν, θα υπήρχε πραγματικός κίνδυνος κατάφωρης άρνησης του δικαιώματός του στην ελευθερία όπως κατοχυρώνεται από το εν λόγω Άρθρο λόγω της δυνατότητας που παρέχει το ιορδανικό δίκαιο για κράτηση σε απομόνωση διάρκειας έως και 50 ημερών. Δεύτερον, επίσης σύμφωνα με το Άρθρο 5, ισχυρίστηκε ότι θα στερούνταν νομική αρωγή κατά τη διάρκεια μιας τέτοιας κράτησης. Τέλος, ισχυρίστηκε ότι, αν καταδικαζόταν στην επανεκδίκαση της υπόθεσής του, οποιαδήποτε ποινή φυλάκισης θα συνιστούσε κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 5 εφόσον θα είχε επιβληθεί ως αποτέλεσμα της κατάφωρης παράβασης του Άρθρου 6.

Το Άρθρο 5, όπου ενδείκνυται, προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια. Κανένα πρόσωπο δεν στερείται την ελευθερία του, με την εξαίρεση των παρακάτω περιπτώσεων και σύμφωνα με μια διαδικασία που περιγράφεται στο νόμο:

...

(γ) η νόμιμη σύλληψη ή κράτηση προσώπου που αποσκοπεί στο να οδηγηθεί ενώπιον της αρμόδιας νομικής αρχής, εφόσον υπάρχει η εύλογη υποψία ότι έχει τελέσει ένα αδίκημα ή όταν εύλογα θεωρείται αναγκαία προκειμένου να αποτραπεί από την νέα τέλεση του αδικήματος ή η διαφυγή του.

...

3. Κάθε πρόσωπο που έχει συλληφθεί ή κρατείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 (γ) του παρόντος Άρθρου, οδηγείται άμεσα ενώπιον δικαστή ή άλλου λειτουργού εξουσιοδοτημένου από το νόμο να ασκεί δικαιοδοτικές αρμοδιότητες και έχει δικαίωμα να δικαστεί εντός εύλογου χρόνου ή να αφεθεί ελεύθερος κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας. Η άφεση μπορεί να προϋποθέτει εγγυήσεις για την εμφάνιση στη δίκη.»

A. Οι ισχυρισμοί των διαδίκων

1. Η Κυβέρνηση

227. Η Κυβέρνηση δεν αναγνώρισε ότι το Άρθρο 5 θα μπορούσε να επικαλεστεί σε υπόθεση απέλασης (το Δικαστήριο είχε αμφισβητήσει τη δυνατότητα επίκλησής του στην υπόθεση *Tomic κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (απόφ.), 17837/03, 14 Οκτωβρίου 2003). Ακόμη και αν ήταν δυνατόν, δεν προέκυπτε κανένα ζήτημα στην παρούσα υπόθεση επειδή ο προσφεύγων

δεν θα κρατούνταν για μακρά περίοδο πριν από την προσαγωγή του ενώπιον του δικαστηρίου. Η SIAC είχε κρίνει ότι ήταν πιθανή η προσαγωγή του ενώπιον «δικαστικής αρχής» εντός 48 ωρών, ακόμη και αν υπήρχε μόνο ένας εισαγγελέας με δικαστική ιδιότητα. Η έκθεση των κ. Al-Khalili και Najdawi επιβεβαίωσε ότι ο γενικός εισαγγελέας ήταν δικαστικός υπάλληλος. Επίσης, ανέφερε ότι η 48ωρη περίοδος εντός της οποίας η αστυνομία έπρεπε να ενημερώσει τις νομικές αρχές για οποιαδήποτε σύλληψη είχε μειωθεί στις 24 ώρες (βλ. παραγράφους 95 και 96 παραπάνω). Η SIAC είχε επίσης κρίνει ότι οι παρατάσεις της διάρκειας κράτησης έως και πενήντα ημέρες ήταν απίθανο να εφαρμοστούν (βλ. παράγραφο 41 παραπάνω). Και οι δύο διαπιστώσεις της SIAC είχαν γίνει δεκτές από το εφετείο και τη Βουλή των Λόρδων. Στη Βουλή των Λόρδων, ο Λόρδος Phillips είχε επίσης διαπιστώσει ότι η κράτηση για 50 ημέρες απείχε πολύ από κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 5 (βλ. παράγραφο 58 παραπάνω) και, αν και δεν αναγνώρισε ως πιθανή την κράτηση για πενήντα ημέρες, η Κυβέρνηση επικαλέστηκε το συμπέρασμά του.

228. Η Κυβέρνηση επίσης δήλωσε ότι η διασφάλιση του MOU περί άμεσης προσαγωγής του προσφεύγοντα ενώπιον δικαστή δεν ίσχυε μόνο για οποιαδήποτε κράτηση πριν από την επανεκδίκαση αδικημάτων για τα οποία είχε καταδικαστεί ερήμην, αλλά για οποιαδήποτε περίοδο κράτησης στην Ιορδανία. Τέλος, δεδομένου ότι η Κυβέρνηση δεν αναγνώριζε ότι η επανεκδίκαση του προσφεύγοντα θα συνιστούσε κατάφωρη αρνησιδικία, θεώρησε ότι δεν προέκυπτε κανένα ζήτημα σύμφωνα με το Άρθρο 5 αναφορικά με οποιαδήποτε ποινή φυλάκισης η οποία ήταν πιθανόν να επιβληθεί στον προσφεύγοντα.

2. Ο προσφεύγων

229. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι τα αποδεικτικά στοιχεία έδειχναν πως οι ισλαμιστές κρατούμενοι κρατούνταν καθημερινά σε απομόνωση για πενήντα ημέρες, μετά από εντολή του γενικού εισαγγελέα. Μια τέτοια περίοδος υπερέβαινε κατά πολύ την προθεσμία που είχε οριστεί από το Δικαστήριο (*Brogan κ.ά. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 29 Νοεμβρίου 1988, §§ 61-62, Series A αριθ. 145-B, *Öcalan*, όπ.π., § 103) και την οποία αναγνώριζε το διεθνές δίκαιο (βλ. παράγραφο 155 παραπάνω). Επίσης ήταν αντίθετο με τη νομολογία του Δικαστηρίου και το διεθνές δίκαιο ο εισαγγελέας ο οποίος είχε διεξαγάγει έρευνα να είναι αρμόδιος για τον προσδιορισμό της νομιμότητας της συνεχούς κράτησης. Ακόμη περισσότερο όταν ο γενικός εισαγγελέας σε υποθέσεις ασφάλειας του ιορδανικού κράτους ήταν αξιωματικός του στρατού. Επιπλέον, δεδομένου ότι το MOU δεν όριζε τι σήμαινε η φράση «αμελλητί ενώπιον δικαστή», ο προσφεύγων θεώρησε ότι ο μόνος λόγος για τη διαπίστωση της SIAC ότι θα προσαγόταν ενώπιον δικαστικής αρχής εντός 48 ωρών ήταν η απόδειξη του μάρτυρα του Foreign and Commonwealth Office, που αρχικά αρμόδιο για το MOU, του κ. Oakden. Ωστόσο, ήταν προφανές από την έκθεση των κ.

Al-Khalili και Najdawi ότι τα εν λόγω στοιχεία βασίστηκαν αποκλειστικά στην αντίληψη ότι ο προσφεύγων θα προσαγόταν ενώπιον του γενικού εισαγγελέα.

B. Παραδεκτό

230. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο εν λόγω ισχυρισμός δεν είναι προφανώς αβάσιμος, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν θεωρείται απαράδεκτος για κάποιον άλλο λόγο. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτός.

Γ. Ουσία

1. Ισχύει το Άρθρο 5 σε μια υπόθεση απέλασης;

231. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι, στην υπόθεση *Tomic*, ό.π., αμφέβαλε για το αν το Άρθρο 5 θα μπορούσε να επικαλεστεί σε υπόθεση απέλασης. Ωστόσο, υπενθυμίζει επίσης ότι στην υπόθεση *Babar Ahmad κ.ά.*, §§ 100-116, ό.π., οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ότι αν εκδίδονταν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και είτε χαρακτηρίζονταν ως μαχητές του εχθρού είτε υπόκειντο σε παράδοση, τότε θα υπήρχε πραγματικός κίνδυνος παραβιάσεων των Άρθρων 3, 5 και 6 της Σύμβασης. Η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών είχε δώσει διασφαλίσεις ότι οι προσφεύγοντες δεν θα χαρακτηρίζονταν ούτε θα δικάζονταν ενώπιον ομοσπονδιακών δικαστηρίων. Ενώπιον των εγχώριων δικαστηρίων και του παρόντος Δικαστηρίου, οι αιτιάσεις των προσφευγόντων εξετάζονταν με την προϋπόθεση ότι πληρούσαν τα κριτήρια ως μαχητές του εχθρού και ότι, αν χαρακτηρίζονταν κατ' αυτόν τον τρόπο, θα υπήρχε πραγματικός κίνδυνος παραβίασης των Άρθρων 3, 5 και 6 της Σύμβασης. Τελικά, οι καταγγελίες απορρίφθηκαν ως προδήλως αβάσιμες επειδή οι διασφαλίσεις που είχαν δοθεί από τις Ηνωμένες Πολιτείες επαρκούσαν για να αποσοβήσουν κάθε πραγματικό κίνδυνο χαρακτηρισμού ή παράδοσης. Επίσης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά την εξέταση της καταγγελίας του προσφεύγοντα σχετικά με το Άρθρο 6 στην υπόθεση *Al-Moayad*, ό.π., § 101, έκρινε ότι:

«Μια κατάφωρη άρνηση για διεξαγωγή δίκαιης δίκης, και με αυτόν τον τρόπο αρνησιδικίας, αναμφίβολα συμβαίνει στην περίπτωση που το άτομο κρατείται λόγω υποψιών ότι έχει σχεδιάσει ή διαπράξει ποινικό αδίκημα χωρίς να έχει καμιά πρόσβαση σε ανεξάρτητη και αμερόληπτη δίκη προκειμένου να επανεξεταστεί η νομιμότητα της κράτησής του και, αν οι υποψίες αποδειχθούν αβάσιμες, να αφηθεί ελεύθερο (παράλειψη παραπομπών)».

Δεδομένου ότι η διαπίστωση έγινε στο πλαίσιο της αιτίασης του προσφεύγοντα ότι θα κρατούνταν χωρίς δίκη στον Κόλπο του Γκουαντάναμο, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι εν λόγω διαπιστώσεις πρέπει να έχουν ακόμη μεγαλύτερη ισχύ στο Άρθρο 5 της Σύμβασης.

232. Το Δικαστήριο επίσης θεωρεί ότι θα ήταν παράλογο αν ένας προσφεύγωντας ο οποίος αντιμετώπιζε ποινή φυλάκισης στο Κράτος υποδοχής μετά από μια κατάφωρα άδικη δίκη θα μπορούσε να επικαλεστεί το Άρθρο 6 για να αποτρέψει την απέλασή του στο εν λόγω Κράτος, αλλά ένας προσφεύγωντας ο οποίος αντιμετώπιζε ποινή φυλάκισης χωρίς καμιά δίκη δεν θα μπορούσε να επικαλεστεί το Άρθρο 5 για να αποτρέψει την απέλασή του. Επίσης, μπορεί κάλλιστα να υπάρξει περίπτωση όπου ένας προσφεύγων να έχει καταδικαστεί ήδη στο Κράτος υποδοχής μετά από μια κατάφωρα άδικη δίκη και να εκδοθεί στο εν λόγω Κράτος για να εκτίσει την ποινή φυλάκισης. Αν δεν υπήρχε δυνατότητα επανεισαγωγής της εν λόγω ποινικής διαδικασίας κατά την επιστροφή του, δεν θα μπορούσε να επικαλεστεί το Άρθρο 6 γιατί δεν θα υπήρχε κίνδυνος επιπλέον κατάφωρης αρνησιδικίας. Θα ήταν παράλογο αν ο εν λόγω προσφεύγων δεν μπορούσε να επικαλεστεί το Άρθρο 5 για να αποτρέψει την έκδοσή του (βλ., τηρουμένων των αναλογιών, την υπόθεση *Stoichkov κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 9808/02, §§ 51-56, 24 Μαρτίου 2005· *Plaşcu ε.Ü. εάδÜ Ėđ'ëääáßáñ εάέ Νύόβάñ* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 48787/99, §§ 461-464, ΕΔΑΔ 2004-VII).

233. Ως εκ τούτου το Δικαστήριο θεωρεί ότι, παρά τις αμφιβολίες που διατυπώνονται στην υπόθεση *Tomić*, είναι πιθανό να ισχύει το Άρθρο 5 σε υπόθεση απέλασης. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ένα Συμβαλλόμενο Κράτος θα παραβίαζε το άρθρο 5 της Σύμβασης, αν απομάκρυνε κάποιον προσφεύγοντα σε ένα Κράτος, όπου αυτός θα βρισκόταν σε σοβαρό κίνδυνο κατάφωρης παραβίασης του εν λόγω άρθρου. Ωστόσο, όπως και με το Άρθρο 6, θα πρέπει να ισχύει ανώτατο όριο. Μια κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 5 θα συνέβαινε, για παράδειγμα, μόνον αν το Κράτος υποδοχής έθετε αυθαίρετα υπό κράτηση τον προσφεύγοντα για πολλά χρόνια χωρίς καμιά πρόθεση να τον προσαγάγει σε δίκη. Κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 5 ενδέχεται επίσης να διαπραχθεί σε περίπτωση που ο προσφεύγων θα κινδύνευε να φυλακιστεί για σημαντική περίοδο στο Κράτος υποδοχής, έχοντας προηγουμένως καταδικαστεί μετά από κατάφωρα άδικη δίκη.

2. Θα υπήρχε κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 5 στην εν λόγω υπόθεση;

234. Το Δικαστήριο κρίνει ότι η δεύτερη και τρίτη αιτίαση του προσφεύγοντα σύμφωνα με το εν λόγω Άρθρο (απουσία νομικής αρωγής και πιθανή κράτηση μετά από κατάφωρα άδικη δίκη) εξετάζονται όπως αρμόζει σύμφωνα με το Άρθρο 6. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να εξεταστεί μόνο η πρώτη αιτίαση (πιθανότητα κράτησης σε απομόνωση για έως και 50 ημέρες) σύμφωνα με το Άρθρο 5.

235. Εφαρμόζοντας τις αρχές που περιγράφονται στην παράγραφο 233 παραπάνω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν θα υπήρχε κανένας πραγματικός κίνδυνος κατάφωρης παράβασης του Άρθρου 5 αναφορικά με την προδικαστική κράτηση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία. Το Δικαστήριο

διατηρεί σοβαρές αμφιβολίες για κατά πόσον ο γενικός εισαγγελέας, ένας υπάλληλος της GID ο οποίος είναι άμεσα υπεύθυνος για τη δίωξη, και του οποίου το γραφείο βρίσκεται εντός του κτιρίου της GID, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως «δικαστής ή υπάλληλος εξουσιοδοτημένος από τον νόμο να ασκεί δικαστική εξουσία» (βλ. για παράδειγμα, *Medvedyev κ.ά. κατά Γαλλίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 3394/03, § 124, ΕΔΑΔ 2010-..., και *Kulomin κατά Ουγγαρίας* όπ.π. στην παράγραφο 155 παραπάνω). Ακολούθως, δίνεται μικρό βάρος στο γεγονός ότι, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας της Ιορδανίας, ο προσφεύγων θα προσαγόταν ενώπιον του εισαγγελέα εντός εικοσιτεσσάρων ωρών (βλ. έκθεση κ. Al-Khalila (sic) και Najdawī στην παράγραφο 96 παραπάνω). Ωστόσο, η Ιορδανία σκοπεύει σαφώς να προσαγάγει τον προσφεύγοντα σε δίκη και πρέπει να το κάνει εντός των πενήντα ημερών από την κράτησή του. Το Δικαστήριο συμφωνεί με τον Λόρδο Phillips ότι η κράτηση των πενήντα ημερών υπολείπεται κατά πολύ της διάρκειας της κράτησης που απαιτείται για να διαπραχθεί κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 5 και, συνεπώς, δεν θα υπήρχε καμιά παραβίαση του εν λόγω άρθρου σε περίπτωση που ο προσφεύγων απελαυνόταν στην Ιορδανία.

V. ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

236. Σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Σύμβασης, ο προσφεύγων κατήγγειλε επιπλέον ότι θα υπήρχε πραγματικός κίνδυνος κατάφωρης αρνησιδικίας αν η υπόθεσή του επανεκδικαζόταν στην Ιορδανία για οποιοδήποτε από τα αδικήματα για τα οποία έχει καταδικαστεί ερήμην.

Το Άρθρο 6, όπου ενδείκνυται, προβλέπει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σε δίκαιη ... ακρόαση από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει ιδρυθεί από το νόμο, για την εκδίκαση υποθέσεων ... ποινικής κατηγορίας εναντίον του».

A. Οι ισχυρισμοί των διαδίκων

1. Κυβέρνηση

237. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το Δικαστήριο θα πρέπει να εγκρίνει την προσέγγιση της Βουλής των Λόρδων και να κρίνει ότι το Άρθρο 6 θα επιστρατευόταν μόνο σε περίπτωση που στο πλαίσιο της ετεροδικίας η διεξαγωγή μιας άδικης δίκης στο Κράτος υποδοχής θα είχε σοβαρές συνέπειες για τον προσφεύγοντα. Αναγνώρισε, ωστόσο, ότι στην παρούσα υπόθεση θα υπήρχαν σοβαρές συνέπειες για τον προσφεύγοντα αν καταδικαζόταν και, συνεπώς, αναγνώρισε ότι ευσταθούσε η περίπτωση της «κατάφωρης αρνησιδικίας».

238. Η Κυβέρνηση υποστήριξε επιπλέον ότι η «κατάφωρη άρνηση» έπρεπε να ερμηνευτεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συνεπάγεται παράβαση η οποία θα είναι «τόσο ουσιώδης ώστε να ισοδυναμεί με αναίρεση ή την εξάλειψη της ίδιας της ουσίας του κατοχυρωμένου δικαιώματος» (βλ. την αποκλίνουσα γνωμοδότηση στην υπόθεση *Mamatkulov και Askarov*, όπ.π). Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της κυβέρνησης, αυτή ήταν μια αυστηρή περίπτωση, η οποία θα ίσχυε σε πολύ εξαιρετικές περιστάσεις. Επιπλέον, απαιτούνταν ουσιαστικοί λόγοι για να αποδειχθεί ότι υπήρχε κατάφωρη αρνησιδικία.

239. Η Κυβέρνηση ενέκρινε την αιτιολόγηση της SIAC και της Βουλής των Λόρδων ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις της κατάφωρης αρνησιδικίας στην παρούσα υπόθεση. Αναγνώρισε ότι υπήρχε έλλειψη δομικής ανεξαρτησίας στο Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, αλλά αυτό αποκαταστάθηκε με έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Δεν υπήρχε τίποτα καταρχήν ή στη νομολογία του Δικαστηρίου που να υποστήριζε ότι η έλλειψη δομικής ανεξαρτησίας ενός δικαστηρίου σήμαινε αυτόματα ότι θα υπήρχε και κατάφωρη αρνησιδικία. Η αξιολόγηση του βαθμού αδικίας είναι πάντα απαραίτητη και θα μπορούσε να γίνει μόνο σε ευρύτερη βάση και όχι εξετάζοντας απλά την έλλειψη δομικής ανεξαρτησίας. Συνεπώς, πρέπει να δίνεται μικρό βάρος στη διεθνή κριτική του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας ή στις διεθνείς εκθέσεις σχετικά με τη δίκη πολιτών από τα στρατιωτικά δικαστήρια.

240. Το ίδιο ίσχυε για την έλλειψη νομικής αρωγής προδικαστικά. Το Άρθρο 6 δεν χορηγούσε κανένα απολύτως δικαίωμα για νομική αρωγή. Ήταν σαφές από τις διαπιστώσεις της SIAC ότι οι ιορδανικές αρχές θα λειτουργούσαν προσεκτικά στην υπόθεση του προσφεύγοντα και θα είχαν απόλυτη επίγνωση ότι η επανεκδίκαση του προσφεύγοντα θα τύχαινε στενής παρακολούθησης. Για παράδειγμα, τα ιορδανικά δικαστήρια ήταν απίθανο να επικαλεστούν οτιδήποτε είχε ισχυριστεί ο προσφεύγων κατά τη διάρκεια της ανάκρισης από την GID το οποίο δεν είχε ειπωθεί ξανά ενώπιον του γενικού εισαγγελέα. Το ιορδανικό δίκαιο επέτρεπε δικαιολογημένα την απουσία δικηγόρου μόνο ενώπιον του εισαγγελέα (βλ. την έκθεση των κ. Al-Khalila (sic) και Najdawi στην παράγραφο 97 παραπάνω).

241. Η κυβέρνηση αναγνώρισε ότι η αποδοχή αποδεικτικών στοιχείων που είχαν αποκτηθεί μέσω βασανισμού του κατηγορουμένου θα καθιστούσε τη δίκη του τελευταίου άδικη. Ωστόσο, η ίδια πρόταση δεν ίσχυε για στοιχεία τα οποία είχαν αποκτηθεί από κακομεταχείριση και τα οποία δεν ισοδυναμούσαν με βασανιστήρια: ακόμα και σε «εγχώρια» πλαίσια, το Δικαστήριο έκανε διάκριση ανάμεσα στην αδικία ως αποτέλεσμα στοιχείων τα οποία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια και σε στοιχεία τα οποία είχαν αποκτηθεί με άλλες μορφές κακομεταχείρισης. Όταν η κακομεταχείριση δεν έφτανε το επίπεδο των βασανιστηρίων, υπήρχε διακριτική ευχέρεια ως προς το κατά πόσον μπορούσαν να αξιοποιηθούν στη δίκη τα στοιχεία που

είχαν αποκτηθεί από κακομεταχείριση (*Jalloh κατά Γερμανίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 54810/00, §§ 99, 106-107, ΕΔΑΔ 2006-IX). Επιπλέον, σχετικά με τη διάκριση ανάμεσα στα βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης, το Δικαστήριο υιοθετούσε το υψηλό κριτήριο που περιγράφεται στο Άρθρο 1 της UNCAT (βλ. παράγραφο 125 παραπάνω). Στην παρούσα υπόθεση, η SIAC δεν είχε διαπιστώσει ότι τα στοιχεία εναντίον του προσφεύγοντα είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια, αλλά είχε εντοπίσει μόνο ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος να είχαν αποκτηθεί με κακομεταχείριση που αντέβαινε στο Άρθρο 3. Ακολούθως, δεν υπήρχε κανένας λόγος να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η χρήση των εν λόγω στοιχείων συνεπαγόταν αυτόματα και κατάφωρη αρνησιδικία.

242. Η Κυβέρνηση επίσης υποστήριξε ότι το υψηλό κριτήριο της απόδειξης θα έπρεπε να ισχύει όταν, στα εξωεδαφικά πλαίσια, ο προσφεύγων ισχυριζόταν ότι τα στοιχεία που είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια ή κακομεταχείριση θα χρησιμοποιούνταν σε δίκη που θα διεξαγόταν στο Κράτος υποδοχής. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου θα δέχονταν αποδεικτικά στοιχεία όπου υπήρχε πραγματικός κίνδυνος να έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια, με την προϋπόθεση ότι δεν θα αποδεικνυόταν βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων ότι είχαν αποκτηθεί κατά τέτοιον τρόπο (απόφαση Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *A κ.ά.* (αριθ. 2) βλ. παραγράφους 136 και 137 παραπάνω). Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι τα αποδεικτικά στοιχεία στην παρούσα υπόθεση θα μπορούσαν να έχουν γίνει δεκτά με νόμιμο και δίκαιο τρόπο στο Ηνωμένο Βασίλειο, θα ήταν παράλογη η αναίρεση της απέλασης από το Ηνωμένο Βασίλειο για τους λόγους αυτούς. Κατά συνέπεια, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι ο πραγματικός κίνδυνος ότι τα στοιχεία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια ή άλλης μορφής κακομεταχείριση δεν επαρκούσε. Αντιθέτως, κατάφωρη αρνησιδικία δεν μπορούσε να προκύψει εκτός αν αποδεικνυόταν βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων ή πέραν εύλογης αμφιβολίας ότι τα στοιχεία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Το εν λόγω κριτήριο της απόδειξης ήταν συμβατό με το κριτήριο που εφαρμόστηκε από το Δικαστήριο στις «εγχώριες» υποθέσεις σχετικά με τα Άρθρα 3 και 6 αντίστοιχα, με το Άρθρο 15 της UNCAT καθώς και με την υπόθεση *El Motassadeq*, την απόφαση του εφετείου του Ντίσελντορφ, με τις υποθέσεις *Singh* και *Mahjoub* (βλ., αντίστοιχα, παραγράφους 129, 133, 135, 139 και 140, και 153 παραπάνω). Ο προσφεύγων δεν διέθετε τόσο καλά τεκμηριωμένα στοιχεία στην υπόθεσή του. Τα επιπλέον αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλέστηκε δεν προσέθεταν τίποτα στα στοιχεία τα οποία είχαν προσκομιστεί ενώπιον της SIAC και, σε κάθε περίπτωση, αντικρούονταν από τους κ. Al-Khalila (sic) και Najdawi. Επιπρόσθετα, η υπόθεση *Mamatkulov και Askarov*, ό.π., έδειξε ότι οι γενικές εκθέσεις που υποστήριζαν ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνονταν μέσω βασανιστηρίων και γίνονταν συνήθως δεκτά από το Κράτος υποδοχής δεν επαρκούσαν για να αποδείξουν ότι ο συγκεκριμένος προσφεύγων θα

υφίσταντο κατάφωρη αρνησιδικία. Απαιτούνταν περισσότερα άμεσα αποδεικτικά στοιχεία.

243. Η Κυβέρνηση θεωρούσε ότι το επιχείρημα του προσφεύγοντα ότι υπήρχε η υποχρέωση της διερεύνησης ισχυρισμών περί βασανιστηρίων δεν ήταν σχετικό: η Ιορδανία δεν αποτελούσε Συμβαλλόμενο Κράτος της Σύμβασης και, συνεπώς, δεν υπήρχε καμιά θετική υποχρέωση να διερευνηθούν παραβάσεις του Άρθρου 3 σε σχέση με την Ιορδανία. Παρομοίως, αν και ήταν δύσκολο για έναν ιορδανό κατηγορούμενο να αποδείξει ότι η ομολογία του ενώπιον του γενικού εισαγγελέα δεν ήταν εκούσια (γιατί το βάρος της απόδειξης έπεφτε σε εκείνον και όχι στον εισαγγελέα), η SIAC είχε διαπιστώσει ότι ήταν αποδεκτό για το ιορδανικό δίκαιο να λειτουργεί κατ' αυτόν τον τρόπο. Είχε επίσης κρίνει ότι η απόφαση του ιορδανικού δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία ίσχυε το βάρος της απόδειξης δεν θα ήταν προδήλως παράλογη ή αυθαίρετη και συνεπώς δεν θα προέκυπτε καμιά κατάφωρη αρνησιδικία.

244. Τέλος, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι δεν πρέπει να εφαρμόζεται καμιά ειδική εξέταση για στοιχεία που έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια ή άλλης μορφής κακομεταχείριση τρίτων σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη παράμετρο που ενδεχομένως να καθιστά άδικη μια δίκη. Ακόμα και αν γινόταν, όταν ο μεγαλύτερος πραγματικός κίνδυνος ήταν τα αποδεικτικά στοιχεία να έχουν αποκτηθεί με κακομεταχείριση, τότε η αποδοχή των εν λόγω στοιχείων στη δίκη δεν θα ισοδυναμούσε με πλήρη αναίρεση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη.

245. Ως εκ τούτου, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι οι εν λόγω τρεις παράμετροι (έλλειψη ανεξαρτησίας, απουσία νομικής αρωγής και κίνδυνος αποδοχής αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν από βασανιστήρια), ακόμα και αθροιστικά, δεν θα ισοδυναμούσαν με κατάφωρη αρνησιδικία.

2. Ο προσφεύγων

246. Αντίθετα με την Κυβέρνηση, ο προσφεύγων δεν θεωρούσε την επιβολή της μακροχρόνιας φυλάκισης ως προϋπόθεση για τη διαπίστωση της κατάφωρης αρνησιδικίας, αλλά ως επιβαρυντικό στοιχείο της αδικίας.

247. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η εξέταση της κατάφωρης αρνησιδικίας είναι ποιοτική και όχι ποσοτική. «Κατάφωρη» σημαίνει ότι «αναιρεί την ίδια την ουσία του δικαιώματος», αλλά δεν απαιτούσε την πλήρη αναίρεση του δικαιώματος. Σήμαινε επίσης ότι η αδικία έπρεπε να είναι πρόδηλη και προβλέψιμη.

248. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι θα αντιμετώπιζε κατάφωρη αρνησιδικία κατά την επανεκδίκαση της υπόθεσής του αν λαμβάνονταν υπόψη αθροιστικά οι παρακάτω παράμετροι: (i) το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας ήταν στρατιωτικό δικαστήριο με την αρωγή στρατιωτικού εισαγγελέα, (ii) ο ίδιος ήταν διαβόητος πολίτης ύποπτος για τρομοκρατική δράση, (iii) η υπόθεση εναντίον του βασιζόταν σε καθοριστικό βαθμό σε ομολογίες για τις οποίες υπήρχε σοβαρή πιθανότητα να είχαν αποκτηθεί με

βασανιστήρια ή άλλης μορφής κακομεταχείριση από στρατιωτικούς υπαλλήλους και (iv) το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας δεν θα διερευνούσε δεόντως το κατά πόσο οι ομολογίες είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια ή κακομεταχείριση.

249. Αναφορικά με τη στρατιωτική σύνθεση του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας, ο προσφεύγων επικαλέστηκε, αρχικά, την καταδίκη της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την πρακτική της δίκης πολιτών ενώπιον στρατιωτικών δικαστηρίων (βλ. παραγράφους 157–159 παραπάνω). Δεύτερον, επικαλέστηκε συγκεκριμένη διεθνή κριτική για το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας. Η κριτική επικεντρωνόταν: στην πιθανότητα παρατεταμένων περιόδων κράτησης σε απομόνωση χωρίς δικαστική επανεξέταση (με πρωτοβουλία του εισαγγελέα, ενός αξιωματικού του στρατού), στην παράλειψη του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας να διερευνήσει δεόντως καταγγελίες βασανιστηρίων και στην έλλειψη ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του εν λόγω δικαστηρίου. Ο προσφεύγων επίσης επικαλέστηκε την αδικία των άρθρων του ιορδανικού δικαίου για αποδείξεις που σχετίζονταν με ομολογίες. Ακόμα και στην περίπτωση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισαν οι κ. Al-Khalila (sic) και Najdawi, φάνηκε ότι το Ανώτατο Δικαστήριο είχε υιοθετήσει την προσέγγιση που υπαγόρευε ότι όταν η ομολογία επαναλαμβανόταν ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, εναπόκειται στον κατηγορούμενο να αποδείξει ότι ο εισαγγελέας ήταν συνένοχος στην απόσπασή της χωρίς τη θέληση του πρώτου. Αν ο κατηγορούμενος δεν κατόρθωνε να το αποδείξει, η ομολογία γινόταν δεκτή ανεξάρτητα από οποιαδήποτε προηγούμενο παράπτωμα από την πλευρά της GID.

250. Στα πλαίσια αυτά, υποστήριξε ότι το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας στην Ιορδανία είναι πιο αμφιλεγόμενο από το τουρκικό δικαστήριο κρατικής ασφάλειας που αναφέρεται στην υπόθεση *Ergin* (αριθ. 6), όπ.π. Στις υποθέσεις *Al-Moayad*, όπ.π. και *Drozd και Janousek κατά Γαλλίας και Ισπανίας*, 26 Ιουνίου 1992, Series A αριθ. 240 υποδείχθηκε ότι η ίδια η διεξαγωγή δίκης από στρατιωτικό δικαστήριο θα ισοδυναμούσε, αυτή καθαυτή, με κατάφωρη παράβαση του Άρθρου 6.

251. Αναφορικά με την καταγγελία περί πιθανής αποδοχής αποδεικτικών στοιχείων τα οποία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια, ο προσφεύγων επικαλέστηκε τα επιπλέον στοιχεία τα οποία είχε αποκτήσει (συνοψίζονται στις παραγράφους 102–105 παραπάνω), τα οποία έδειχναν ότι: (i) οι ομολογίες των Al-Hamasher και Abu Hawsher αποτέλεσαν την κύρια βάση για την καταδίκη του στις αρχικές δίκες και ότι (ii) οι εν λόγω άντρες και κάποιοι από τους άλλους κατηγορούμενους πριν από κάθε δίκη είχαν τεθεί υπό κράτηση σε απομόνωση, χωρίς νομική αρωγή και είχαν υποστεί βασανιστήρια. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι τα στοιχεία της κ. Refahi ήταν ορθά: η χρήση δακτυλικού αποτυπώματος σε κατάθεση συνιστούσε σαφή ένδειξη ψευδούς ομολογίας (βλ. παράγραφο 104 παραπάνω). Σύμφωνα με τις υποδείξεις των κ. Al-Khalili και Najdawi, το

δακτυλικό αποτύπωμα δεν ήταν απλώς μια ένδειξη ότι αυτός που έκανε την κατάθεση ήταν αναλφάβητος, πόσο μάλλον όταν, στην περίπτωση του Abu Hawsher, η υπόθεση εναντίον του αφορούσε το γεγονός ότι διάβαζε τα βιβλία του προσφεύγοντα.

252. Ο προσφεύγων επίσης υποστήριξε ότι οποιαδήποτε πιθανή διάκριση ανάμεσα στα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση (που αναφέρεται είτε στο διεθνές δίκαιο είτε στη Σύμβαση) δεν ήταν ουσιαστική για δύο λόγους. Πρώτον, είχε καταγγείλει ότι η κακομεταχείριση των Al-Hamasher και Abu Hamsher (sic) ήταν τόσο βάνανση που ισοδυναμούσε με βασανιστήρια. Δεύτερον, υπήρχε παράβαση του Άρθρου 6 κάθε φορά που διαπράττονταν κακομεταχείριση προκειμένου να αποσπαστεί μια ομολογία και ήταν σαφές ότι ο Al-Hamasher και ο Abu Hamsher (sic) είχαν υποστεί κακομεταχείριση για τον λόγο αυτό.

253. Η χρήση αποδεικτικών στοιχείων από βασανιστήρια συνιστούσε κατάφωρη αρνησιδικία. Η απαγόρευση της χρήσης αποδεικτικών στοιχείων από βασανιστήρια, που αναφερόταν στις παρατηρήσεις του προσφεύγοντα, αποτελούσε μέρος του καθιερωμένου διεθνούς μηχανισμού μέσω του οποίου η διατυπωνόταν η *ius cogens* απαγόρευση για τα βασανιστήρια. Η απαγόρευση αυτή κατοχυρώνεται στο Άρθρο 15 της UNCAT και τη νομολογία του εν λόγω Δικαστηρίου. Ο κανόνας αποκλεισμού του Άρθρου 15 έπρεπε να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με το Άρθρο 12 της UNCAT, το οποίο επέβαλλε την υποχρέωση διερεύνησης σε περίπτωση που υπήρχε βάσιμος λόγος να πιστεύεται ότι έχει διαπραχθεί μια πράξη βασανιστηρίου. Ήταν σαφές από τις εκθέσεις των φορέων των Ηνωμένων Εθνών και ΜΚΟ (συνοψίζονται στις παραγράφους 106-124 παραπάνω) ότι ο γενικός εισαγγελέας της Ιορδανίας παρέλειψε να διερευνήσει δεόντως καταγγελίες περί βασανιστηρίων και, πράγματι, δεν το έκανε όταν οι εν λόγω καταγγελίες υποβλήθηκαν στις δίκες όπου ο προσφεύγωντας καταδικάστηκε ερήμην. Ως εκ τούτου, αν και αναγνώρισε ότι δεν είχε αποδείξει βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων ότι τα αποδεικτικά στοιχεία είχαν αποκτηθεί στην περίπτωσή του με βασανιστήρια, είχε αποδείξει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η Ιορδανία δεν θα διερευνούσε τις καταγγελίες που αφορούσαν την υπόθεσή του.

254. Ήταν εσφαλμένος ο ισχυρισμός της Κυβέρνησης ότι το ιορδανικό δίκαιο ήταν συμβατό με το αγγλικό δίκαιο ως προς το κριτήριο της απόδειξης που πρέπει να εφαρμοστεί. Το αγγλικό δίκαιο δεν κάνει δεκτά αποδεικτικά στοιχεία στην ποινική διαδικασία έως ότου η δίωξη αποδείξει ότι τα εν λόγω στοιχεία δεν αποκτήθηκαν με βασανιστήρια (βλ. υπόθεση *Mushtaq* στην παράγραφο 138 παραπάνω). Επιπλέον, η άποψη της πλειοψηφίας της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *A κ.ά. (αριθ. 2)* (βλ. παράγραφο 136 και 137 παραπάνω) βασιζόταν στην υπόθεση ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο, ένα ανεξάρτητο δικαστήριο, η SIAC, θα ερευνούσε ευσυνειδήτητα οποιαδήποτε καταγγελία αφορούσε την απόκτηση αποδεικτικών στοιχείων με βασανιστήρια. Η υπόθεση αυτή δεν ίσχυε για το

ιορδανικό Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας. Ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας, ο κατηγορούμενος ήταν αυτός που έφερε το βάρος της απόδειξης για να τεκμηριώσει ότι μια ομολογία δεν είχε αποσπαστεί με βασανιστήρια. Αυτό ήταν άδικο καθώς δεν συνοδευόταν από ορισμένα από τα πλέον θεμελιώδη μέτρα προστασίας από την κακομεταχείριση όπως η βιντεοσκόπηση της ανάκρισης, οι περιορισμένες περίοδοι κράτησης και η πρόσβαση σε δικηγόρους ή γιατρούς.

255. Συνεπώς, για αυτούς τους λόγους, ήταν άδικο να περιμένουμε από εκείνον να αποδείξει πέραν πάσης αμφιβολίας ή βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων ότι οι βασικοί μάρτυρες στην υπόθεσή του είχαν υποβληθεί σε βασανιστήρια.

256. Αναφορικά με τα συμπεράσματα των εγχώριων δικαστηρίων, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι το εφετείο είχε υιοθετήσει τη σωστή προσέγγιση εξετάζοντας την υπόθεση του προσφεύγοντα από όλες τις πλευρές και σωστά είχε συγκρίνει τον πραγματικό κίνδυνο να έχουν αποσπαστεί οι ομολογίες με βασανιστήρια με τη «λιτανεία της έλλειψης βασικών μέτρων προστασίας» στην ποινική διαδικασία της Ιορδανίας. Αντιθέτως, η Βουλή των Λόρδων είχε σφάλει εστιάζοντας μόνο στον κίνδυνο ότι τα αποδεικτικά στοιχεία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια και δεν αναγνώρισε τον συνδυασμό των διαδικαστικών μειονεκτημάτων που είχε επικαλεστεί ο προσφεύγων. Η Βουλή των Λόρδων έσφαλε επικαλούμενη την υπόθεση *Mamatkulov και Askarov*, όπ.π. Η αξιολόγηση του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεων επηρεάστηκε στην εν λόγω υπόθεση από το ζήτημα του Άρθρου 34, το υλικό δεν ήταν όσο συγκεκριμένο και αναλυτικό όπως στην υπόθεσή του και δεν υπήρχε η ίδια συσσώρευση παραγόντων με αυτήν στην υπόθεσή του.

B. Παραδεκτό

257. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο εν λόγω ισχυρισμός δεν είναι προφανώς αβάσιμος, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν θεωρείται απαράδεκτος για κάποιον άλλο λόγο. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτός.

Γ. Ουσία

1. Γενικές αρχές

α. Εξέταση «κατάφωρης αρνησιδικίας»

258. Βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου έχει καθιερωθεί ότι ένα ζήτημα μπορεί κατ' εξαίρεση και σύμφωνα με το Άρθρο 6 να εγείρεται από απόφαση απέλασης ή έκδοσης σε περιστάσεις όπου ο φυγάς αντιμετώπισε ή

κινδύνευσε να αντιμετωπίσει κατάφωρη αρνησιδικία στην αιτούσα χώρα. Η εν λόγω αρχή ορίστηκε αρχικά στην υπόθεση *Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 7 Ιουλίου 1989, § 113, Series A αριθ. 161 και επιβεβαιώθηκε μεταγενέστερα από το Δικαστήριο σε σειρά υποθέσεων (βλ., μεταξύ άλλων, *Mamatkulov και Askarov*, όπ.π., §§ 90 και 91, *Al-Saadoon και Mufdhi κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 61498/08, § 149, ΕΔΑΔ 2010-...).

259. Στη νομολογία του Δικαστηρίου, ο όρος «κατάφωρη αρνησιδικία» είναι συνώνυμος της δίκης η οποία είναι προδήλως αντίθετη με τις διατάξεις του Άρθρου 6 ή τις αρχές που ενσωματώνονται σε αυτό (*Sejdovic κατά Ιταλίας*[Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 56581/00, § 84, ΕΔΑΔ 2006-II, *Stoichkov*, όπ.π., § 56, *Drozd και Janousek* όπ.π., § 110). Αν και δεν έχει απαιτηθεί ακόμη διευκρίνιση του ορισμού του όρου, το Δικαστήριο υπέδειξε, ωστόσο, ότι ορισμένες μορφές αδικίας θα μπορούσαν να ισοδυναμούν με κατάφωρη αρνησιδικία. Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- καταδίκη ερήμην με καμιά δυνατότητα μεταγενέστερα για την έκδοση νεότερης απόφασης επί της ουσίας της κατηγορίας (*Einhorn*, όπ.π., § 33· *Sejdovic*, όπ.π., § 84· *Stoichkov*, όπ.π., § 56),
- η δίκη συνοπτικής φύσεως που διεξάγεται με πλήρη περιφρόνηση στα δικαιώματα υπεράσπισης (*Bader και Kanbor*, όπ.π., § 47),
- κράτηση χωρίς καμιά πρόσβαση σε ανεξάρτητη και αμερόληπτη δίκη ώστε να επανεξεταστεί η νομιμότητα της κράτησης (*Al-Moayad*, όπ.π., § 101),
- σκόπιμη και συστηματική άρνηση πρόσβασης σε δικηγόρο, ιδιαίτερα για άτομο που κρατείται σε ξένη χώρα (*ibid.*).

260. Είναι αξιοσημείωτο ότι, είκοσι δύο χρόνια μετά την έκδοση απόφασης στην υπόθεση *Soering*, το Δικαστήριο δεν έκρινε ποτέ ότι μια απέλαση θα συνιστούσε παράβαση του Άρθρου 6. Το γεγονός αυτό, αν ληφθεί υπόψη σε συνδυασμό με τα παραδείγματα που παρατέθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, ενισχύει την άποψη του Δικαστηρίου ότι η «κατάφωρη αρνησιδικία» συνιστά αυστηρή περίπτωση αδικίας. Η κατάφωρη αρνησιδικία υπερβαίνει κατά πολύ τις απλές παρατυπίες ή την απουσία ασφαλιστικών δικλείδων στη διαδικασία της δίκης κατά τρόπο που έχει ως αποτέλεσμα την παράβαση του Άρθρου 6 σε περίπτωση που διαπράττεται στο ίδιο το Συμβαλλόμενο Κράτος. Αυτό που απαιτείται είναι παράβαση των αρχών της δίκαιης δίκης, που κατοχυρώνονται στο Άρθρο 6, η οποία να είναι τόσο θεμελιώδης που να ισοδυναμεί με αναίρεση ή εξάλειψη της ίδιας της ουσίας, του δικαιώματος που εγγυάται το εν λόγω Άρθρο.

261. Κατά την αξιολόγηση του Δικαστηρίου για το αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της εν λόγω περίπτωσης, το τελευταίο πιστεύει ότι πρέπει να ισχύσει το ίδιο κριτήριο και βάρος της απόδειξης όπως και στις υποθέσεις απέλασης αναφορικά με το άρθρο 3. Ως εκ τούτου, εναπόκειται στον προσφεύγοντα να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία θα αποδεικνύουν ότι υπάρχουν ουσιαστικοί λόγοι για να γίνει δεκτό ότι, σε

περίπτωση που απομακρυνθεί από το Συμβαλλόμενο Κράτος, κινδυνεύει να βρεθεί αντιμέτωπος με κατάφωρη αρνησιδικία. Όταν προσκομιστούν τέτοια στοιχεία, εναπόκειται στην Κυβέρνηση να διαλύσει κάθε αμφιβολία για αυτά (βλ., τηρουμένων των αναλογιών, *Saadi κατά Ιταλίας*, όπ.π. § 129).

262. Τέλος, δεδομένων των πραγματικών περιστατικών της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να αποφασίσει αν εγείρεται ζήτημα κατάφωρης αδικίας μόνο όταν η εν λόγω δίκη θα είχε σοβαρές επιπτώσεις για τον προσφεύγοντα. Είναι κοινός τόπος στην παρούσα υπόθεση ότι οι ποινές που έχουν ήδη επιβληθεί στον προσφεύγοντα ερήμην και τις οποίες θα αντιμετώπιζε σε οποιαδήποτε επανεκδίκαση, αποτελούν ουσιαστικούς λόγους φυλάκισης.

β. Η αποδοχή αποδεικτικών στοιχείων που έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια ισοδυναμεί με κατάφωρη αρνησιδικία;

263. Το Δικαστήριο συμφωνεί με το εφετείο στο ότι το κεντρικό ζήτημα στην παρούσα υπόθεση είναι ο πραγματικός κίνδυνος τα στοιχεία που αποκτήθηκαν με βασανιστήρια τρίτων να γίνουν δεκτά στην επανεκδίκαση της υπόθεσης του προσφεύγοντα. Ακολούθως, είναι σκόπιμο να εξεταστεί καταρχάς αν κατά τη δίκη η αξιοποίηση αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν με βασανιστήρια θα ισοδυναμούσε με κατάφωρη αρνησιδικία. Το Δικαστήριο από κοινού με το εφετείο (βλ. παράγραφο 51 παραπάνω), θεωρεί ότι θα ισοδυναμούσε.

264. Το διεθνές δίκαιο, όπως και το κοινό δίκαιο πριν από αυτό, υπαγορεύει την κατηγορηματική αντίθεσή του στην αποδοχή στοιχείων από βασανιστήρια. Υπάρχουν πολύ ισχυροί λόγοι για αυτό.

Όπως παρατήρησε ο Λόρδος Phillips στην απόφαση της Βουλής των Λόρδων στην παρούσα υπόθεση, είναι αλήθεια ότι ένας από τους λόγους της απαγόρευσης είναι ότι τα Κράτη πρέπει να αντιτάσσονται στα βασανιστήρια αποκλείοντας τα στοιχεία που αποκτώνται μέσω αυτών. Πράγματι, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση *Jalloh*, όπ.π., § 105, η αποδοχή αποδεικτικών στοιχείων που είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια θα εξυπηρετούσε μόνο την έμμεση νομιμοποίηση της ηθικά μεμπτής συμπεριφοράς την οποία ο νομοθέτης του Άρθρου 3 επεδίωκε να απαγορέψει.

Υπάρχουν, ωστόσο, περαιτέρω και εξίσου πειστικοί λόγοι για τον αποκλεισμό των αποδεικτικών στοιχείων από βασανιστήρια. Όπως παρατήρησε ο Λόρδος Bingham στην υπόθεση *A κ.ά. αριθ. 2*, § 52, τα στοιχεία από βασανιστήρια εξαιρούνται γιατί θεωρούνται «αναξιόπιστα, άδικα, προσβλητικά για τα κανονικά πρότυπα της ανθρωπιάς και της αξιοπρέπειας και ασύμβατα με τις αρχές τις οποίες θα έπρεπε να επιδιώκει το δικαστήριο κατά την απονομή δικαιοσύνης». Το Δικαστήριο συμφωνεί με αυτούς τους λόγους. Έχει ήδη κρίνει ότι οι καταθέσεις που αποσπάστηκαν κατά παράβαση του Άρθρου 3 είναι εγγενώς αναξιόπιστες (*Söylemez κατά Τουρκίας*, αριθ. 46661/99, § 122, 21 Σεπτεμβρίου 2006).

Πράγματι, η εμπειρία έχει δείξει πολύ συχνά ότι το θύμα των βασανιστηρίων θα πει οτιδήποτε, αλήθεια ή ψέμα, για να ελευθερωθεί το συντομότερο δυνατόν από το μαρτύριο των βασανιστηρίων.

Πιο ουσιαστικά, κανένα νομικό σύστημα που βασίζεται στο κράτος δικαίου δεν μπορεί να ανεχθεί την αποδοχή αποδείξεων, όσο αξιόπιστες και αν είναι, που έχουν αποκτηθεί από μια τέτοια βάρβαρη πρακτική όπως είναι τα βασανιστήρια. Η διαδικασία της δίκης αποτελεί το θεμέλιο λίθο του κράτους δικαίου. Τα στοιχεία από βασανιστήρια βλάπτουν ανεπανόρθωτα την εν λόγω διαδικασία. Υποκαθιστούν τη βία στο κράτος δικαίου και αμαυρώνουν την υπόληψη κάθε δικαστηρίου που τα κάνει δεκτά. Τα στοιχεία από βασανιστήρια αποκλείονται με σκοπό την προστασία της ακεραιότητας της διαδικασίας της δίκης και, σε τελική ανάλυση, του ίδιου του κράτους δικαίου.

265. Οι λόγοι αυτοί υπογραμμίζουν την προτεραιότητα που δόθηκε στην απαγόρευση της αποδοχής στοιχείων από βασανιστήρια στο πλαίσιο της Σύμβασης και του διεθνούς δικαίου. Σχετικά με τη Σύμβαση, στην πρόσφατη απόφασή του στην υπόθεση *Gäfgen κατά Γερμανίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 22978/05, §§ 165-167, ΕΔΑΔ 2010-..., το Δικαστήριο επανέλαβε ότι ισχύουν συγκεκριμένοι λόγοι σε σχέση με την αξιοποίηση αποδείξεων που αποκτώνται κατά παράβαση του Άρθρου 3 στην ποινική διαδικασία. Διαπίστωσε τα εξής:

«Η χρήση των εν λόγω στοιχείων, που αποκτήθηκαν ως αποτέλεσμα της παραβίασης ενός από τα κυριότερα και απόλυτα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση, εγείρει πάντα σοβαρά ζητήματα ως προς τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας, ακόμη και αν η αποδοχή τέτοιων στοιχείων δεν ήταν καθοριστική για την απόφαση καταδίκης.

Συνεπώς, το Δικαστήριο διαπίστωσε αναφορικά με τις ομολογίες, εφόσον χαρακτηρίζονταν ως τέτοιες, ότι η αποδοχή καταθέσεων που αποσπάστηκαν μέσω βασανιστηρίων ή άλλης μορφής κακομεταχείρισης κατά παράβαση του Άρθρου 3 ως αποδείξεων για να τεκμηριωθούν σχετικά περιστατικά κατά την ποινική διαδικασία καθιστούσε άδικη την εν λόγω διαδικασία στο σύνολό της. Η εν λόγω διαπίστωση ίσχυε ανεξάρτητα από την αποδεικτική αξία των καταθέσεων και από το κατά πόσον ήταν καθοριστικές για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

Ως προς την αξιοποίηση στη δίκη πραγματικών αποδείξεων που είχαν αποκτηθεί ως άμεσο αποτέλεσμα κακομεταχείρισης κατά παράβαση του Άρθρου 3, το Δικαστήριο θεώρησε ότι η ενοχοποίηση πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων ως αποτέλεσμα πράξεων βίας, τουλάχιστον σε περίπτωση που αυτές οι πράξεις έπρεπε να χαρακτηριστούν βασανιστήρια, δεν θα έπρεπε επ' ουδενί να επικαλείται ως απόδειξη για την ενοχή του θύματος, ανεξάρτητα από την αποδεικτική τους αξία (παράλειψη σημειώσεων)».

Η υπόθεση *Gäfgen* αποτυπώνει τη σαφή, σταθερή και αναμφισβήτητη θέση του παρόντος Δικαστηρίου αναφορικά με τα αποδεικτικά στοιχεία που προκύπτουν από βασανιστήρια. Επιβεβαιώνει αυτό που το εφετείο εκτίμησε στην παρούσα υπόθεση: στο πλαίσιο της Σύμβασης, η απαγόρευση της αξιοποίησης στοιχείων που αποκτήθηκαν με βασανιστήρια είναι

θεμελιώδης. Η υπόθεση *Gäfgen* επίσης επιβεβαιώνει την άποψη του εφετείου ότι υπάρχει σημαντική διαφορά ανάμεσα στην παράβαση του Άρθρου 6 λόγω της αποδοχής στοιχείων που προέρχονται από βασανιστήρια και σε παραβάσεις του Άρθρου 6 οι οποίες βασίζονται απλά σε ελλείψεις της διαδικασίας της δίκης ή της σύνθεσης του δικαστηρίου (βλ. παράγραφο 45-49 της απόφασης του εφετείου, που παρατίθεται στην παράγραφο 51 παραπάνω).

266. Το διεθνές δίκαιο υποστηρίζει σθεναρά την εν λόγω άποψη. Λίγοι διεθνείς κανόνες που σχετίζονται με το δικαίωμα σε δίκη θεωρούνται πιο θεμελιώδεις από αυτόν του αποκλεισμού αποδεικτικών στοιχείων τα οποία αποκτώνται με βασανιστήρια. Υπάρχουν λίγες διεθνείς συνθήκες οι οποίες παρέχουν ευρεία υποστήριξη παρόμοια με αυτή της UNCAT. Εκατόν σαράντα εννέα Κράτη αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της, συμπεριλαμβανομένων των μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. παράγραφο 125 παραπάνω). Η UNCAT αποτυπώνει τη σαφή βούληση της διεθνούς κοινότητας να κατοχυρώσει την *ius cogens* απαγόρευση των βασανιστηρίων λαμβάνοντας σειρά μέτρων με σκοπό την εξάλειψη των βασανιστηρίων και των κινήτρων για την πρακτική τους. Πρωταρχικό ρόλο από όλες τις διατάξεις της UNCAT διαδραματίζει το Άρθρο 15, το οποίο απαγορεύει, με σχεδόν απόλυτους όρους, την αποδοχή στοιχείων που προέρχονται από βασανιστήρια. Επιβάλλει σαφή υποχρέωση στα Κράτη μέρη. Όπως έχει καταστήσει σαφές η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων, το Άρθρο 15 έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής. Ισχύει για κάθε διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, διαδικασιών έκδοσης (*P.E. κατά Γαλλίας· G.K. κατά Ελβετίας και Irastorza Dorronsoro*: βλ. παραγράφους 130 και 132 παραπάνω). Οι υποθέσεις *P.E.* και *G.K.* δείχνουν επίσης ότι το Άρθρο 15 ισχύει για «κάθε κατάθεση» για την οποία έχει αποδειχθεί ότι αποσπάστηκε μέσω βασανιστηρίων, και όχι μόνο για αυτές που έγιναν από τον κατηγορούμενο (βλ. επίσης, στο πλαίσιο αυτό *Harutyunyan κατά Αρμενίας*, αριθ. 36549/03, § 59, ΕΔΑΔ 2007-VIII και *Mithembu κατά του Κράτους*, υπόθεση αριθ. 379/2007, [2008] ZASCA 51, παρατίθεται στην υπόθεση *Gäfgen*, όπ.π., § 74). Πράγματι, η μόνη εξαίρεση που επιτρέπει το Άρθρο 15 αφορά τη δίκη ατόμου που κατηγορείται για βασανιστήρια.

267. Για τους προαναφερόμενους λόγους, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αποδοχή αποδείξεων από βασανιστήρια είναι προδήλως αντίθετη, όχι μόνο με τις διατάξεις του Άρθρου 6, αλλά με τις πλέον θεμελιώδη πρότυπα δίκαιης δίκης. Θα καθιστούσε τη δίκη όχι μόνο ανήθικη και παράνομη στο σύνολό της, αλλά και απολύτως αναξιόπιστη όσον αφορά την έκβασή της. Ως εκ τούτου, θα συνιστούσε κατάφωρη αρνησιδικία αν τέτοια αποδεικτικά στοιχεία γίνονταν δεκτά σε ποινική δίκη. Το Δικαστήριο δεν αποκλείει ότι παρόμοιοι λόγοι ενδέχεται να ισχύουν αναφορικά με στοιχεία τα οποία αποκτώνται με άλλες μορφές κακομεταχείρισης κατώτερης των βασανιστηρίων. Ωστόσο, σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά της

παρούσας υπόθεσης (βλ. παραγράφους 269–271 παρακάτω), δεν είναι απαραίτητο να ληφθεί απόφαση για το εν λόγω θέμα.

2. Η υπόθεση του προσφεύγοντα

268. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι η επανεκδίκαση της υπόθεσής του θα ισοδυναμούσε με κατάφωρη αρνησιδικία εξαιτίας μιας σειράς παραμέτρων, συμπεριλαμβανομένης της απουσίας δικηγόρου κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, της αρνητικής του φήμης και της σύνθεσης του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας (βλ. παράγραφο 248 παραπάνω). Ωστόσο, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο, το κεντρικό ζήτημα είναι η αποδοχή των αποδεικτικών στοιχείων που είχαν από αποκτηθεί από βασανιστήρια. Κατά συνέπεια, θα εξετάσει πρώτα την εν λόγω αιτίαση.

α. Αποδεικτικά στοιχεία που αποκτήθηκαν με βασανιστήρια

269. Οι ενοχοποιητικές καταθέσεις εις βάρος του προσφεύγοντα έγιναν από τον Al-Hamasher κατά τη δίκη μεταρρυθμίσεων και προκλήσεων και από τον Abu-Hawsher κατά τη δίκη για τη συνωμοσία της χιλιετίας (βλ. παραγράφους 9-20 παραπάνω). Η SIAC έκρινε ότι υπήρχε τουλάχιστον πολύ μεγάλος κίνδυνος οι εν λόγω ενοχοποιητικές καταθέσεις να αποκτήθηκαν ως αποτέλεσμα μεταχείρισης από την GID κατά παράβαση του Άρθρου 3. Ενδέχεται να ισοδυναμεί με βασανιστήρια (βλ. παράγραφο 420 της απόφασής της, η οποία παρατίθεται στην παράγραφο 45 παραπάνω).

270. Δεν είναι σαφές από την απόφασή της για ποιον λόγο η SIAC δεν ήταν σε θέση να καταλήξει σε ένα ξεκάθαρο συμπέρασμα ως προς το αν η κακομεταχείριση ισοδυναμούσε με βασανιστήρια. Η ακριβής καταγγελία που υποβλήθηκε από τον Abu Hawsher είναι ότι δέχτηκε ξυλοδαρμό στις πατούσες των ποδιών του στον βαθμό που το δέρμα του αποκολλούνταν κάθε φορά που πλενόταν (βλ. παράγραφο 103 παραπάνω). Οι ουλές του Al-Hamasher δείχνουν ότι υποβλήθηκε στην ίδια μορφή κακομεταχείρισης (βλ. παράγραφο 102 παραπάνω). Ο μόνος σκοπός της εν λόγω κακομεταχείρισης, αν πράγματι συνέβη, ήταν η απόσπαση πληροφοριών ή ομολογιών από αυτούς. Επιπλέον, ο ξυλοδαρμός στις πατούσες των ποδιών, περισσότερο γνωστός ως *bastinado*, *falanga* ή *falaka* (φάλαγγα), είναι μια πρακτική που έχει εξεταστεί από το Δικαστήριο. Η επιβολή του προκαλεί έντονο πόνο και δυσφορία στο θύμα και, όταν σκοπός του είναι η τιμωρία ή η απόσπαση ομολογίας, το Δικαστήριο δεν διστάζει καθόλου να τον χαρακτηρίσει ως βασανιστήρια (βλ., μεταξύ άλλων, *Salman κατά Τουρκίας* [Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως], αριθ. 21986/93, §§ 114 και 115, ΕΔΑΔ 2000-VII· *Valeriu εάé Nicolae Roşca εάóÜ Ėđ'ëääáβáñ*, αριθ. 41704/02, § 64, 20 Οκτωβρίου 2009 και επιπλέον παραπομπές για αυτήν, *Diri κατά Τουρκίας*, αριθ. 68351/01, §§ 42–46, 31 Ιουλίου 2007, *Mammadov κατά Αζερμπαϊτζάν*, αριθ. 34445/04, §§ 68 και 69, 11 Ιανουαρίου 2007). Συνεπώς, υπάρχει κάθε λόγος να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι, αν ο Abu

Hawsher και ο Al-Hamasher ήταν θύματα κακομεταχείρισης με τον τρόπο που καταγγέλλουν, τότε η κακομεταχείρισή τους ισοδυναμούσε με βασανιστήρια.

271. Το εν λόγω συμπέρασμα συνεπάγεται ότι τα δύο εναπομείναντα ζητήματα τα οποία το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει είναι: (i) αν επαρκεί ο πραγματικός κίνδυνος της αποδοχής στοιχείων από βασανιστήρια και (ii) σε περίπτωση που επαρκεί, αν εγείρεται ζήτημα κατάφωρης αρνησιδικίας για την υπόθεση αυτή.

ι. Επαρκεί ο πραγματικός κίνδυνος αποδοχής αποδεικτικών στοιχείων που προέρχονται από βασανιστήρια;

272. Για την απόφαση σχετικά με το εν λόγω ζήτημα, το Δικαστήριο θα ξεκινούσε επισημαίνοντας ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του και δείχνουν ότι ο Abu Hawsher και Al-Hamasher βασανίστηκαν είναι περισσότερο πειστικά από ό,τι την περίοδο της απόφασης της SIAC. Η έκθεση των κ. Al-Khalili και Najdawi είναι, στο μεγαλύτερο μέρος της, ισορροπημένη και αντικειμενική. Αξιολογεί με εντιμότητα τα δυνατά και αδύναμα σημεία του συστήματος του ιορδανικού Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και αναγνωρίζει τις προσπάθειες της GID για την απόσπαση ομολογιών από τους υπόπτους. Ωστόσο, το βασικό αδύνατο σημείο που αναφέρεται στην έκθεση είναι ότι οι συντάκτες της δεν εξετάζουν οι ίδιοι τις καταγγελίες περί βασανιστηρίων οι οποίες έγιναν από τους συγκατηγορούμενους του προσφεύγοντα. Η έκθεση απλώς καταγράφει τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας σε κάθε δίκη τα οποία ανέφεραν ότι οι συγκατηγορούμενοι δεν βασανίστηκαν. Η κ. Refahi, από την άλλη, ταξίδεψε δύο φορές στην Ιορδανία για να πραγματοποιήσει συνεντεύξεις με τους δικηγόρους και τους κατηγορούμενους στις αρχικές δίκες. Οι δύο καταθέσεις της περιλαμβάνουν λεπτομερή περιγραφή των συνεντεύξεων που πραγματοποίησε και καταγράφουν με σαφείς και συγκεκριμένους όρους τις καταγγελίες που έγιναν από τους κατηγορούμενους περί βασανιστηρίων. Υπάρχει κάθε λόγος να προτιμηθούν τα στοιχεία στο σημείο αυτό από τα γενικόλογα συμπεράσματα των κ. Al-Khalili και Najdawi. Επιπλέον, στη δίκη για τη συνωμοσία της χιλιετίας, η έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας του 2006 η οποία περιγράφει τα πορίσματα του οργανισμού σχετικά με τον βασανισμό τεσσάρων από τους κατηγορούμενους, συμπεριλαμβανομένου και του Abu-Hawsher επιβεβαιώνει σε κάποιον βαθμό τις καταγγελίες του τελευταίου. Οι ισχυρισμοί περί κακομεταχείρισης ενός συγκατηγορούμενου, του Ra-ed Hijazi είναι ιδιαίτερα πειστικοί, καθώς αρκετοί μάρτυρες ανέφεραν να τον έχουν δει να τον βαστούν δύο φύλακες κατά την αναπαράσταση στον τόπο του εγκλήματος κΑΙ, όπως καταγράφεται στην κατάθεση της κ. Peirce, η μεταχείρισή του αποτέλεσε το θέμα διπλωματικής διαμαρτυρίας από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών (βλ. παραγράφους 103 και 114 παραπάνω). Τέλος, πρέπει να αποδοθεί αξιοπιστία στο γεγονός ότι τα

βασανιστήρια συνιστούν διαδεδομένη και καθημερινή πρακτική στην Ιορδανία. Αν μη τι άλλο, ήταν χειρότερο όταν οι συγκρατούμενοι του προσφεύγοντα κρατούνταν και ανακρίνονταν. Ο συστηματικός χαρακτήρας των βασανιστηρίων από την GID (τότε και τώρα) μόνο να επιβεβαιώσει περαιτέρω μπορεί τις συγκεκριμένες και λεπτομερείς καταγγελίες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από τους Abu Hawsher και Al-Hamasher.

273. Ωστόσο, ακόμη και αν αναγνωρίζεται ότι υφίσταται μόνο πραγματικός κίνδυνος τα στοιχεία εναντίον του προσφεύγοντα να έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια, το Δικαστήριο πιστεύει ότι θα ήταν άδικο να του επιβληθεί μεγαλύτερο βάρος της απόδειξης, για τους εξής λόγους.

274. Πρώτον, το Δικαστήριο δεν πιστεύει ότι η εξέταση βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων, όπως εφαρμόστηκε από την πλειοψηφία της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *A. κ.ά. (αριθ. 2)*, αρμόζει στο πλαίσιο αυτό. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε τη διαδικασία ενώπιον της SIAC προκειμένου να αποφασιστεί αν οι υποψίες του Secretary of State ότι το άτομο συνδεόταν με τρομοκρατική δράση ήταν σωστές. Η εν λόγω διαδικασία ήταν πολύ διαφορετική από την ποινική διαδικασία όπου, όπως στην παρούσα υπόθεση, ο κατηγορούμενος ενδεχομένως να αντιμετωπίσει πολύ μακροχρόνια ποινή φυλάκισης σε περίπτωση καταδίκης. Σε κάθε περίπτωση, η πλειοψηφία της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *A. κ.ά. (αριθ. 2)* έκρινε ότι η εξέταση βάσει στάθμισης των πιθανοτήτων έπρεπε να εφαρμοστεί από την ίδια τη SIAC: ο προσφεύγων έπρεπε μόνο να προβάλλει έναν αξιόπιστο λόγο για τον οποίο τα αποδεικτικά στοιχεία είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δεν θεωρεί την υπόθεση *A. κ.ά. (αριθ. 2)* ως δεδικασμένο για τη γενική πρόταση που υποστηρίζει ότι, με βάση την εξέταση της στάθμισης των πιθανοτήτων, τα στοιχεία που φέρονται να έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια θα γίνονταν δεκτά στη νομική διαδικασία στο Ηνωμένο Βασίλειο και πολύ περισσότερο στην ποινική διαδικασία (βλ. άρθρο 76(2) του νόμου του 1984 για την αστυνομία και τα αποδεικτικά στοιχεία στην ποινική διαδικασία και την υπόθεση *R. κατά Mushtaq*, παράγραφος 138 παραπάνω).

275. Δεύτερον, το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι η καναδική και γερμανική νομολογία, η οποία υποβλήθηκε από την Κυβέρνηση (βλ. παραγράφους 133, 135, 139 και 140, και 153 παραπάνω), παρέχει οποιαδήποτε υποστήριξη της θέσης της. Στην υπόθεση *Singh*, οι διάδικοι συμφώνησαν ότι οι καταγγελίες έπρεπε να αποδειχθούν βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων. Το κριτήριο της απόδειξης δεν αποτελούσε το αντικείμενο της επιχειρηματολογίας σε εκείνη την υπόθεση. Η υπόθεση *Mahjoub*, μια υπόθεση εθνικής ασφάλειας η οποία περιλάμβανε υλικό που δεν γνωστοποιήθηκε στον προσφεύγοντα, υιοθέτησε την προσέγγιση της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *A. κ.ά. (αριθ. 2)*, προσέγγιση που το Δικαστήριο έκρινε ακατάλληλη στην παρούσα υπόθεση. Στην υπόθεση *re El Motassadeq*, το εφετείο του Αμβούργου ήταν σε θέση μόνο να εξετάσει μόνο γενικής φύσης αναφορές ότι οι αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών είχαν

βασανίσει ύποπτους τρομοκράτες και, ε' ουδενί, να μην εξάγει «ούτε ενοχοποιητικά ούτε αθωωτικά συμπεράσματα» από τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία (βλ. *El Motassadeq κατά Γερμανίας*, όπ.π.). Επιπρόσθετα, φαίνεται ότι για το ζήτημα του κριτηρίου απόδειξης που εφαρμόστηκε από το εφετείο του Αμβούργου δεν ασκήθηκε έφεση στο Ομοσπονδιακό ή Συνταγματικό δικαστήριο και δεν αποτέλεσε μέρος των καταγγελιών της υπόθεσης *El Motassadeq* που υποβλήθηκαν στο παρόν Δικαστήριο. Τελικά, είναι σαφές από το σκεπτικό του εφετείου του Ντίσελντορφ ότι δεν εφάρμοσε την εξέταση της στάθμισης των πιθανοτήτων για τις καταγγελίες του αιτούντα. Αντιθέτως, αρκέστηκε στο γεγονός ότι υπήρχε πραγματικός κίνδυνος (*konkrete Gefahr*) η Τουρκία να μη σεβαστεί το Άρθρο 15 της UNCAT, ότι υπήρχαν εύλογα αποδεικτικά στοιχεία (*begründete Anhaltspunkte*) ότι οι καταθέσεις που έγιναν από τους συγκατηγορούμενους είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια και στο γεγονός ότι υπήρχε κίνδυνος, που τεκμηριώνεται με συγκεκριμένα στοιχεία (*durch konkrete Indizien belegte Gefahr*), οι καταθέσεις που έγιναν από τους συγκατηγορούμενους να χρησιμοποιούνταν ενδεχομένως σε διαδικασίες εις βάρος του αιτούντα στην Τουρκία.

276. Τρίτον, και σημαντικότερο, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες δυσκολίες που ενέχει η απόδειξη ισχυρισμών περί βασανιστηρίων. Τα βασανιστήρια θεωρούνται απεχθή για τη βαρβαρότητά τους και τις ολέθριες επιπτώσεις τους στην ποινική διαδικασία. Διαπράττονται κρυφά, συχνά από έμπειρους ανακριτές οι οποίοι είναι ικανοί να διασφαλίσουν ότι δεν θα αφήσουν κανένα ορατό σημάδι στο θύμα. Πολύ συχνά, αυτοί που είναι αρμόδιοι να διασφαλίσουν ότι δεν διαπράττονται βασανιστήρια – δικαστήρια, εισαγγελείς και ιατρικό προσωπικό – είναι συνένοχοι για τη συγκάλυσή τους. Σε ένα σύστημα ποινικής δικαιοσύνης όπου τα δικαστήρια λειτουργούν ανεξάρτητα από την εκτελεστική εξουσία, όπου οι υποθέσεις διώκονται αμερόληπτα και όπου οι καταγγελίες περί βασανιστηρίων διερευνώνται ευσυνειδήτα μπορεί να απαιτηθεί από έναν κατηγορούμενο να αποδείξει με αυστηρά κριτήρια ότι τα αποδεικτικά στοιχεία εναντίον του είχαν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Ωστόσο, σε ένα σύστημα ποινικής δικαιοσύνης που είναι συνένοχο για τις ίδιες τις πρακτικές τις οποίες πρέπει να αποτρέπει, τέτοια κριτήρια είναι εντελώς ακατάλληλα.

277. Το σύστημα του ιορδανικού Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας αποτελεί παράδειγμα. Δεν είναι μόνο τα βασανιστήρια διαδεδομένα στην Ιορδανία, αλλά και αξιοποίηση στοιχείων που προκύπτουν από αυτά στα δικαστήρια. Στα συμπεράσματά της για το Άρθρο 15 της UNCAT, η Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων εξέφρασε την ανησυχία της για τις εκθέσεις που ανέφεραν τη χρήση εξαναγκαστικών ομολογιών ως διαδεδομένη πρακτική (βλ. παράγραφο 107 παραπάνω). Ο ειδικός εισηγητής περιέγραψε ένα σύστημα όπου το «τεκμήριο της αθωότητας συνιστά ψευδαίσθηση» και η «υπεροχή εδράζεται στην απόσπαση

ομολογιών» (βλ. παράγραφο 110 παραπάνω). Οι εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας και του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζουν αυτή την άποψη. Η Διεθνής Αμνηστία θεώρησε ότι το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας έχει επιδείξει μεγάλη νωθρότητα απέναντι σε καταγγελίες περί βασανιστηρίων, παρά το γεγονός ότι, τη δεκαετία πριν από το 2005, εκατό κατηγορούμενοι κατήγγειλαν ενώπιον του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας ότι είχαν υποβληθεί σε βασανιστήρια για να ομολογήσουν και παρά το γεγονός ότι υποβλήθηκαν παρόμοιες καταγγελίες σε δεκατέσσερις υποθέσεις μόνο το 2005. (βλ. παράγραφο 113 παραπάνω). Η έκθεση του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 2006 παρουσιάζει ένα σύστημα στο οποίο οι κρατούμενοι μεταφέρονται από και προς τους υπαλλήλους της GID και τον εισαγγελέα μέχρι να αποσπαστούν αποδεκτές ομολογίες (βλ. παράγραφο 116 παραπάνω). Τέλος, το NCHR έχει εκφράσει, σε διαδοχικές εκθέσεις, τις ανησυχίες του για τον τρόπο με τον οποίο οι καταθέσεις που αποσπώνται με εξαναγκασμό καθίστανται αποδεικτικά στοιχεία στα ιορδανικά δικαστήρια (βλ. παραγράφους 121 και 122 παραπάνω).

278. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι το ιορδανικό δίκαιο παρέχει μια σειρά εγγυήσεων στους κατηγορούμενους σε υποθέσεις του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας. Απαγορεύεται η χρήση στοιχείων που έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Το βάρος πέφτει στην εισαγγελία για να αποδείξει ότι οι ομολογίες που έγιναν στην GID δεν πραγματοποιήθηκαν με την εφαρμογή βασανιστηρίων και ότι το βάρος της απόδειξης των βασανιστηρίων που επωμίζεται ο κατηγορούμενος αφορά μόνο ομολογίες που έγιναν ενώπιον εισαγγελέα. Ωστόσο, υπό το πρίσμα των αποδεικτικών στοιχείων που συνοψίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, το Δικαστήριο δεν έχει πειστεί ότι οι εν λόγω νομικές εγγυήσεις έχουν πραγματική πρακτική αξία. Για παράδειγμα, αν ο κατηγορούμενος δεν κατορθώσει να αποδείξει ότι η εισαγγελία συναίνεσε στην απόσπαση ακούσιας ομολογίας, τότε η εν λόγω ομολογία είναι αποδεκτή σύμφωνα με το ιορδανικό δίκαιο ανεξάρτητα από οποιεσδήποτε προηγούμενες πράξεις κακομεταχείρισης ή άλλου παραπτώματος της GID. Πρόκειται για ανησυχητική διάκριση του ιορδανικού δικαίου, δεδομένης της εγγύτητας των σχέσεων μεταξύ του εισαγγελέα και της GID. Επιπλέον, αν και το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας μπορεί να διαθέτει την αρμοδιότητα να εξαιρεί στοιχεία που έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια, έχει επιδείξει ελάχιστη προθυμία να την ασκήσει. Αντιθέτως, η σχολαστικότητα των ερευνών από το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας για τις καταγγελίες περί βασανιστηρίων είναι στην καλύτερη περίπτωση αμφισβητήσιμη. Η έλλειψη ανεξαρτησίας του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό. Όπως παρατήρησε η SIAC (στην παράγραφο 447 της απόφασής της, που παρατίθεται στην παράγραφο 46 παραπάνω) το υπόβαθρο των δικαστών του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας:

«[Μ]πορεί κάλλιστα να τους κάνει σκεπτικούς σχετικά με τους ισχυρισμούς κατάχρησης από την GID επηρεάζοντας και τις καταθέσεις που έγιναν στον εισαγγελέα. Ενδεχομένως να ασπαστούν την άποψη ότι οι ισχυρισμοί περί κακομεταχείρισης συνιστούν μια τυπική διαδικασία μιας υπόθεσης υπεράσπισης για να αιτιολογήσουν την ενοχοποίηση άλλων. Το νομικό πλαίσιο δεν προσανατολίζεται επαρκώς στον εντοπισμό και τη λήψη ενεργειών κατόπιν ισχυρισμών κατάχρησης. Ο τρόπος με τον οποίο χειρίζεται την αποδοχή των αποδεικτικών στοιχείων, όσον αφορά το υλικό που διαθέτουμε, δείχνει ότι δεν διεξάγεται εξονυχιστικός έλεγχος πιθανώς παραποιημένων στοιχείων.»

279. Συνεπώς, αν και, σε οποιαδήποτε επανεκδίκαση της υπόθεσής του, ο προσφεύγων θα μπορούσε να αμφισβητήσει το παραδεκτό των καταθέσεων του Abu Hawsher και του Al-Hamasher και να επικαλεστεί στοιχεία για να υποστηρίξει τη θέση του, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει στην προσπάθειά του αυτή για πολλά χρόνια μετά το συμβάν και ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου το οποίο έχει ήδη απορρίψει έναν τέτοιο ισχυρισμό (και απορρίπτει τακτικά τέτοιους ισχυρισμούς) είναι πράγματι ουσιαστικές.

280. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, δεδομένης της απουσίας σαφών αποδεικτικών στοιχείων που να απορρέουν από κατάλληλη και αποτελεσματική εξέταση των ισχυρισμών των Abu Hawsher και Al-Hamasher από το Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας, ο προσφεύγων χειρίστηκε επαρκώς το βάρος που του έχει επιβληθεί δίκαια για να αποδείξει ότι τα στοιχεία εναντίον του αποκτήθηκαν με βασανιστήρια.

ii. Θα υπήρχε κατάφωρη αρνησιδικία στην εν λόγω υπόθεση;

281. Η SIAC έκρινε ότι υπήρχε μεγάλη πιθανότητα τα αποδεικτικά στοιχεία των Abu Hawsher και Al-Hamasher να ενοχοποιούσαν τον προσφεύγοντα στην επανεκδίκαση της υπόθεσής του και ότι τα εν λόγω στοιχεία εις βάρος του θα είναι ενδεχομένως καθοριστικής σημασίας (βλ. παράγραφο 45 παραπάνω). Το Δικαστήριο συμφωνεί με τα εν λόγω συμπεράσματα.

282. Το Δικαστήριο έκρινε ότι προκύπτει κατάφωρη αρνησιδικία όταν γίνονται δεκτά στην ποινική διαδικασία στοιχεία που έχουν αποκτηθεί με βασανιστήρια. Ο προσφεύγων έδειξε ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ο Abu Hawsher και Al-Hamasher να έχουν βασανιστεί παρέχοντας στοιχεία εναντίον του και το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν απαιτείται να του επιβληθεί μεγαλύτερο βάρος απόδειξης. Λαμβάνοντας υπόψη τα εν λόγω συμπεράσματα, το Δικαστήριο, σε συμφωνία με το εφετείο, κρίνει ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος η επανεκδίκαση του προσφεύγοντα να ισοδυναμεί με κατάφωρη αρνησιδικία.

283. Το Δικαστήριο θα προσέθετε ότι το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως έκρινε συνειδητά ότι δεν πληρούνταν τα κριτήρια της εξέτασης στην υπόθεση *Mamatkulon και Askarov*, μια παράμετρος η οποία ήταν αρκετά σημαντική για το συμπέρασμα της Βουλής των Λόρδων ότι δεν θα υπήρχε κατάφωρη παράβαση στην παρούσα υπόθεση.

284. Ωστόσο, όπως ισχυρίστηκε ο προσφεύγων, το επίκεντρο της απόφασης στην υπόθεση *Mamatkulov και Askarov* αφορούσε τη δεσμευτική ισχύ των υποδείξεων του Άρθρου 39 παρά τα ουσιαστικά ζητήματα που εγείρονταν στην εν λόγω υπόθεση σύμφωνα με το Άρθρο 6. Δεύτερον, η καταγγελία των προσφευγόντων στην εν λόγω υπόθεση περί παραβίασης του Άρθρου 6 ήταν γενική και αόριστη με τους τελευταίους να ισχυρίζονται ότι μετά την έκδοσή τους δεν είχαν πιθανότητες να έχουν μια δίκαιη δίκη στο Ουζμπεκιστάν. Τρίτον, το Δικαστήριο έκρινε ότι, αν και ενδεχομένως να υπήρχαν λόγοι να αμφισβητηθεί το γεγονός ότι θα είχαν μια δίκαιη δίκη στο Ουζμπεκιστάν δεδομένων των πληροφοριών που ήταν διαθέσιμες τον καιρό της έκδοσης των προσφευγόντων, δεν υπήρχαν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οποιαδήποτε παρατυπία στη δίκη θα μπορούσε να συνιστά κατάφωρη αρνησιδικία. Το γεγονός ότι δεν είχε επιτραπεί στο Δικαστήριο να αποκτήσει πρόσθετες πληροφορίες που θα το βοηθούσαν στην αξιολόγησή του σχετικά με το αν υπήρχε πραγματικός κίνδυνος η Τουρκία να μην συμμορφωθεί με το Άρθρο 39 αντιμετωπίστηκε από το Δικαστήριο ως ζήτημα που έπρεπε να εξεταστεί αναφορικά με την καταγγελία και σύμφωνα με το Άρθρο 34 της Σύμβασης.

285. Στην παρούσα υπόθεση, η κατάσταση είναι διαφορετική. Παρουσιάστηκαν εκτενή αποδεικτικά στοιχεία από τους διαδίκους αναφορικά με την επανεκδίκαση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία, τα οποία εξετάστηκαν ενδελεχώς από τα εγχώρια δικαστήρια. Ακόμη, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων παρουσίασε επιπλέον συγκεκριμένα και πειστικά στοιχεία ότι οι συγκατηγορούμενοί του βασανίστηκαν για να υποστηρίξουν την υπόθεση εναντίον του. Έδειξε επίσης ότι το ιορδανικό Δικαστήριο Κρατικής Ασφάλειας αποδείχθηκε ανίκανο να ερευνήσει δεόντως καταγγελίες περί βασανιστηρίων και να αποκλείσει αποδεικτικά στοιχεία που προκύπτουν από βασανιστήρια, όπως απαιτεί το Άρθρο 15 της UNCAT. Η καταγγελία του δεν είναι γενική και αόριστη όπως αυτή που υποβλήθηκε στην υπόθεση *Mamatkulov και Askarov*. Αντιθέτως, είναι μια αξιόπιστη και βάσιμη επίθεση στο σύστημα του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας που θα τον δικάσει κατά παράβαση ενός από τους πλέον θεμελιώδεις κανόνες της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης, της απαγόρευσης χρήσης αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν με βασανιστήρια. Υπό αυτές τις συνθήκες και αντίθετα με τους προσφεύγοντες στην υπόθεση *Mamatkulov και Askarov*, ο προσφεύγων εκπλήρωσε τα κριτήρια της απόδειξης που απαιτούνται για να δείξει τον πραγματικό κίνδυνο της κατάφωρης αρνησιδικίας σε περίπτωση απέλασής του στην Ιορδανία.

β. Οι υπόλοιπες αιτιάσεις του προσφεύγοντα σχετικά με το Άρθρο 6

286. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι το προαναφερόμενο συμπέρασμα καθιστά μη αναγκαία την εξέταση των αιτιάσεων του προσφεύγοντα που σχετίζονται με την απουσία δικηγόρου κατά την ανάκριση, τις

προδικαστικές συνέπειες της αρνητικής του φήμης, τη σύνθεση του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας και την επιβαρυντική φύση της διάρκειας της ποινής που θα αντιμετώπιζε σε περίπτωση καταδίκης του.

γ. Συνολικό συμπέρασμα για το Άρθρο 6

287. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο κρίνει ότι η απέλαση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία θα συνιστούσε παραβίαση του Άρθρου 6 της Σύμβασης.

VI. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

288. Το άρθρο 41 της Σύμβασης προβλέπει:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο την ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

289. Ο προσφεύγων δεν υπέβαλε αξίωση για δίκαιη ικανοποίηση.

VII. ΑΡΘΡΟ 39 ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

290. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, η παρούσα απόφαση δεν θα είναι οριστική έως ότου (α) οι διάδικοι δηλώσουν ότι δεν θα ζητήσουν την παραπομπή της υπόθεσης στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως ή (β) περάσουν τρεις μήνες από την ημερομηνία της απόφασης, αν δεν έχει ζητηθεί η παραπομπή της υπόθεσης στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως ή (γ) η επιτροπή του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως απορρίψει οποιοδήποτε αίτημα παραπομπής σύμφωνα με το Άρθρο 43 της Σύμβασης.

291. Θεωρεί ότι οι υποδείξεις που έγιναν προς την Κυβέρνηση σύμφωνα με το Άρθρο 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου (βλ. παράγραφο 4 παραπάνω) πρέπει να εξακολουθούν να ισχύουν έως ότου τελεσιδικήσει η παρούσα απόφαση ή έως ότου αποδεχτεί η επιτροπή του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως του Δικαστηρίου οποιοδήποτε αίτημα από τον ένα ή και τους δύο διαδίκους για παραπομπή της υπόθεσης στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως σύμφωνα με το Άρθρο 43 της Σύμβασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή *απαράδεκτη*.

2. *Κρίνει* ότι η απέλαση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία δεν θα συνιστούσε παραβίαση του Άρθρου 3 της Σύμβασης.
3. *Κρίνει* ότι δεν υπάρχει παραβίαση του Άρθρου 3 σε συνδυασμό με το Άρθρο 13 της Σύμβασης.
4. *Κρίνει* ότι η απέλαση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία δεν θα συνιστούσε παραβίαση του Άρθρου 5 της Σύμβασης.
5. *Κρίνει* ότι η απέλαση του προσφεύγοντα στην Ιορδανία θα συνιστούσε παραβίαση του Άρθρου 6 της Σύμβασης εξαιτίας του πραγματικού κινδύνου της αποδοχής στοιχείων από βασανιστήρια τρίτων κατά την επανεκδίκαση της υπόθεσης του προσφεύγοντα.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 17 Ιανουαρίου 2012, σύμφωνα με το Άρθρο 77, §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Lawrence Early
Γραμματέας

Lech Garlicki
Πρόεδρος

© Συμβούλιο της Ευρώπης/Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 2013.

Οι επίσημες γλώσσες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι η αγγλική και η γαλλική. Αυτή η μετάφραση δεν δεσμεύει το Δικαστήριο, ούτε το Δικαστήριο φέρει καμία ευθύνη για την ποιότητά της. Μπορείτε να πραγματοποιήσετε λήψη της από τη βάση δεδομένων νομολογιών HUDOC του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (<http://hudoc.echr.coe.int>), ή από οποιαδήποτε άλλη βάση δεδομένων στην οποία το Δικαστήριο την έχει κοινοποιήσει. Μπορεί να αναπαραχθεί για μη εμπορικούς σκοπούς, υπό την προϋπόθεση ότι ο πλήρης τίτλος της υπόθεσης παρατίθεται, μαζί με την παραπάνω ένδειξη δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Εάν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε μέρος αυτής της μετάφρασης για εμπορικούς σκοπούς, παρακαλούμε επικοινωνήστε με το publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int